

BØRNS
VILKÅR

TrygFonden

Status 2023

SVIGT AF BØRN

I DANMARK

STOP
SVIGT

STOP SVIGT

Rapporten er en del af et partnerskab mellem Børns Vilkår og TrygFonden.

Forord

Generelt har børn og unge i Danmark gode rammer for en barndom og et ungdomsliv, hvor de kan trives og udvikle sig. Og størstedelen af vores børn og unge har et godt fundament med kærlighed, omsorg og en tryk base. Men undersøgelser viser desværre også, at alt for mange børn og unge svigtes. Og svigtet kan komme mange steder fra – fra deres nærmeste voksne, fra de fagpersoner, der er omkring børnene og de unge i det daglige, eller fra de myndigheder, som skal passe godt på dem, når de primære omsorgspersoner ikke formår at gøre det. Og i sidste ende fra os alle sammen, hvis vi ikke griber ind, når vi er bekymrede for et barn eller en ung, der ikke trives.

Det er de svigt, denne rapport belyser. For børn og unge er afhængige af, at alle led i sikkerhedskæden er stærke. Der må ikke være svage led. Børn og unge er først og fremmest afhængige af, at de nære omsorgspersoner sikrer dem kærlighed og tryk. Det sker desværre ikke for alle. Når hver femte elev i 8. klasse har oplevet fysisk og/eller psykisk vold fra en af deres forældre, og når næsten hvert tiende barn vokser op i hjem, hvor mindst en forælder har tegn på alkoholproblemer, tyder det på, at alt for mange ikke har en tryk base.

Når børn og unge oplever svigt fra deres nærmeste voksne, skal der være nogen omkring dem, der får øje på det og handler. Ellers svigter vi barnet eller den unge endnu engang. Systemet skal være gearet til at reagere på bekymringerne og til at sætte ind med den rette hjælp og støtte til familien og det enkelte barn eller den unge. Når et led i kæden bliver for svagt, bliver sikkerhedsnettet under vores børn og unge for skrøbeligt. Det kan vi ikke være bekendt.

Formålet med denne rapport er at tilvejebringe viden om svigt af børn og unge. Samtidig giver rapporten konkrete anbefalinger til, hvordan alle børn og unge kan trives og få den rette hjælp i rette tid. Rapporten er målrettet beslutningstagere, fagpersoner, myndigheder og organisationer og alle andre med interesse for børn og unges trivsel.

Mange børn og unge i Danmark står alene med de svigt, de udsættes for. Sammen giver vi disse børn og unge nogen at tale med. På BørneTelefonen og HØRT sidder frivillige rådgivere døgnet rundt og taler med børn og unge. Igen i 2022 slog rådgivningslinjerne tilsammen rekord med flere end 60.000 samtaler med børn og unge. Mange af samtalerne handler om alvorlige svigt. Antallet af børn og unge, der rækker ud, viser med tydelighed, at der fortsat er et stort behov for at stoppe svigt af børn i Danmark. Det er en opgave, vi skal løse sammen, og som skal lykkes.

Med venlig hilsen

Rasmus Kjeldahl
Direktør, Børns Vilkår

Rie Odsbjerg Werner
Direktør, TrygFonden

TAK!

Vi vil gerne takke de mange eksperter og sparrings- og samarbejdspartnere, som har bidraget til denne rapport. En særlig tak skal lyde til de eksperter, der har bidraget ved at læse med og give konstruktive kommentarer til udvalgte afsnit af rapporten, samt de institutioner som ekstraordinært har leveret data til rapporten.

Louise Glerup Aner, videnscenterchef i Lev Uden Vold, for at kvalificere afsnittet om vold

Sofie Henze-Pedersen, forsker ved VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, for at kvalificere afsnittet om vold

Børnehus Hovedstaden for at kvalificere afsnittet om vold og afsnittet om seksuelle krænkelser

Socialstyrelsens videnscenter, SISO, for at kvalificere afsnittet om vold og afsnittet om seksuelle krænkelser

Henrik Prien, faglig koordinator hos TUBA, for at kvalificere afsnittet om børn, der vokser op i familier med alkohol- eller stofproblemer

Kirsten Søndergaard Frederiksen, ph.d. og adjunkt ved Center for Rusmiddelforskning, for at kvalificere afsnittet om børn, der vokser op i familier med alkohol- og stofproblemer

Familieretshuset for at levere data om skilsmis-sesager og for at kvalificere afsnittet om skilsmisse

Mette Lausten, seniorforsker ved VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, for at kvalificere afsnittet om skolegang og afsnittet om sagsbehandling af børnesager

Stine Kaplan Jørgensen, Ph.d. og lektor på Lærerruddannelsen, Københavns Profession-shøjskole, for at kvalificere afsnittet om mobning og ensomhed

Anne Thorup, professor MSO, Region Hovedstadens Psykiatri og Københavns Universitet, for at kvalificere afsnittet om børn i psykiatrien og afsnittet om børn i familier med sygdom

Anne Ranning, Cand.psyk.aut, Ph.d. og forskningsadjunkt ved Region Hovedstadens Psykiatri og Institut for Psykologi, Københavns Universitet, for at kvalificere afsnittet om børn i psykiatrien og afsnittet om børn i familier med sygdom

Ankestyrelsen for at kvalificere afsnittet om sagsbehandling af børnesager

Rune Vammen Lesner, seniorforsker ved VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, for at kvalificere afsnittet om børn i fattigdom

Lars Benjaminsen, seniorforsker ved VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, for at kvalificere afsnittet om hjemløshed

Helle Kjems, socialkonsulent i Røde Kors Asyl, for at kvalificere afsnittet om børn i asylsystemet

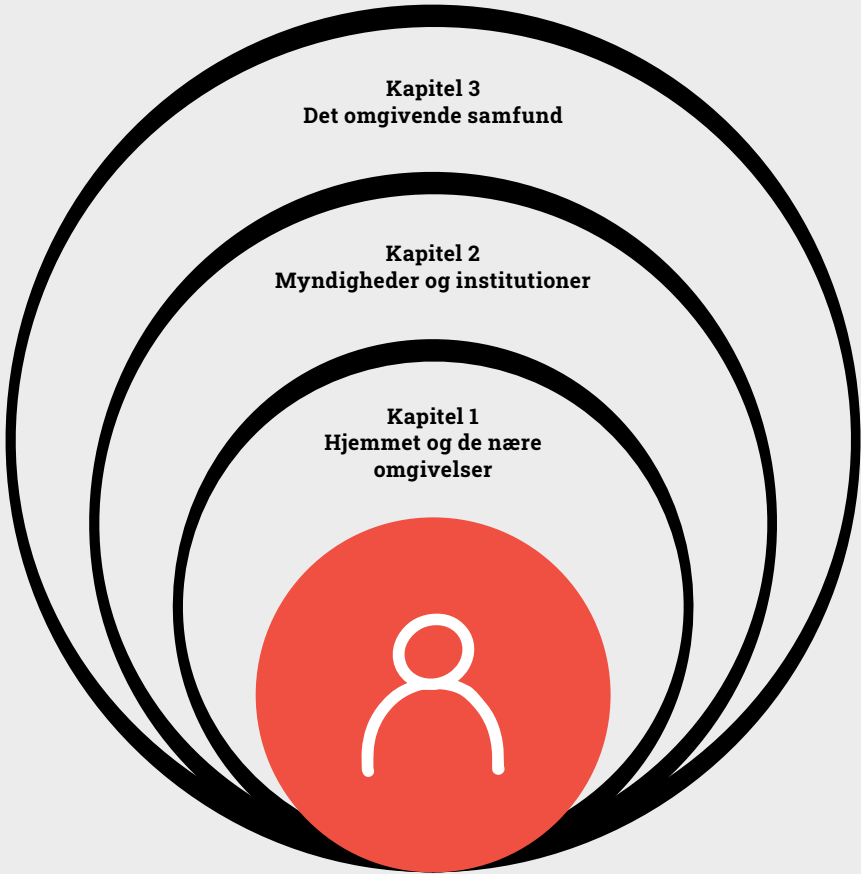
Andreas Lieberoth, lektor ved Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse, Aalborg Universitet, for at kvalificere afsnittet om børns digitale liv

Rigspolitiet for at levere tal på vegne af National enhed for Særlig Kriminalitet, NSK, om antal anmeldelser om digitale seksuelle krænkelser mod børn under 18 år

Danmarks Statistik for at levere tal på anmeldelser efter straffelovens § 235, som ikke fremgår af statistikbanken.dk

Foruden data fra de mange eksterne datakilder og vidensinstitutioner er nogle af de data, som rapporten præsenterer, baseret på analyser gennem Børns Vilkårs forskeradgang til Danmarks Statistiks registre. Der er også data fra undersøgelser foretaget gennem Børns Vilkårs skolepanel, og vi vil gerne sende en stor tak til alle de mange skoler i panelet og til de mange skoleelever, der har deltaget i vores undersøgelser.

I rapporten findes citater fra børn og unge, som har henvendt sig til BørneTelefonen og HØRT eller i anden sammenhæng har været i kontakt med Børns Vilkår. Størstedelen af disse citater er uredigerede og står, som børnene selv har fortalt eller skrevet dem. Enkelte steder er citaterne justeret, hvis den oprindelige version kunne afsløre et barns identitet, eller hvis citatet var svært at forstå ude af kontekst.

Rapportens indhold og opbygning

I denne rapport belyses omfanget af 15 forskellige svigt. De svigt, som belyses i rapporten, er defineret ved, at de krænker et barns ret til beskyttelse, trivsel og udvikling. De er også defineret ved, at svigtet kunne have været forhindret, hvis de voksne omkring barnet havde handlet anderledes.

Rapporten er bygget op omkring tre arenaer, hvor børn kan opleve svigt: hjemmet og de nære omgivelser, myndigheder og institutioner samt det omgivende samfund.¹ Forholdene i hver enkelt arena og samspillet mellem dem er afgørende for at beskytte børn og sikre deres ret til et trygt og godt børneliv.

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning 10

Kapitel 1: Svigt i hjemmet og de nære omgivelser13

Vold: Hver dag bliver forældre sigtet for at udøve vold mod deres børn.....15

Seksuelle krænkelser: 848 børn under 18 år er blevet udsat for en seksualforbrydelse, som blev anmeldt til politiet i 2022.....26

Alkohol- og stofproblemer i familien: Børn og unge i familier med rusmiddelproblemer oplever oftere vold i hjemmet.....33

Drab: Tre unge dræbt og 26 udsat for forsøg på manddrab38

Kapitel 2: Svigt fra myndigheder og institutioner 41

Skilsmisse: Børn i komplekse skilsmisser er i stor risiko for mistrivsel43

Børn i psykiatrien: Børn og unge venter for længe på psykiatrisk udredning54

Sygdomsramte familier: Sygdom i familien kan skabe mistrivsel – og der mangler hjælp til børn og unge63

Skolegang: Udsatte børn og unge har det sværere i skolen71

Mobning og ensomhed: Stadig flere skoleelever oplever mobning – og hver fjerde har følt sig ensom i det seneste år77

Sagsbehandling af børnesager: Børn og unge inddrages fortsat ikke tilstrækkeligt i sager, der vedrører dem.....84

Børn i fattigdom: Der mangler aktuel viden om, hvor mange børn der vokser op i fattigdom.....95

Hjemløshed: På to år har 325 børn og unge under 18 år opsøgt Danmarks eneste børne-ungekrisecenter100

Børn i asylsystemet: Mange børn og unge på udrejsecenter er i svær mistrivsel.....107

Kapitel 3: Svigt fra det omgivende samfund 113

Børns digitale liv: Hver anden i udskoling har oplevet noget ubehageligt på nettet.....115

Spot svigt: Stor stigning i antal underretninger – men der er stadig børn og unge i mistrivsel, der ikke opspores120

Appendix..... 127

Metodisk tilgang til at belyse svigt af børn i Danmark128

Status på vidensgrundlaget.....130

Noter135

Litteraturliste.....146

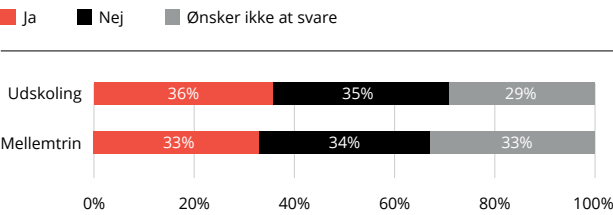
OVERHOLDES BØRNS RETTIGHEDER?

Hver tredje elev, som Børns Vilkår møder i workshops om Børnekonventionens rettigheder, har oplevet ikke at få respekteret deres rettigheder

Børns Vilkår besøger skoler i hele landet for at afholde workshoppen 'Vores Rettigheder'², hvor elever undervises i Børnekonventionens rettigheder.³ Efter undervisningen bliver eleverne spurgt anonymt, om de har fået overtrådt en eller flere af deres rettigheder. Af de 1.177, elever der har svaret på spørgsmålet efter workshoppen, fortæller 36 pct. af eleverne i udskoling, at de har prøvet ikke at få respekteret en af de rettigheder, de har arbejdet med i workshoppen. Det gælder for 33 pct. på mellemtrinnet. Af eleverne i udskoling svarer 29 pct., at de ikke ønsker at svare. Det gælder for 33 pct. af eleverne på mellemtrinnet.

Blandt de elever, som oplever, at de har fået overtrådt en rettighed, svarer flest, at det er retten til privatliv, som ikke er blevet respekteret. Fire ud af ti af de elever, der angiver at have fået krænket en rettighed, nævner retten til privatliv.

Figur 1. Fordeling af elevernes svar på spørgsmålet 'Har du prøvet ikke at få respekteret de rettigheder, vi har arbejdet med i dag?'

Note: Figuren viser 1.177 elevers svar på spørgsmålet ifm. afholdelse af workshoppen 'Vores rettigheder'. Workshoppen afholdes rundt i hele landet, men elevsammensætningen er ikke repræsentativ for børnebefolkningen.
Kilde: Børns Vilkår (2023)

”MIN FAR BRUGER EN APP SOM
HEDDER FAMILY LINK, HVOR HAN KAN SE,
HVAD JEG LAVER PÅ MIN TELEFON
OG LÆSE DEN, NÅR HAN VIL”

ELEV I 6. KLASSE

STOP
SVIGT

SAMMENFATNING

Alvorlige svigt er stadig hverdag for alt for mange børn

Danmark er i udgangspunktet et godt sted at vokse op som barn og ung. De fleste har en opvækst præget af sikkerhed, omsorg, tryghed og udvikling. Men en betydelig andel børn og unge oplever alvorlige svigt fra dem, der skulle passe på dem. Det har konsekvenser. Særligt hvis vi som samfund ikke formår at gribe de børn og unge, der allerede én gang har oplevet svigt. Så svigter vi igen.

Vi har brug for at have et stærkt sikkerhedsnet, der beskytter børn og unge og sikrer, at deres fundamentale rettigheder ikke bliver krænket. Svigt kommer i mange former. Årsagerne er mange, og løsningerne er komplekse. Før vi kan sørge for, at færre børn og unge svigtes, må vi kende til problemernes omfang og karakter.

Hver dag bliver der anmeldt vold mod børn

I foråret 2023 viste en undersøgelse fra Børns Vilkår, at 1.550 børn under 18 år i løbet af en toårig periode (2019-2020) var ofre i sager om vold, hvor deres forældre eller stedforældre blev sigtet i sagen. Det svarer til to børn hver eneste dag i perioden.⁴

Disse børn har brug for hjælp, men undersøgelsen viser desværre også, at mange af børnene slet ikke var på myndighedernes radar forud for den vold, der førte til en anmeldelse og en sigtelse af deres allernærmeste voksne. 38 pct. af børnene blev ikke opsporet af myndighederne i året op til volden – det vil sige, at ingen voksne omkring familien underrettede kommunen om, at familien havde brug for hjælp. Det tyder på, at

opsporingen af børn udsat for vold kan være svær. Desuden har 36 pct. af børnene ikke fået en indsats fra kommunen – hverken i året før eller efter den vold, der førte til sigtelsen. De stod altså fortsat uden hjælp fra kommunen et år efter, de blev udsat for vold af deres forældre eller stedforældre.⁵

I samme år var 142 børn ofre for psykisk vold, som blev anmeldt til politiet. Tallene viser ikke, hvor stor en andel af anmeldelserne, der drejer sig om vold begået af barnets primære omsorgspersoner. I sager om fysisk vold var 60 pct. af ofrene drenge, mens 65 pct. af ofrene i sager om psykisk vold var piger. Det skal nævnes, at tallene om psykisk vold bygger på et langt mindre datagrundlag.

Flere skal bruge deres underretningspligt, når børn og unge svigtes af deres nærmeste

Når børn og unge udsættes for svigt fra deres nærmeste, har vi alle pligt til at gribe ind. Derfor er det umiddelbart positivt, at antallet af underretninger er steget i de senere år – i 2022 var der 57 pct. flere underretninger end i 2015, og antallet er nu oppe på 152.718. Men der er stadig børn og unge, som går under radaren, når de har brug for hjælp. Det viser Børns Vilkårs registeranalyse om opsporing og kommunernes indsatser for børn og unge udsat for vold. Kun 12 pct. af underretningerne vedrører børn under 3 år. Denne børnegruppe udgør 22 pct. af børnebefolkningen. Sundhedsplejersker står for 2 pct. af alle underretninger, mens dagtilbud står for 5 pct. Det tyder på, at sundhedsplejersker og dagtilbud er langt mindre tilbøjelige til at underrette end skolerne, der står for 21 pct. af alle underretninger. Samtidig ved vi, at en tidlig indsats øger sandsynligheden for, at barnet får en god opvækst.

Vi skal som samfund sige tydeligt, at alle har pligt til at handle, når man bliver bekymret for et barns sundhed og udvikling – uanset om man møder barnet professionelt, i sin omgangskreds eller i familien. Og vi skal have mere viden om

de barrierer, som mange danskere åbenbart oplever for at gribe ind, når de ser et barn, der har brug for hjælp. Men en underretning kan ikke stå alene. Underretningen er blot et skridt på vejen til at sikre den rette hjælp til det enkelte barn eller den unge. Systemet skal være gearret til at håndtere de mange underretninger og have ressourcer til at sætte ind med rette hjælp til rette tid.

Hvert fjerde anbragte barn ville gerne have været anbragt tidligere

En undersøgelse fra VIVE fra september 2023, om trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner, viser, at 25 pct. af de anbragte børn og unge i undersøgelsen gerne ville have været anbragt tidligere. Undersøgelsen viser også, at ældre børn oftere ønsker, de var blevet anbragt tidligere. Blandt dem der blev anbragt, da de var 0-5 år, ville 12 pct. gerne have været anbragt tidligere, mens det samme gælder for 23. pct. af dem, der blev anbragt i alderen 6-11 år og 30 pct. af dem, der blev anbragt som 12-17-årige.

Børn inddrages fortsat ikke tilstrækkeligt i deres egen sag

Børn har ret til at blive inddraget i sager, der vedrører dem. Men undersøgelser viser år efter år, at lovens krav til kommunernes sagsbehandling af børnesager langt fra altid overholdes. Inddragelse er ikke kun en ret – det er også en forudsætning for en god sagsbehandling, der kan finde de rette løsninger for barnet og familien.

Ankestyrelsens undersøgelse Børnesagsbarometret fra 2023 viser, at lovkravet om en samtale med barnet i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse er overholdt i 98 pct. af sagerne. Men børnesamtalen er reelt kun afholdt i 77 pct. af de undersøgte sager. Da samtalen kan fravælges i tilfælde, hvor barnets modenhed eller sagens karakter taler imod afholdelse af samtalen, er lovkravet overholdt i en større andel af sagerne, fordi fravalget af samtalen er lovligt begrundet.⁶

En række undersøgelser viser, at myndighedspersoner i mange tilfælde undlader at inddrage barnet med henvisning til barnets modenhed, alder og sagens karakter og ud fra et ønske om at beskytte barnet.⁷ Men i henhold til børnekonventionens artikel 12 er inddragelse af barnet i alle sager, der vedrører dem, et grundlæggende element i sikringen af barnets bedste. På den baggrund vurderer vi i Børns Vilkår,

at hensynet til modenhed, alder og sagens karakter kun i helt særlige tilfælde bør vægte tungere end inddragelse af barnet. Det gælder også helt små børn og børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som det også er muligt at inddrage ved at bruge særlige tilgange.⁸

Børn og unge lider under en presset psykiatri

Når det gælder børn og unge i psykiatrien, har 2022 bragt flere triste rekorder med sig: Flere børn og unge er i kontakt med psykiatrien end noget andet registreret år, antallet af indlæggelser i børne- og ungdomspsykiatrien er på sit højeste, og flere børn og unge end nogensinde lever med en eller flere psykiatriske diagnoser.

Udviklingen er ikke kun negativ, for den tyder også på, at de børn og unge, som har brug for hjælp, er blevet bedre til at opsoge den. Men set i netop det lys er det dybt bekymrende, at mange af dem havner på ventelister og ikke bliver udredt indenfor de 30 dage, som de har krav på. I første halvår af 2022 ventede næsten 3.800 børn og unge mere end 30 dage på at blive udredt. Det er flere end dobbelt så mange som i 2021 og svarer til 61 pct. af alle forløb i børne- og ungdomspsykiatrien.⁹ De lange ventetider skyldes først og fremmest manglende kapacitet og ressourcer i børne- og ungdomspsykiatrien.

Børn af forældre med psykisk sygdom er en særligt udsat gruppe

Det har omkostninger for det enkelte barn at vokse op med forældre med psykisk sygdom. En undersøgelse fra 2023 dokumenterer de menneskelige og samfundsmæssige omkostninger, det har, når et barn vokser op med forældre med psykisk sygdom. Undersøgelsen er gennemført af Syddansk Universitet i samarbejde med Spørg Mere, et partnerskab mellem Børns Vilkår, Psykiatrifonden og Ole Kirk's Fond. Undersøgelsen viser, at børn af forældre med psykisk sygdom klarer sig dårligere i uddannelsessystemet, oftere selv udvikler en psykisk sygdom, oftere bliver anbragt og oftere får en dom for kriminalitet end deres jævnaldrende. De gennemsnitlige samfundsmæssige omkostninger er næsten dobbelt så høje for disse børn – 876.000 kr. mod 459.000 kr. for børn af forældre uden psykisk sygdom.¹⁰

Der er meget at gøre, før alle led i sikkerhedskæden er stærke nok til at sikre en tryk opvækst for alle i Danmark.

Kapitel 1

SVIGT I HJEMMET OG DE NÆRE OMGIVELSER

"Mine forældre slår mig tit, når de bliver sure på mig. De bliver mega hurtigt sure og kan ikke styre sig. Jeg har prøvet at sige det til min lærer, men jeg tør ikke, fordi jeg er bange for, at de slår mig eller råber ad mig."

Pige, 12 år

VOLD

Hver dag bliver forældre sigtet for at udøve vold mod deres børn

Vold mod børn og unge er ikke afskaffet, selvom revselsesretten for længst er det. En registeranalyse fra 2023 fra Børns Vilkår viser, at 1.550 børn under 18 år i 2019 og 2020 oplevede, at en af deres forældre blev sigtet for vold mod dem. I 2022 viste en undersøgelse fra Børns Vilkår, at hver femte elev i 8. klasse havde været udsat for fysisk og/eller psykisk vold fra en eller flere forældre eller stedforældre en eller flere gange i løbet af det seneste år.

Børn og unge udsættes stadig for vold, selvom det har været forbudt i mere end et kvart århundrede. Det ved vi fra en række forskellige undersøgelser. På BørneTelefonen og HØRT har vi hvert år omkring 2.000 samtaler med børn og unge om vold, og i 2022 viste en undersøgelse blandt 1.156 elever i 8. klasse, at 22 pct. af eleverne har været udsat for fysisk vold fra en eller flere forældre en eller flere gange inden for det seneste år fra undersøgelsestidspunktet, 23 pct. har været udsat for psykisk vold¹¹, og 12 pct. har været udsat for både fysisk og psykisk vold. Først i 2019 blev psykisk vold i nære relationer strafbart. Undersøgelsen viser også, at 7 pct. har været udsat for fysisk vold en enkelt gang, mens 15 pct. har været udsat for fysisk vold flere gange. Hver syvende har oplevet at blive nevet, skubbet, rusket og revet, og hver 11. har været udsat for grovere fysisk vold som slag, spark og at blive slået med ting af en eller flere af deres forældre.¹²

Vi ved også fra forskning, at en betydelig del af de børn, der er udsat for vold eller overgreb, har været udsat for

flere forskellige former for vold. Det kan have mere skadelige konsekvenser at være udsat for mange forskellige former for vold end en bestemt slags vold gentagne gange.¹³

Hvert tredje barn, der er udsat for vold i hjemmet, får ikke støtte fra kommunen

En registeranalyse fra 2023 udarbejdet af Børns Vilkår viser, at i løbet af en toårig periode var 1.550 børn under 18 år ofre i sager om vold, hvor deres forældre eller stedforældre er blevet sigtet. Det svarer til to børn hver eneste dag i perioden. Analysen viser også, at 36 pct. af de 1.550 børn hverken forud for eller året efter voldsepisoden har fået en indsats fra kommunen. Denne gruppe børn står derfor uden hjælp og støtte fra kommunen i året efter den anmeldte voldsepisode.¹⁴ For de børn, hvor volden ikke bliver anmeldt eller underrettet om, er tallet sandsynligvis langt højere.

Analysen tyder på, at børn, der oplever vold i hjemmet, kan være svære at opspore, og at voksne omkring børn i mange tilfælde ikke ved, hvordan de skal reagere på viden om vold mod et barn. For 38 pct. af de 1.550 børn var der ingen voksne, der underrettede kommunen i året op til den anmeldte voldsepisode, en forælder eller stedforælder er sigtet for. For 43 pct. er der blevet foretaget en underretning, men kommunen har ikke iværksat en indsats for barnet eller familien. Blandt de 0-3-årige er der i 50 pct. af sagerne lavet en underretning til kommunen i året op til voldsepisoden. Det er den aldersgruppe, der underrettes mindst om. For 28 pct. af børnene handler underretningen specifikt om vold og overgreb.¹⁵

Børn og unge er ikke altid beskyttet af underretningspligten

I 2022 viste en repræsentativ undersøgelse udført af Norstat for Børns Vilkår og TrygFonden, at børn og unge, der udsættes for vold, ikke altid er hjulpet af den underretningspligt, som vi alle sammen har. Blandt de 1.016 voksne over 18

år, som indgår i undersøgelsen, angiver 9 pct., at de i deres voksne liv har haft kendskab til, at et barn er blevet udsat for vold i hjemmet. Af disse angiver mindre end halvdelen, at de har prøvet at foretage en underretning til kommunen. I samme undersøgelse angiver 11 pct., at de har haft kendskab til et barn, der er blevet udsat for psykisk vold i hjemmet. Af dem har seks ud af ti aldrig foretaget en underretning til kommunen. Disse tal tyder på, at der er flere voksne, der ikke underretter, selvom de har kendskab til forhold, der bringer et barns sundhed eller udvikling i fare.¹⁶ Mange har handlet på anden vis fx ved at tale med barnet eller forældrene.

Frygt er en barriere for at fortælle om vold

På BørneTelefonen og HØRT fortæller børn og unge ofte for første gang om den vold, de udsættes for. Der er mange barrierer for at åbne op. Barnet kan være bange for, at volden eskalerer, hvis forældrene opdager, at barnet har fortalt nogen om det, der foregår. Barnet kan også frygte, hvad der vil ske med forældrene – om de kommer i fængsel, eller om barnet aldrig vil få dem at se igen. Mange tror ikke på, at der er nogen, der kan hjælpe dem. Desuden fortæller mange børn og unge, at skam og skyld er en af grundene til, at de ikke vil

fortælle nogen om volden. De påtager sig skylden og forklarer, at de blot skulle have handlet eller reageret anderledes for ikke at udløse volden. Det er forbundet med stor skam, at dem, der skulle passe på én, i stedet gør én fortræd. En del børn ved ikke, at det er ulovligt for voksne at slå børn.¹⁷

Det kan understøtte, at børn og unge fortæller om det, de udsættes for, hvis de har tillidsfulde relationer. Hvis børn og unge tager mod til sig og fortæller om volden, viser forskning, at de oftest fortæller om det til en jævnaldrende – en ven eller kæreste. De kan være gode til at give følelsesmæssig støtte, men de ved ofte ikke, hvordan de kan reagere på oplysningerne, hvilket kan betyde, at viden om volden ikke fører til en underretning eller anden professionel hjælp og støtte til barnet eller den unge. Vi ved også, at information og viden om vold og overgreb kan understøtte, at børn og unge fortæller om det, hvis de udsættes for vold.¹⁸

Flere end hvert tiende barn under 3 år har været udsat for fysisk vold fra deres forældre

En stor undersøgelse fra 2021 blandt flere end 50.000 forældre til børn i alderen ni måneder, to år og tre år viser, at

en del af de yngste børn udsættes for fysisk vold. Samlet set har 12,4 pct. af børnene – på tværs af de tre aldersgrupper – ifølge forældrene selv været udsat for dask, rusk, smæk eller at blive slået i løbet af de seneste to måneder. Andelen stiger med barnets alder.¹⁹

Opsporingen af børn i alderen mellem 0-3 år, som er udsat for vold, kan være særligt vanskelig, da det er begrænset, hvad børnene sprogligt kan formidle omkring det, de har været udsat for. Det stiller store krav til, at professionelle omkring børnene ved, hvilke tegn og reaktioner de skal være opmærksomme på, og hvor de kan søge sparring og hjælp til at kvalificere deres bekymring.

At være udsat for vold kan have alvorlige konsekvenser

Fra forskning ved vi, at det at blive udsat for vold – eller at være vidne til vold i barndommen – kan have alvorlige konsekvenser. Det kan påvirke barnets mentale udvikling og give psykiske lidelser. Vold sætter dybe spor i børn. Både den direkte vold mod børnene selv, men i lige så høj grad den indirekte vold, børn kan være udsat for, hvis de er vidner til

vold i hjemmet. Jo flere voldsomme barndomsoplevelser, et barn har været udsat for, desto større er risikoen for negative konsekvenser senere i livet i form af fx depression, angst, stofmisbrug, selvmordsforsøg og tidlig død.²⁰ Læg dertil, at børn, der vokser op med vold, har større risiko for at tage volden med sig ind i voksenlivet, end andre børn har. På den måde kan volden fortsætte igennem generationer med både store menneskelige og samfundsøkonomiske konsekvenser.²¹

At vold kan have alvorlige konsekvenser, genfinder vi i Børns Vilkår's undersøgelse fra 2022. Undersøgelsen viser, at elever, som er udsat for vold, oftere er i mistrivsel, oftere er ensomme og oftere har lavt selvværd. At blive udsat for vold kan give en følelse af skyld og skam, som kan være med til at hæmme børn og unges sociale liv og faglige udvikling.²²

Hvad er psykisk vold?

Psykisk vold defineres socialfagligt som et gentaget mønster af handlinger eller hændelser, som nedgør, ydmyger, krænker, manipulerer, truer eller isolerer barnet, og hvor forælderen formidler til barnet, at det for eksempel er værdiløst, mislykket, utilstrækkeligt, uelsket eller uønsket. Psykisk vold kan komme til udtryk gennem verbale og ikke-verbale handlinger, der afviser og nedgør barnet, udnytter og opfordrer til asocial adfærd, truer og skræmmer barnet, eller konstant og urimeligt isolerer barnet, så det frarøves muligheden for at få sit behov for samspil med andre opfyldt. Psykisk vold er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet og bringer dets udvikling og sundhed i fare. Handlingerne kan ske i affekt eller være planlagte og have til formål at kontrollere eller begrænse den voldsudsattes livsudfoldelse.²³ Ifølge Straffelovens § 243 kan "den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år."

I omfangsundersøgelsen fra Børns Vilkår fra 2022 er definitionen af psykisk vold baseret på en socialfaglig definition – og ikke den strafferetlige, som fremgår af lovteksten i straffelovens § 243.

Kilde: Socialstyrelsen (2022): Den professionelle tvivl. En håndbog om tidlig opsporing af overgreb mod børn og unge; <https://danskelove.dk/straffeloven/243>

"MINE FORÆLDRE RÅBER OG SKRIGER MIG IND I HOVEDET. MIN MOR BLIVER SUR OVER DEN MINDSTE TING, JEG GØR. OG MIN FAR SLÅR MIG, HVIS JEG SIGER NOGET FORKERT. JEG HAR TÆNKT PÅ AT SLÅ MIG SELV IHJEL, FOR AT DET BARE STOPPER. JEG VED SERIØST IKKE, HVAD JEG SKAL GØRE."

DRENG, 12 ÅR

VI ANBEFALER

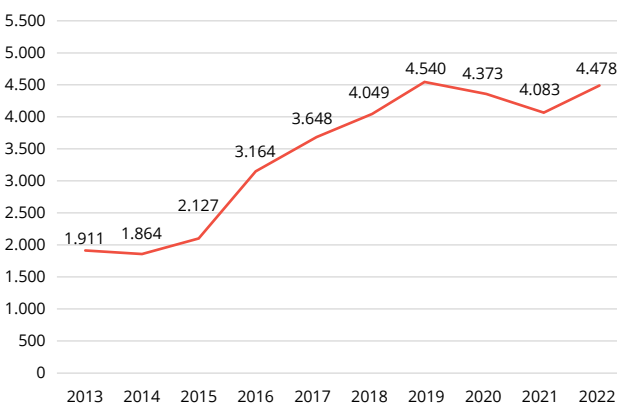
- Der er behov for en national handleplan om at stoppe vold mod børn.
- Alle kommuner skal overholde deres forpligtelse til at anvende børnehusene i sager om vold.
- Alle søskende til børn, hvor der er mistanke om, at de har været udsat for vold, skal henvises til børnehusene.
- Det skal gøres obligatorisk, at børnehusene ved mistanke om vold rettidigt sikrer dokumentation med retsmedicinske og/eller pædiatriske undersøgelser.
- Ved mistanke om vold skal børn kunne deltage i en retsmedicinsk undersøgelse uden forældres samtykke. I dag kræver det samtykke fra mindst en forælder at få foretaget en retsmedicinsk undersøgelse, hvilket betyder, at den mistænkte forælder kan forhindre politiet i at gennemføre et af deres vigtigste efterforskningsskridt.
- Undervisning i opsporing og underretning bør være obligatorisk på alle uddannelser, hvor fagpersoner som færdiguddannede har kontakt med børn og unge.
- Alle børn, der har været udsat for eller overværet fysisk eller psykisk vold i hjemmet, skal have mulighed for at få hjælp til at bearbejde eventuelle traumer.
- Kommunerne bør have pligt til at tilbyde alle voldsudøvere den rette hjælp til at stoppe volden, når der er børn i familien.
- Erfaringerne fra Danmarks første børne-ungekrisecenter skal følges tæt, og det bør være en ambition at udbrede børne-ungekrisecentre på tværs af landet, hvis tilbuddet har den rette effekt. Opholdet skal kunne være anonymt i op til 48 timer.
- Børn, der har ophold på krisecentre, bør opfattes som udsat for belastninger af traumatisk karakter, fx i form af psykisk vold, og bør derfor kunne tilbydes et forløb i børnehusene.

4.478 børn under 18 år var ofre i en eller flere sager om vold

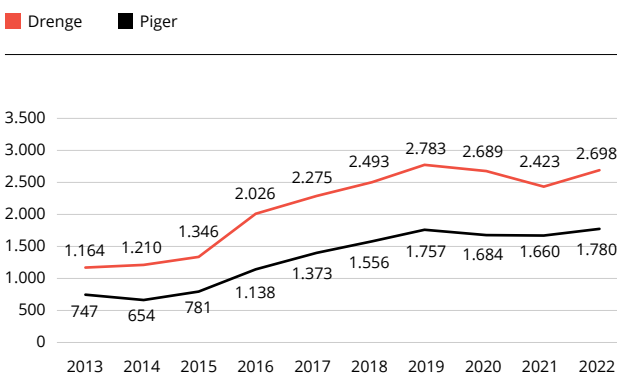
4.478 unikke børn under 18 år var ofre i sager om fysisk vold, der blev anmeldt i 2022. For nogle af børnene er der flere anmeldelser om vold samme år. Det samlede antal anmeldelser om fysisk vold mod børn var oppe på 5.568 – det højeste antal i anmeldelsesstatistikens historie efter et par år med fald. Som det fremgår af figur 3, var 2.698 (ca. 60 pct.) af børnene drenge. Som det fremgår af figur 4, er der særligt blandt børn i alderen 7-12 år sket en stigning i antallet af ofre for anmeldt fysisk vold – fra 1.204 børn i 2021 til 1.403 børn i 2022.

Figur 2. Antal børn (0-17 år) som ofre for en eller flere anmeldte fysiske voldsforbrydelser, 2013-2022

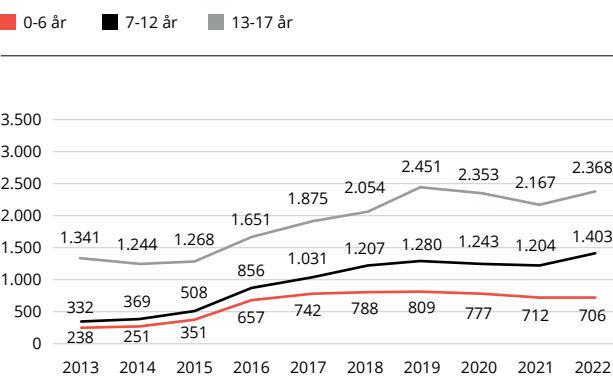
Note: Alle voldsforbrydelser mod 0-17-årige (med undtagelse af seksuel vold og psykisk vold) er inkluderet i opgørelsen. Uanset antallet af anmeldelser kan et barn kun optræde i statistikken en gang pr. år.
Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

Figur 3. Antal børn (0-17 år) som ofre for en eller flere anmeldte fysiske voldsforbrydelser fordelt på køn, 2013-2022

Note: Alle voldsforbrydelser mod 0-17-årige (med undtagelse af seksuel vold og psykisk vold) er inkluderet i opgørelsen. Uanset antallet af anmeldelser kan et barn kun optræde i statistikken en gang pr. år. Kønsfordelingen er baseret på data fra CPR-registret.
Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

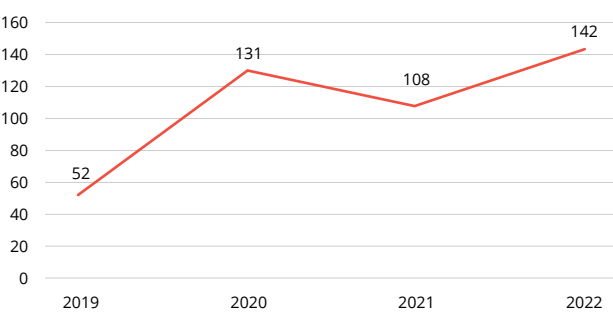
Figur 4. Antal børn (0-17 år) som ofre for en eller flere anmeldte fysiske voldsforbrydelser fordelt på alder, 2013-2022

Note: Alle voldsforbrydelser mod 0-17-årige (med undtagelse af seksuel vold og psykisk vold) er inkluderet i opgørelsen. Uanset antallet af anmeldelser kan et barn kun optræde i statistikken en gang pr. år.
Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

Der ses også en stigning i anmeldelser om psykisk vold, omend der her anmeldes langt færre tilfælde end for fysisk vold. Psykisk vold blev først kriminaliseret i 2019. I 2022 blev der foretaget 149 anmeldelser om psykisk vold mod 142 børn under 18 år, som det fremgår af figur 5. Af de 142 børn, der var ofre for en psykisk voldsforbrydelse, der blev anmeldt i 2022, var der for 61 af børnene samtidig mindst en anmeldelse om fysisk vold.²⁴ Det svarer til 43 pct. af børnene. Antallet af børn, der udelukkende er ofre i en anmeldelse om psykisk vold, er altså meget lavt. I omfangsundersøgelsen fra Børns Vilkår fra 2022 svarer 23 pct. af eleverne i 8. klasse, at de har været udsat for psykisk vold i hjemmet - efter den socialfaglige definition.²⁵ Det kan tyde på, at psykisk vold mod børn er underrapporteret i anmeldelsesstatistikken, og at vi fortsat ved for lidt om psykisk vold – herunder hvad det indebærer, og hvad det har af konsekvenser for børn og unge.

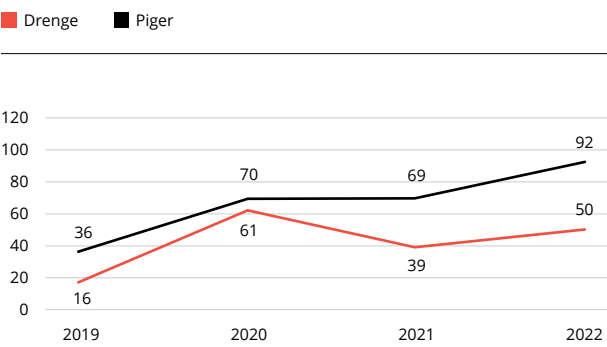
Figur 5. Antal børn (0-17 år) som ofre for en eller flere anmeldte psykiske voldsforbrydelser, 2019-2022

Note: Alle anmeldte forbrydelser om psykisk vold mod 0-17-årige er inkluderet i opgørelsen. Uanset antallet af anmeldelser kan et barn kun optræde i statistikken en gang pr. år.
Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

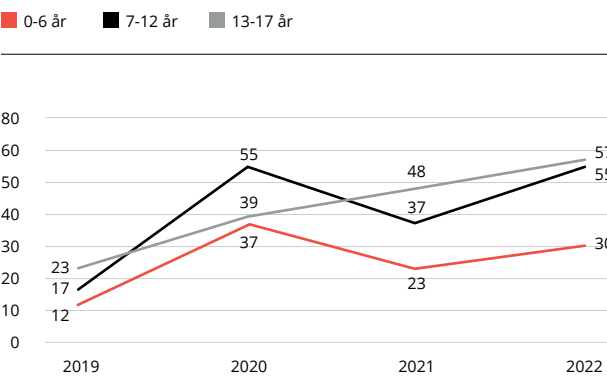
Mens anmeldelserne om fysisk vold overvejende omhandler drenge, er piger overrepræsenterede i anmeldelser om psykisk vold. I 2022 var der 92 anmeldelser, hvor ofret var en pige – svarende til 65 pct., som det fremgår af figur 6.²⁶

Figur 6. Antal børn (0-17 år) som ofre for en eller flere anmeldte psykiske voldsforbrydelser fordelt på køn, 2019-2022

Note: Alle anmeldte forbrydelser om psykisk vold mod 0-17-årige er inkluderet i opgørelsen. Uanset antallet af anmeldelser kan et barn kun optræde i statistikken en gang pr. år. Kønsfordelingen er baseret på data fra CPR-registret.
Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

Figur 7. Antal børn (0-17 år) som ofre for en eller flere anmeldte psykiske voldsforbrydelser fordelt på alder, 2019-2022

Note: Alle anmeldte forbrydelser om psykisk vold mod 0-17-årige er inkluderet i opgørelsen. Uanset antallet af anmeldelser kan et barn kun optræde i statistikken en gang pr. år.
Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

Mindre fald i sager om vold i børnehusene

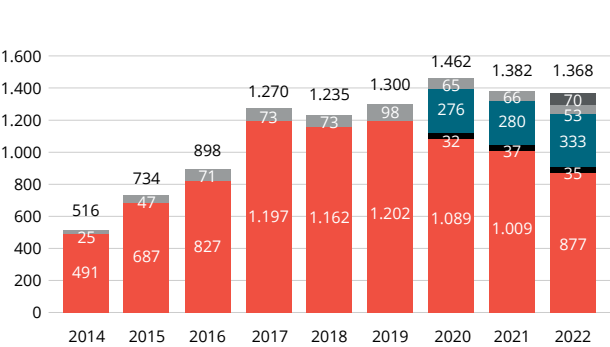
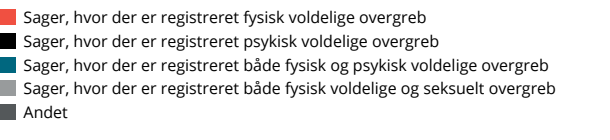
I 2022 er der i alt påbegyndt 1.934 børnehusforløb i børnehusene i Danmark, hvilket er en stigning på 3 pct. i forhold til 2021. Antallet af påbegyndte børnehusforløb varierer fra år til år, men er dog samlet set steget i perioden fra 2014 til 2022. Det er ikke muligt på baggrund af data at forklare, hvad denne udvikling dækker over. Det kan skyldes flere forhold: Fx øget fokus på opsporing og håndtering af børn, hvor der er viden eller mistanke om, at de

udsættes for overgreb, eller ændring i antallet af børn, der bliver udsat for overgreb. Men der kan også være tale om andre forhold.

I 2020 blev der i alt afsluttet 1.948 børnehusforløb. I 2022 var det tal på 1.754. I 74 pct. af disse børnehusforløb er der viden eller mistanke om fysisk vold, i 28 pct. af forløbene er der viden eller mistanke om seksuelt overgreb, mens der i 24 pct. af børnehusforløbene er viden eller mistanke om psykisk vold. Psykisk vold ses ofte i kombination med fysisk vold. Det er således kun 2 pct. af børnehusforløbene, hvor der alene er mistanke eller viden om psykisk vold.

Af alle de afsluttede sager handlede 1.368 af sagerne om fysisk og/eller psykisk vold. Efter psykisk vold i nære relationer blev ulovligt med lovændringen i 2019, er børnehusene begyndt at behandle sager om psykisk vold mod børn under 18 år. I 2020 var der 32 sager, i 2021 har der været 37 sager, og i 2022 var der 35 sager. Samtidig har der været 333 sager, hvor barnet både har været udsat for fysisk og psykisk vold – det hidtil højeste antal sager.

Figur 8. Afsluttede sager i børnehusene om vold, 2014-2022

Note: Der har i 2022 samlet set været 1.754 afsluttede sager om fysisk vold, psykisk vold og seksuelle overgreb. For ni sager er årsagen ikke registreret. Andet-kategorien dækker over "Psykisk vold og seksuelle overgreb" samt "Fysisk vold, psykisk vold og seksuelt overgreb".
Kilde: Socialstyrelsen (2016-2023): Årsstatistik om de danske børnehus; Deloitte (2015): Erfaringsopsamling af børnehusene. Foretaget for Socialstyrelsen

Flest piger i børnehusene

I 2022 udgør drenge 42 pct. og piger 58 pct. af de 1.754 afsluttede børnehusforløb. Af de børn der udredes i børnehusene, er der en større andel af pigerne end af drengene, som udredes for seksuelle overgreb. Omvendt er der en langt større andel af drengene end af pigerne, der udredes for fysisk vold. For drengene er der i 89 pct. af børnehusforløbene

viden eller mistanke om fysisk vold, i 25 pct. om psykisk vold og i 10 pct. om seksuelt overgreb. For pigerne er der i 63 pct. af børnehusforløbene viden eller mistanke om fysisk vold, i 24 pct. om psykisk vold og i 41 pct. om seksuelt overgreb.

Flest mellem 5 og 10 år udredes for vold

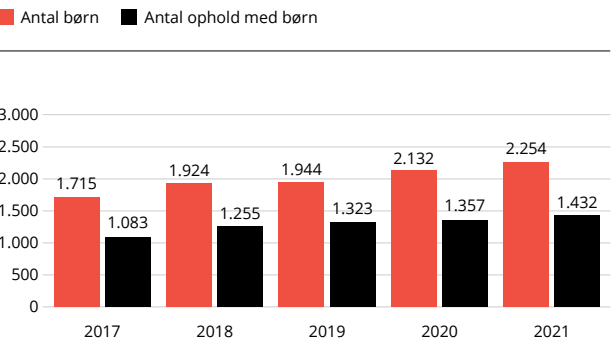
I 2022 var børnene oftest mellem 5 og 10 år, når de kom i et børnehus på baggrund af viden eller mistanke om fysisk vold. For børn, der kom i et børnehus på baggrund af viden eller mistanke om seksuelle overgreb, er de fleste mellem 10 og 16 år. Børnene, hvor der er mistanke eller viden om psykisk vold, fordeler sig over flere alderstrin, som oftest alderstrinene fra 7 til 14 år.

Den seneste årsstatistik og en undersøgelse fra Ankestyrelsen viser, at kommunerne anvender børnehusene i forskellig grad, bl.a. på grund af forskellig fortolkning af lovgivningen på området, kommunernes organisering og kapacitet, samarbejdet mellem kommunen og børnehuset samt kommunens oplevede udbytte af at anvende børnehusene.²⁷

Stigning i antal børn på kvindekrisecentre

I 2021 tog 2.254 børn ophold på et kvindekrisecenter sammen med deres mor. Det er en stigning på 539 børn fra 2017. Der er i samme periode sket en stigning i antallet af krisecentre. Der er ingen nyere opgørelse over børn, der tager ophold med deres far på et mandekrisecenter, men organisationen Lev Uden Vold udgav i 2022 en undersøgelse om mænd, der udsættes for vold i nære relationer. Undersøgelsen estimerer, at omkring 400 mænd årligt tager ophold på herberger og mandekrisecentre som følge af at have været udsat for vold i nære relationer. Undersøgelsen belyser ikke, om mændene har børn med på opholdet, men det estimeres, at lidt under halvdelen af de mænd, der årligt tager ophold på herberger og mandekrisecentre, har børn.²⁸

Figur 9. Antal børn (0-17 år) der tager ophold med deres mor på kvindekrisecentre og antal ophold med børn på kvindekrisecentre, 2017-2021

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel KRISE1

Langt de fleste børn på kvindekrisecentre har været udsat for traumatiserende oplevelser. 93 pct. af børnene har været udsat for direkte vold eller indirekte vold ved at være vidne til, at deres mor eller deres søskende er blevet udsat for psykisk, fysisk og/eller seksuel vold. Det viser årsstatistikken for 2019 fra LOKK – Landsorganisation af Kvindekrisecentre. Statistikken viser også, at:

- 25 pct. af børnene har været udsat for fysisk vold
- 62 pct. har været udsat for psykisk vold
- 88 pct. har oplevet indirekte vold ved at overvære eller overhøre psykisk vold mod deres mor
- 61 pct. har oplevet indirekte vold ved at overvære eller overhøre fysisk og/eller seksuel vold mod deres mor
- 23 pct. har oplevet indirekte vold ved at overvære eller overhøre fysisk vold mod deres søskende²⁹

Vold er fortsat den hyppigste årsag til kontakt med Joannahuset

Siden Danmarks eneste børne-ungekrisecenter Joannahuset åbnede den 15. august 2020, har fysisk og psykisk vold været den hyppigste problemstilling, som børn og unge henvender sig med. 46 pct. af brugerne af Joannahuset har oplevet fysisk eller psykisk vold, og 361 børn og unge har opholdt sig i Joannahuset i de første to år siden krisecentrets åbning.

Kilde: Tescha Alexandrovitsch og Carsten Støttrup (2022): Jeg er en af de få, som der er mange af - Tilbageblik på det andet år i Joannahuset

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Vold mod børn og unge er et emne med bevågenhed, og der findes en del viden om omfanget af børn, som udsættes for vold. Børns Vilkår offentliggjorde i 2022 en omfangsundersøgelse blandt elever i 8. klasse, og i 2023 en analyse af opsporing og kommunernes indsats for børn udsat for vold i hjemmet. Der mangler viden om vold mod børn i indskolingen og på mellemtrinnet, og om børn som ikke er en del af den almindelige grundskole. Der er behov for systematiske og ensartede undersøgelser på området – både om omfang, opsporing og håndtering af sager om vold og overgreb, så udviklingen kan følges over tid.

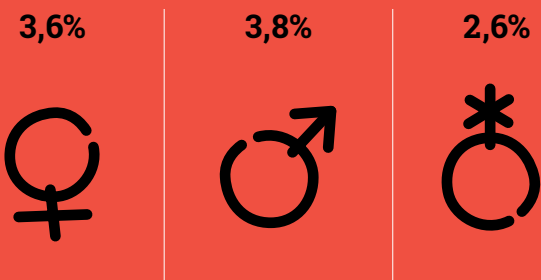
Vold

1.999

samtaler på BørneTelefonen og HØRT i 2022 handlede om vold

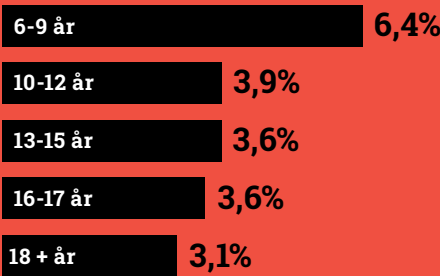
Heraf handlede 1.486 om fysisk vold og 1.036 om psykisk vold. Det samlede antal samtaler om vold er mindre, end hvis de to emner lægges sammen, da flere samtaler handler om både fysisk og psykisk vold.

Piger og drenge henverder sig lige meget om oplevelser med vold

Så meget udgør samtaler om fysisk og psykisk vold af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

En større andel af de yngre end ældre børn henvender sig om vold

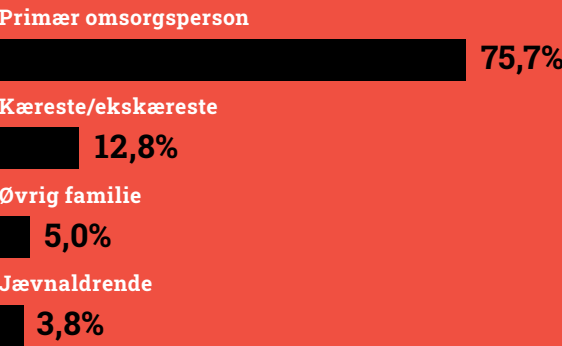

Så meget udgør samtaler om fysisk og psykisk vold af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

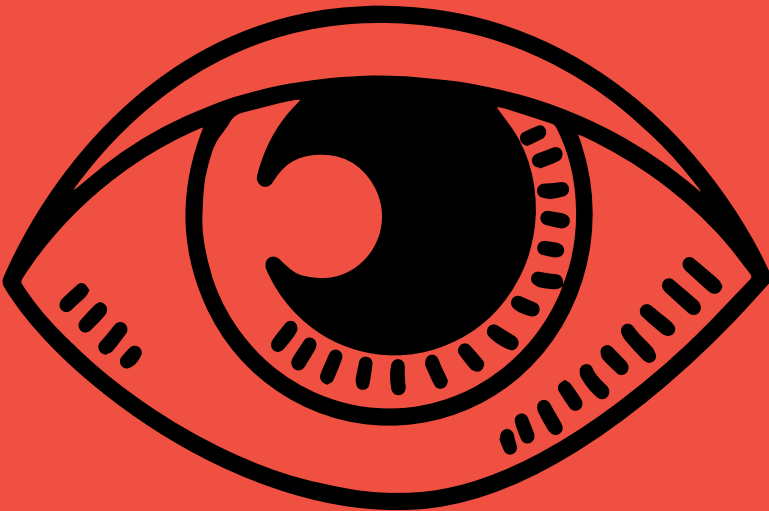
Fysisk vold udøves oftest af den primære omsorgsperson

Psykisk vold udøves oftest af den primære omsorgsperson

Oversigt over, hvem der ifølge samtaler på BørneTelefonen og HØRT hyppigst udøver fysisk eller psykisk vold. Der kan angives flere svar for hver samtale. Der er her kun medtaget de hyppigste angivelser.

SPOT DET

SEKSUELLE KRÆNKELSER

848 børn under 18 år er blevet udsat for en seksualforbrydelse, som blev anmeldt til politiet i 2022

848 børn under 18 år har været udsat for en eller flere seksualforbrydelser, som blev anmeldt til politiet i 2022. Af dem var 275 under 13 år. Det er omtrent samme omfang som året før. Der blev i alt foretaget 1.369 anmeldelser om seksualforbrydelser. Der var samtidig 1.338 børn, som blev udsat for en blufærdighedskrænkelser, som blev anmeldt til politiet. Blufærdighedskrænkelser kan foregå både fysisk og online. I alt var 2.085 børn under 18 år ofre for en anmeldt seksualforbrydelse eller blufærdighedskrænkelser, der blev anmeldt i 2022.

På BørneTelefonen og HØRT var der i 2022 1.506 samtaler om seksuelle krænkelser og 427 samtaler om digitale seksuelle krænkelser. Samtalerne dækker over mange forskellige former for seksuelle krænkelser. Men et fællestræk er, at børnene giver udtryk for tabu og skam, hvilket betyder, at børnene sjældent beder personer i deres nærmiljø om hjælp til at løse problemet.

Piger og unge kvinder er mest udsat for seksuelle krænkelser. Når vi ser på krænkelser i form af berøring har 16 pct. blandt piger i 8. klasse været udsat og 8 pct. af drengene. Krænkelser i form af blottelse har 16 pct. af pigerne været udsat for og 7 pct. af drengene. Disse krænkelser er dobbelt så hyppige blandt piger. Det viser en undersøgelse fra 2016 foretaget af VIVE blandt elever i 8. klasse. Undersøgelsen viser også, at

forskellen på omfanget af seksuelle overgreb mod piger og drenge er mindre, når det drejer sig om uønsket forsøg på eller gennemført samleje. Det har 7 pct. af pigerne og 5 pct. af drengene i 8. klasse været udsat for. De fleste af overgrebene er begået af jævnaldrende.³⁰

En stor befolkningsundersøgelse fra 2019 med i alt 62.700 deltagere fra 15 år og op viser, at 12 pct. af kvinderne og 1 pct. af mændene har været udsat for et eller flere seksuelle overgreb. Blandt de 15-24-årige har 11 pct. af de adspurgte kvinder været udsat for et seksuelt overgreb, sammenlignet med 2 pct. af de unge mænd. For hver tredje af dem, der havde været udsat for et seksuelt overgreb, fandt det sted, før de fyldte 15 år. I 83 pct. af tilfældene blev overgrebet begået af en uden for familien.³¹

Den store befolkningsundersøgelse estimerer, at 2 pct. af befolkningen har været udsat for et seksuelt overgreb i barndommen, før de fyldte 15 år. Kvinder er langt oftere udsat for seksuelle overgreb end mænd. Det gælder både overgreb i barn- og ungdom og ind i voksenlivet. Men af gruppen af mænd, der har været udsat for seksuelle krænkelser, har en relativt større andel været udsat, inden de fyldte 15 år. Det gælder for 54 pct. af mændene. Af de kvinder, som har været udsat for et seksuelt overgreb, er det for 33 pct. foregået, før de fyldte 15 år. Det viser, at risikoen for at opleve seksuelle overgreb for kvinder stiger i de sene teenageår, og at risikoen for overgreb i langt højere grad for kvinder end mænd fortsætter ind i voksenlivet.³²

Seksuelle overgreb har vidtrækkende konsekvenser
Forskning viser, at seksuelle overgreb i barndommen kan have vidtrækkende konsekvenser på både kort og langt sigt. Blandt de hyppigst forekommende senfølger er angst, depression,

posttraumatisk stress, alkohol- og stofmisbrug og seksuelle vanskeligheder.³³ Voksne, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen, har ifølge forskning også større risiko for selv at have seksuelt krænkende adfærd over for andre.³⁴

VI ANBEFALER

- Alle kommuner skal overholde deres forpligtelse til at anvende børnehusene i sager om seksuelle overgreb.
- Det skal gøres obligatorisk, at børnehusene ved mistanke om vold og seksuelle overgreb rettidigt sikrer dokumentation med pædiatriske og/eller retsmedicinske undersøgelser.
- Ved mistanke om vold og seksuelle overgreb mod børn skal der kunne foretages en pædiatrisk og/eller retsmedicinsk undersøgelse uden forældres samtykke. Der er i dag ikke hjemmel i retsplejeloven til, at et barn i denne situation kan medvirke til en legemsundersøgelse uden samtykke fra mindst én forældremyndighedsindehaver. Det betyder i princippet, at den mistænkte kan forhindre politiet i at gennemføre et af deres vigtigste efterforskningsskridt.

- Børn og unge, som har begået overgreb mod andre børn og unge skal have hurtig hjælp.

848 børn under 18 år har været udsat for en seksualforbrydelse, som er blevet anmeldt i 2022
Som det fremgår af figur 10, blev der i 2022 i alt foretaget 1.369 anmeldelser om seksualforbrydelser mod børn under 18 år. Det er det højeste antal siden 2001, hvor man begyndte at registrere sager på denne måde.³⁵ Som det fremgår af figur 11, drejer anmeldelserne sig om 848 børn, og der er altså en gruppe børn, hvor der er foretaget flere anmeldelser. Når man ser på unikke børn inden for året, som har været udsat for en anmeldt seksualforbrydelse, har omfanget været stabilt siden 2018. Ifølge Danmarks Statistik skal stigningen i det samlede antal anmeldelser bl.a. ses i lyset af samtykkeloven, der trådte i kraft den 1. januar 2021 og gjorde det strafbart at have samleje uden samtykke med en person over 15 år. Det ændrede også på Danmarks Statistiks klassifikation af voldtægt, hvilket medførte en stigning i statistikken over antallet af anmeldte voldtægter.³⁶

”MIT FORHOLD TIL MINE FORÆLDRE HAR ALDRIG VÆRET GODT OG SLET IKKE TIL MIN FAR!! MEN DA JEG SÅ BEGYNDER AT KOMME I TEENAGEÅRENE, BEHANDLER MIN FAR MIG IKKE SOM MAN SKAL. HAN GÅR OVER MINE GRÆNSER! PÅ DEN SEKSUELLE MÅDE...”

PIGE, 16 ÅR

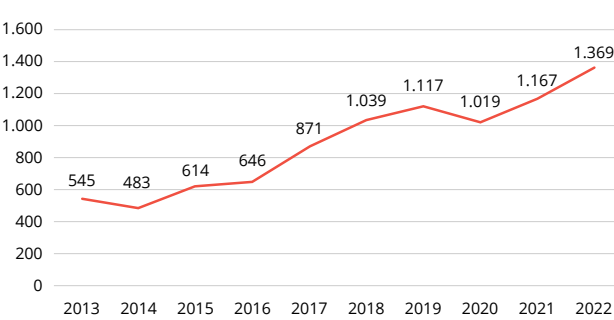
Hvad er digitale seksuelle krænkelse?

Digitale seksuelle krænkelse defineres som uønsket seksuel adfærd på nettet. Det kan fx være deling af billeder og videoer uden samtykke, grooming, trusler af seksuel karakter eller uønskede seksuelle beskeder. Ifølge en undersøgelse fra Red Barnet har mere end hver femte ung mellem 13-17 år oplevet at modtage uønskede seksuelle beskeder eller billeder.

Kilde: Projekt DeSHAME (2018); Unges erfaringer med digitale sexkrænkelser. Resumé af danske resultater. Red Barnet

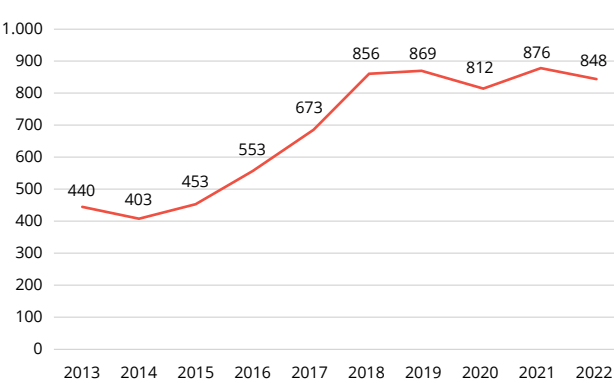
Læs mere om digitale seksuelle krænkelse i afsnittet om børns digitale liv i kapitel 3.

Figur 10. Samlet antal anmeldelser om seksualforbrydelser mod børn (0-17 år), 2013-2022

Note: Alle seksualforbrydelser mod 0-17-årige (med undtagelse af blufærdighedskrænkelser) er inkluderet i opgørelsen. Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

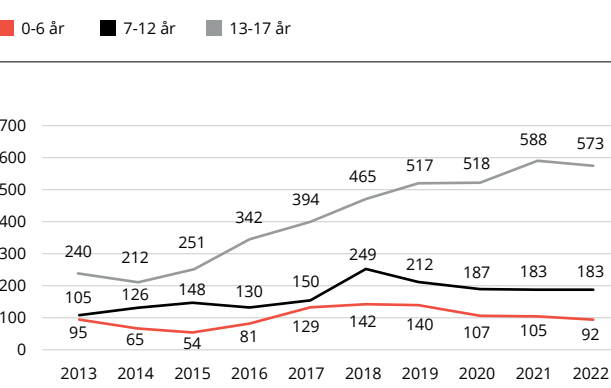
Figur 11. Antal børn (0-17 år) som ofre for en eller flere anmeldte seksualforbrydelser, 2013-2022

Note: Alle seksualforbrydelser mod 0-17-årige (med undtagelse af blufærdighedskrænkelser) er inkluderet i opgørelsen. Uanset antallet af anmeldelser kan et barn kun optræde i statistikken en gang pr. år. Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

Når vi ser på omfanget af anmeldelser om seksualforbrydelser mod børn under 18 år, er der generelt flest unge i alderen 13-17 år, som udsættes for en seksualforbrydelse, som bliver anmeldt til politiet. 275 af de børn, som har været udsat for en seksualforbrydelse, som er anmeldt til politiet, er under 13 år.

Figur 12. Antal børn (0-17 år) som ofre for en eller flere anmeldte seksualforbrydelser fordelt på alder, 2013-2022

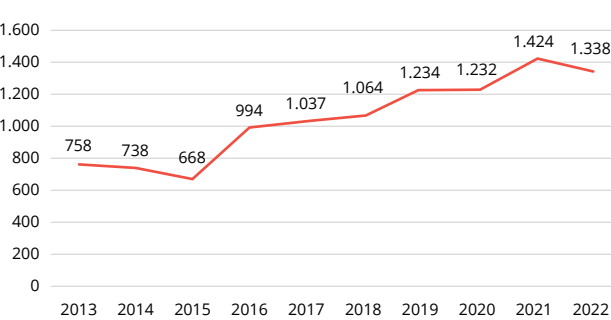

Note: Alle seksualforbrydelser mod 0-17-årige (med undtagelse af blufærdighedskrænkelser) er inkluderet i opgørelsen. Uanset antallet af anmeldelser kan et barn kun optræde i statistikken en gang pr. år. Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

På otte år er der sket en fordobling i antallet af børn, som bliver udsat for blufærdighedskrænkelser, der anmeldes til politiet

1.338 børn under 18 år har været udsat for en blufærdighedskrænkelser, som blev anmeldt til politiet i 2022. Ser man otte år tilbage, svarer det til en fordobling. Der er sket et mindre fald i 2022 sammenlignet med 2021, hvor antallet var endnu højere – 1.424 børn.³⁷ Blufærdighedskrænkelser kan både foregå online og offline.

Figur 13. Antal børn (0-17 år) som ofre for en eller flere anmeldte blufærdighedskrænkelser, 2013-2022

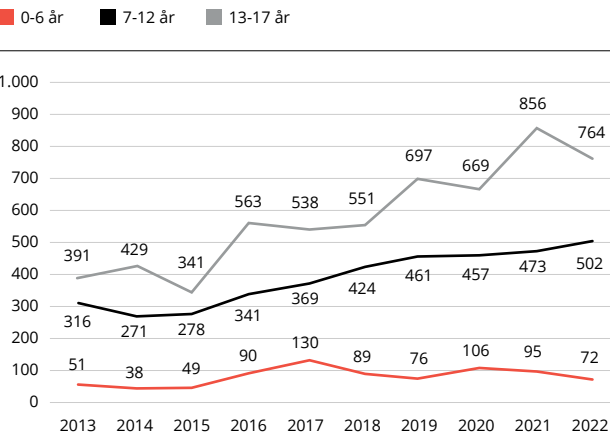

Note: Alle blufærdighedskrænkelser mod 0-17-årige er inkluderet i opgørelsen. Uanset antallet af anmeldelser kan et barn kun optræde i statistikken en gang pr. år. Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

Omfanget af anmeldte blufærdighedskrænkelser er størst blandt de 13-17-årige, men det er også blandt denne gruppe, at der er sket det største fald, fra 856 børn i 2021 til 764 børn i 2022. Blandt de 7-12-årige er antallet derimod steget fra 473 børn i 2021 til 502 i 2022.

Figur 14. Antal børn (0-17 år) som ofre for en eller flere anmeldelser om blufærdighedskrænkelser, fordelt på alder, 2013-2022

Note: Alle blufærdighedskrænkelser mod 0-17-årige børn og unge er inkluderet i opgørelsen. Uanset antallet af anmeldelser kan et barn kun optræde i statistikken en gang pr. år.
Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningservice

I 2022 er der påbegyndt 1.934 børnehusforløb i børnehusene i Danmark, hvilket er en stigning på 3 pct. i forhold til 2021. Antallet af påbegyndte børnehusforløb varierer fra år til år, men er dog samlet set steget i perioden fra 2014 til 2022. Det er ikke muligt på baggrund af data at forklare, hvad denne udvikling dækker over. Det kan skyldes flere forhold. Fx øget fokus på opsporing og håndtering af børn, hvor der er viden eller mistanke om, at de udsættes for overgreb, eller ændring i antallet af børn, der bliver udsat for overgreb. Men der kan også være tale om andre forhold.

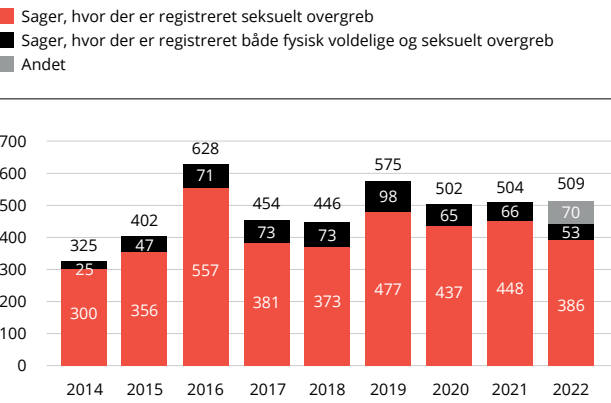
I 2022 var der i børnehusene 1.754 afsluttede børnehusforløb, hvor der i 28 pct. af sagerne var viden eller mistanke om seksuelt overgreb. Det svarer til 509 afsluttede sager om seksuelle overgreb. Omfanget af sager om seksuelle overgreb mod børn har været nogenlunde stabilt de seneste år. Udviklingen i antallet af sager påvirkes af, hvor gode kommunerne er til at opspore børn og unge, der er udsat for overgreb, af kommunernes kendskab til børnehusene og andre forhold.

Flest piger i børnehusene udredes for seksuelle overgreb – flest er i alderen 10-16 år

I 2022 udgør drenge 42 pct. og piger 58 pct. af de 1.754 afsluttede børnehusforløb. Af alle børn og unge, der udredes i børnehusene, er der en større andel af pigerne end af drengene,

som udredes for seksuelle overgreb. Omvendt er der en langt større andel af drengene end af pigerne, der udredes for fysisk vold. For drengene er der i 89 pct. af børnehusforløbene viden eller mistanke om fysisk vold, i 25 pct. om psykisk vold og i 10 pct. om seksuelt overgreb. For pigerne er der i 63 pct. af børnehusforløbene viden eller mistanke om fysisk vold, i 24 pct. om psykisk vold og i 41 pct. om seksuelt overgreb. For børn, der kom i et børnehus på baggrund af viden eller mistanke om seksuelle overgreb, er de fleste mellem 10 og 16 år. Ved udredning om fysisk vold er børnene oftest mellem 5 og 10 år.

Figur 15. Afsluttede sager i børnehusene om seksuelle overgreb, 2014-2022

Note: Der har i 2022 samlet set været 1.754 afsluttede sager om fysisk vold, psykisk vold og seksuelle overgreb. For ni sager er årsagen ikke registreret i 2022. Andet-kategorien dækker over "Psykisk vold og seksuelle overgreb" samt "Fysisk vold, psykisk vold og seksuelt overgreb".
Kilde: Socialstyrelsen (2016-2023): Årsstatistik om de danske børnehus; Deloitte (2015): Erfaringsopsamling af børnehusene. Foretaget for Socialstyrelsen

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Der findes nogen viden om omfanget af seksuelle krænkelser mod børn og unge. Der findes en del data, som monitoreres årligt – fx anmeldelsesstatistikker og antallet af sager i børnehusene, som kan vise udviklingen over tid på disse områder. Ulempen ved denne type data er, at der er mange sager, der ikke bliver meldt til myndighederne. Der findes også flere danske spørgeskemaundersøgelser, hvor børn og unge er blevet spurgt til deres oplevelser med seksuelle krænkelser. For at kunne følge udviklingen over tid kræver det, at der jævnligt udgives sammenlignelige undersøgelser, og det er ikke tilfældet på nuværende tidspunkt. Omfanget af seksuelle krænkelser mod børn i skolealderen er ikke blevet dokumenteret i en repræsentativ undersøgelse siden 2016. Yngre børns udsathed for seksuelle overgreb er særligt underbelyst.

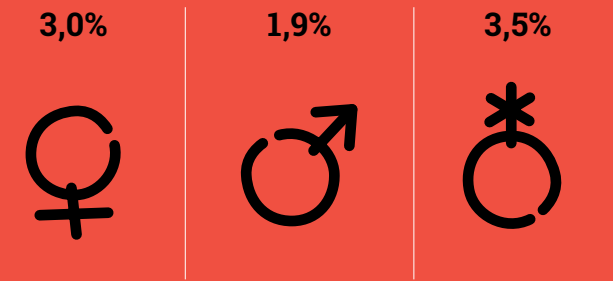
Seksuelle krænkelser

1.506

samtaler på Børne-Telefonen og HØRT i 2022 handlede om seksuelle krænkelser

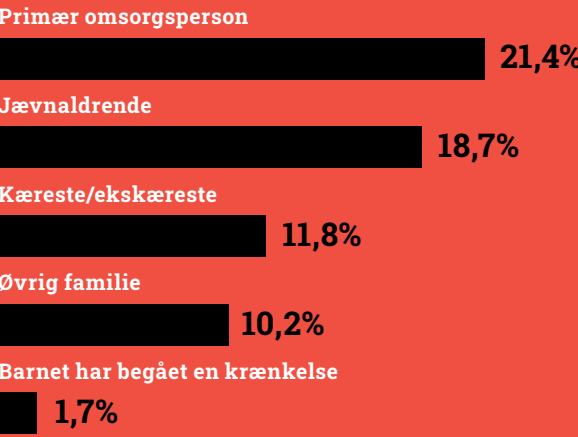
Yderligere 427 samtaler handlede om digitale seksuelle krænkelser.

Flere af pigerne og børn med anden kønsidentitet fortæller om seksuelle krænkelser

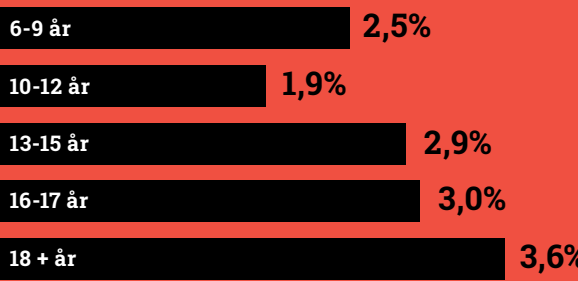
Så meget udgør samtaler om seksuelle krænkelser af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

I hver femte samtale om seksuelle krænkelser, er det en omsorgsperson, som har begået krænkelser.

Der kan angives flere svar for hver samtale. Der er her kun medtaget de hyppigste angivelser.

De ældste henvender sig oftest om seksuelle krænkelser

Så meget udgør samtaler om seksuelle krænkelser af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

SIG DET

**STOP
SVIGT**

ALKOHOL- OG STOFPROBLEMER

I FAMILIEN

Børn og unge i familier med rusmiddelproblemer oplever oftere vold i hjemmet

Næsten hvert tiende barn i alderen 0-18 år vokser op i hjem, hvor mindst en forælder har tegn på alkoholproblemer. Det viser nye tal fra 2023. Det svarer til 109.250 børn på landsplan. Tal fra TUBA, der tilbyder hjælp til unge fra hjem med alkohol- og stofproblemer, viser, at 45 pct. af de unge, der henvender sig og opsøger hjælp, har oplevet fysisk vold i hjemmet, mens 64 pct. har oplevet psykisk vold. Børnene oplever desuden oftere problemer i skolen, de trives dårligere end deres jævnaldrende, og langt ind i voksenlivet har de flere udfordringer med fx psykiatriske diagnoser, kriminalitet og egne alkoholproblemer.

Alkohol- og stofproblemer i hjemmet udgør fortsat et stort problem i Danmark. Der er kun sparsom viden om det præcise omfang, det er vanskeligt at opspore børnene, og deres problemer er ofte komplekse.

Statens Institut for Folkesundhed vurderer i en undersøgelse fra 2023, at 9 pct. af børn i alderen 0-18 år har mindst én forælder med tegn på et alkoholproblem. Det svarer til 109.250 børn på landsplan. I alt har 7,5 pct. af børnebefolkningen

mindst én forælder med tegn på et moderat alkoholproblem, mens yderligere 1,5 pct. lever i hjem, hvor en eller begge forældre har tegn på et svært alkoholproblem.³⁸ Center for Rusmiddelforskning vurderer i en undersøgelse fra 2021, at 122.500 unge mellem 15 og 25 år er vokset op med en forælder, der har problemer med alkohol eller stoffer. Det svarer til 15 pct. af alle 15-25-årige i Danmark.³⁹ Der er formentlig et væsentligt overlap i tallene fra de to studier.

En litteraturgennemgang fra VIVE peger på, at forældres alkohol- og stofproblemer ofte forekommer i samspil med andre risikofaktorer for børns udvikling, fx psykisk sygdom, traumer, vold og lav socioøkonomisk baggrund.⁴⁰

Alkohol- og stofproblemer hos forældre fører til mistrivsel hos børn

Det har alvorlige konsekvenser for børn, hvis der er rusmiddelproblemer i hjemmet. Det bekræfter en undersøgelse fra Børns Vilkår og TrygFonden fra 2019 blandt 2.465 skoleelever. 30 pct. af de børn, der oplever alkoholproblemer i hjemmet, vurderer deres nuværende livstilfredshed som lav, mens det samme gælder for 14 pct. af deres jævnaldrende. 17 pct. af børn fra hjem med alkoholproblemer angiver, at de ugentligt oplever en lang række symptomer på mistrivsel. Det gælder for 6 pct. af de øvrige børn. Samtidig har dobbelt så mange børn fra hjem med alkoholproblemer et lavt selvværd sammenlignet med andre børn, og væsentligt flere føler sig ensomme.⁴¹

Forældrenes problemer påvirker børnene ind i voksenlivet

At vokse op med forældre, der har alkohol- eller stofproblemer, kan have konsekvenser for barnet både på kort

”MIN MOR DRIKKER I PERIODER OG LIGGER HELE TIDEN I SIN SENG. HUN KOMMER ALDRIG OP OM MORGENEN FOR AT SENDE MIG OG MIN SØSTER I SKOLE. HUN STÅR HELLER IKKE OP TIL AT LAVE AFTENSMAD ELLER HANDLE IND. JEG VED GODT, AT DER ER NOGLE, DER HAR DET SOM MIG, MEN JEG FØLER STADIG IKKE, AT DER ER NOGLE, DER HAR DET PÅ SAMME MÅDE.”

PIGE, 13 ÅR

og lang sigt. Disse børn begynder typisk selv at drikke alkohol tidligere end andre børn, de drikker generelt mere end deres jævnaldrende, og de har en øget tendens til binge-drinking, hvor alkoholindtaget overstiger fem genstande på en aften.⁴²

Børn af forældre med alkohol- og stofproblemer har 2,5 gange større risiko for at blive indlagt på en psykiatrisk afdeling og dobbelt så stor risiko for at forsøge selvmord sammenlignet med deres jævnaldrende.⁴³

På længere sigt kan konsekvenserne også være omfattende. Forskning viser, at en tredjedel af børn, der vokser op med forældre med alkoholproblemer, selv udvikler lignende problemer som voksen. En tredjedel får desuden psykiske problemer såsom angst, depression og spiseforstyrrelser. Derudover peger forskning på, at børn af forældre med alkohol- eller stofproblemer gennemsnitligt opnår et lavere uddannelsesniveau end deres jævnaldrende, og at de har højere risiko for at begå kriminalitet.⁴⁴

Forskning fra Center for Rusmiddelforskning påpeger, at mange faktorer spiller en rolle for, hvordan disse børn klarer sig, når det gælder trivsel og uddannelse. Det er den samlede mængde og typerne af problemer i familien – fx rusmiddelproblemer, langvarig arbejdsløshed, psykiske lidelser og andet – som har betydning for, hvordan børnene klarer sig i uddannelsessystemet.⁴⁵

Oftere problemer i skolen

Alkoholproblemer i hjemmet påvirker ofte børn og unges skolegang negativt. Det viser Børns Vilkår og TrygFondens undersøgelse fra 2019. Her giver 15 pct. af børn med alkoholproblemer i hjemmet udtryk for, at de ikke er glade for deres klasse. Andelen blandt de øvrige børn er 5 pct. Der er også langt flere børn med alkoholproblemer i hjemmet, som fortæller, at de føler sig utrygge i klassen og er bange for at blive til grin.⁴⁶ Mange af disse børn afskærer sig socialt ved fx at undlade at invitere venner med hjem for at holde problemerne derhjemme hemmelige.⁴⁷ En anden undersøgelse viser, at hvert fjerde barn med forældre med alkoholproblemer har fået hjælp til faglige eller sociale udfordringer i skolen.⁴⁸

Et studie fra Center for Rusmiddelforskning viser, at unge, der er vokset op i familier med rusmiddelproblemer, generelt har en sværere skoletid – fx med flere bortvisninger og mere fravær end deres jævnaldrende.⁴⁹ Ca. hver femte af dem har oplevet problemer i skolen, og det er dobbelt så mange som blandt øvrige børn og unge. Derudover får disse børn et lavere karaktergennemsnit til folkeskolens afgangseksamen, færre starter på en ungdomsuddannelse og flere dropper ud af ungdomsuddannelsen.⁵⁰

Oftere vold i familier med alkohol- eller stofproblemer

Flere undersøgelser viser, at børn i familier med alkohol- eller stofproblemer oftere er udsat for fysisk eller psykisk

vold. Børnene har otte gange større risiko for at blive udsat for fysisk vold end børn i familier uden alkoholproblemer.⁵¹ TUBA oplyser, at 45 pct. af de unge, som har modtaget rådgivning i 2022, har oplevet fysisk vold i hjemmet, mens 64 pct. har oplevet psykisk vold i hjemmet.⁵²

Denne tendens bekræftes af en undersøgelse blandt 4.039 børn i 7. klasse, som Børnerådet foretog i 2017. Undersøgelsen viser en klar sammenhæng mellem alkohol- eller stofproblemer i familien og børnenes oplevelser med grov fysisk vold og psykisk vold i hjemmet. Af de børn, som lever i familier med rusmiddelproblemer, har 28 pct. oplevet, at deres forældre ikke har talt til dem i flere dage. Det samme svarede 9 pct. af de øvrige børn. Mere end hvert femte barn (21 pct.) i familier med rusmiddelproblemer angiver, at de er blevet slået med flad hånd. Det samme gælder 6 pct. af de øvrige børn.⁵³ Samtidig viser tal fra BørneTelefonen og HØRT, at fysisk og psykisk vold er blandt de hyppigste øvrige emner, når samtalen handler om forældres rusmiddelproblemer.

Børn med forældre i alkoholbehandling har større risiko for depression og selvmordsforsøg

Et studie fra 2022 finder, at børn med minimum én forælder i alkoholbehandling er i signifikant større risiko for at opleve alvorlig mistrivsel, såsom depression, selvskaade, selvmordstanker og selvmordsforsøg, end andre børn. Studiet viser desuden, at jo mere alvorligt forældrens alkoholproblem er, jo højere er barnets risiko for mistrivsel og depression.⁵⁴

VI ANBEFALER

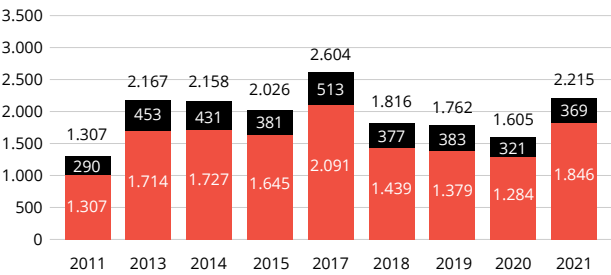
- Børn og unge, der vokser op med forældre, der har alkohol- eller stofproblemer, har ret til hjælp. Det gælder, uanset om der er tale om små børn eller unge, der for nylig er flyttet hjemmefra. Disse børn skal kunne få hjælp uden lange ventetider.
- Fagpersoner, som fx sundhedsplejersker, pædagoger og lærere, skal kunne genkende tegn på alkohol- og stofproblemer i en familie og skal have viden om, hvordan de kan gribe ind på den mest hensigtsmæssige måde, så børnene tidligt kan få den rette hjælp og støtte.
- Der skal afsættes ressourcer til systematisk at monitorere antallet af børn, der vokser op i familier med alkohol- og stofproblemer, og der bør tilføres flere ressourcer til at forbedre forebyggelse, opsporing og indsatser for disse børn.

Hvert femte barn med en forælder i stofbehandling er anbragt

I 2020 havde 1.605 børn i Danmark en forælder i stofbehandling. I 2021 var tallet steget til 2.215 børn. 369 af disse børn – svarende til 20 pct. – var anbragt udenfor hjemmet.⁵⁵ Den markante stigning fra 2020 til 2021 kan bl.a. skyldes, at Sundhedsstyrelsen igen har adgang til data fra en række større kommuner, som ikke indgik i 2020.

Figur 16. Børn (0-17 år), hvor mindst én forælder er i stofbehandling, 2011-2021

Antal forældre med kontakt til egne børn
Antal forældre med børn anbragt udenfor hjemmet

Note: Data er fra Statens Serum Instituts register over stofbrugere i behandling (SIB). Der er tale om en minimumsopgørelse, da ti kommuner ikke har indberettet data i 2021 og ikke indgår i opgørelsen.
Kilde: Sundhedsstyrelsen (2022): Narkotikasituationen i Danmark – delrapport 3

Omfanget af rusmiddelproblemer i Danmark

Statens Institut for Folkesundhed vurderer på baggrund af data fra 2021, at ca. 402.000 voksne danskere har tegn på moderate alkoholproblemer, mens ca. 67.000 danskere har tegn på svære alkoholproblemer. I 2021 var ca. 23.000 danskere i offentligt finansieret alkoholbehandling. I 2019 skønnede Sundhedsstyrelsen, at cirka 52.000 danskere har et højrisikoforbrug af illegale stoffer. Derudover har ca. 32.600 danskere et højrisikoforbrug af hash.

Kilde: Hjærnaa, L. m.fl. (2023): Antal danskere med et alkoholproblem – En analyse baseret på alkoholscreeningsværktøjet CAGE-C. Statens Institut for Folkesundhed, SDU; Sundhedsstyrelsen (2019): Narkotikasituationen i Danmark..

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Selvom der i 2023 er kommet et nyt estimat for antallet af børn og unge, der lever i familier med alkoholproblemer, monitoreres dette dog ikke systematisk og løbende. Der findes registre, som opgør antallet af børn, der har forældre i stofbehandling, men der findes store mørketal, da mange ikke modtager behandling. Der er behov for systematiske opgørelser af alkohol- og stofproblemers omfang og udvikling over tid for at styrke de nuværende indsatser og bane vejen for udvikling af nye. Der mangler desuden viden om forebyggelse, virksomme indsatser og om, hvordan man effektivt opsporer børn i familier med rusmiddelproblemer. Resultaterne fra et større dansk studie, der undersøger effekten af psykologisk terapi hos TUBA for børn af forældre med rusmiddelproblemer, forventes offentliggjort i løbet af 2024.

Alkohol- og stofproblemer i familien

693

samtaler på BørneTelefonen og HØRT i 2022 handlede om alkohol- eller stofproblemer i familien

Rusmiddelproblemer i familien fylder lige meget hos alle grupper

1,4%

1,1%

1,3%

Så meget udgør samtaler om rusmiddelproblemer i familien af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Børn i alle aldre henvender sig om rusmiddelproblemer i familien

6-9 år 1,4%

10-12 år 1,0%

13-15 år 1,1%

16-17 år 2,1%

18 + år 1,4%

Så meget udgør samtaler om rusmiddelproblemer i familien af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

DRAB

Tre unge dræbt og 26 udsat for forsøg på manddrab

I 2022 blev tre unge mennesker i alderen 15-19 år dræbt. Samtidig blev 25 unge i samme aldersgruppe og et enkelt barn i alderen 10-14 år udsat for forsøg på manddrab. De fleste drab på yngre børn bliver begået af én af barnets forældre.

Drab er den alvorligste forbrydelse. I forhold til andre sociale problemer er drab mod børn et sjældent fænomen, men ethvert drab rejser spørgsmål om, hvordan vi kan undgå, at det sker. I 2022 blev tre unge i alderen 15-19 år dræbt. Ingen børn under 15 år blev dræbt i 2022. De seneste 10 år er der i gennemsnit blevet dræbt fem børn og unge hvert år.

Langt de fleste drab på yngre børn begås af barnets aller-nærmeste, typisk af én af barnets forældre. Ser man på de seneste tre årtier er knap 170 børn og unge i Danmark blevet dræbt af en forælder.⁵⁶ Nyere internationale analyser, som indkredser risikofaktorer forbundet med forældres drab på børn, viser, at forældre med psykiske diagnoser, tidligere selvmordsforsøg og voldskriminel adfærd har en øget sandsynlighed for at begå drab på børn, ligesom en forudgående historie med vold og overgreb i familien samt en bebudet eller effektueret skilsmisse kan have en sammenhæng med

drab på børn. Det er vigtigt at understrege, at der er tale om relative risici og blot udgør en overrepræsentation for de ganske få hændelser, der er registreret.⁵⁷

I mindst en tredjedel af sagerne, hvor et barn bliver dræbt af en forælder, har der været forudgående fysisk eller psykisk vold i familien
En stor dansk undersøgelse af drab i familien, som udkom i 2022, viser, at der i mindst en tredjedel af de gennemgåede sager om drab begået på børn af en forælder har været fysisk eller psykisk vold i familien forud for drabet. Der har oftere været forudgående vold i sager, hvor en far fremfor en mor har dræbt et barn.⁵⁸

Gennemgangen af de danske sager om drab mod børn viser, at drab, som bliver udløst af et bebudet eller effektueret samlivsbrud, er den mest hyppige type af drab. Den type drab udgør 28 pct. af sagerne. Dernæst er det fatal børnemishandling, som er den hyppigste årsag til drab. Det er det i 18 pct. af sagerne. I 17 pct. af sagerne har psykoser eller psykiske lidelser været den udløsende faktor. Undersøgelsen peger yderligere på, at når mødre slår deres børn ihjel, er det oftest relateret til psykisk sygdom. For fædrene er det oftest skilsmisse eller en afvisning fra moren, som er motivet. Derudover er misbrugsproblemer, forudgående selvmordsovervejelser, partnervold, trusler om at skade familiemedlemmer, pressede livsomstændigheder og krakeleret normalitet risikofaktorer i flere af sagerne.⁵⁹

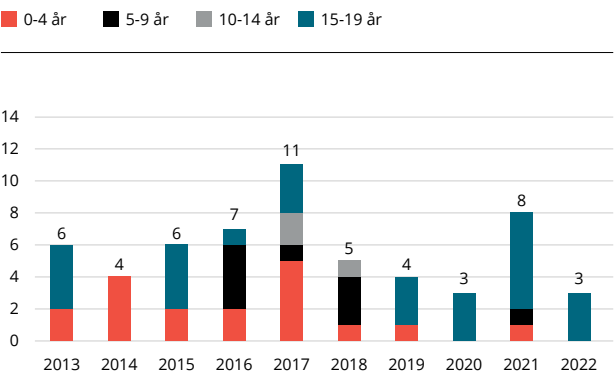
VI ANBEFALER

- Der bør udvikles en national handleplan mod drab på børn med forebyggende initiativer, der skal reducere risikoen for drab mod børn.
- Der skal laves en national beredskabsplan, der hjælper de børn, der overlever, når den ene forælder dræber den anden eller barnets søskende. Beredskabsplanen skal fokusere på at inddrage barnet.
- Der skal hvert tredje år udarbejdes en analyse af børnedrabssager, så der kan identificeres, hvor og hvordan man i fremtiden kan reducere og undgå disse.

15-19-årige er oftest ofre for drabsforbrydelser og drabsforsøg

I 2022 blev tre unge mellem 15-19 år dræbt i Danmark. Drabene er ikke nødvendigvis begået af omsorgspersoner, men kan fx også være en ung, der dræber en anden ung.

Figur 17. Antal ofre for drabsforbrydelser mod børn og unge (0-19 år) fordelt på alder, 2013-2022

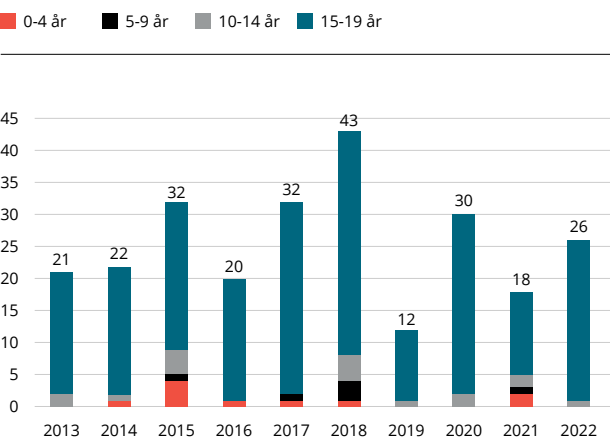

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel STRAF5⁶⁰

26 forsøg på manddrab mod børn og unge i 2022

I 2022 blev 25 unge i alderen 15-19 år udsat for forsøg på manddrab. Det skete for et barn i alderen 10-14 år. Det er otte flere end året før. Unge i alderen 15-19 år oplever hyppigere end de yngre børn forsøg på manddrab.

Figur 18. Antal ofre for forsøg på manddrab mod børn og unge (0-18 år) fordelt på alder, 2013-2022

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel STRAF5⁶¹

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Med Danmarks Statistiks årlige opgørelse over antallet af ofre for anmeldte drabsforbrydelser er der gode og dækkende data, som gør det muligt med stor sikkerhed at kunne følge udviklingen over tid. Der er for nylig udkommet en undersøgelse, som belyser risikofaktorer forbundet med drab på børn.

Kapitel 2

SVIGT FRA MYNDIGHEDER OG INSTITUTIONER

"Er konstant deprimeret og har bare ikke lyst til at kæmpe med psykiateren eller kommunen. Har kæmpet med det i flere år og får det værre for hver dag, der går."

Pige, 15 år

SKILSMISSE

Børn i komplekse skilsmisser er i stor risiko for mistrivsel

Siden Familieretshuset blev oprettet i 2019, er der kommet stadigt flere komplekse skilsmissesager. I 2022 er knap hver anden sag i Familieretshuset vurderet til at være kompleks. Trivslen er markant dårligere hos børn i komplekse skilsmissesager, end hos børn der er involveret i sager med et mindre konfliktniveau og ingen sociale problemer.

De komplekse sager fylder i Familieretshuset. En kompleks sag er kendetegnet ved, at den kræver tværfaglig behandling i Familieretshuset og samarbejde med sociale myndigheder, fordi der udover en konfliktfyldt skilsmisse også er andre risikofaktorer, som fx misbrug hos en af forældrene, vold i familien eller anden social udsathed. I 2022 udgjorde de komplekse sager 47 pct. af alle familieretlige sager, der blev behandlet i Familieretshuset. Både ventetiden fra ansøgning til første afholdte møde og sagsbehandlingstiden er faldet fra 2021 til 2022. Faldet ses både i de komplekse sager (§ 7 om familieretlig udredning) og de såkaldt mindre enkle sager (§ 6 om familiemægling): I 2022 var den gennemsnitlige ventetid 34 dage i § 6-sager og 46 dage i § 7-sager – året før ventede familierne gennemsnitligt 52 dage i § 6-sager og 119 dage i § 7-sager. Det er en positiv udvikling, for vi ved, at børn, der er involveret i familieretlige konflikter, trives dårligere end andre børn, og at kompleksiteten og varigheden af sagsbehandlingen har afgørende betydning for, hvor hårdt konflikterne rammer børnenes trivsel.⁶² Derfor er det vigtigt fortsat at have fokus på at holde ventetiden nede, da det er tid, der ikke bliver brugt på at arbejde med forældrene og inddrage barnet i at finde den rette løsning for familien.

I 2022 behandlede Familieretshuset 13.198 sager om forældremyndighed og bopæl. I 27 pct. af sagerne lykkedes det ikke forældrene at nå til enighed med hjælp fra Familieretshuset, og sagen blev sendt videre til afgørelse i familieretten. Derudover var der 19.231 sager om samvær i 2022, hvoraf forældrene i 25 pct. af sagerne nåede til enighed med hjælp fra Familieretshuset. Familieretshuset traf afgørelse i 10 pct. af sagerne, og yderligere 16 pct. af sagerne blev sendt videre til afgørelse i familieretten.⁶³

En undersøgelse fra VIVE viser, at de fleste børn, der er i kontakt med Familieretshusets børneenhed, har en god oplevelse med at være til børnesamtale. Omkring halvdelen af de børn, der har en kontaktperson, oplever, at det har hjulpet dem. En lille andel af særligt de yngre børn har dog i mindre grad fået en forståelse af, hvad børnesamtalen går ud på, og hvordan de kan bruge den. Undersøgelsen viser også, at der kan være et potentiale i at gøre kontaktpersonsordningen mere tilgængelig for de yngste børn, da denne gruppe er særligt tilfreds med ordningen, men i lidt mindre grad gør brug af tilbuddet end de ældre børn.⁶⁴

Børn med en familieretlig sag trives lidt bedre i 2022 end i 2019, men børn i komplekse skilsmissesager trives fortsat dårligt

Forældrenes indbyrdes samarbejde og særligt konfliktniveauet er afgørende for, hvordan en skilsmisse påvirker børnenes trivsel. Forskning viser, at børn af fraskilte forældre med et højt konfliktniveau klarer sig dårligere fagligt, har højere skolefravær, flere adfærdsproblemer og dårligere sociale kompetencer end andre børn.⁶⁵

I 2019 – før reformen af det familieretlige system og etableringen af Familieretshuset trådte i kraft – viste en baselineundersøgelse fra VIVE, at jo længere tid en familie havde været i kontakt med det familieretlige system, og jo flere myndigheder familien havde mødt, desto dårligere trivedes familiens

børn.⁶⁶ Hensigten med reformen var at sætte øget fokus på barnets trivsel og beskyttelse, fremme børneinddragelsen og møde familierne med enkle forløb tilpasset familiens behov.

VIVE har årligt i 2019-2022 målt trivslen hos børn, der var involveret i en sag ved de familieretlige myndigheder. Det er sket som led i opfølgningen på de foreløbige erfaringer med det nye familieretlige system. Til at måle børnenes trivsel har VIVE brugt det standardiserede spørgeskema SDQ (Strengths and Difficulties Questionnaire).⁶⁷ Undersøgelsen fra 2021 viste, at der var sket en lille forbedring i børnenes trivsel fra 2019 til 2021. Selvom der også i 2021 var en relativt stor gruppe børn, der befandt sig udenfor normalområdet på SDQ-skalaen, viste undersøgelsen, at andelen af børn i mistrivsel var blevet mindre fra 2019 til 2021. Samtidig var andelen af børn med normal adfærd og trivsel steget fra 53 pct. i 2019 til 59 pct. i 2021. I 2022 var trivslen blandt børnene dog faldet lidt igen, og 57 pct. af børnene var indenfor normalområdet på SDQ-skalaen.⁶⁸

Den positive udvikling fra 2019-2021 ses især blandt børn, hvis forældre har et relativt lavt konfliktniveau, og hvor der ikke er angivet øvrige risikofaktorer. Her er andelen af børn med normal adfærd og trivsel steget fra 69 pct. i 2019 til 78

pct. i 2021. Særligt i sager med mange risikofaktorer og derfor også flere myndigheder involveret, er børnenes trivsel lavere end blandt de børn, der er involveret i sager med et mindre konfliktniveau og ingen sociale problemer. Kun 44 pct. af børnene i de mest komplekse sager⁶⁹ befinder sig indenfor normalområdet på SDQ-skalaen.⁷⁰

VIVE har også spurgt forældrene til deres oplevelse af, om forløbet i Familieretshuset har medført et bedre forældresamarbejde og forbedringer i deres børns hverdagsliv.⁷¹ I gruppen med et lavt konfliktniveau og ingen risikofaktorer er fire ud af ti forældre enige i, at forløbet har haft en positiv betydning for forældresamarbejdet og barnets hverdagsliv, mens en tredjedel er uenige. I gruppen med enten et højt konfliktniveau eller risikofaktorer er godt hver tiende forælder enig i, at forløbet har forbedret børnenes hverdagsliv, mens seks ud af ti er uenige. Det er altså forældrene i lavkonfliktsagerne uden risikofaktorer, der i størst udstrækning vurderer, at forløbet har haft en positiv effekt på familiens hverdagsliv.

Undersøgelsen viser desuden, at der er sket en negativ udvikling fra baselinemålingen i 2019, før etableringen af Familieretshuset, til målingen i 2021. I 2021-målingen

svarer flere forældre, at de er helt uenige i, at forløbet har medført et bedre samarbejde (fra 41 pct. i 2019 til 50 pct. i 2021), og flere er helt uenige i, at forløbet har medført et bedre hverdagsliv for børnene (fra 29 pct. i 2019 til 37 pct. i 2021).⁷² Samme negative udvikling tegner sig i målingen fra 2022, som viser, at hovedparten af forældrene hverken oplever, at forløbet i Familieretshuset og evt. familieretten har forbedret deres samarbejde eller medført positive forandringer i deres børns hverdagsliv. Desuden angiver færre forældre hen over undersøgelsesperioden, at de har fået løst det problem, der var årsag til, at forældrene henvendte sig til Familieretshuset.

Undersøgelsens resultater vidner om, at det er en kompleks opgave, og at det kræver et tæt samarbejde med flere myndigheder at kunne hjælpe de familier, der har det allersværest, og som har flere udfordringer end et brud i familien i sig selv.

Flere børn er til børnesamtale i Familieretshuset

Med reformen af det familieretlige system i 2019 blev der oprettet en særlig børneenhed i Familieretshuset, som har til formål at yde støtte og rådgivning til børn, der er

involveret i familieretlige sager. Børneenhedens opgave er at afdække barnets perspektiv og sikre den direkte inddragelse af barnet i familieretlige sager. Det sker bl.a. gennem et tilbud om en kontaktperson, der kan støtte og rådgive barnet under hele sagen, og som kan afholde en børnesamtale med barnet.

VIVE's undersøgelse af implementeringen af reformen viser, at der efter reformen er sket en stigning i andelen af børn, der inddrages i sagerne i Familieretshuset. I 2019 blev 24 pct. af de 6-17-årige børn inddraget, mens det gjaldt 50 pct. i 2021.⁷³

I en undersøgelse fra 2023 sætter VIVE fokus på børns oplevelse af børnesamtalen og kontaktpersonsordningen i Familieretshuset. Undersøgelsen viser, at hovedparten af børnene har en god oplevelse med at være til børnesamtale i Familieretshuset. 95 pct. af børnene svarer, at børnerådgiveren er god til at rammesætte samtalen, så børnene forstår, hvad der skal ske, og 90 pct. føler sig lyttet til af den voksne. To ud tre børn havde på forhånd lyst til at komme til børnesamtale i Familieretshuset, og hovedparten af børnene har under børnesamtalen lyst til at fortælle den

”DET ER RIGTIGT SVÆRT AT VÆRE SKILSMISSEBARN. JEG FØLER, JEG BOR I ET S-TOG HER FOR TIDEN. JEG FØLER, JEG IKKE RIGTIG BOR NOGET STED, FOR JEG VIL IKKE VÆLGE ET STED, FOR JEG VIL IKKE SÅRE NOGEN SOM HELST.”

PIGE, 14 ÅR

voksne om de ting, der er vigtige for barnet. De fleste oplever også, at børnesamtalen handler om ting, der er vigtige for dem, og de oplever at få talt med børnerådgiveren om deres ønsker til bopæl og samvær, som er en del af formålet med børnesamtalen.

Undersøgelsen viser dog også, at omkring en femtedel af børnene ikke har talt med børnerådgiveren om deres ønsker til bopæl og samvær med forældrene, og at en lige så stor andel ikke oplever, at der er blevet talt om noget vigtigt til samtalen. Særligt de yngste børn på 6-8 år føler sig mindre forberedt på børnesamtalen end de ældre børn. De har sværere ved at forstå formålet med børnesamtalen og dermed også, hvad de kan bruge samtalen til. De er også i højere grad end de ældre børn i tvivl om, hvorvidt de har talt om, hvad der viderebringes til forældrene fra børnesamtalen.

Halvdelen af børnene i undersøgelsen angiver, at de har en kontaktperson. En fjerdedel har ikke en kontaktperson, mens den sidste fjerdedel er i tvivl, om de har en. Omkring halvdelen af de børn, der har en kontaktperson, oplever, at det har hjulpet dem. De 9-12-årige børn har oftere end de yngre og ældre børn en kontaktperson. De yngste børn på 6-8 år er dog mere interesserede i at have en kontaktperson, og de 6-8-årige, der har en kontaktperson, oplever også i højere grad end andre aldersgrupper, at det har hjulpet dem.⁷⁴

Familieretshuset foretager sjældent børnesagkyndige undersøgelser

I de komplekse sager skal Familieretshuset i udgangspunktet udarbejde en børnesagkyndig undersøgelse, men en undersøgelse fra Justitia viser, at det sjældent sker. I 2022 blev der foretaget 73 børnesagkyndige undersøgelser på tværs af alle Familieretshusets afdelinger, hvilket er et fald på 64 pct. siden 2021. Set i forhold til antallet af komplekse sager, der er blevet behandlet i Familieretshuset i samme periode, er det dog både i 2021 og 2022 en meget lille andel, hvor der er foretaget en børnesagkyndig undersøgelse.

En børnesagkyndig undersøgelse udarbejdes af en autoriseret psykolog eller en børnepsykiater og har til formål at belyse barnets perspektiv i sagen. Den skal også afdække forældrenes samarbejdsevner og kan desuden inkludere en undersøgelse af forældrenes evne til at tage ansvar og drage omsorg for barnet. Den børnesagkyndige undersøgelse skal munde ud i en faglig vurdering af, hvad der er bedst for barnet i sagen.

Af undersøgelsen fremgår det også, at der er problemer med lange ventetider på børnesagkyndige undersøgelser bl.a. på grund af mangel på psykologer. Det kan resultere i, at sagsbehandlere undlader at få udarbejdet en børnesagkyndig undersøgelse for ikke at forøge sagsbehandlingstiden yderligere.⁷⁵

VI ANBEFALER

- Regeringen bør – særligt i lyset af afskedigelsesrunden i Familieretshuset – afvente fuld implementering og evaluering af den familieretlige reform, der trådte i kraft den 1. april 2019, før der gennemføres ændringer.

- Familieretshuset skal sikre tilstrækkelig oplysning af sagerne. Der bør udarbejdes en børnesagkyndig undersøgelse i de komplekse sager for at sikre tilstrækkelig belysning af forholdene omkring barnet og barnets perspektiv.

- Kommunernes rolle på det familieretlige område skal styrkes, og det skal tydeliggøres, hvor snitfladerne til Familieretshuset ligger. Som følge heraf bør kommunerne kompenseres økonomisk, så de har tilstrækkelige ressourcer til at deltage i møder og konfliktforebyggende indsatser i Familieretshuset.

- En familieretlig sag bør aldrig betragtes som afsluttet i forbindelse med afgørelsen. Der bør altid følges op, så vi kan blive klogere på, om afgørelserne i sagerne har det forventede resultat, og om de bidrager til at skabe bedre trivsel og udvikling for de involverede børn.

- Som det fremgår af forældreansvarsbekendtgørelsen, skal sager om forældremyndighed, bopæl og samvær afgøres hurtigst muligt, efter anmodningen er modtaget. Lang sagsbehandlingstid er ikke et problem, når tiden bliver brugt på at hjælpe familierne, men forløbene bør være effektive og uden uhensigtsmæssig ventetid, hvor sagen ligger stille.

- Børn skal inddrages i deres egen sag, og det skal sikres, at de bliver tilbudt en bisidder. Desværre bliver ikke alle børn og unge oplyst om muligheden for en bisidder. I retten har børn og unge ikke ret til at have bisidderen med, da denne skal beskikkes af dommeren. Dette kan give utryghed. Derfor skal børn og unge have ret til at have en bisidder med i retten.

Komplekse sager fylder langt mere end anslået før reformen

Familieretshusets sager opdeles i tre grupper, som er beskrevet i § 5-7 i lov om Familieretshuset. På baggrund af en indledende screening visiterer Familieretshuset en sag til behandling efter § 5 til de enkle sager, efter § 6 til de såkaldt mindre enkle sager eller efter § 7 til de komplekse sager. Sidstnævnte er sager, som behandles tværfagligt af Familieretshusets børne- og familiefaglige medarbejdere og juridiske sagsbehandlere – pga. fx et højt konfliktniveau mellem forældrene kombineret med vold, misbrug, psykisk sygdom og social udsathed.⁷⁶

§

Familieretshusets kategorisering i sagstyper

I Familieretshuset screenes sagerne indledende til behandling i et af tre spor efter § 5-7 i Familieretshusloven.

Enkle sager: Registrering af aftaler (§ 5)

Sager hvor forældrene er enige og blot har behov for, at Familieretshuset står for registrering af aftaler om fx forældremyndighed eller delt bopæl.

Mindre enkle sager: Familiemægling (§ 6)

Sager, hvor forældrene har vanskeligt ved at samarbejde, men hvor der ikke optræder andre risikofaktorer for børnenes trivsel, bliver kategoriseret som § 6-sager. Behandling efter dette spor kaldes familiemægling, hvor forældrene tilbydes mægling, konflikt-håndtering og rådgivning med henblik på, at forældrene selv når til enighed om en aftale til barnets bedste. Kan det ikke lykkes, er det alt efter sagens karakter enten Familieretshuset eller familieretten,

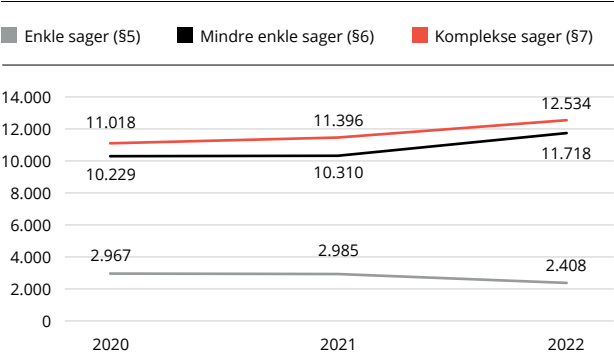
Kilde: Danske Love, Familieretshusloven⁷⁷

der træffer en afgørelse. Alle afgørelser om forældremyndighed eller barnets bopæl træffes af familieretten, mens Familieretshuset kan træffe ikke-indgribende afgørelser om samvær.

Komplekse sager: Familieretlig udredning (§ 7)

Sager hvor der optræder risikofaktorer for barnets trivsel i form af fx misbrug af rusmidler hos en af forældrene, psykisk sygdom eller vold i familien. Disse sager behandles som en familieretlig udredning, hvor der er fokus på at afdække risikofaktorerens betydning for barnet, samtidig med at forældrene rådgives om, hvordan de kan støtte barnet i den aktuelle situation. Den familieretlige udredning sker tværfagligt, hvor både børne- og familiefaglige medarbejdere og jurister deltager. Ofte vil disse sager også indebære et samarbejde med de sociale myndigheder. Hvis ikke en § 7-sag kan afsluttes ved, at forældrene aftaler en løsning, der er til barnets bedste, træffer familieretten en afgørelse.

Figur 19. Antallet af enkle (§ 5), mindre enkle (§ 6) og komplekse (§ 7) sager på forældreansvarsområdet i Familieretshuset, 2019-2022

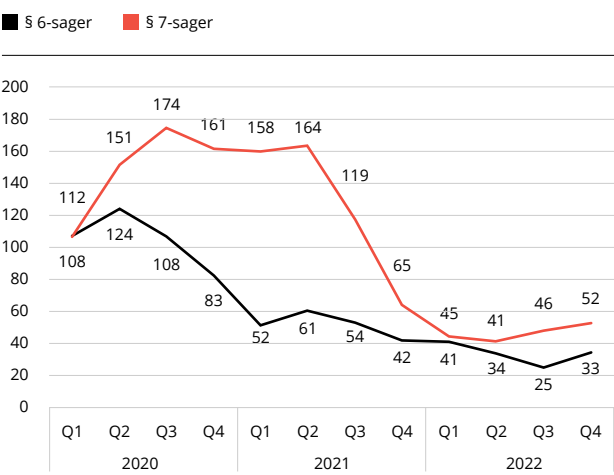
Note: Figuren viser fordelingen af sagerne på sagstyper pba. en indledende screening ved visitationen. Der tages dermed ikke hensyn til, om sagerne efterfølgende er blevet omvisiteret efter første møde i sagen.
Kilde: Familieretshusets sagsbehandlingssystem F2

Fortsat positiv udvikling i ventetiden i Familieretshuset

Den positive udvikling i ventetiden i Familieretshuset, vi så i 2021, er fortsat i 2022. Både i de mindre enkle sager (§ 6 om familiemægling) og i de komplekse sager om (§ 7 familieretlig udredning) er ventetiden fra ansøgning til første afholdte møde nedbragt. I 2022 var den gennemsnitlige ventetid i mindre enkle sager 34 dage, mod 52 dage i 2021. I de komplekse sager er det lykkedes at nedbringe ventetiden fra 119 dage i 2021 til 46 dage i 2022. Det er dog fortsat vigtigt at have fokus på at nedbringe ventetiden, da familiernes udfordrede hverdagsliv jo fortsætter, mens de venter på at få deres sag behandlet i Familieretshuset.

Familieretshuset gennemfører i 2023 en personalereduktion på op mod 100 årsværk for at sikre, at Familieretshusets budget balancerer i 2024 og frem.⁷⁸ Ventetid samt kvaliteten af sagsbehandlingen bør derfor følges tæt de kommende år – særligt i lyset af resultaterne fra rapporten fra Justitia, som viser, at de børnesagkyndige undersøgelser i mange tilfælde ikke gennemføres for ikke at forlænge sagsbehandlingstiden yderligere pga. mangel på psykologer.⁷⁹

Figur 20. Gennemsnitlig ventetid målt i dage fra ansøgning til første afholdte møde i Familieretshuset i § 6-sager og § 7-sager fordelt på kvartaler, 2020-2022

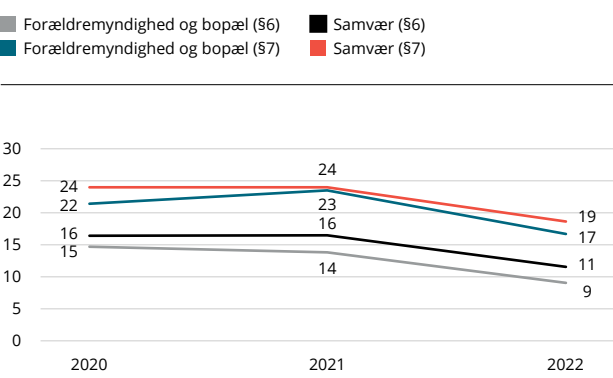
Kilde: Familieretshusets sagsbehandlingssystem F2

Kortere sagsbehandlingstid i sager om samvær og om forældremyndighed og bopæl

I 2022 er det lykkedes Familieretshuset at nedbringe den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for både sager om samvær og sager om forældremyndighed og bopæl. Faldet i sagsbehandlingstiden ses både i de mindre enkle sager (§ 6 om familiemægling) og i de komplekse sager (§ 7 om familieretlig udredning). Der er længst sagsbehandlingstid i samværssager, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i 2022 var på 11 uger for § 6-sager og 19 uger i § 7-sager.⁸⁰

Problemstillingerne i samværssager er ofte mere komplekse, og der er mange flere løsningsmodeller end i forældremyndigheds- og bopælssager. Derfor kan det i samværssager være nødvendigt med fx forløb med overvåget samvær eller andre prøveordninger for at undersøge, hvilken samværsordning der på sigt vil være den bedste for barnet. På samme måde hænger den længere sagsbehandlingstid i § 7-sager sammen med, at denne type sager er mere komplekse og involverer flere myndigheder end § 6-sagerne. Lang sagsbehandlingstid er ikke i sig selv et problem, når tiden bliver brugt til at hjælpe familierne, men det er vigtigt, at forløbene hos Familieretshuset er effektive og uden væsentlig ventetid, inden sagsbehandlingen sættes i gang eller undervejs i det enkelte forløb.

Figur 21. Gennemsnitlig sagsbehandlingstid i Familieretshuset målt i uger fordelt på sagstyper i hhv. § 6- og § 7-sager, 2020-2022

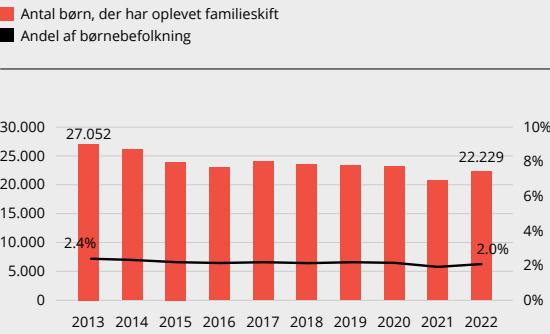
Kilde: Familieretshusets sagsbehandlingssystem F2

Så mange børn oplever familieskift

I 2022 oplevede 2 pct. af alle 0-16-årige i Danmark et familieskift, hvor de gik fra at have boet sammen med begge forældre til at bo med den ene af forældrene alene eller evt. sammen med forældrens nye partner. I perioden 2013-2022 er der sket et fald i både antallet af børn, der oplever et familieskift, og i den andel, de udgør af børnebefolkningen. I 2013 oplevede 2,4 pct. af de 0-16-årige et skift fra at have boet med begge forældre til at bo i en anden familiekonstellation.⁸¹

Figur 22. Børn (0-16 år), der har oplevet familieskift fra at have boet med begge deres forældre til at bo med en forælder alene eller sammen med forældrens evt. nye partner, 2013-2022

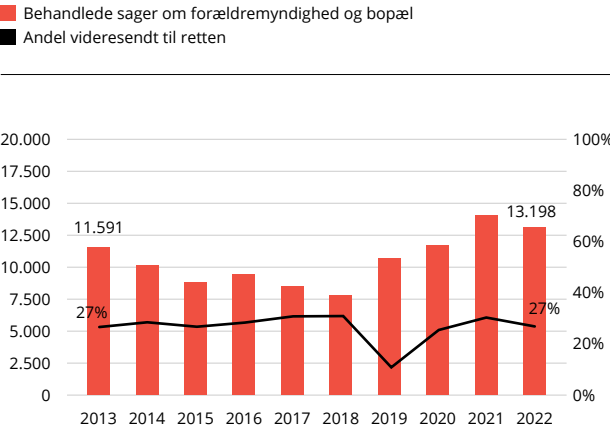
Note: Tabellen viser antallet af 0-16-årige børn, der har oplevet et familieskift i løbet af det angivne år. Andel af børnebefolkningen er beregnet p.b.a. antal 0-16-årige pr. d. 1. i tredje kvartal det givne år.
Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel BRN11 og FOLK1A

Foruden det familieskift som et barn kan opleve, når det går fra at bo med begge sine forældre til kun at bo med den ene forælder og evt. dennes nye partner, så oplever mange børn hvert år et familieskift i lidt bredere forstand, hvor de går fra at bo i én familiekonstellation til en anden. I denne definition skeles ikke til, om barnet som udgangspunkt bor med begge forældre, men alene om der sker et skift i den familie, barnet bor i. Det oplevede 4,5 pct. af de 0-16-årige i 2022.

Mere end hver fjerde sag om forældremyndighed og bopæl sendes videre til retten

I 2022 behandlede Familieretshuset i alt 13.198 sager om forældremyndighed og bopæl. Det er et fald fra året før: I 2021 havde Familieretshuset med i alt 14.090 sager det største antal sager om forældremyndighed og bopæl siden 2013. Over de senere år er der dog generelt sket en væsentlig stigning i antallet af sager om forældremyndighed og bopæl. I 2022 blev 27 pct. af sagerne om forældremyndighed og bopæl sendt videre til afgørelse i familieretten.

Figur 23. Antal sager om forældremyndighed og bopæl i Familieretshuset, og andel der blev sendt videre til afgørelse i familieretten, 2013-2022

Note: Den lave andel sager, der blev videresendt til retten i 2019, skyldes sagsophobning ved oprettelsen af Familieretshuset, der fra begyndelsen var underfinansieret.
Kilde: Data t.o.m. marts 2019 er oplyst af det daværende Statsforvaltningen og er ikke valideret af Familieretshuset. Data fra april 2019 og frem er fra Familieretshusets sagsbehandlingssystem F2

Der er væsentlig forskel på, hvor stor en andel af sagerne, der videresendes til retten i hhv. § 6- og § 7-sager. I de mindre enkle sager (§ 6 om familiemægling) var det 14 pct. af sagerne i 2022, der blev sendt videre til retten, mens det samme gjaldt for 45 pct. af de komplekse sager (§ 7 om familieretlig udredning). Forskellen skyldes primært, at Familieretshuset ikke har kompetence til at træffe afgørelser i komplekse sager, og at det primære formål ikke er at opnå forlig i sagerne.

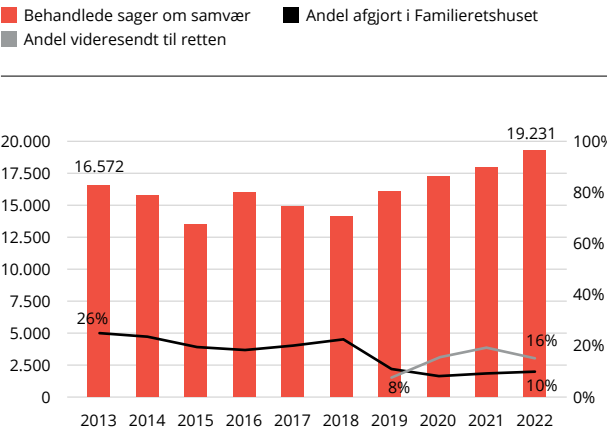
I hver fjerde sag om samvær kan forældrene ikke nå til enighed, og sagen afgøres i Familieretshuset eller videresendes til retten

I 2022 behandlede Familieretshuset i alt 19.231 sager om samvær. I en fjerdedel af sagerne kunne forældrene ikke nå til enighed til trods for evt. vejledning, børnefaglig rådgivning og konfliktmægling. Derfor er afgørelsen overladt til enten Familieretshuset eller retten.

I 10 pct. af sagerne i 2022 (2.013 sager) har Familieretshuset truffet afgørelse. Familieretshuset har kompetence til at træffe afgørelse om samvær i § 6-sager, hvis afgørelsen ikke er indgribende for barnet eller juridisk kompleks. Familieretshuset kan desuden træffe midlertidige afgørelser i både § 6- og § 7-sager.

Siden Familieretshuset blev etableret, har sager om samvær – ligesom sager om forældremyndighed og bopæl – kunnet sendes til afgørelse i familieretten. Det skete i 16 pct. af sagerne i 2022. 9 pct. af § 6-sagerne gik videre til retten, mens 30 pct. af § 7-sagerne blev sendt til afgørelse i retten i 2022.

Figur 24. Antal sager om samvær og andel der blev afgjort i Familieretshuset, samt andel der blev sendt videre til retten, 2013-2022

Kilde: Data t.o.m. marts 2019 er oplyst af det daværende Statsforvaltningen og er ikke valideret af Familieretshuset. Data fra april 2019 og frem er fra Familieretshusets sagsbehandlingssystem F2

Børns Vilkår bisidder børn og unge i skilsmissesager

Børns Vilkårs bisiddere understøtter barnets inddragelse i sin egen sag og sikrer, at barnet er forberedt til samtalen i Familieretshuset. Vores bisiddere hjælper barnet til at fortælle det, der er vigtigt for barnet, og sørger for, at barnets ønsker kommer frem. Bisidderen varetager kun barnets interesser og er der for barnet både før, under og efter børnesamtalen i Familieretshuset. Børns Vilkårs bisiddere er uddannede socialrådgivere og har alle erfaring i at arbejde med børn og unge.

Børn og unge har ret til en bisidder, hvis de skal til børnesamtale i Familieretshuset, men overgår sagen til familieretten, skal dommeren træffe en afgørelse om, hvorvidt barnet kan få en bisidder med i familieretten. Det betyder i praksis, at det ikke er en selvstændig ret for barnet, og at det langt fra er alle børn, der får lov at få en bisidder med i familieretten.

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

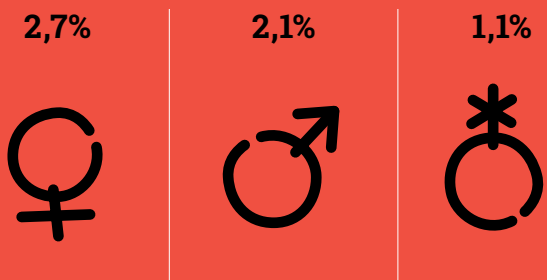
Der er stor viden om omfanget af sager i Familieretshuset. Familieretshuset visiterer sagerne efter kompleksitet, er der nu også stor viden om omfanget af konfliktfyldte og komplekse skilsmissesager. Der mangler imidlertid viden om praksis i forældreansvarssager fx ved indsigt i afgørelser eller praksisoversigter.

Skilsmisse

1.375

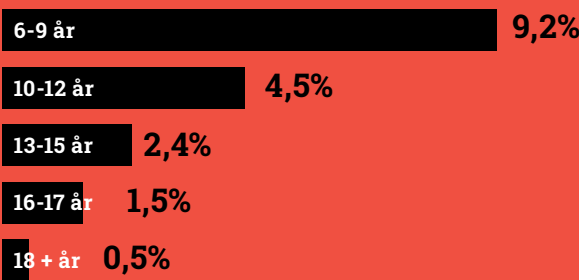
samtaler på BørneTelefonen og HØRT i 2022 handlede om skilsmisser

Pigernes samtaler handler oftere om skilsmisser

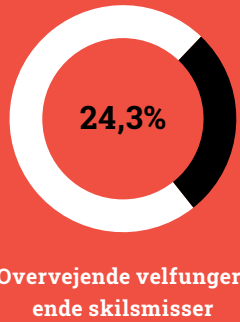

Så meget udgør samtaler om skilsmisser af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og anden kønsidentitet.

En større andel af de yngre børn henvender sig om skilsmisse

Så meget udgør samtaler om skilsmisser af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

I 67 pct. af samtalerne om skilsmisse på ForældreTelefonen vurderer rådgiverne, at forældrenes konfliktniveau er højt

Vurderingen af konfliktniveauet foretages af den rådgiver, der har samtalen med den voksne, der har henvendt sig. I 9,2 pct. af samtalerne er konfliktniveauet ukendt og derfor summerer ovenstående ikke til 100 pct.

195 børn og unge fik i 2022 en bisidder fra Børns Vilkår i forbindelse med en sag i Familieretshuset. I 2021 var antallet 318

195

BØRN I PSYKIATRIEN

Børn og unge venter for længe på psykiatrisk udredning

I 2022 var 44.865 børn og unge under 18 år i kontakt med psykiatrien. Det er det højeste antal nogensinde. Det samme gælder antallet af psykiatriske indlæggelser af børn og unge. Mens ventetiden på behandling i børne- og ungdomspsykiatrien fortsat er relativt

kort, er der et stort antal børn og unge, der står i kø for at blive udredt. I 2022 ventede dobbelt så mange børn og unge over en måned på at blive udredt som i 2021 – selvom de har ret til at blive udredt indenfor 30 dage efter henvisning.

I 2022 var antallet af børn og unge, der var i kontakt med psykiatrien, højere end nogensinde før i alle de år, tallet er blevet registreret. Også antallet af indlæggelser i børne- og ungdomspsykiatrien var på sit højeste. I 2022 oplevede 330 børn og unge i psykiatrien en tvangsforanstaltning i form af fiksering og/eller fysisk magt samt tvangsbehandling.⁸² Det svarer til 16 pct. af indlagte børn og unge. Det tyder på, at nogle børn og unge i psykiatrien udsættes for tvang gentagne gange.

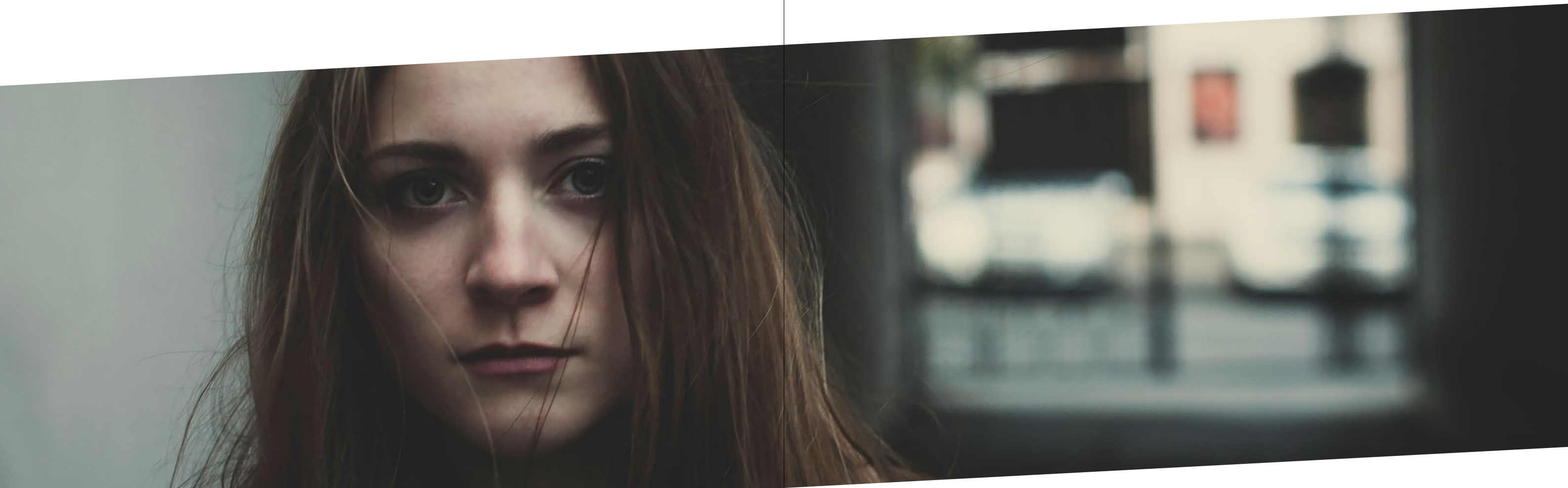
En opgørelse fra 2023 viser, at omkring 63 ud af 1.000 børn og unge under 18 år er på et tidspunkt blevet diagnosticeret med en psykiatrisk diagnose.⁸³ Samtidig tyder ventetiderne til udredning af børn og unge på, at PPR og børne- og ungdomspsykiatrien har svært ved at følge med behovet. I 2022 blev udredningsretten på 30 dage nemlig ikke overholdt i 61 pct. af tilfældene. Det viser en opgørelse fra Lægeforeningen fra 2022.⁸⁴

Ifølge en række klinikere og forskere kan en af forklaringerne på det stigende antal børn og unge i psykiatrien være, at der i dag er en større opmærksomhed på og bedre opsporing af børn og unge i psykisk mistrivsel. De peger også på, at det faglige personale i psykiatrien i dag ved mere om børn og unges psykiske udvikling og over

tid har udviklet bedre diagnostik og bedre behandlingstilbud.⁸⁵ Andre peger på, at den øgede mistrivsel kan skyldes samfundets krav og forventninger til børn og unge i dag. Det gælder bl.a. et øget tempo i uddannelsessystemet, et større fokus på præstation og en tendens til psykologisering af børn og unges udfordringer.⁸⁶

Psyriske symptomer blandt børn og unge er udbredte

Ca. 73.220 børn og unge under 18 år lever i perioder med en eller flere psykiatriske diagnoser. Det svarer til 63 ud af 1.000 0-17-årige. Det er det højeste niveau i løbet af de seneste 10 år.⁸⁷ En kortlægning fra Vidensråd for Forebyggelse viser, at forekomsten af mentale helbredsproblemer og psykiske sygdomme har været stigende de seneste år. Undersøgelsen viser, at der i løbet af de seneste 20-30 år er sket en stigning i antallet af 10-24-årige, der bliver diagnosticeret med psykiske sygdomme og psykiatriske diagnoser som fx angst, depression, spiseforstyrrelse, ADHD eller autisme.⁸⁸ En lignende kortlægning blandt mindre børn viser, at mindst 16 pct. af de 0-9-årige oplever betydelige mentale helbredsproblemer. Denne undersøgelse viser yderligere, at 8 pct. af danske børn bliver diagnosticeret med en psykisk sygdom, inden de fylder 10 år.⁸⁹ Det gælder 15 pct. af alle danske unge, når de fylder 18 år.⁹⁰

Man skal dog tolke disse tal med en vis varsomhed. Stigningen i antallet af børn og unge, der får en diagnose, kan delvist være udtryk for en ændret faglig, sociokulturel eller politisk praksis og er ikke nødvendigvis kun udtryk for en stigning i den reelle sygelighed.⁹¹

Lange ventetider for udredning af børn og unge i psykiatrien

Mange børn og unge, der har brug for hjælp i psykiatrien, ender på lange ventelister. I første halvår af 2022 ventede næsten 3.800 børn og unge mere end 30 dage på at blive udredt. Det svarer til 61 pct. af alle forløb i børne- og ungdomspsykiatrien. I samme periode i 2021 blev udredningsretten på 30 dage ikke overholdt for 1.443 børn og unge. Der er altså tale om en stigning på 2.338 børn og unge, hvilket er mere end en fordobling på et år. Problemet går igen i hele landet, dog med store regionale forskelle. I Region Hovedstaden skulle man i andet kvartal af 2022 vente 42 dage på en udredning, hvor man i Region Nordjylland er oppe på 85 dages ventetid. Det viser en analyse fra Lægeforeningen på baggrund af data fra Sundhedsdatastyrelsen.⁹²

Årsagen til de lange ventetider på udredning er primært manglende kapacitet i børne- og ungdomspsykiatrien på grund af den hurtige stigning i antal henvisninger. 73 pct. af de overskredne tidsfrister for indkaldelse til udredning i første kvartal af 2022 skyldes således manglende kapacitet. I Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), som ofte er en forudsætning for at blive udredt i børne- og ungdomspsykiatrien, er ventetiden også stigende. I 2023 viste undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut, at fire ud af fem PPR-ledere vurderer, at ventetiderne for PPR-udredning er blevet længere det seneste år. Hver femte PPR-leder angiver, at der går mere end tre måneder, fra der er en bekymring om et barn til en psykolog inddrages.

Det kan have alvorlige konsekvenser, når børn og unge ikke bliver udredt i tide. Det kan forværre sygdomsforløbet og have negative konsekvenser for barnets tilknytning til skole, uddannelse og sociale fællesskaber. En undersøgelse fra VIVE har vist, at hurtig udredning kan give kortere forløb og dermed samfundsøkonomiske besparelser.⁹³

På trods af den lange ventetid for udredning, er den gennemsnitlige ventetid for behandling stadig relativ kort. Børn og unge måtte i 2022 i gennemsnittet vente 21 dage på behandling i børne- og ungdomspsykiatrien. Det er en væsentlig forbedring siden 2013, hvor ventetiden var 45 dage. Ventetiden er væsentligt forbedret de seneste mange år, hvilket bl.a. skyldes udrednings- og behandlingsgarantien på 30 dages ventetid.⁹⁴

Få unge med en psykisk sygdom fortsætter i voksenpsykiatrien

En dansk registerundersøgelse fra 2023 viser, at kun 16 pct. af alle unge, som modtager behandling i børne- og ungepsykiatrien, når de er 17 år, også får hjælp i voksenpsykiatrien, det første år efter de er blevet myndige. Undersøgelsen viser også, at der er stor forskel på tværs af diagnoser: Omkring halvdelen af unge med skizofreni fortsætter i voksenpsykiatrien, mens det samme gælder for ca. 28 pct. af de unge, som er diagnosticeret med en personlighedsforstyrrelse. Modsat ser det ud for unge med ADHD og udviklingsforstyrrelser: Her er det kun ca. hver tiende, der fortsætter i voksenpsykiatrien.⁹⁵

At de unge ikke fortsætter i voksenpsykiatrien betyder ikke nødvendigvis, at de bliver tabt af systemet. Det kan være, de er færdigbehandlet, eller at de modtager behandling hos egen læge eller privatpraktiserende psykiater.

Forældre til børn og unge med psykiatriske diagnoser har lav tillid til psykiatrien

I 2023 viste en undersøgelse fra Psykiatrifonden, at 25 pct. af de 351 adspurgte forældre til børn med psykiatriske diagnoser har lav eller ingen tillid til børne- og ungdomspsykiatrien.⁹⁶ 75 pct. af forældrene svarer, at de ikke har fået hjælp til at navigere i sundhedssystemet, kommunen eller i andre instanser i forbindelse med deres barns situation. I gennemsnit angiver forældrene, at der gik 9-10 måneder fra de havde en formodning om, at deres barn havde behov for hjælp, til de modtog hjælp. 18 pct. ventede 1-2 år på hjælp til deres barn. Et forskningsprojekt fra 2021 fandt, at mange forældre til børn med psykiske vanskeligheder oplever barrierer i forhold til at søge hjælp. De hyppigst rapporterede barrierer er mangel på information om, hvor man kan søge hjælp, at fagpersoner ikke lytter, og at fagpersoner ikke er villige til at iværksætte behandling eller henvise børnene videre.⁹⁷

VI ANBEFALER

- Børn og unge med behov for psykiatrisk udredning og behandling skal have et relevant tilbud hurtigt, og henvisningsvejene skal være mere effektive.
- Tvang bør så vidt muligt undgås i psykiatrisk behandling af børn og unge, og børn og unge skal altid inddrages mest muligt i deres egen sag. Sundhedspersonalet skal uddannes i at forebygge anvendelsen af tvang, ligesom de skal være uddannet i at inddrage barnets eller den unges perspektiv.

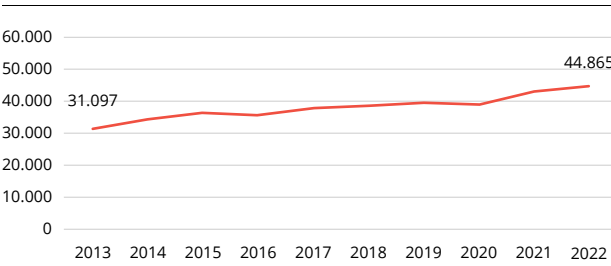
“JEG HAR SELVMORDSTANKER, MEN
PSYKIATRIEN TAGER MIG IKKE SERIØST,
SELV OM JEG HAR FORTALT DEM,
HVORDAN JEG VIL TAGE MIT EGET LIV”

PIGE, 15 ÅR

Flere børn og unge er i kontakt med psykiatrien

Siden 2013 er der sket en stigning i antallet af patienter, der har fået behandling i børne- og ungdomspsykiatrien – fra 31.097 børn og unge i 2013 til 44.865 i 2022. Det svarer til en stigning på 44,3 pct. Tallet har særligt været stigende de seneste to år. Stigningen kan bl.a. skyldes, at mange patienterne bliver behandlet ambulant i stedet for at blive indlagt. Ambulante behandlinger er mindre ressourcekrævende for sygehusene og kan være til fordel for barnet eller den unge, der lettere kan holde kontakten til familie og venner samt gå i skole, end hvis de bliver indlagt.⁹⁸

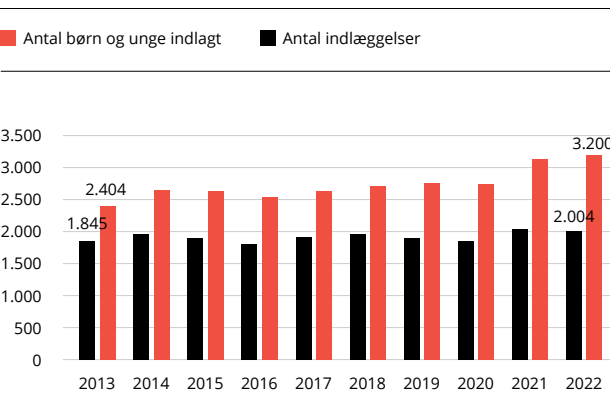
Figur 25. Antal børn og unge (0-18 år) i psykiatrien, 2013-2022

Note: Antal af patienter mellem 0-18 år der har haft kontakt med en psykiatrisk afdeling mindst én gang i løbet af det pågældende år. Databrud i 2019 betyder, at sammenligninger af tal fra før 2019 skal foretages med ekstra varsomhed.
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen (2023): Landspatientregisteret - esundhed.dk: Nøgletal for sygehusvæsenet og praksisområdet

I alt blev 2.004 børn og unge indlagt i psykiatrien i 2022. Det samlede antal indlæggelser af børn og unge var 3.200. De mange indlæggelser er udtryk for, at mange børn og unge bliver genindlagt efter første indlæggelse. I omkring 1.200 af indlæggelserne var der tale om en genindlæggelse.

Figur 26. Antal børn og unge (0-18 år) indlagt i psykiatrien og antal indlæggelser, 2013-2022

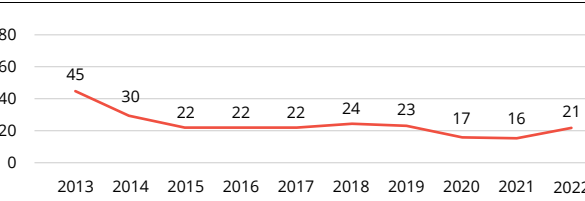

Note: Antal børn og unge indlagt: Antal af patienter mellem 0-18 år med et eller flere psykiatriske ophold med varighed på 12 timer eller derover, hvor opholdet har start i opgørelsesåret. Antal indlæggelser: Antal ophold hvor patienterne er 0-18 år med et eller flere psykiatriske ophold med varighed på 12 timer eller derover, hvor opholdet har start i opgørelsesåret. Databrud i 2019 betyder, at sammenligninger af tal fra før 2019 skal foretages med ekstra varsomhed.
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen (2022). Landspatientregisteret - esundhed.dk. Nøgletal for Sygehusvæsenet og Praksisområdet

Børn og unge venter i gennemsnit 21 dage på behandling i psykiatrien

Siden 2013 er den gennemsnitlige ventetid til behandling i børne- og ungdomspsykiatrien væsentligt forbedret og faldet fra 45 dage i 2013 til 21 dage i 2022. Fra 2021 til 2022 er ventetiden dog steget fra 16 dage til 21 dage. En analyse fra Lægeforeninger viser, at der er store regionale forskelle på den gennemsnitlige ventetid til behandling i børne- og ungdomspsykiatrien. I Region Midtjylland skal man fx vente 14 dage på behandling, hvor man i Region Nordjylland skal vente 36 dage på behandling.⁹⁹

Figur 27. Gennemsnitlig ventetid til behandling i børne- og ungdomspsykiatrien målt i dage, 2013-2022

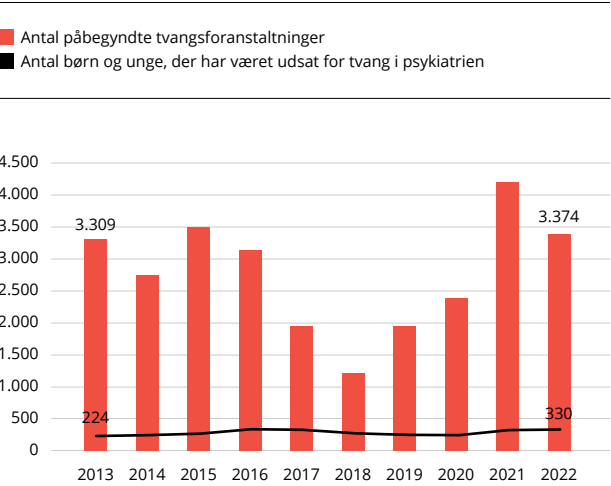
Note: Gennemsnittet er beregnet ud fra de gennemsnitlige ventetider i årets fire kvartaler. I 2019 forelægger der kun tal fra januar, og derfor er tallet for 2019 kun baseret på denne måned.
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen (2023): Landspatientregisteret - esundhed.dk: Ventetid på behandling på sygehus

Flere børn og unge oplever tvangsforanstaltninger

I 2022 oplevede 330 børn og unge i psykiatrien en tvangsforanstaltning i form af fiksering og/eller fysisk magt samt tvangsbehandlinger.¹⁰⁰ Det svarer til 16 pct. af indlagte børn og unge. I alt blev der påbegyndt 3.374 tvangsforanstaltninger mod børn og unge. Det betyder, at mange børn og unge indlagt i psykiatrien udsættes for tvang gentagne gange. Størstedelen af tvangsforanstaltningerne i form af fiksering og/eller fysisk magt består af fastholdelse, og de fleste af tvangsbehandlingerne udgør tvangsernæring. Børn og unge må kun behandles ved brug af tvangsforanstaltninger, når personalet vurderer, at det er absolut nødvendigt, og patienten kan være til fare for sig selv eller andre.¹⁰¹

I 2014 viste en undersøgelse fra Børnerådet, at mange børn og unge oplever tvangen som det værste ved at være indlagt. De oplever, at de ikke bliver inddraget, når der tages beslutninger om dem under deres indlæggelse, og at de ikke informeres tilstrækkeligt om deres rettigheder.¹⁰² I 2021 viste en spørgeskemaundersøgelse fra regionerne, at 28 pct. af børn og unge udsat for tvang i psykiatrien ikke har fået talt tilfredsstillende om det med personalet, efter det var slut.¹⁰³

Figur 28. Antal børn og unge (0-18 år) der udsættes for tvang og antal tvangsforanstaltninger, 2013-2021

Note: Figuren indeholder data på børn/unge, der behandles ved brug af tvang i form af fiksering og/eller fysisk magt eller ved tvangsbehandlinger (fx tvangsmedicinering, elektrochok, m.m.).¹⁰⁴
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen (2023): Landspatientregisteret - esundhed.dk: Register over tvang i psykiatrien

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

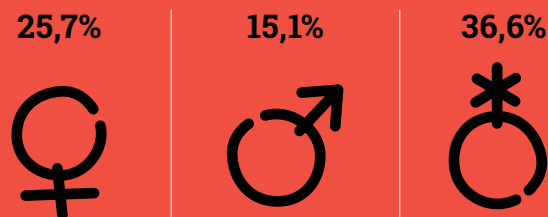
Data fra Sundhedsdatastyrelsen opdateres løbende, hvilket gør det muligt at følge udviklingen over tid. Der mangler i nogen grad viden om effekt og kvalitet af psykiatrisk behandling af børn og unge.

Psykisk mistrivsel

12.972

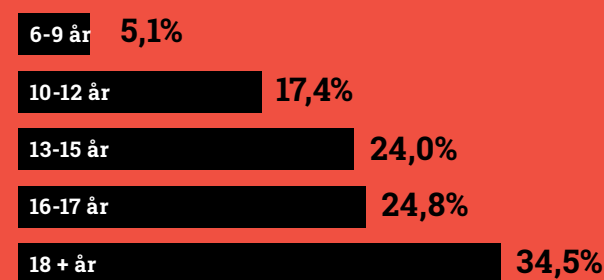
samtaler på BørneTelefonen og HØRT i 2022 handlede om psykisk mistrivsel. Det svarer til knap hver fjerde samtale

Over hver tredje samtale med et barn med anden kønsidentitet handler om psykisk mistrivsel

Så meget udgør samtaler om psykisk mistrivsel af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Psykisk mistrivsel fylder mere, jo ældre børnene er

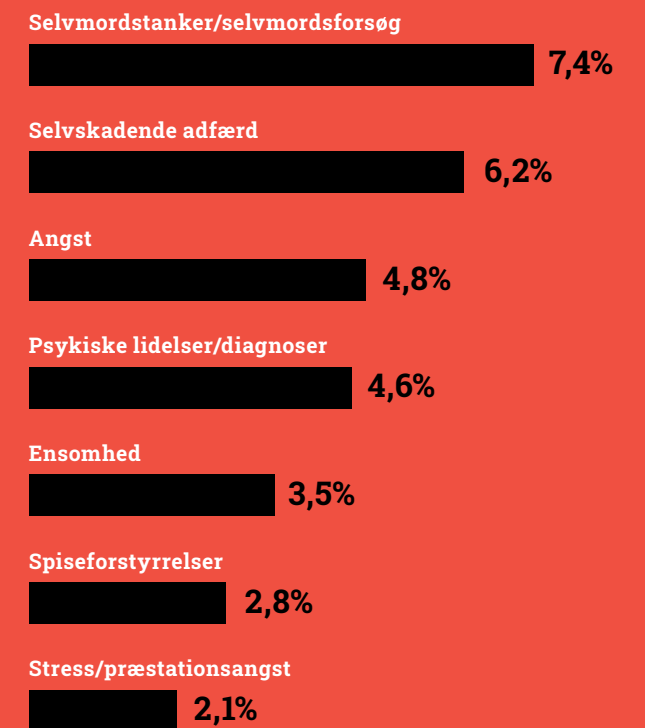

Så meget udgør samtaler om psykisk mistrivsel af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

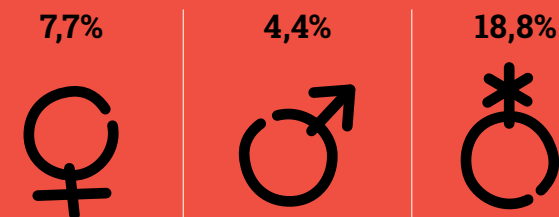

Selvmodstanker og selvmordsforsøg er de emner, der fylder mest

Så meget udgør de forskellige emner relateret til psykisk mistrivsel af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT.

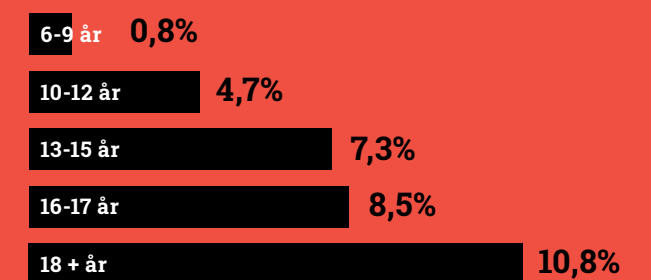

Børn med anden kønsidentitet henvender sig ofte om selvmodstanker/selvmodsforsøg

Så meget udgør samtaler om selvmodstanker/selvmodsforsøg af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Jo ældre børnene er, desto flere fortæller om selvmodstanker

Så meget udgør samtaler om selvmodstanker/selvmodsforsøg af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

SYGDOMSRAMTE FAMILIER

Sygdom i familien kan skabe mistrivsel – og der mangler hjælp til børn og unge

En barndom med sygdom i nærmeste familie kan have store menneskelige og samfundsøkonomiske omkostninger. Særligt børn af forældre med psykisk sygdom trives ofte markant dårligere end andre børn. De klarer sig ofte dårligere i skolen, og de får oftere selv en psykiatrisk diagnose. Gentagne undersøgelser viser, at børnene kun sjældent får den hjælp og støtte, de har brug for, og at de lider under samfundets fordomme om psykisk sygdom. En ny undersøgelse viser desuden, at de samfundsmæssige omkostninger for børn af forældre med psykisk sygdom er næsten dobbelt så høje som for andre børn.

Det er kendt viden, at børn af forældre med sygdom er i øget risiko for at have svære opvækstvilkår. I 2019 viste en undersøgelse fra Statens Institut for Folkesundhed, at børn og unge, der vokser op med en far eller mor ramt af sygdom, mistrives i højere grad end deres jævnaldrende. Undersøgelsen omfatter elever i udskolingen og på ungdomsuddannelser. Flere har lav livstilfredshed, og flere oplever ensomhed og mobning. Der er også flere børn af forældre med sygdom, der har selvskadende adfærd og selvmordstanker.¹⁰⁵

Også skolegangen kan være svær for børn og unge, der har en syg forælder. Børnene har gennemsnitligt mere skolefravær end deres jævnaldrende, flere føler sig pressede

af skolearbejdet, og færre vurderer selv, at de har et godt fagligt niveau. Der er også færre børn af forældre med sygdom, som oplever at kunne koncentrere sig uden problemer, og færre som synes, at skolen er et rart sted at være. Færre føler sig som en del af fællesskabet, de laver sjældnere noget sammen med de andre i pauserne, og de deltager sjældnere i udflugter og idræt.¹⁰⁶

Samtaler på BørneTelefonen og HØRT viser også, at børn af forældre med sygdom er i risiko for at udvikle mistrivsel. Selvmordstanker, selvskadende adfærd og psykiske lidelser er blandt de mest almindelige temaer i samtaler med børn, der henvender sig om sygdom eller dødsfald i familien.

Store omkostninger ved en barndom med forældre med psykisk sygdom

Det kan have store menneskelige og samfundsøkonomiske omkostninger, når børn vokser op med forældre med psykisk sygdom. Børnene klarer sig som gruppe dårligere i uddannelsessystemet, flere udvikler selv en psykisk sygdom, flere bliver anbragt, og flere får en dom for kriminalitet end deres jævnaldrende. Det viser en undersøgelse fra 2023, som Syddansk Universitet har gennemført i samarbejde med Spørg Mere, et partnerskab mellem Børns Vilkår, Psykiatrifonden og Ole Kirk's Fond.¹⁰⁷ Undersøgelsen bygger på registerdata for de ti fødselsår 1995-2004 fra hele Danmark.

Undersøgelsen dokumenterer for første gang i Danmark de samfundsmæssige omkostninger forbundet med de børn, som vokser op med en eller flere forældre med en psykisk sygdom. Undersøgelsen finder, at de gennemsnitlige samfundsøkonomiske omkostninger for et barn med en eller flere forældre med psykisk sygdom er 876.000 kr., mens omkostningerne for et barn med forældre uden psykisk sygdom er 459.000 kr. De gennemsnitlige samfundsmæssige omkostninger er altså næsten dobbelt så høje for børn af forældre med psykisk sygdom. Med i beregningen er

i

Omkostninger for børn af forældre med psykisk sygdom

- Flere børn af forældre med psykisk sygdom søger behandling i psykiatrien eller får en psykiatrisk diagnose
- Børn af forældre med psykisk sygdom afslutter folkeskolen med lavere karaktergennemsnit end børn, hvis forældre ikke har psykiske problemer
- Færre børn af forældre med psykisk sygdom starter på – og gennemfører – en ungdomsuddannelse
- Færre børn af forældre med psykisk sygdom starter på en videregående uddannelse
- Børn af forældre med psykisk sygdom er i gennemsnit længere tid på overførselsindkomst
- Flere børn af forældre med psykisk sygdom bliver anbragt uden for hjemmet
- Flere børn af forældre med psykisk sygdom får en dom for kriminalitet, og flere bliver ofre for kriminalitet.

Kilde: Rasmussen, I. & Kruse, M. (2023): Samfundsøkonomiske konsekvenser af at være barn af forældre med mentale helbredsproblemer. Odense: Dansk Center for Sundhedsøkonomi, Institut for Sundhedstjenesteforskning, SDU

omkostninger til sundhedsvæsenet, anbringelser, domme og tabt produktivitet i de første 26 år af børnenes liv. En række omkostninger har ikke været mulige at inddrage, fx omkostninger til dagtilbud, skole og indsatser efter serviceloven udover anbringelse. Det må derfor formodes, at de reelle omkostninger er højere.

VI ANBEFALER

- Pårørende børns rettigheder skal sikres via lovgivningen, så børnene opspores og tilbydes den rette hjælp.
- I alle kommuner skal pædagoger, lærere og sundhedspersonale have kompetencer til at identificere børn, som er pårørende til forældre med alvorlig somatisk og psykisk sygdom, og de skal kunne vurdere, om barnet har behov for støtte samt hjælpe børnene videre til relevante tilbud.
- I alle kommuner skal børnene og deres forældre have let adgang til fagfolk, der har børnefaglig viden og viden om det at være pårørende.
- Alle hospitalsafdelinger skal forpligtes til at undersøge, om voksne patienter har børn, og børnefagligt personale skal afdække, om de pårørende børn har behov for støtte i regionen, og/eller om børnenes kommune skal underrettes.

Børn af forældre med psykisk sygdom risikerer selv at udvikle psykisk sygdom

Mere end halvdelen af alle børn, hvis forældre har en alvorlig psykisk lidelse, får med tiden selv psykiske vanskeligheder, viser forskningen. En metaanalyse blandt næsten 4.000 børn af forældre med alvorlig psykisk sygdom som skizofreni, bipolar lidelse eller svær og tilbagevendende depression viste således, at 55 pct. af børnene selv kom til at lide af en psykisk sygdom, inden de fyldte 30 år. Ca. en tredjedel af dem fik selv en alvorlig psykisk sygdom.¹⁰⁸

Undersøgelsen fra Syddansk Universitet og Spørg Mere viser også, at knap hvert tredje barn født mellem 1995-2004, der er vokset op med en forælder med psykisk sygdom, selv har kontakt til psykiatrien eller har fået en psykiatrisk diagnose i det somatiske sundhedsvæsen, inden de fylder 27 år. For børn med forældre uden psykisk sygdom gælder det knap hvert syvende barn.¹⁰⁹ En metaanalyse fra 2021 viser dog også, at forebyggende indsatser som kognitiv adfærdsterapi og psykoedukation rettet mod familier med børn, hvor en forælder har en psykisk sygdom, kan reducere børnenes risiko for selv at udvikle en psykisk sygdom.¹¹⁰

Børn i familier med psykisk sygdom mangler hjælp og nogen at tale med

Den udbredte mistrivsel hos børn og unge, der lever med forældre med sygdom, vidner om, at børnene har brug for mere hjælp og støtte, end de får i dag. En undersøgelse fra 2020 viser, at 60 pct. af børn og unge med en forælder med psykisk sygdom ikke har fået tilbudt nogen former for hjælp og støtte. Af disse oplyser 32 pct. af børnenes forældre, at børnene ville have haft gavn af at få hjælp og støtte.¹¹¹ Samtidig viser en spørgeskemaundersøgelse fra Psykiatrifonden fra 2019 blandt 2.156 repræsentativt udvalgte forældre, at syv ud af ti børn, som har en forælder med en psykisk sygdom, ikke får hjælp.

En undersøgelse foretaget af Spørg Mere i 2021 viser desuden, at fire ud af ti børn i 7. klasse, som oplyser at have en forælder med psykisk sygdom, ikke har talt med nogen om deres forælders sygdom. Over halvdelen af de forældre med en psykisk sygdom, som henvender sig til Psykiatrifondens rådgivning, har ikke talt med deres børn om sygdommen – og næsten tre fjerdedele har ikke talt med barnets skole eller institution om sygdommen.¹¹²

”JEG HAR DET SVÆRT I SKOLEN OG
DERHJEMME, FORDI MIN MOR HAR STRESS.
JEG GÅR TIT OG ER KED AF DET, OG ER
BEGYNDT AT BLIVE VIRKELIG NEMT SUR,
OG NÅR JEG BLIVER SUR, HAR JEG BARE
LYST TIL AT KOMME VÆK FRA ALT OG
ER KED AF DET INDEN I”

PIGE, 12 ÅR

Sundhedsstyrelsen har udgivet flere anbefalinger og vejledninger, der påpeger, at børn bør inddrages i forløbet og informeres om behandling af forældre med sygdom.¹¹³ Men de er ikke forpligtende, og en undersøgelse fra Det Nationale Sorgcenter fra 2021 viser, at de sjældent bliver efterlevet i praksis på landets hospitaler og kommuner.¹¹⁴ Forskning fra 2017 viser også, at sundhedspersonalet ikke kender tilstrækkeligt til anbefalingerne om at inddrage børnene, og at de ikke er klædt godt nok på til at følge dem.¹¹⁵

Tabu og fordomme påvirker børn af forældre med psykisk sygdom

Der er flere årsager til, at børn af forældre med sygdom sjældent får hjælp. Men særligt i forbindelse med psykisk sygdom ved vi, at fordomme og tabu stadig fylder meget i samfundet. I en undersøgelse fra 2019 fra Landsindsatsen EN AF OS mener næsten otte ud af ti danskere, at det er mere accepteret i befolkningen at have en fysisk end en

psykisk sygdom. Næsten en tredjedel tror, at personer med psykisk sygdom ofte er farligere end andre.¹¹⁶

En undersøgelse gennemført af Spørg Mere i 2022 viser, at børn og voksne har forskellige holdninger til psykisk sygdom. Hver femte voksne mener, at det er pinligt for et barn at have en mor med skizofreni. Det er fire gange så mange som blandt børn i 7. klasse. En tredjedel af de voksne tror, at et barn, som har en mor med skizofreni, er bange for sin mor. Det er over dobbelt så mange som blandt børnene. Resultaterne baseres på besvarelser fra 2.009 voksne og 2.035 børn i 7. klasse.¹¹⁷

Undersøgelsen viser også, at børn af forældre med psykisk sygdom ofte mærker omgivelsernes fordomme. De føler sig anderledes end deres jævnaldrende, og de taler sjældent med nogen om det, der er svært. Også forældre med psykisk sygdom reagerer på fordomme. Det gør de ofte med tavshed og ved at forsøge at skjule sygdommen – både

overfor omgivelserne og overfor deres børn. Fordomme og tabu overfor psykisk sygdom har altså konsekvenser for børnene. Mange går alene med deres tanker, selvom de ofte trives dårligere end andre børn og har markant højere risiko for selv at udvikle en psykisk sygdom.¹¹⁸

Fysisk sygdom i familien påvirker børn og unges hverdag

En dansk undersøgelse blandt unge i udskolingen og på ungdomsuddannelser fra 2019 viser, at unge med en fysisk syg forælder trives dårligere end unge med raske forældre. En markant højere andel oplever psykiske problemer og har haft selvskadende adfærd og selvmordstanker sammenlignet med børn af raske forældre. Andelen med høj social kompetence er også signifikant lavere blandt unge med en fysisk syg forælder.¹¹⁹ En litteraturgennemgang fra VIVE fra 2023 finder dog, at der er en relativ lille effekt på børns følelsesmæssige og adfærdsmæssige reaktionsmønstre, hvis de har forældre med en kronisk sygdom. Effekten er større blandt børn af forældre med kroniske smerter. Dog tyder forskningen på, at effekten afhænger af forældres diagnose og funktionsniveau.¹²⁰

Nogle børn og unge med forældre med sygdom oplever at have øget ansvar for at tage vare på hjemmet og på deres forældre. Forskning viser, at disse børn og unge er i fare for at få højere skolefravær, fordi de enten kommer for sent eller går tidligt for at imødekomme forældrens behov. Mange føler sig overvældet og har problemer med at balancere skole og behovet for støtte i hjemmet. Dette ansvar går også ud over deres sociale liv med venner og fritidsaktiviteter.¹²¹

Mange børn og unge oplever, at én af deres forældre bliver ramt af sygdom

I løbet af et år oplever 80.000 børn og unge i alderen 0-28 år at have en forælder med alvorlig sygdom. 40.000 børn og unge oplever hvert år, at én af deres forældre bliver indlagt med en alvorlig sygdom. En dansk registerundersøgelse fra 2021 viser, at to ud af fem danske børn i alderen 0-16 år har mindst en forælder med psykiske helbredsproblemer.

Kilde: Harrsen, K., Hvidberg, K. B., & Larsen, L. (2021). Sundhedspersoners mødemed pårørende børn og unge til alvorligt syge i det danske sundhedsvæsen. København: Det Nationale Sorgcenter; Christensen, A. M. S. m.fl. (2021): Prevalence of parental mental health conditions among children aged 0–16 years in Denmark: A nationwide register-based cross-sectional study. Scandinavian Journal of Public Health;50(8):1124-1132

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

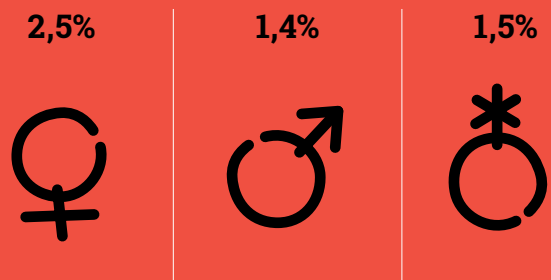
En del forskning og flere større undersøgelser belyser, hvordan det er at være barn i en familie med sygdom. Dog udføres undersøgelserne ikke systematisk og ensartet, hvilket gør sammenligning over tid vanskelig. Der mangler systematisk viden om omfanget af børn, som er pårørende til alvorligt syge forældre i både psykiatrien og somatikken, samt viden om den hjælp, børn i sygdomsramte familier får.

Sygdomsramte familier

822

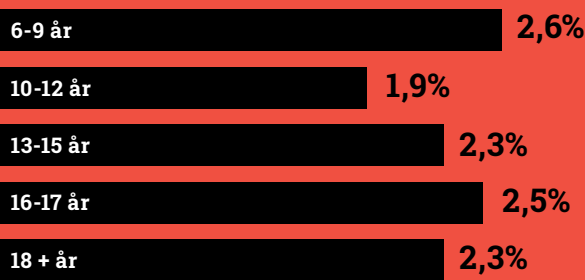
samtaler på BørneTelefonen og HØRT i 2022 handlede om fysisk eller psykisk sygdom i familien

Flere af pigerne henven- der sig om sygdom og dødsfald i familien

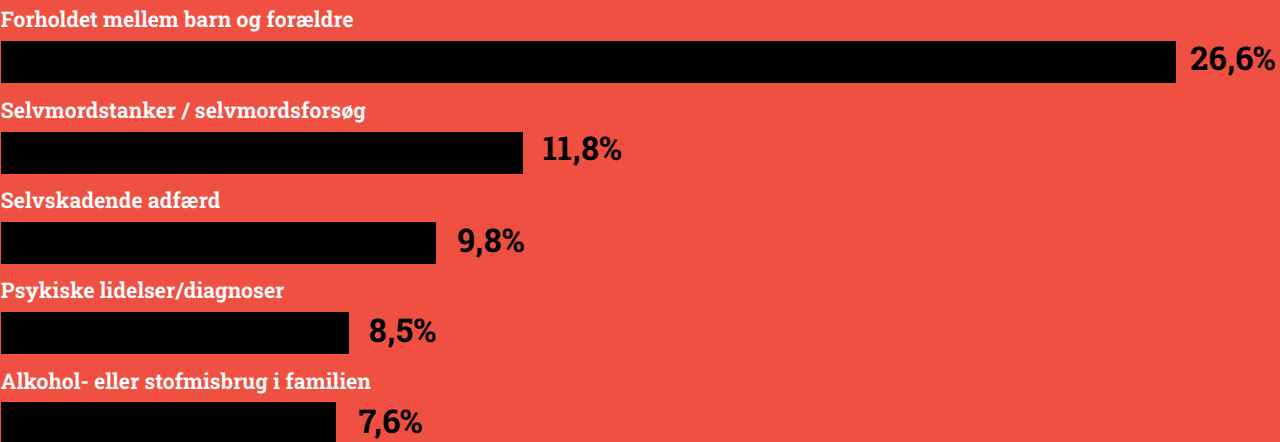
Så meget udgør samtaler om sygdom og døds- fald i familien af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Børn i alle aldre henvender sig om sygdom og dødsfald

Så meget udgør samtaler om sygdom og dødsfald i familien af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

Sygdom eller dødsfald i familien er oftest forbundet med følgende emner:

Figuren viser, hvilke andre emner der hyppigst optræder i samtaler om sygdom og dødsfald i familien på BørneTelefonen og HØRT.

600 samtaler på BørneTelefonen og HØRT i 2022 handlede om dødsfald i familien

600

SKOLEGANG

Udsatte børn og unge har det sværere i skolen

Dårlig trivsel i klassen, dårlige relationer til lærere, skolefravær og faglige udfordringer er nogle af de emner, som børn og unge dagligt henvender sig om til BørneTelefonen og HØRT. Børn, der har en psykiatrisk diagnose, er anbragt udenfor hjemmet eller har en forebyggende foranstaltning er blandt dem, der kan have brug for støtte for at få en god skolegang. Sidstnævnte gruppe har både mere skolefravær og klarer sig dårligere ved folkeskolens afgangsprøve.

Forskning viser, at en god skolegang er en af de stærkeste beskyttelsesfaktorer for, at udsatte børn og unge får et godt voksenliv.¹²² Samtidig er det kun omkring hver tredje ung, som er anbragt udenfor hjemmet eller har en forebyggende foranstaltning, der gennemfører 9. klasses afgangsprøve.¹²³ Dem, der gennemfører afgangsprøven, har et dårligere resultat end andre elever: Tal fra Danmarks Statistisk viser, at ved afgangsprøven i 9. klasse i skoleåret 2021/2022 lå karakterniveauet i gennemsnit 2 karakterpoint lavere for unge med anbringelser eller forebyggende foranstaltninger end for deres jævnaldrende.¹²⁴

Udsatte børn og unge har også betydeligt mere skolefravær end ikke-udsatte. Værst står det til for børn og unge med en forebyggende foranstaltning, som i skoleåret 2021/2022 var fraværende 11 pct. af skoletiden. Til sammenligning var de ikke-udsatte børn og unge fraværende 6 pct. af skoletiden.¹²⁵ Fraværprocenten er dog steget for alle elever i 2021/2022, bl.a. på grund af det høje COVID-19-smittetryk i skolerne i første kvartal af 2022.¹²⁶

Hvis et barn har en psykiatrisk diagnose, har det ofte indflydelse på skolegangen. En analyse fra KL viser, at kun 48 pct. af disse elever afsluttede grundskolen med en afgangsprøve i 2018.¹²⁷ Undersøgelser viser også, at børn med særlige behov trives dårligere i skolen både fagligt og socialt, og at de i en del tilfælde ikke får tilstrækkelig støtte, når de er i skole.¹²⁸

Børn og unge med særlige behov trives dårligere i skolen

I 2022 viste en undersøgelse fra Børns Vilkår, at børn og unge med særlige behov¹²⁹ langt sjældnere oplever at lykkes med at lære det, de gerne vil i skolen. I undersøgelsen indgår besvarelserne fra 243 børn i 4. og 7. klasse, der har angivet, at de har enten ADHD/ADD, angst, autisme, depression eller OCD. I denne gruppe svarer 21 pct., at de sjældent eller aldrig oplever at lykkes med at lære det, de gerne vil i skolen. Det samme gælder for 8 pct. af de børn, der ikke har angivet at have en diagnose. Undersøgelsen viser også, at 29 pct. af de børn og unge, der angiver at have en af de psykiatriske diagnoser, sjældent eller aldrig har lyst til at komme i skole. Det gælder for 12 pct. blandt de øvrige børn. Når børnene bliver spurgt, hvorfor de ikke har lyst til at gå i skole, svarer de bl.a., at de er trætte, at de har svært ved at følge med i skolen, at de har det svært derhjemme, eller at de ikke har det godt i klassen.¹³⁰

Dette billede bekræftes af en undersøgelse fra 2023, som Tænketanken Mandag Morgen og LEGO står bag. I spørgeskemaundersøgelsen indgår besvarelser fra 327 elever med særlige behov. Af dem svarer en ud af tre, at de aldrig eller ikke så tit kan lide at gå i skole. 31 pct. svarer, at de ikke oplever faglige succesoplevelser med at løse svære opgaver i skolen. Det samme gælder 11 pct. af børnene uden særlige behov.¹³¹

Skolelærere vurderer, at nogle børn med særlige behov har brug for mere støtte

Børn med særlige behov klarer sig ofte dårligere i skolen end børn uden særlige behov. Flere lærere vurderer også, at der i hver klasse sidder børn med særlige behov, som har

"JEG HAR ALTID VÆRET SKOLETRÆT, MEN HER PÅ DET SIDSTE ER DET BLEVET SÅ SLEMT, AT JEG TROR DET ER EN DEPRESSION. JEG LAVER MINE LEKTIER OG AFLEVERINGER, MEN JEG MØDER ALDRIG OP. INDEN JEG SKAL I SKOLE GRÆDER JEG OVER, AT JEG SKAL I SKOLE. VED IKKE HVAD JEG SKAL GØRE, FORDI FØLER IKKE DER ER NOGET DER HJÆLPER."

PIGE, 17 ÅR

brug for mere støtte, end de får. Det viser VIVEs evaluering af inkluderende læringsmiljøer og socialpædagogisk bistand fra 2022. 7,5 pct. af eleverne har ifølge lærerne et uindfriet støttebehov, og 77 pct. af skolelederne vurderer, at skolen det seneste år har fået tildelt færre midler, end der er behov for til at iværksætte og finansiere specialundervisning. Kun to ud af ti lærere i undersøgelsen vurderer, at samarbejdet med PPR i høj eller meget høj grad er velfungerende.

15 pct. af lærerne vurderer desuden, at de i mindre grad eller slet ikke lykkes med at inddrage perspektiver fra elever med særlige støttebehov og deres forældre i tilrettelæggelsen af en inkluderende praksis.¹³² Netop inddragelse af børneperspektivet blev ellers identificeret som en væsentlig udfordring i opgaveløsningen i inklusionseftersynet i 2016. Her blev det vurderet, at elevernes perspektiv på deres egen situation mange gange var fraværende. Desuden blev det påpeget, at der var for lidt opmærksomhed på, at elever ofte selv er de bedste til at se både problemer og løsninger.¹³³

Der mangler specialpædagogiske kompetencer på skolerne

I 2023 viste en undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut af Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), at både lærere og pædagoger synes, at undervisningsopgaven i grundskolen bliver stadig mere krævende. Deltagerne i undersøgelsen vurderer selv, at det bl.a. skyldes det stigende antal elever i almenklasserne med særlige behov. Blandt de adspurgte PPR-ledere oplever 92 pct., at der i løbet af de seneste tre år er kommet en markant eller lidt større efterspørgsel fra skolerne på individuelle udredninger.

Undersøgelsen peger også på, at der på omkring seks ud af ti skoler ikke er tilstrækkeligt specialpædagogiske kompetencer til at arbejde med inkluderende fællesskaber og forebygge mistrivsel. 57 pct. af skolelederne og 85 pct. af PPR-lederne oplever, at det pædagogiske personales specialpædagogiske kompetencer er utilstrækkelige, og 83 pct. af PPR-lederne oplever at blive inddraget for sent af skolerne.¹³⁴

En hullet skolegang kan have alvorlige konsekvenser

Når et barn eller en ung skal anbringes eller skifter anbringelsessted, resulterer det ofte i et skoleskift eller en midlertidig mangel på skoletilbud. En rapport fra VIVE

fra 2023 om trivsel blandt udsatte børn og unge viser, at 78 pct. af de anbragte 11-17-årige har oplevet mindst et skoleskift i løbet af deres tid i grundskolen, og 50 pct. har oplevet to eller flere skift. Til sammenligning har 9 pct. af de 11-17-årige børn og unge uden indsats haft mindst to skoleskift. Børn og unge anbragt på institution har oplevet flest skoleskift – 41 pct. af dem har oplevet flere end tre skoleskift i løbet af deres grundskole.¹³⁵

Forskning viser også, at en fjerdedel af alle anbragte børn og unge har en periode i deres barndom, hvor de ikke går i skole. For næsten halvdelen var perioden mere end et halvt år.¹³⁶ Perioder med bekymrende skolefravær eller manglende skoletilbud har betydning for det faglige udbytte for den enkelte elev.¹³⁷ Manglende tilknytning til skolen har også betydning for børn og unges mulighed for at fastholde stabile netværk til både voksne og jævnaldrende, som igen har betydning for deres læringsbetingelser. For udsatte børn og unge er uddannelse en af de væsentligste faktorer i at understøtte en positiv ændring i deres livsforløb.¹³⁸ Børn anbragt uden for hjemmet eller med en forebyggende foranstaltning har allerede i indskolingen et lavere niveau i læsning og matematik.¹³⁹ De trives dårligere, de oplever sjældnere, at læreren kan lide dem, og de er mere ensomme end deres jævnaldrende.¹⁴⁰

Hvert tredje barn oplever ikke at have nogen at tale med i skolen, når de er i krise

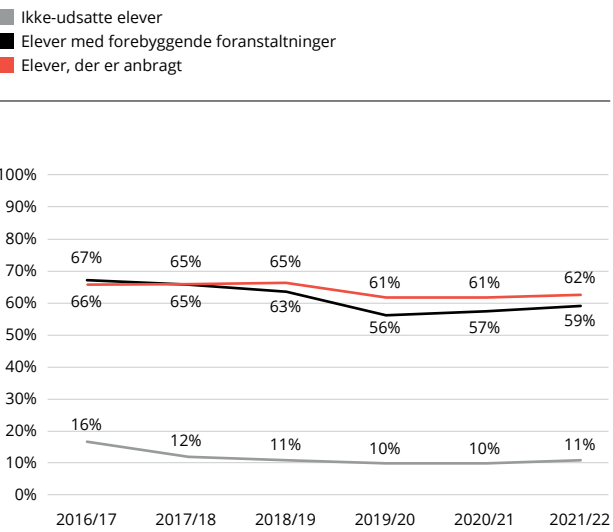
32 pct. af børn og unge, der inden for fem år har været ramt af en livskrise, oplever ikke, at de voksne i skolen taler med dem om, hvordan de har det. Det er børn, som har oplevet, at deres forældre er gået fra hinanden, at der er alvorlig sygdom i deres nære familie, at de har haft højt skolefravær, eller at de er blevet mobbet. Det viser en spørgeskemaundersøgelse blandt 2.672 børn i 4. og 7. klasse, som Børns Vilkår udgav i 2022.

Undersøgelsen viser også, at 34 pct. af børn udsat for mobning ikke har oplevet, at en voksen på skolen har talt med dem om, hvilken hjælp de havde brug for. Det samme gælder 38 pct. af børn, der har haft et meget højt skolefravær, som ikke skyldtes ferie eller sygdom. Omkring en tredjedel af de børn, der har oplevet mobning eller højt skolefravær, svarer, at de var med til at bestemme noget, der gjorde det lettere for dem at være i skole, da krisen stod på.¹⁴¹

Seks ud af ti udsatte unge går ikke op til 9. klasses afgangsprøve

Omkring seks ud af ti udsatte unge tager ikke 9. klasses afgangsprøve. Det vil sige, at de ikke går op til de syv obligatoriske prøver, som afgangsprøven består af. Det gælder for lidt mere end en tiendedel blandt de ikke-udsatte unge i 9. klasse.

Figur 29. Andel 9. klasseelever som ikke tager 9. klasses afgangsprøve, 2016-2022

Note: Opgørelsen indeholder elever i 9. klasse i folkeskoler og private grundskoler, der har aflagt prøve i samtlige af de syv obligatoriske prøvefag. Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

Hvad vil det sige at være udsat?

Udsatte børn og unge omfatter alle børn og unge, som er anbragt, eller som aktuelt får forebyggende foranstaltninger efter lov om social service § 52, stk. 3 om forskellige typer af forebyggende foranstaltninger samt anbringelser. Der kan både være tale om personrettede eller familierettede foranstaltninger. Denne definition anvendes bl.a. i KL's tidligere opgørelser over nøgletal om udsatte børn og unge.¹⁴²

VI ANBEFALER

- Børn – uanset behov – har ret til det rigtige skoletilbud i rette tid.
- Skoler skal arbejde systematisk med trivselsfremme, positive fællesskaber og elevernes oplevelse af tilhør.
- Alle skoler skal have retningslinjer for tidlig og systematisk opsporing og håndtering af mistrivsel og bekymrende skolefravær. Det skal være tydeligt, hvornår og hvordan man handler, og hvem der har ansvaret for at handle i samarbejde med barnet og familien, så der kan sættes ind i tide, og man kan undgå, at problemstillingen udvikler sig.
- Børn med en social sag i kommunen skal have en skoleplan, som sikrer, at kontinuitet og støtte i barnets skolegang prioriteres. Skoleplanen skal derudover have fokus på barnets sociale trivsel og faglige udvikling og følges op løbende.
- Børn skal inddrages. Inddragelse er et udtryk for respekt for barnet som aktør i eget liv. Derfor bør børn og unges ret til at blive inddraget afspejles i praksis i skoler og kommunernes arbejde. Dette gælder børn og unge på alle klassetrin.
- Børn har ret til at blive set og hørt. Skolen skal sikre, at alle børn har gode relationer til de professionelle voksne i skolen. Det skal gøres ved målrettet arbejde med de professionelle relations- og inddragelseskompetencer både i uddannelsen og i løbende opkvalificering.

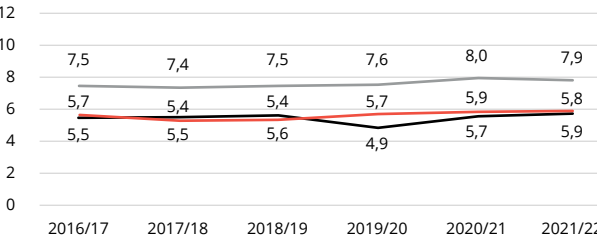
Udsatte unge klarer sig fagligt dårligere og har mere fravær

Karakterniveauet ved afgangsprøven i 9. klasse ligger gennemsnitligt 2,0 karakterpoint lavere for anbragte unge og unge med en forebyggende foranstaltning end for ikke-udsatte. Ved afgangsprøven i skoleåret 2021/2022 fik anbragte unge i gennemsnit karakteren 5,8, mens børn med en forebyggende foranstaltning i gennemsnit fik karakteren 5,9. For ikke-udsatte var det gennemsnitlige karakterniveau 7,9.

Stigningen i karakterniveau fra skoleåret 2019/2020 til skoleåret 2020/2021 kan ikke nødvendigvis tolkes som et udtryk for en udvikling i elevernes faglige niveau, men snarere de særlige omstændigheder der har været forbundet med prøverne og karaktergivningingen som følge af COVID-19-pandemien.¹⁴³

Figur 30. Karaktergennemsnit ved 9. klasses afgangsprøve, 2016-2022

Ikke-udsatte elever
Elever med forebyggende foranstaltninger
Elever, der er anbragt

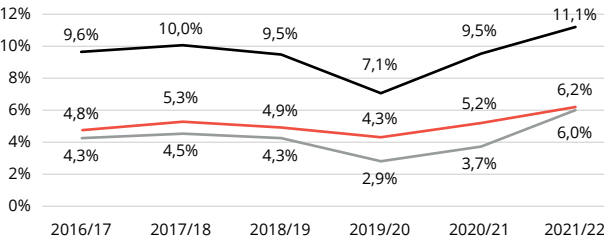
Note: Opgørelsen indeholder elever i 9. klasse i folkeskoler og privatskole grundskoler, der har aflagt prøve i samtlige af de syv obligatoriske prøviefag.
Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

Det største skolefravær finder man hos børn og unge med forebyggende foranstaltninger. De var i skoleåret 2021/2022 fraværende 11,1 pct. af skoletiden. Anbragte børn og unge var fraværende 6,2 pct. af skoletiden, mens de øvrige ikke-udsatte var fraværende 0,5 pct. af skoletiden.

Fraværsprocenten er steget markant fra skoleåret 2020/2021 til skoleåret 2021/2022 for alle tre grupper af børn. Det høje sygefravær skal bl.a. ses i lyset af, at første kvartal af 2022 var præget af et højt COVID-19-smittetryk i kombination med åbne skoler, hvor eleverne blev opfordret til to ugentlige screening-tests. I opgørelsen er alle former for fravær taget med: både sygefravær, ulovligt/ikke-godkendt fravær og lovligt/godkendt fravær.¹⁴⁴

Figur 31. Skolefravær for anbragte elever, elever med forebyggende foranstaltning og ikke-udsatte elever, 2016-2022

Ikke-udsatte elever
Elever med forebyggende foranstaltninger
Elever, der er anbragt

Note: Opgørelsen indeholder elever på alle klassetrin på folkeskoler og private grundskoler. Både sygefravær, ulovligt/ikke-godkendt fravær og lovligt/godkendt fravær er inkluderet i opgørelsen.
Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Med Børns Vilårs adgang til Danmarks Statistiks Forskningsservice er der ny viden om udsatte børn og unges skolegang. Der findes meget forskning om skolegang, også om skolegangen for udsatte børn og unge samt børn og unge med diagnoser. Der mangler dog forskning om, hvad der kan øge udsatte børn og unges chancer for at klare sig i uddannelsessystemet.

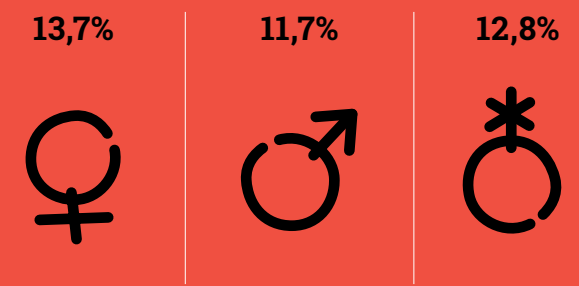
Skolegang

samtaler på Børne-Telefonen og HØRT i 2022 handlede om skolegang

58 pct. af dem handlede om trivsel i klassen eller skolen.

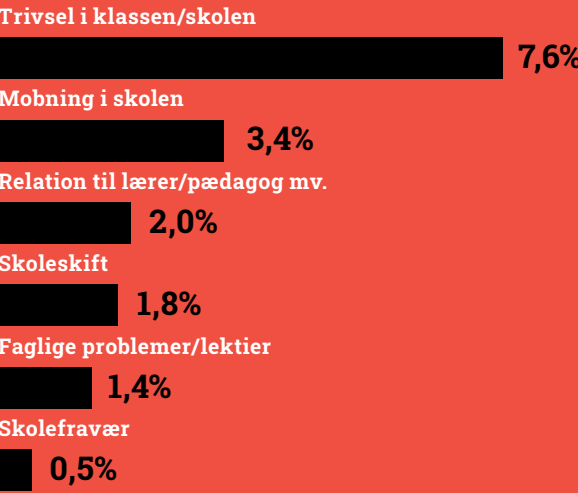
Flest blandt pigerne henvender sig om skolegang

Så meget udgør samtaler om skolegang af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

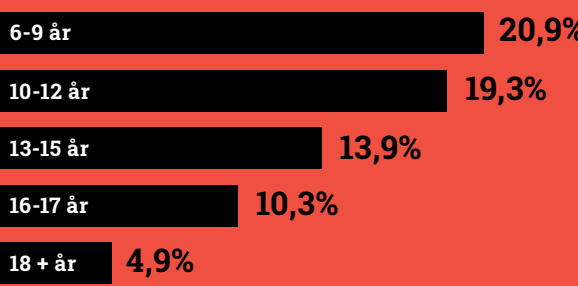
Kilde: Data fra BørneTelefonen og HØRT, Børns Vilår, 2022

Skolegang inkluderer følgende emner:

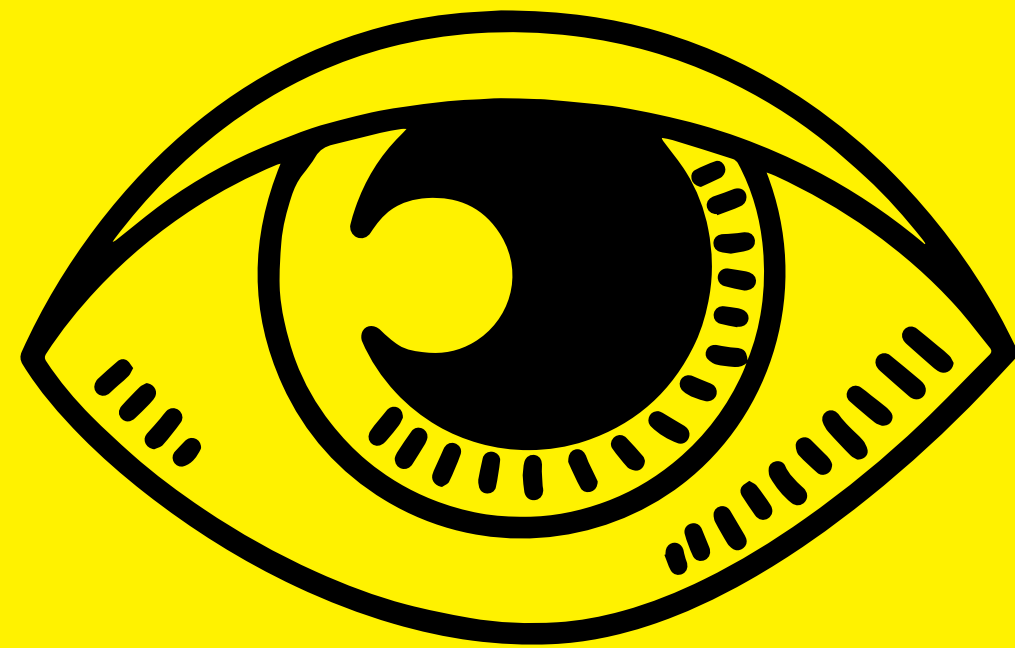

Så meget udgør emnerne relateret til skolegang af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT.

Flere af de yngre børn henvender sig om skolegang

Så meget udgør samtaler om skolegang af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

SPOT DET

STOP
SVIGT

MOBNING OG ENSOMHED

Stadig flere skoleelever oplever mobning – og hver fjerde har følt sig ensom i det seneste år

Alt for mange børn og unge oplever mobning og ensomhed. Hver ottende elev i 4.-9. klasse har oplevet at blive mobbet det seneste skoleår, og hver fjerde elev har følt sig ensom. Det viser den nyeste nationale trivselsmåling fra skoleåret 2022/2023. Det er de højeste tal siden den første nationale trivselsmåling i 2014. Også på BørneTelefonen og HØRT handler mange samtaler om mobning og ensomhed. I samtalerne med de yngre børn fylder mobning meget, mens de unge i højere grad fortæller om ensomhed.

I 2022 handlede 2.310 samtaler på BørneTelefonen og HØRT om mobning. 8 pct. af disse samtaler handlede om mobning på nettet. Ifølge den nyeste nationale trivselsmåling er andelen af elever, der har følt sig mobbet, steget på tværs af klassetrin. I alt fortæller 12 pct. af eleverne i 4.-9. klasse, at de er blevet mobbet meget tit, tit eller en gang imellem indenfor det seneste skoleår. Særligt eleverne på mellemtrinnet oplever at blive mobbet. Det gælder 16 pct. i 4. klasse. I den nyeste Skolebørnsundersøgelse svarer ca. 6 pct., at de er udsat for mobning i skolen mindst to til tre gange om måneden. Undersøgelsen viser, at tallet har været faldende siden 2022, dog med en lille stigning blandt pigerne og de yngste drenge fra 2018 til 2022.¹⁴⁵

Hvad er mobning?

Mobning er et socialt fænomen, som udspiller sig i utrygge fællesskaber. Mobning kan forstås som et mønster af udstødes handlinger, som kan foregå både fysisk og digitalt. Mobning er i modsætning til drilleri præget af eksklusion og udstødelse, der kan være direkte, tavs eller skjult.

Kilde: Aarhus Universitet (2011): EXbus – et forskningsprojekt om mobning i skolen; Skolestyrken.dk: Pædagogisk grundlag

Samtalerne på BørneTelefonen og HØRT viser, at ensomhed er en hyppig følge af at blive mobbet. Forskning viser, at social isolation er en fællesnævner for ensomhed og mobning: Begge dele resulterer i, at man føler sig uden for fællesskabet.¹⁴⁶ I den nyeste nationale trivselsmåling svarer 26 pct. af eleverne i 4.-9. klasse, at de har følt sig ensomme meget tit, tit eller en gang imellem det seneste skoleår. Tallene fra de seneste års målinger tyder på, at stadig flere børn og unge i Danmark føler sig ensomme, selvom de er tilbage i fællesskaberne efter COVID-19. Skolebørnsundersøgelsen 2022 viser, at ensomhed har været stigende siden sidste måling i 2018 – det gælder særligt blandt pigerne. I 7. og 9. klasse svarer hhv. 14 og 13 pct. af pigerne, at de meget ofte og ofte føler sig ensomme.¹⁴⁷

Flere børn bliver mobbet, og flere børn er ensomme

Mobning måles ofte via selvrapporteringer og svinger i forskellige undersøgelser mellem 5 og 20 pct. Flere undersøgelser peger på, at omfanget af mobning har været nedadgående siden 1998, og at dette bl.a. skyldes, at skolerne har øget deres

fokus på mobning.¹⁴⁸ De seneste års nationale trivselsmålinger viser dog, at mobning er steget siden 2019 – og i skoleåret 2022/2023 er andelen af børn, der føler sig mobbet på sit højeste siden første måling i 2014. 12 pct. af eleverne angiver i denne nyeste måling, at de er blevet mobbet meget tit, tit eller en gang imellem det seneste skoleår. I den seneste Skolebørnsundersøgelse angiver 6 pct. på tværs af 5., 7. og 9. klasse, at de jævnligt er udsat for mobning i skolen – et niveau, der har været stabilt siden 2010.¹⁴⁹

Forskning viser, at årsagen til mobning primært skal findes i et utrygt klassefællesskab og et dårligt miljø i og omkring klassen. Når der sker mobning i en klasse, har det derfor konsekvenser for alle elever og ikke kun for de elever, der fortæller, at de bliver mobbet.¹⁵⁰ I 2020 viste en undersøgelse udarbejdet for Mary Fonden blandt 1.154 unge på 16 år og derover, at 76 pct. er helt eller delvist enige i, at mobning skyldes manglende sammenhold i skoleklassen.¹⁵¹

Ifølge den seneste nationale trivselsmåling føler 26 pct. af eleverne i 4.-9. klasse sig ensomme. 8 pct., angiver, at de meget tit eller tit føler sig ensomme. Andelen af børn, der føler sig ensomme, er nogenlunde ens på tværs af 4.-9. klasse. En rapport fra VIVE viste i 2022, at 9 pct. af 11-19-årige meget ofte eller ofte føler sig ensomme. Yderligere 33 pct. føler sig af og til ensomme. Undersøgelsen er den fjerde i en række af panelundersøgelser, der er baseret på besvarelser fra 6.276 børn og unge, som man har fulgt siden 2010. Rapporten viser også, at andelen af 15-19-årige, der føler sig ensomme, har været stigende siden 2009. Fx svarede 7 pct. af de 19-årige, at de følte sig ensomme i 2009, mod 15 pct. i 2021. I Sundhedsprofilundersøgelsen fra 2021 har man for første gang spurgt direkte til ensomhed. Her svarer 18 pct. af de 16-24-årige, at de oplever tegn på ensomhed.¹⁵²

Flere klager over dårlig håndtering af mobning

Den Nationale Klageinstans mod Mobning blev oprettet i 2017 for at give elever og forældre mulighed for at klage, hvis de oplever, at skolen eller uddannelsesstedet ikke tilstrækkeligt forebygger og håndterer mobning. I 2019 var antallet af klager på sit højeste med 120 sager. Antallet faldt i 2020 til 97 sager og derefter til 89 sager i 2021. I 2022 er klagerne tilbage på samme niveau som i 2019 med 119 sager. Dansk Center for Undervisningsmiljø, som klageinstansen er en del af, vurderer, at det hænger sammen med, at elever og studerende ikke længere er hjemsendt på grund af COVID-19.¹⁵³

Mobning trækker tråde ind i voksenlivet

Forskning peger på, at mobning i barndommen har alvorlige konsekvenser. Nye studier, som har fulgt mobbeofre i årtier, viser, at de har øget forekomst af psykiske

problemer, ensomhed, overvægt, forhøjet niveau af inflammation i kroppen, selvskadende adfærd, selvmordstanker, svage sociale relationer, mindre uddannelse, øget risiko for arbejdsløshed, firing og økonomiske problemer.¹⁵⁴ Børn, der bliver mobbet, har gennemsnitligt mere fravær, klarer sig dårligere i skolen og har mindre sandsynlighed for at gennemføre en uddannelse. Ofre for mobning har desuden forhøjet forekomst af smerter, psykiske symptomer, ensomhed, risikoadfærd og mistrivsel.¹⁵⁵ Mobning kan altså have alvorlige langsigtede konsekvenser, der trækker tråde langt ind i voksenlivet – både socialt, økonomisk og sundhedsmæssigt.¹⁵⁶ Mobning har ikke kun negative konsekvenser for den, som bliver mobbet. De negative konsekvenser rammer også dem, som mobber andre.¹⁵⁷

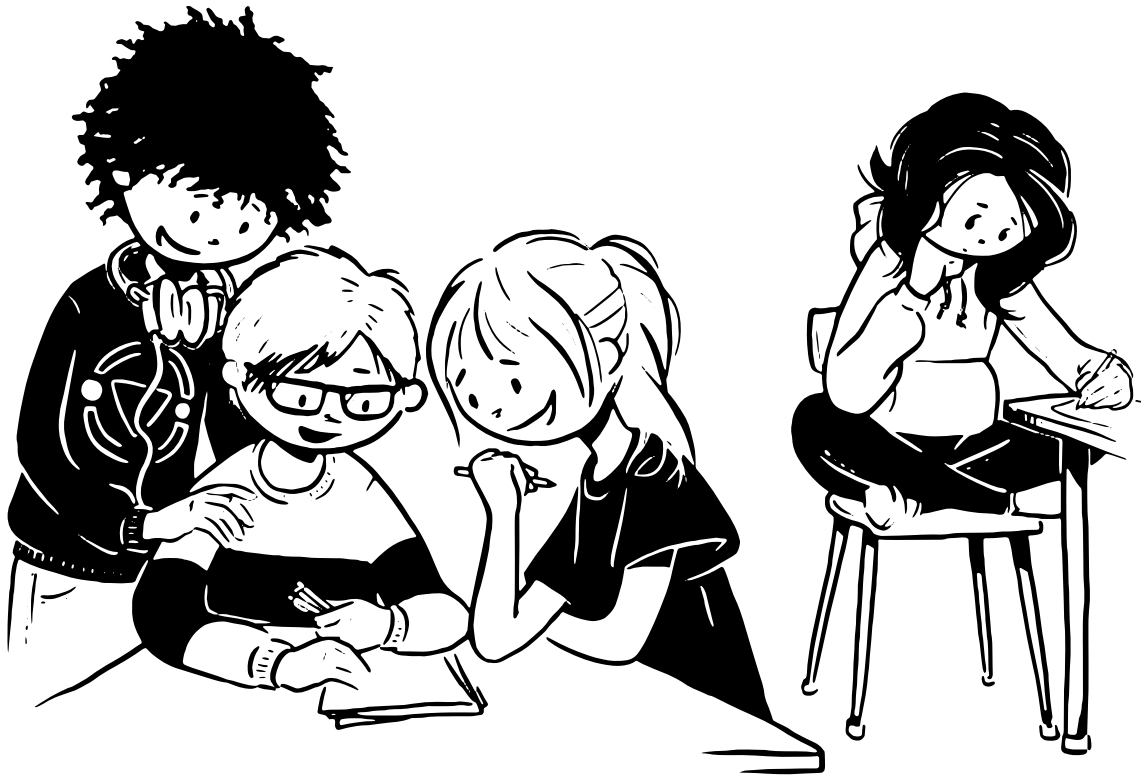
Elever med forældre uden videregående uddannelse oplever oftest mobning

Skolebørnsundersøgelsen, som udkom i august 2023, viser, at andelen af elever i 5., 7. og 9. klasse, som bliver mobbet jævnligt, er lavest (5 pct.) blandt elever, hvis forældre har lang videregående uddannelse. Andelen af mobbede elever stiger, jo kortere forældrenes uddannelse er, og blandt elever, hvis forældre har grundskole som højest fuldførte uddannelse, er det 11 pct., som bliver mobbet.¹⁵⁸ I Skolebørnsundersøgelsen er omfanget af elever, der angiver at have været udsat for mobning, lavere end i den nationale trivselsmåling. Det skyldes bl.a., at der i trivselsmålingen bliver spurgt, om eleven har oplevet mobning i skoleåret, hvor der i Skolebørnsundersøgelsen bliver spurgt til, om eleven har oplevet mobning de seneste to måneder.

- VI ANBEFALER
- Det skal skrives ind i folkeskoleloven, at børn har ret til en tryk skolegang uden mobning.
 - Den Nationale Klageinstans mod Mobning skal gøres permanent.
 - Alle kommuner skal afsætte ressourcer til fortsat at arbejde med udbredelsen af det fællesskabsorienterede mobbesyn. Der skal også afsættes de nødvendige ressourcer til kompetenceudvikling, så al personale på skolerne er klædt på til systematisk at arbejde trivselsfremmende og til at forebygge og håndtere mobning og ensomhed.
 - Skolerne har et ansvar for at bidrage til trygge, digitale fællesskaber. Derfor skal skolernes antimobbeindsats også have eksplicit fokus på børn og unges digitale liv.

”JEG ER ENSOM HELE TIDEN. I SKOLEN BLIVER JEG ALTID VALGT FRA, OG DET GØR JEG OGSÅ, NÅR JEG IKKE ER I SKOLE. I SKOLEN SIDDER JEG TIT ALENE, MENS ALLE DE ANDRE HAR DET SJØVT. DER ER ALDRIG NOGEN, DER ER KOMMET HEN TIL MIG OG SPURGT, OM JEG ER OKAY.”

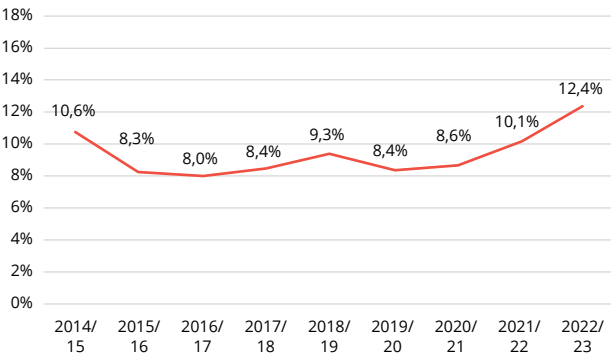
PIGE, 14 ÅR

Skoleelever på mellemtrinnet oplever oftest at blive mobbet

I skoleåret 2022/2023 svarer 12,4 pct. af eleverne i 4.-9. klasse, at de meget tit, tit eller en gang imellem oplever at blive mobbet. 4,8 pct. svarer, at de bliver mobbet meget tit eller tit. Den samlede andel har været stigende siden skoleåret 2019/2020, hvor 8,4 pct. af eleverne meget tit, tit eller en gang i mellem oplevede at blive mobbet. Andelen i den nyeste måling er den højeste, der er målt siden den første trivselsmåling i 2014.

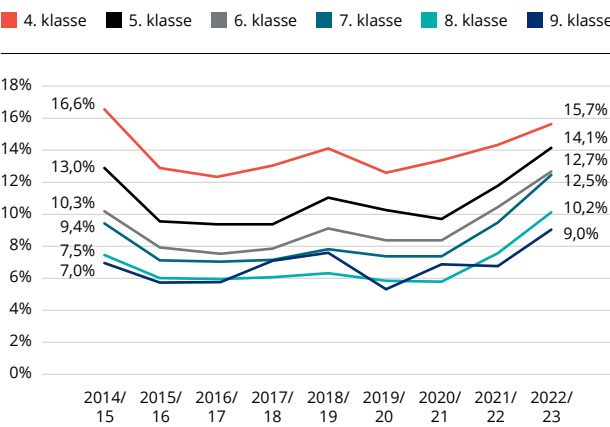
Figur 32. Andel af elever i 4.-9. klasse, som oplever at blive mobbet, 2014-2023

Note: Elevernes svar på spørgsmålet 'Er du blevet mobbet i dette skoleår?'. De har svarmuligheder: 'Meget tit', 'Tit', 'En gang imellem', 'Sjældent' og 'Aldrig'. I ovenstående figur er medtaget svarkategorierne 'Meget tit', 'Tit' og 'En gang imellem.'
Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet (2023): Spørgsmål til elevernes trivsel i 4.-9. klasse – landsoverblik. Tal er fundet på uddannelsesstatistik.dk

Det er særligt eleverne på mellemtrinnet, der oplever at blive mobbet: 4. klasse er det klassetrin, hvor flest elever oplever at blive mobbet – det er også de yngste elever, der bliver spurgt ind til mobning i den nationale trivselsmåling. I 4. klasse svarer 15,7 pct., at de har oplevet at blive mobbet i skoleåret 2022/2023. I 9. klasse oplever færrest elever at blive mobbet. Her er andelen 9 pct. i 2022/2023. Den største stigning er sket blandt 7. klasserne, hvor andelen, der oplever at blive mobbet, er gået fra 9,5 pct. i 2021/2022 til 12,5 pct. i 2022/2023.

Figur 33. Andel af elever i 4.-9. klasse, som oplever at blive mobbet, fordelt på klassetrin, 2014-2023

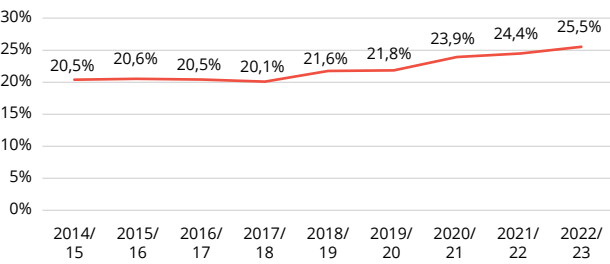

Note: Elevernes svar på spørgsmålet 'Er du blevet mobbet i dette skoleår?'. De har svarmuligheder: 'Meget tit', 'Tit', 'En gang imellem', 'Sjældent' og 'Aldrig'. I ovenstående figur er medtaget svarkategorierne 'Meget tit', 'Tit' og 'En gang imellem.'
Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet (2023): Spørgsmål til elevernes trivsel i 4.-9. klasse – landsoverblik. Tal er fundet på uddannelsesstatistik.dk

Hver fjerde elev i folkeskolen føler sig ensom

Hver fjerde elev i 4.-9. klasse følte sig ensom i skoleåret 2022/2023. Det er den højeste andel, siden man foretog den første nationale trivselsmåling i 2014. Fra skoleåret 2019/2020 er andelen af elever, der føler sig ensomme, steget markant – fra 21,8 pct. i 2019/2020 til 25,5 pct. i 2022/2023. Andelen af elever, der har følt sig ensomme, er nogenlunde ens på tværs af klassetrin. 7,7 pct. af eleverne angiver i den seneste trivselsmåling, at de meget tit eller tit føler sig ensomme. Det er i høj grad pigerne, der angiver, at de har følt sig ensomme i dette skoleår. Samme tendens ses i den nyeste Skolebørnsundersøgelse.¹⁵⁹

Figur 34. Andel af elever i 4.-9. klasse som føler sig ensomme, 2014-2023

Note: Elevernes svar på spørgsmålet 'Føler du dig ensom?'. De har svarmuligheder: 'Meget tit', 'Tit', 'En gang imellem', 'Sjældent' og 'Aldrig'. I ovenstående figur er medtaget svarkategorierne 'Meget tit', 'Tit' og 'En gang imellem'.
Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet (2023): Spørgsmål til elevernes trivsel i 4.-9. klasse – landsoverblik. Tal er fundet på uddannelsesstatistik.dk

Digital mobning?

Digital og fysisk mobning kan hænge sammen, og ifølge forskningen kan man ikke altid adskille det, der sker i skolegården, fra det, der sker digitalt. Mobningen, der finder sted i klassen, kan også have et digitalt spor fx på Snapchat eller klassens gruppechat på Messenger. Her spiller den tavse mobning – den såkaldte ghosting – også ind, hvis nogle er udelukket fra gruppechatten, ikke bliver tagget eller ikke får likes.

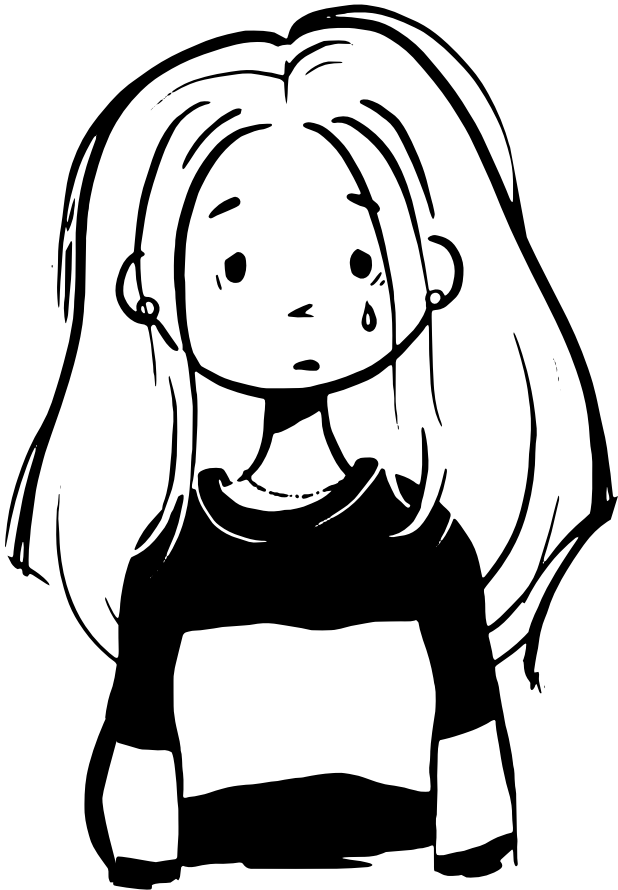
Kilde: Kofoed, J. (2019): In- og eksklusionsprocesser er altid kollektive. I Görlich, A. (2019): Ny udsathed i ungdomslivet. 11 forskere om den stigende mistrivsel blandt unge. Center for Ungdomsforskning. København: Hans Reitzels Forlag

Læs mere om digital mobning i afsnittet om børns digitale liv i kapitel 3.

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Med de årlige, nationale trivselsmålinger og Skolebørnsundersøgelsen er der dækkende og sammenlignelige data på området. På baggrund af elevernes selvrapporterede oplevelse, kan der derfor med rimelig sikkerhed konkluderes om omfanget og udviklingen i mobning og ensomhed. I den årlige nationale trivselsmåling bliver der dog ikke spurgt specifikt til digital mobning. Det gør der i Skolebørnsundersøgelsen, som foretages hvert fjerde år.

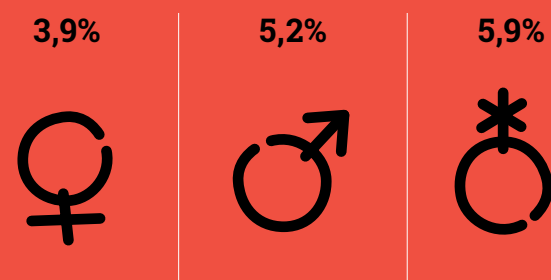

Mobning og ensomhed

2.310

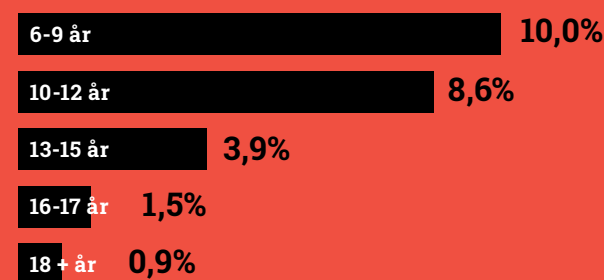
samtaler på BørneTelefonen og HØRT i 2022 handlede om mobning. 8 pct. af disse samtaler handlede om mobning på digitale medier

Mobning fylder mere hos drengene og børn med anden kønsidentitet

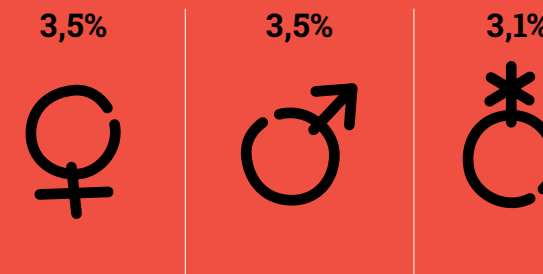
Så meget udgør samtaler om mobning af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Hver tiende samtale med de 6-9-årige handler om mobning

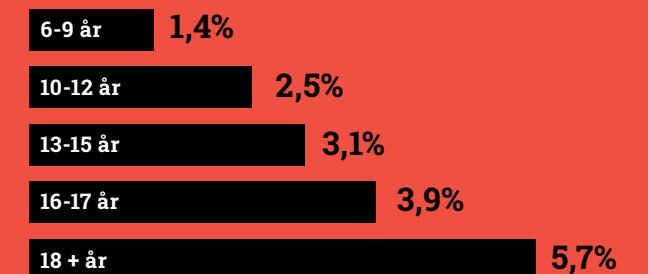
Så meget udgør samtaler om mobning af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

Ensomhed fylder lige meget i samtaler med piger og drenge

Så meget udgør samtaler om ensomhed af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Ensomhed fylder mest hos de unge

Så meget udgør samtaler om ensomhed af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

1.883 samtaler på BørneTelefonen og HØRT i 2022 handlede om ensomhed

1.883

SAGSBEHANDLING AF BØRNESAGER

Børn og unge inddrages fortsat ikke tilstrækkeligt i sager, der vedrører dem

Børnesamtaler, handleplaner og tilsynsbesøg er nogle af de lovbestemte tiltag, der skal medvirke til, at børn bliver inddraget i kommunens behandling af deres sag, og at de får den rette hjælp. Desværre viser undersøgelser år efter år, at lovens krav til sagsbehandlingen af børnesager langt fra altid overholdes. Når barnets eget perspektiv ikke bliver tilvejebragt, øger det risikoen for, at barnet ikke får den hjælp, der skal til for at sikre dets trivsel og udvikling.

Børn og unge har ret til at blive inddraget i sager, der vedrører dem. Inddragelsen er ikke kun en ret, men også en forudsætning for god sagsbehandling, fordi barnets eget perspektiv er et helt centralt element, når kommunen skal belyse en børnesag og finde de rette løsninger for barnet og familien. Derfor skal kommunen afholde samtaler med barnet på givne tidspunkter i sagsbehandlingsprocessen: Når kommunen modtager en underretning, kan sagsbehandleren tale med barnet som led i at vurdere underretningen; hvis underretningen omhandler mistanke om overgreb mod et barn, skal der afholdes en samtale med barnet; derudover skal der som minimum afholdes to lovpligtige børnesamtaler som led i den videre sagsbehandling – en i forbindelse med udarbejdelse af den børnefaglige undersøgelse og en forud for afgørelsen i en børnesag.

Ankestyrelsens undersøgelse Børnesagsbarometret fra 2023 viser, at lovkravet om at afholde en samtale med barnet i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse er overholdt i 98 pct. af sagerne. Børnesamtalen er reelt kun afholdt i 77 pct. af de undersøgte sager, men da samtalen kan fravælges i tilfælde, hvor barnets modenhed eller sagens karakter taler imod afholdelse af samtalen, er lovkravet overholdt i en større andel af sagerne, hvor et fravalg af samtalen er lovligt begrundet.¹⁶⁰

En række undersøgelser viser, at myndighedspersoner i mange tilfælde undlader at inddrage barnet med henvisning til barnets modenhed og alder, sagens karakter og ud fra et ønske om at beskytte barnet.¹⁶¹ Men i henhold til børnekonventionens artikel 12 er inddragelse af barnet i alle sager, der vedrører dem, et grundlæggende element i sikringen af barnets bedste. På den baggrund vurderer vi i Børns Vilkår, at hensynet til modenhed, alder og sagens karakter kun i helt særlige tilfælde bør vægte tungere end inddragelse af barnet. Det gælder også helt små børn og børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som det også er muligt at inddrage ved at bruge nogle særlige tilgange.¹⁶²

Når det gælder den børnesamtale, der skal finde sted forud for afgørelsen i en børnesag, er lovkravet ikke overholdt i 39 pct. af sagerne. Det betyder, at knap fire ud af ti børn i centrum for en børnesag har fået krænkede deres ret til at blive inddraget gennem en børnesamtale, før der træffes afgørelse i sagen. At lovkravet er opfyldt i de resterende 61 pct. af de undersøgte sager, er desuden ikke ensbetydende med, at samtalen her er blevet afholdt. Reelt er det kun sket i 38 pct. af alle sager, mens der i de resterende sager, hvor lovkravet er opfyldt, har været en legitim grund til, at sagsbehandleren har fravalgt at holde samtalen

med barnet. I 12 pct. af sagerne er samtalen fravalgt med henvisning til barnets modenhed, og i yderligere 10 pct. af sagerne vurderer Ankestyrelsen, at der er juridisk grundlag for ikke at afholde samtalen pga. barnets modenhed eller sagens karakter, selvom det ikke fremgår af sagens akter, at kommunen aktivt har fravalgt samtalen.¹⁶³

Selv når de lovpligtige børnesamtaler er overholdt, er det ingen garanti for, at barnet er blevet inddraget og selv oplever at være blevet taget med på råd. I en undersøgelse fra VIVE fra 2023 angiver 52 pct. af anbragte børn og unge, at de ikke er blevet taget med på råd, før det blev besluttet, hvilket anbringelsessted de skulle bo på.¹⁶⁴ Hvis børn ikke bliver inddraget i forbindelse med en anbringelse, fastsættelse af samvær, valg af anbringelsessted eller anden foranstaltning, kan det have negative konsekvenser for dem. Fra Børns Vilkår's Bisidderteam ved vi, at børnene kan blive frustrerede og desillusionerede og miste tilliden til, at myndighederne kan og vil hjælpe dem. Det kan lede til en generel mistillid til samfundet, som kan følge dem ind i voksenlivet.¹⁶⁵ Forskning viser i øvrigt, at chancen for en succesfuld anbringelse bliver større, når barnet bliver inddraget og dermed har mulighed for bedre at forstå og acceptere, hvad der skal ske.¹⁶⁶

Undersøgelser peger også på, at det at blive inddraget har en værdi i sig selv. At blive inddraget er ikke nødvendigvis lig med at få sine ønsker opfyldt, men det er vigtigt, at barnet oplever, at der bliver lyttet til dets perspektiver. Det giver barnet en oplevelse af at være betydningsfuld og styrker barnets selvværd.¹⁶⁷ Omvendt kan det skabe en følelse af magtesløshed og en oplevelse af at blive ignoreret, hvis barnet ikke bliver lyttet til i sager, der vedrører dem, og det kan få negativ betydning for barnets selvværd.¹⁶⁸ En forskningsartikel fra 2022 bekræfter, at der er en betydelig sammenhæng mellem manglende inddragelse og dårlig trivsel.¹⁶⁹

Mange sagsbehandlerskift går ud over inddragelsen

Flere undersøgelser har vist, at en god og tillidsfuld relation mellem barn og sagsbehandler har stor betydning for barnets oplevelse af at være inddraget i sagsbehandlingen. Samtidig ved vi, at socialområdet er præget af mange sagsbehandlerskift, som potentielt kan udfordre barnets relation til sin sagsbehandler. En undersøgelse fra VIVE viser, at det kun er 24 pct. af de anbragte børn og 27 pct. af de børn, der modtager forebyggende foranstaltninger, der har haft den samme sagsbehandler i de seneste to år. Lige omkring halvdelen (51 pct. af de anbragte børn og 49 pct. af børn med forebyggende foranstaltninger) har haft to til tre sagsbehandlere, mens 17 pct. af de anbragte og 11 pct. af dem med forebyggende foranstaltninger har haft fire eller flere sagsbehandlere i perioden.¹⁷⁰

§ Nye regler om inddragelse på vej med Barnets Lov

Den 1. januar 2024 træder Barnets Lov i kraft. I Barnets Lov er inddragelse af barnet ikke udmøntet som krav om børnesamtaler på fastsatte tidspunkter i sagsforløbet. I stedet fastsætter loven, at det er en grundlæggende ret for barnet at blive inddraget løbende i sagen, inden der træffes beslutninger eller afgørelser om barnets forhold.

Efter de nye regler vil inddragelse og tilvejebringelse af barnets perspektiver både kunne ske ved samtaler og gennem anden direkte kontakt, ud fra en konkret vurdering af barnets behov og ønsker. Inddragelse og samtaler kan finde sted uden samtykke og tilstedeværelse fra forældremyndighedsindehaver, hvis det er til barnets bedste. Myndighederne kan som nu fravige kravet om samtale og anden direkte kontakt, hvis barnets eller den unges alder eller andre forhold i afgørende grad taler imod det.

Børns Vilkår tilbyder gratis, professionel bisidning til børn og unge

Børn og unge har ret til en bisidder, hvis de skal til børnesamtale i kommunen, i Familieretshuset eller Ankestyrelsen. Sagsbehandleren skal vejlede barnet om retten til en bisidder.

Børns Vilkår tilbyder professionelle bisiddere, som er uddannede socialrådgivere med erfaring i at arbejde med børn og unge. En bisidder understøtter barnets inddragelse i sin egen sag og sikrer, at barnet er forberedt til samtalen. Bisidderen hjælper barnet til at fortælle det, der kan være svært, og sørger for, at barnets ønsker kommer frem. Bisidderen varetager kun barnets interesser og er der for barnet både før, under og efter mødet.

Børn og unge kan få en bisidder ved at ringe direkte til bisidderteamet på 35555559 eller ved at kontakte BørneTelefonen eller HØRT.

Samme undersøgelse ser på sammenhængen mellem antallet af sagsbehandlere og barnets oplevelse af inddragelse og finder en sammenhæng, som både gælder børn, der er anbragt, og børn, der modtager forebyggende foranstaltninger: Jo flere sagsbehandlere, barnet har haft i løbet af de seneste to år, jo mindre oplever barnet sig inddraget. Blandt de børn, der kun har haft én sagsbehandler inden for de seneste to år, findes den største andel, der oplever en høj grad af inddragelse: 38 pct. af de anbragte børn og 23 pct. af de børn der modtager forebyggende

foranstaltninger. Omvendt er det blandt de børn, der har haft fire eller flere sagsbehandlere på to år, at undersøgelsen finder den største andel, der oplever en lav grad af inddragelse: 27 pct. blandt anbragte børn og 38 pct. blandt børn i forebyggende foranstaltninger.

Hvert fjerde anbragte barn ville gerne have været anbragt tidligere

Af samme undersøgelse fremgår det, at 40 pct. af de anbragte børn og unge mener, at de blev anbragt rettidigt. Men 25 pct. ville gerne have været anbragt tidligere.¹⁷¹ Undersøgelsen viser også, at jo ældre børnene var, da de blev anbragt, jo flere ville ønske, de var blevet anbragt tidligere. Blandt dem der blev anbragt som 0-5-årige, ville 12 pct. gerne have været anbragt tidligere, mens det samme gælder for 23. pct. af dem, der blev anbragt i alderen 6-11 år, og 30 pct. af dem, der blev anbragt som 12-17-årige. Det kan vidne om, at tilløbet til beslutningen om anbringelse har været for langt, særligt for dem der først er blevet anbragt som teenagere.

Der ses også en kønsforskel i børnenes oplevelse af, om anbringelsen har været rettidig. En større andel af pigerne (31 pct.) end drengene (18 pct.) svarer, at de gerne ville have været anbragt tidligere. Det kan ses som et tegn på, at nogle pigers reaktioner på udfordringer i familien opdages for sent.¹⁷²

Mange kommuner benytter ikke reglerne om kontinuitet i anbringelser

Mange anbragte børn og unge oplever ustabilitet i deres anbringelsesforløb, når de fx bliver flyttet fra den plejefamilie eller institution, hvor de bor. VIVE's undersøgelse fra 2023 viser, at 52 pct. af de unge har været på ét anbringelsessted, 28 pct. har boet på to forskellige anbringelsessteder, og 20 pct. har haft tre eller flere anbringelsessteder i den tid, de har været anbragt. Andelen af børn og unge, der har været anbragt tre eller flere steder, er uændret over de seneste 10 år.¹⁷³

En tiårig evaluering af de regler i Barnets Reform, der trådte i kraft i 2011, og som havde til formål at skabe større kontinuitet og stabilitet for anbragte børn og unge, viser, at kommunerne sjældent anvender reglerne i praksis – fx brugen af kontinuitetsreglerne.¹⁷⁴ Evalueringen konkluderer, at over halvdelen af landets kommuner ikke har brugt reglerne syv år efter, de trådte i kraft.¹⁷⁵ Det skyldes dels, at kommunerne er usikre på, hvilket grundlag der kræves for at gøre brug af reglerne, dels at brugen af reglerne kan skabe konflikter med forældrene og forværre samarbejdet med dem. Evalueringen peger på, at der er behov for mere viden om reglerne i kommunerne samt en afklaring af, hvornår de er hensigtsmæssige at tage i brug. Kontinuitet i anbringelsen var et af hovedfokuspunkterne i Barnets Reform¹⁷⁶, men ambitionen er tilsyneladende ikke indfriet.¹⁷⁷ Med Barnets Lov, der træder i kraft den 1. januar 2024, styrkes reglerne om videreførte

anbringelser med henblik på at sikre, at kommunerne gør brug af mulighederne for at give barnet eller den unge en mere permanent anbringelse, hvis barnets eller den unges tilknytning til fx barnets plejefamilie er tilstrækkelig stærk.¹⁷⁸

Det rette match kan forebygge skift i anbringelsen

Det rette match mellem barn og anbringelsessted og et godt samarbejde mellem kommuner, plejefamilier og den biologiske familie kan være afgørende for, at en anbringelse lykkes, og det kan forebygge skift i anbringelsen.¹⁷⁹

I 2021 viste en undersøgelse fra Ankestyrelsen, at processen med at finde frem til et konkret tilbud er vanskelig og ressourcekrævende for kommunerne. Når kommunen skal vælge det rette tilbud, kræver det indgående indsigt i det konkrete tilbud og i gruppen af børn og unge, der er anbragt på stedet. Derudover oplever kommunerne, at der mangler pladser på bestemte typer anbringelsessteder, som fx yder misbrugsbehandling, eller som kan håndtere psykiatriske udfordringer, udadreagerende adfærd, selvskadende adfærd eller spiseforstyrrelser.¹⁸⁰ Det kan med andre ord være en udfordring at finde et tilbud, der har ekspertise i flere af barnets udfordringer, og i de tilfælde må kommunerne foretage en faglig vurdering af, hvilket støttebehov der skal vægte tungest i den konkrete sag.

Manglen på plejefamilier er også stor. Siden 2014 er der hvert år frem mod 2021 i gennemsnit blevet 160 færre plejefamilier. Det betyder, at der i perioden er sket et samlet fald på 17 pct. i antallet af plejefamilier. Det mærkes især i Region Hovedstaden og Region Sjælland, hvor mange kommuner ved udgangen af 2021 havde færre end 10 plejefamilier med ledige pladser. Derudover stiger den gennemsnitlige alder for plejeforældre, og i 2021 var mere end hver femte plejeforælder 60 år eller ældre. Derfor bliver rekrutteringsbehovet endnu større de kommende år, i takt med at stadigt flere må forventes at gå på pension.¹⁸¹ Manglen på pladser på specialiserede anbringelsessteder og i plejefamilier i barnets nærmiljø kan gøre det svært for kommunerne at finde et godt match til barnets behov, og det øger risikoen for sammenbrud i anbringelsen.

Institutionsanbragte børn og unge mistrives mest

VIVE's undersøgelse fra 2023 viser, at 30 pct. af anbragte børn og unge har lav livstilfredshed. Til sammenligning gælder det 13 pct. af børn og unge, som ikke modtager en indsats fra kommunen. Det er særligt institutionsanbragte, der har lav livstilfredshed – det gælder for 44 pct. i denne gruppe mod 18 pct. af de børn og unge, der er anbragt i en plejefamilie. Omvendt er det blandt de plejefamilieanbragte, man finder den største andel, der oplever høj livstilfredshed. Det gælder for 40 pct. af denne gruppe mod 27 pct. blandt børn, som ikke modtager en indsats.

Undersøgelsen tegner et billede af, at særligt de institutionsanbragte børn og unge har en høj grad af udsathed. En større andel af dem har som nævnt lav livstilfredshed, flere af dem ser mindre positivt på fremtiden, og flere af dem føler sig ensomme end blandt andre børn og unge. Hver fjerde af de 15- og 17-årige institutionsanbragte angiver, at de har været udsat for voldtægt eller forsøg på voldtægt. Denne gruppe har også den højeste forekomst af selvskade (59 pct.) og selvmordsforsøg (40 pct.). Særligt blandt de institutionsanbragte piger er der en meget høj forekomst af selvmordsforsøg – 56 pct. af de 15- og 17-årige piger på institution har forsøgt selvmord. Selvskade er den indikator for udsathed, der oftest forekommer blandt de unge i undersøgelsen, uanset om de får en indsats eller ej: Blandt børn anbragt i plejefamilie har 35 pct. udøvet selvskade, mens det samme gælder 23 pct. af de børn, der er uden indsats.¹⁸²

VI ANBEFALER

• Det specialiserede børne- og ungeområde har brug for et fagligt og ledelsesmæssigt løft med fokus på kvalitet, kontinuitet og reel inddragelse af barnet i sin egen sag.

• Kommunerne skal sikre sagsbehandlerne den nødvendige tid til arbejdet med børnesager.

• Børnesamtalen skal tilrettelægges, så alle børn og unge uanset alder og modenhed oplever at blive reelt inddraget i deres egen sag. Når Barnets Lov træder i kraft, vil inddragelse af barnet ikke længere være lovpligtigt ved bestemte sagsbehandlingsskridt, og denne ændring må ikke føre til mindre inddragelse af børn, end vi ser i dag.

• Der er behov for udbredelse af metoder til at måle og dokumentere effekten af indsatser på det specialiserede børne- og ungeområde.

• Efter indførelsen af Barnets Lov skal der fortsat måles på kommunernes overholdelse af lovgivningen og på kvaliteten i sagsbehandlingen af børnesager, så vi kan følge udviklingen over tid, selvom lovgivningen forandres.

• Børn og unge skal inddrages i deres egen sag og sikres, at de bliver tilbudt en bisidder. Desværre bliver ikke alle børn og unge oplyst om muligheden for en bisidder. I retten har børn og unge ikke ret til at have bisidderen med, da denne skal beskikkes af dommeren. Dette kan give utryghed. Derfor bør børn og unge have ret til at have en bisidder med i retten. Vejledningen til Barnets Lov bør nævne, at alle børn med en børnesag har ret til en bisidder.

Hvad er en børnefaglig undersøgelse?

Hvis kommunen vurderer, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte, skal kommunen gennemføre en børnefaglig undersøgelse. Det kan fx være på baggrund af en underretning. En børnefaglig undersøgelse skal anlægge en helhedsbetragtning og kan omfatte barnets eller den unges:

- Udvikling og adfærd
- Familieforhold
- Skoleforhold
- Sundhedsforhold
- Fritidsforhold og venskaber
- Andre relevante forhold.

Undersøgelsen må dog ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger. Det betyder, at kommunen skal vurdere, om de enkelte punkter er relevante at undersøge i forhold til den konkrete sag.

Kilde: Social-, Bolig- og Ældreministeriet, 2023¹⁸³

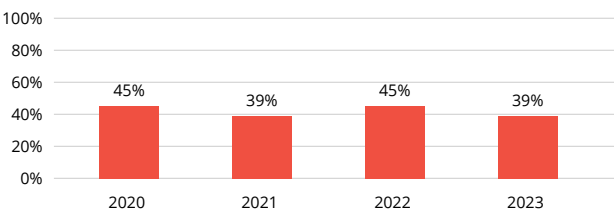
Børnesamtalen afholdes ofte som led i den børnefaglige undersøgelse, men sjældnere forud for afgørelsen

Det er lovpligtigt for kommunen at afholde en samtale med barnet som led i den børnefaglige undersøgelse. Formålet er at sikre, at barnets viden og synspunkter afdækkes og inddrages som en del af grundlaget for kommunens efterfølgende beslutninger. Ifølge Ankestyrelsens undersøgelse fra 2023 blev dette lovkrav overholdt i 98 pct. af sagerne. Her er også medregnet de sager, hvor samtalen er fravalgt pga. barnets modenhed eller sagens karakter, eller fordi barnet ikke selv har ønsket at deltage. Sidstnævnte er begrundelsen i 1 pct. af de undersøgte sager, mens samtalen i 18 pct. af sagerne er fravalgt med begrundelse i barnets modenhed eller sagens karakter. I yderligere 2 pct. af sagerne vurderer Ankestyrelsen, at barnets modenhed eller sagens karakter kan begrunde fravalget af samtalen, selvom det ikke fremgår af sagens akter, at kommunen aktivt har fravalgt samtalen.¹⁸⁴ Det fremgår ikke af undersøgelsen, om børnene reelt oplever sig inddraget, blot fordi der er afholdt en børnesamtale.

Kommunen skal også afholde en børnesamtale forud for afgørelsen i en børnesag med det formål at inddrage barnets perspektiv på den påtænkte foranstaltning eller anbringelse, før beslutningen træffes.¹⁸⁵ Børnesagsbarometret fra 2023 viser, at dette lovkrav i 39 pct. af sagerne ikke er overholdt. Selvom lovkravet er overholdt i 61 pct. af de sager, Ankestyrelsen undersøgte i 2023, betyder det ikke, at der er afholdt børnesamtaler i alle disse sager. Kun i 38 pct. af sagerne har der været

afholdt en børnesamtale før afgørelsen. I hovedparten af de resterende sager hvor lovkravet er opfyldt, uden børnesamtalen er afholdt, er det begrundet i barnets modenhed eller sagens karakter. I praksis betyder det, at sagsbehandleren i seks ud af ti sager ikke får talt med barnet og hørt dets perspektiv på den planlagte foranstaltning, inden beslutningen er truffet.

Figur 35. Andelen af sager hvor lovkravet om en børnesamtale forud for afgørelsen i en børnesag ikke er overholdt, 2020-2023

Note: Opgørelserne er baseret på 746 sager i 2023, 691 sager i 2022, 699 sager i 2021 og 717 sager i 2020.
Kilde: Ankestyrelsen (2023); Børnesagsbarometret (2023), Børnesagsbarometret (2022), Børnesagsbarometret (2021) og Børnesagsbarometret (2020)

Børn og unge inddrages ikke nok i beslutningen om anbringelsessted

En afholdt børnesamtale betyder ikke nødvendigvis, at barnet også oplever at være inddraget. I 2023 viser en undersøgelse fra VIVE, at kun 32 pct. af anbragte børn og unge oplever at være blevet taget med på råd, inden der blev truffet beslutning om deres nuværende anbringelsessted. 52 pct. svarer, at de ikke er blevet taget med på råd, mens 16 pct. ikke ved eller ikke husker det – formentlig fordi beslutningen ligger langt tilbage i tiden.

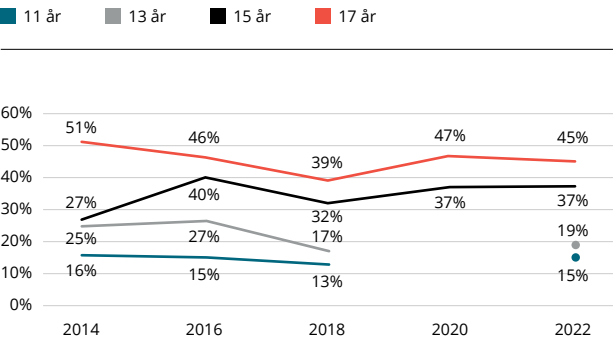
Børnesagsbarometret overvåger børnesagernes juridiske kvalitet

Med Børnesagsbarometret foretager Ankestyrelsen hvert år en undersøgelse af, om kommunerne overholder centrale lovkrav i sagsbehandlingen af børnesager. Ankestyrelsen vurderer alene den juridiske kvalitet i sagsbehandlingen og forholder sig ikke til den socialfaglige kvalitet.

Undersøgelsen består af en gennemgang af omkring 750 sager årligt fra en tredjedel af landets kommuner. Over tre år vil Ankestyrelsen dermed have undersøgt sager fra alle landets kommuner. Hvilke kommuner, der deltager hvilke år, er udvalgt på baggrund af variation i størrelse og geografi. De årlige undersøgelser skal ses som et aktuelt billede af den juridiske kvalitet i sagsbehandlingen baseret på et udvalg af sager i en tredjedel af landets kommuner, ikke som et billede af udviklingen på landsplan.

VIVEs undersøgelse er den seneste i rækken af sammenlignelige undersøgelser fra henholdsvis 2014, 2016, 2018 og 2020. Sammen viser undersøgelserne, at der ikke er sket nogen nævneværdig positiv udvikling i andelen af anbragte børn, der oplever at være blevet inddraget i beslutningen om deres nuværende anbringelsessted. De yngre børn oplever i mindre grad end de ældre at være blevet taget med på råd: Blandt de 11-årige i undersøgelsen fra 2023 oplever kun 15 pct., at de er blevet taget med på råd inden beslutningen om deres nuværende anbringelsessted, mens det samme gælder for 45 pct. af de 17-årige.¹⁸⁶

Figur 36. Andelen af børn, der er anbragt, som blev taget med på råd inden beslutning om anbringelsessted, 2014-2023

Note: I trivselsundersøgelsen fra 2020 medvirker børn i aldersgrupperne 11 og 13 år ikke. Derfor er disse alderstrin ikke medtaget i opgørelsen for 2020.
Kilde: Lausten M. et al. (2014): Anbragte børn og unges trivsel 2014. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Lausten, M. og Jørgensen, T. (2017): Anbragte børn og unges trivsel 2016. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Ottosen; Rambøll Management Consulting (2018). Anbragte børn og unges trivsel 2018; Lausten M. & Andreasen, A. G. (2022): Anbragte unges trivsel 2020 - Trivselsundersøgelse blandt 15- og 17-årige, 2014-2020. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Lausten, M. et al. (2023): Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023. VIVE - Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd

I hver sjette sag er der ingen handleplan

I Ankestyrelsens undersøgelse fra 2023 var der i hver sjette børnesag ikke udarbejdet en handleplan, som loven foreskriver.¹⁸⁷ I undersøgelsen fra 2022 var det knap hver fjerde sag, der manglede en handleplan.¹⁸⁸ En handleplan skal beskrive formålet med indsatsen, og hvad der skal arbejdes med i indsatsen for at understøtte barnets udvikling og trivsel i forhold til de problemer, der er afdækket i den børnefaglige undersøgelse. På den måde skal handleplanen være et fælles redskab for familien og kommunen at tale ud fra, når de skal vurdere, hvordan det går med at nå de mål, der er sat for indsatsen. Handleplanen skaber dermed afsæt for kvalificeret opfølgning på indsatsen og skal være med til at skabe overblik over sagens forløb samt grundlag for en god overlevering ved et eventuelt sagsbehandlerskift.

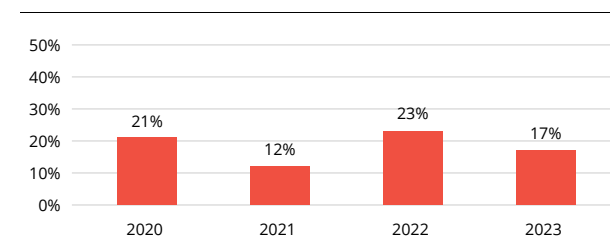

"JEG BOR HJEMME VED MINE FORÆLDRE
MEN KAN IKKE KLARE DET MERE - VIL FAKTISK
BARE GERNE VÆK. MIN SAGSBEHANDLER
TAGER DET IKKE SERIØST."

PIGE, 15 ÅR

Figur 37. Andelen af børnesager hvor der ikke er udarbejdet en handleplan, 2020-2023

Note: Opgørelserne er baseret på 765 sager i 2023, 697 sager i 2022, 708 sager i 2021 og 735 sager i 2020.
Kilde: Ankestyrelsen (2023): Børnesagsbarometret (2023), Børnesagsbarometret (2022), Børnesagsbarometret (2021) og Børnesagsbarometret (2020)

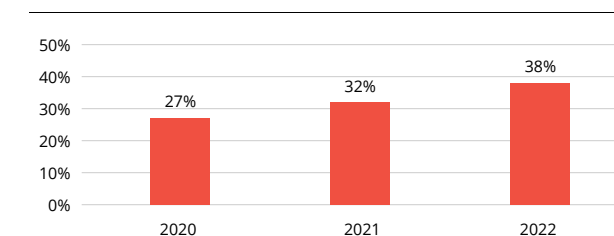
I 2019 undersøgte Ankestyrelsen kommunernes brug af handleplaner for anbragte børn og unge, efter Ombudsmanden havde rettet kritik mod praksis i en række kommuner.¹⁸⁹ Undersøgelsen viste, at selvom der var udarbejdet handleplaner i de fleste af de undersøgte sager, så var kvaliteten af handleplanerne i en del tilfælde mangelfulde, og de blev ikke brugt tilstrækkeligt. Handleplanerne blev ofte udarbejdet for sent – og sjældent inden der blev truffet afgørelse om en foranstaltning. Undersøgelsen fandt også eksempler på, at kommunerne ikke brugte handleplanerne løbende, og at ændringer i barnets forhold ikke førte til revidering af handleplanen.

Knap fire ud af ti anbringelsessager følger ikke reglerne om personrettet tilsyn

Formålet med det personrettede tilsyn er at sikre, at det anbragte barn trives på anbringelsesstedet. Gennem det personrettede tilsyn skal den anbringende kommune følge op på, om den hjælp, der er iværksat, opfylder barnets behov, og om anbringelsesstedet behandler barnet hensigtsmæssigt i forhold til barnets situation. Det personrettede tilsyn består af en samtale med barnet på anbringelsesstedet minimum to gange om året, som så vidt muligt skal foregå, uden at personer fra anbringelsesstedet er til stede.

Børnesagsbarometret fra 2022 viser, at der i 38 pct. af de 78 gennemgåede sager om anbringelse ikke blev ført personrettet tilsyn efter reglerne. Ankestyrelsen vurderer, at datagrundlaget er for lille til, at resultaterne kan generaliseres på tværs af alle anbringelsessager i de deltagende kommuner, og resultatet siger derfor kun noget om de sager, Ankestyrelsen har undersøgt.¹⁹⁰

Figur 38. Andelen af sager hvor der ikke er foretaget to årlige, lovpligtige personrettede tilsyn, 2020-2022

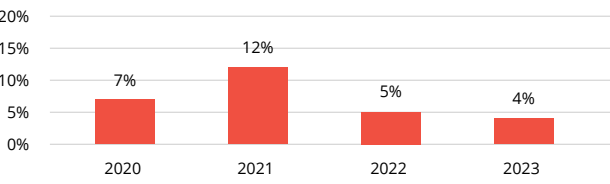
Note: Opgørelserne er baseret på 78 sager i 2022, 74 sager i 2021 og 101 sager i 2020.
Kilde: Ankestyrelsen (2022): Børnesagsbarometret (2022), Børnesagsbarometret (2021) og Børnesagsbarometret (2020)

I Børnesagsbarometret fra 2023 er der ikke længere en opgørelse af det personrettede tilsyn i anbringelsessager. I stedet ser Ankestyrelsen på, om kommunen har været i kontakt med barnet, fx ved et møde eller på telefon, inden for de første tre måneder efter iværksættelse af en indsats, som fx familiebehandling, anbringelse eller andre foranstaltninger efter § 52 stk. 3. En sådan kontakt er ikke et lovkrav, men vidner om hvorvidt barnet er inddraget i opfølgningen på indsatsen. I 42 pct. af sagerne har kommunen enten observeret eller været i kontakt med barnet inden for de første tre måneder efter iværksættelse af foranstaltningen, og det fremgår, at kontakten handlede om den pågældende foranstaltning. Men i de resterende 58 pct. af sagerne har der enten ikke været kontakt med barnet, eller kontakten har ikke handlet om foranstaltningen.

Knap en ud af tyve underretninger vurderes ikke inden for tidsfristen

Når en kommune modtager en underretning, er det udtryk for, at der er en bekymring for et barns trivsel eller udvikling, og kommunen skal sikre, at der iværksættes en rettidig og systematisk vurdering af underretningen. Senest 24 timer efter modtagelsen af en underretning skal det vurderes, om barnets eller den unges sundhed eller trivsel er i fare, og om der er behov for at iværksætte akutte foranstaltninger, jf. serviceloven § 155 stk. 1 og stk. 2. Det skete i 96 pct. af sagerne i Ankestyrelsens undersøgelse fra 2023, men i 4 pct. af sagerne blev underretningen ikke vurderet inden for fristen på 24 timer.¹⁹¹ Det betyder, at der er en risiko for, at børn, der er i akut fare, ikke får den nødvendige hjælp rettidigt.

Figur 39. Andelen af underretninger hvor kommunen ikke har vurderet sagen inden for fristen på 24 timer, 2020-2023

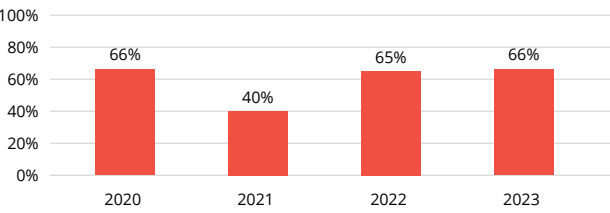

Note: Opgørelserne er baseret på 212 underretninger i 2023, 802 underretninger i 2022, 863 underretninger i 2021 og 801 underretninger i 2020.
Kilde: Ankestyrelsen (2023); Børnesagsbarometret (2023), Børnesagsbarometret (2022), Børnesagsbarometret (2021) og Børnesagsbarometret (2020)

I mere end seks ud af ti sager overholdes fristen for en børnefaglig undersøgelse ikke

I 66 pct. af sagerne i Ankestyrelsens undersøgelse fra 2023 blev tidsfristen på fire måneder for at udarbejde en børnefaglig undersøgelse ikke overholdt. I 38 pct. af de sager, hvor fristen er overskredet, er den overskredet med mere end tre måneder, mens den i 34 pct. af sagerne er overskredet med mellem en og tre måneder.

Figur 40. Andelen af sager hvor den børnefaglige undersøgelse ikke er afsluttet inden for fristen på fire måneder, 2020-2023

Note: Opgørelserne er baseret på 314 sager i 2023, 284 sager i 2022, 367 sager i 2021 og 330 sager i 2020.
Kilde: Ankestyrelsen (2023); Børnesagsbarometret (2023), Børnesagsbarometret (2022), Børnesagsbarometret (2021) og Børnesagsbarometret (2020)

Når en børnefaglig undersøgelse ikke bliver udarbejdet inden for fristen, kan det betyde, at barnet og familien skal vente unødigt lang tid på kommunens vurdering af, om de har brug for støtte, hvilken støtte de kan tilbydes, og fremfor alt at der iværksættes støtte til dem. Samtidig kan familiernes udfordringer også forværres under den lange proces med det resultat, at de har brug for mere indgribende foranstaltninger end først antaget. Overskridelsen kan også betyde, at barnet og familien mister tillid til systemet, og til at kommunen kan hjælpe dem.

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

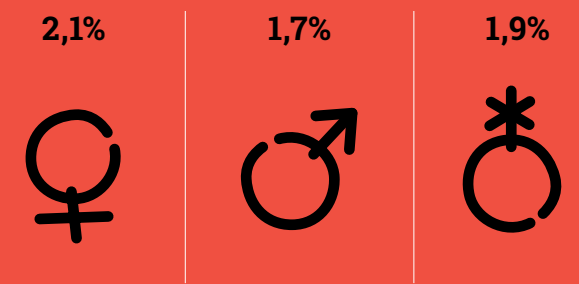
I 2019 besluttede partierne bag satspuljeaftalen at følge kommunernes sagsbehandling på børneområdet tættere. Det skete ud fra den betragtning, at et solidt vidensgrundlag er en forudsætning for at kunne sætte ind mod fejl i sagsbehandlingen. Statsrevisorerne kritiserede i deres "Beretning om anbragte børn" fra 2016, at kommunernes sagsbehandling i mange anbringelsessager ikke overholder lovens krav om børnesamtaler, handleplaner og børnefaglige undersøgelser.¹⁹² Aftalen har resulteret i en markant forbedring af den løbende dokumentation af, om sagsbehandlingsprocedurer lever op til loven. Ankestyrelsen udgiver årligt Børnesagsbarometret, og VIVE har gennemført gentagne trivselsundersøgelser om udsatte børn og unge. Det er vigtigt, at undersøgelser som disse gentages, så det fortsat er muligt at følge udviklingen på området – også når Barnets Lov er trådt i kraft. Der er desuden behov for mere viden om den socialfaglige kvalitet af sagsbehandlingen og om effekten af forskellige indsatser for udsatte børn og unge.

Problemer med myndighederne

1.118

samtaler på BørneTelefonen og HØRT i 2022 handlede om anbringelser og kontakt med kommunen eller Familieretshuset

Problemer med myndighederne fylder mest hos pigerne

Så meget udgør samtaler om problemer med myndighederne af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

BISIDDER

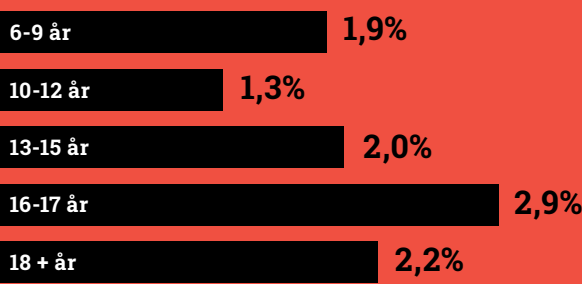
460

børn med en sag i kommunen fik en bisidder fra Børns Vilkår i 2022. I 2021 var antallet 439.

5.874

børn har siden 2008 fået en bisidder fra Børns Vilkår i forbindelse med en sag i kommunen eller Familieretshuset/Statsforvaltningen.

Børn i alle aldre henvender sig om problemer med myndighederne

Så meget udgør samtaler om problemer med myndighederne af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

BØRN I FATTIGDOM

Der mangler aktuel viden om, hvor mange børn der vokser op i fattigdom

De nyeste tal, som er fra 2021, viser, at 20.958 børn har levet i relativ fattigdom mindst tre år i træk. I 2017 var antallet 14.050 børn. Fordi der ikke er nyere tal på området, ved vi ikke, hvilken betydning den stigende inflation i 2022 har haft på omfanget af børn, der lever i fattigdom. I 2021 kom Ydelseskommisionen med deres anbefalinger til et nyt kontanthjælpssystem – bl.a. med henblik på at mindske børnefattigdom. Der er endnu ikke indgået aftale på baggrund af anbefalingerne.

I Danmark har vi ikke en officiel fattigdomsgrænse. Men Danmarks Statistik har udviklet en definition af relativ fattigdom som opfølgning på FN's bæredygtigheds mål om at reducere fattigdom.¹⁹³ Tal baseret på denne definition viser, at der i 2021 var 53.801 børn i Danmark, der levede under denne grænse. Børn, der lever i relativ fattigdom, udgjorde dermed 4,7 pct. af alle børn under 18 år. Det svarer til hvert 20. barn. Vi ved ikke, hvordan omfanget ser ud i dag.

Fra 2020 til 2021 skete der et fald i andelen af børn, der levede i relativ fattigdom, fra 5 pct. i 2020 til 4,7 pct. børn i 2021. Det var fjerde år i træk, tallet faldt. En rapport fra

Arbejdernes Erhvervsråd baseret på data fra 2021 viser desuden, at de familier, der levede under den relative fattigdomsgrænse, i gennemsnit var blevet mindre fattige i 2021.¹⁹⁴ I perioden fra 2015 til 2020 skete der en samlet stigning på 24 pct i antallet af børn, der lever i relativ fattigdom.

Antallet af børn, som har levet i relativ fattigdom i mindst tre år i træk, faldt en smule fra 2020 til 2021. Til gengæld steg antallet markant fra 2017, hvor det blev opgjort for første gang – fra 14.050 børn i 2017 til 20.958 børn i 2021. Det betyder, at 1,8 pct. af alle børn under 18 år i 2021 levede i langvarig fattigdom, hvor de i mindst tre år i træk levede under den relative fattigdomsgrænse. Ifølge VIVE oplever 10 til 20 pct. af alle danske børn fattigdom på et tidspunkt i løbet af deres opvækst.¹⁹⁵

Børn i fattigdom mistrives

I børnepanelsundersøgelserne, som Børns Vilkår jævnligt foretager blandt elever på mellemtrinnet og i udskolingen, bliver børnene bl.a. bedt om at vurdere familiens økonomi. Her viser flere af undersøgelserne, senest i 2022, at mistrivsel er mere udbredt blandt børn og unge, der efter egen vurdering har færre penge end andre familier. Tendensen ses for både fysisk, psykisk, skolemæssig og social mistrivsel. Børnene har markant lavere livstilfredshed, de er oftere ensomme, de føler sig i mindre grad som en del af fællesskabet i klassen, og de bliver oftere mobbet. Derudover viser forskning, at større børn i fattige familier er mere tilbøjelige til at udvikle psykiatriske diagnoser og har et højere medicinforbrug end øvrige børn.¹⁹⁶

Vi afventer implementering af Ydelseskommissionens anbefaling om et nyt kontanthjælpssystem

I juni 2022 indgik regeringen i samarbejde med De Radikale, Enhedslisten, SF og Alternativet en aftale om et nyt kontanthjælpssystem på baggrund af Ydelseskommisionens anbefaling fra 2021. Men aftalen nåede ikke at blive stemt igennem inden valget, og det er uvist, hvad der kommer til at ske på området.

Fordobling af samtaler på BørneTelefonen og HØRT om fattigdom og knappe økonomiske ressourcer i 2022

Fra 2021 til 2022 fordobledes antallet af samtaler på BørneTelefonen og HØRT, der handlede om fattigdom og knappe økonomiske ressourcer – fra 70 samtaler i 2021 til 136 samtaler i 2022. Børnene fortalte bl.a., at de ikke havde råd til at deltage i de samme sociale aktiviteter som deres jævnaldrende og, at de delte bekymringer om deres forældres økonomiske situation. Den store stigning i disse samtaler i 2022 kan bl.a. skyldes den forhøjede inflation og hævede energipriser som følge af krigen i Ukraine.

Fattige børn lider sociale afsavn og tager familiens bekymringer på sig

Et af de mest almindelige afsavn for børn, der vokser op under fattigdomsgrænsen, er sociale afsavn knyttet til dårlig økonomi. Det gælder især for familier, hvor ingen af forældrene er i beskæftigelse. I en rapport fra VIVE fra 2016 fortæller 23 pct. af børnene, at de skal undvære at fejre fødselsdage med klassen eller kammeraterne af økonomiske grunde.¹⁹⁷ Egmont Fondens årsrapport fra 2021 viser, at børn, der lever i fattige familier, ofte lægger begrænsninger på deres egne ønsker for ikke at bidrage yderligere til forældrenes økonomisk pressede situation – fx ved at fravælge fritidsaktiviteter. Desuden fortæller

flere af børnene, at de bliver påvirket af den økonomiske situation i hjemmet og tager del i forældrenes bekymringer. Det kan have negativ indflydelse på deres læring og motivation i skolen.¹⁹⁸

Fattigdom i barndommen skaber dårligere betingelser for voksenlivet

Fattigdom i barndommen har talrige konsekvenser for voksenlivet. I 2022 viste en rapport fra Kraka, at 28 pct. af de børn, der vokser op i fattigdom, er i højrisiko for også at ende under fattigdomsgrænsen som voksne.¹⁹⁹ Fattigdom i barndommen påvirker også chancen for at gennemføre grundskolen. Selv hvis der tages højde for forældrenes alder, uddannelse, etniske oprindelse og civilstand, er sandsynligheden for at gennemføre grundskole eller ungdomsuddannelse lavere for fattige børn. Det fremgår af Egmont Fondens årsrapport fra 2021²⁰⁰ og en dansk forskningsartikel fra 2018.²⁰¹ Sidstnævnte viser desuden, at fattigdom i opvæksten har en signifikant negativ effekt på barnets præstation i uddannelsessystemet og senere på arbejdsmarkedet. En forskningsartikel baseret på registerdata om svenske børn viser desuden, at børn, der oplever fattigdom i barndommen, har en højere sandsynlighed for at udvikle problemer relateret til stofbrug end andre børn.²⁰²

Børnefattigdom er geografisk ulige fordelt

I 2022 viste en undersøgelse fra Arbejdernes Erhvervsråd, at der i 2021 var store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom.²⁰³ Særligt på Vest- og Sydsjælland, i Sydjylland, på den københavnske vestegn og på dele af Fyn lever en relativt høj andel af børnene under den relative fattigdomsgrænse. Andelen af fattige børn er relativt højest i kommunerne Lolland, Brøndby, Guldborgsund, Langeland og Slagelse. I disse kommuner lever op mod hvert 11. barn under fattigdomsgrænsen.²⁰⁴

Selvom antallet af børn, der lever i relativ fattigdom, er faldet på landsplan mellem 2020 og 2021, så er der kommet flere fattige børn i 20 kommuner. Den største relative stigning var i Morsø Kommune, hvor antallet af børn i familier, der lever under fattigdomsgrænsen, steg med 1,3 procentpoint i perioden. Til gengæld er antallet af fattige børn generelt faldet i landets fattigste kommuner.²⁰⁵

“VI HAR SLET IKKE RÅD TIL AT LAVE NOGET SJØVT, VI HAR IKKE RÅD TIL AT TAGE PÅ FERIE, ELLER TAGE UD AT SPISE, ELLER TAGE I BIOGRAFIEN. ALLE DE TING MINE VENNER LAVER, KAN JEG IKKE VÆRE MED TIL. VI SKAL MÅSKE FLYTTE, FORDI VI IKKE HAR RÅD TIL AT BO DER, HVOR VI BOR.”

PIGE, 12 ÅR

VI ANBEFALER

- Ydelseskommisionen fremlagde i 2021 anbefalinger til et nyt kontanthjælpssystem – bl.a. med henblik på at mindske børnefattigdom. Der er ikke indgået aftale på baggrund af anbefalingerne. Der bør være politisk fokus på at igangsætte initiativer til at modvirke en opvækst i fattigdom i Danmark.
- Det bør sikres, at børn har adgang til de samme ydelser i alle landets kommuner. De skal kunne deltage i fritidstilbud, og de skal have adgang til SFO, fritidshjem og klub – fx gennem fripladsordning. Forskelle i kommunernes nuværende praksis medfører ulighed, og der ligger en kommunal opgave i at få alle børn med i fællesskabet.

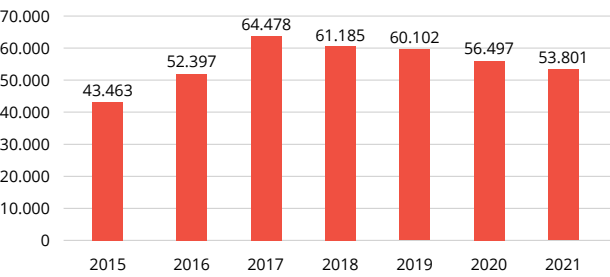

Hvad er relativ fattigdom?

Personer, familier og grupper i befolkningen lever i relativ fattigdom, når de mangler ressourcer til at spise den kost, deltage i de aktiviteter og have de levevilkår, som er normale eller vidt anerkendte i det samfund, som de hører til. Deres ressourcer er så langt under gennemsnittet for personer og familier i samfundet, at de udelukkes fra almindelige livsmønstre, vaner og aktiviteter.

Kilde: Townsend, P. (1979): Poverty in the United Kingdom. A survey of Household resources and standards of Living. Penguin Books. Middlesex

Figur 41. Antal børn (0-17 år) der lever under den relative fattigdomsgrænse, 2015-2021

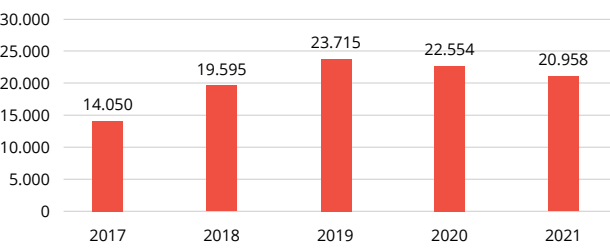

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel IFOR51. Der findes ikke data fra før 2015.

Vi kender endnu ikke effekten af det nye kontanthjælpssystem. Og vi kender heller ikke til de konsekvenser, forhøjede inflation og hævede energipriser har haft for omfanget af børn, der lever i fattigdom. Det skyldes, at data fra Danmarks Statistik fra 2022 endnu ikke er tilgængelig.

I 2021 voksede 20.958 børn op i familier, der lever i langvarig fattigdom. Det betyder, at de i mindst tre år i træk har levet under den relative fattigdomsgrænse. Det svarer til, at 1,8 pct. af befolkningen under 18 år vokser op i langvarig fattigdom. Siden 2019 er der sket et fald i antallet af børn, der lever i langvarig fattigdom. I 2017 var antallet af børn, der levede i langvarig fattigdom til gengæld markant lavere, end det er nu. I 2017 gjaldt det 1,2 pct. af børnebefolkningen. Det vil sige, at andelen af børn, der lever i langvarende fattigdom, er steget med 0,6 procentpoint siden 2017.

Figur 42. Antal børn (0-17 år) der lever under den relative fattigdomsgrænse for tredje år i træk, 2017-2021

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel IFOR51

Definition af fattigdomsgrænse

Danmarks Statistik har udviklet en definition af relativ fattigdom som opfølgning på FN's bæredygtigheds mål (SDG-mål nr. 1) om at reducere fattigdom. Ifølge denne definition er man fattig, hvis man i løbet af ét år har en indkomst, som er under halvdelen af medianindkomsten, og samtidig ikke har en formue i starten af året på mere end halvdelen af medianindkomsten. Definitionen følger således udviklingen i samfundet. Personer i familier, hvor hovedforsørgeren i familien er studerende, samt unge, der er flyttet hjemmefra i løbet af året, bliver ikke betegnet som fattige, selvom de opfylder ovenstående betingelser.

Længerevarende fattigdom baseres på en definition af det tidligere Ekspertudvalg om Fattigdom fra 2013, der tager udgangspunkt i OECD's definition af længerevarende lavindkomst. Målet inkluderer den gruppe, der har levet under den relative fattigdomsgrænse mindst tre år i træk, da det ses som udtryk for en mere vedvarende situation.

Kilde: Danmarks Statistik (2018): Relativ fattigdom; Ekspertudvalget om Fattigdom (2013): En dansk fattigdomsgrænse

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

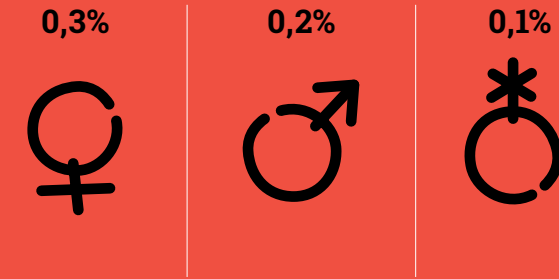
Omfanget af børn, der lever i relativ fattigdom, er blevet opgjort de seneste år, men data opgøres med stor forsinkelse, så det er svært at følge med i den seneste udvikling. Der mangler mere viden om, hvilke konsekvenser det har for børn og unge at vokse op i langvarig fattigdom.

Fattigdom

136

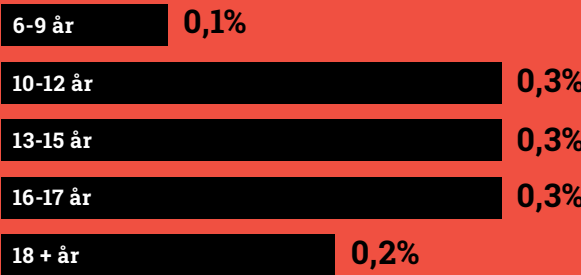
amtaler på Børne-
Telefonen og HØRT
i 2022 handlede
om fattigdom eller
knappe økonomiske
ressourcer

Fattigdom fylder lige meget hos alle grupper

Så meget udgør samtaler om fattigdom og knappe økonomiske ressourcer af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Børn i alle aldre henvender sig om fattigdom

Så meget udgør samtaler om fattigdom og knappe økonomiske ressourcer af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

HJEMPLØSHED

På to år har 325 børn og unge under 18 år opsøgt Danmarks eneste børne-ungekrisecenter

Ifølge statistikkerne er der ikke mange hjemløse børn og unge i Danmark. Den seneste kortlægning viste, at der i 2022 var 19 børn under 18 år, der var hjemløse. Men tal fra Danmarks børne-ungekrisecenter, Joannahuset, tyder på, at der er flere hjemløse børn i Danmark. Joannahuset har, i de første to år efter det åbnede, fået fysiske henvendelser fra 361 børn og unge – 325 under 18 år. Af dem befandt 109 sig i en hjemløshedssituation. I 2022 var der på BørneTelefonen og HØRT 155 samtaler med et barn eller en ung, der var blevet smidt ud eller selv var løbet hjemmefra.

Den nationale kortlægning af hjemløshed i Danmark viser, at antallet af hjemløse børn er faldet hvert år fra 2011 til 2019. I 2022 steg antallet imidlertid fra 13 til 19. Tal fra Joannahuset tyder på, at der her gemmer sig et stort mørketal. Af de 361 børn og unge, der har henvendt sig til Joannahuset i perioden 15. august 2020 til 15. august 2022, har 325 været under 18 år. Disse har alle stået i en akut krise eller en kriselignende tilstand, der har placeret dem i en hjemløshedssituation.²⁰⁶

To ud af tre unge i hjemløshed har en psykisk lidelse eller et misbrug
Unge hjemløse i alderen 18-24 år kommer oftere fra familier i udsatte positioner og har oftere forældre uden for arbejdsmarkedet end andre unge. Det viser en registerbaseret undersøgelse, som VIVE foretog i 2020 af unges forløb før og efter en hjemløshedssituation i perioden 2009-2020. Undersøgelsen viser også, at mange unge i en hjemløshedssituation har oplevet omsorgssvigt og konflikt i hjemmet.

Det er særligt unge med komplekse problemstillinger, der rammes af hjemløshed, viser VIVE's undersøgelse. To ud af tre unge i hjemløshed har enten en psykisk lidelse eller et misbrug, mens en ud af tre har både en psykisk lidelse og et misbrugsproblem. Undersøgelsen viser også, at en stor del af de unge forbliver i en udsat position efter hjemløsheden, og at to ud af tre står uden for arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet ni år efter, de blev registreret som hjemløse.²⁰⁷

Hver tredje ung i hjemløshed har været anbragt
Hver tredje ung i hjemløshed har en anbringelse bag sig. Det betyder, at næsten hver tiende tidligere anbragt bliver ramt af hjemløshed i ungdomsårene. Blandt ikke-anbragte unge er det kun 0,5 pct., der oplever hjemløshed.²⁰⁸

Unge i anbringelse har særlig risiko for at ende i hjemløshed, når de skal forlade anbringelsen og stå på egne ben i et voksenliv. I denne overgang kan faktorer som ustabile netværk og mangel på positive relationer øge den unges risiko for at havne i en ustabil boligsituation, viser forskningen. Hertil kommer, at kompleksiteten i udsathed er særlig stor hos tidligere anbragte unge, der registreres som hjemløse. En undersøgelse af tidligere anbragte 18-årige

viser, at 49 pct. blev registreret som hjemløse med både et misbrug og en psykisk lidelse, mens kun 14 pct. af tidligere anbragte 18-årige uden hverken psykisk lidelse eller misbrug endte i hjemløshed.²⁰⁹

Kort efterværn giver større risiko for hjemløshed
Undersøgelser viser, at andelen af tidligere anbragte unge, der har modtaget efterværn, er nogenlunde lige stor blandt unge, der ender i hjemløshed, som blandt unge, der ikke gør. Derimod har varigheden af efterværnet stor betydning: Tidligere anbragte unge, der registreres som hjemløse, får markant kortere efterværnsforløb end tidligere anbragte unge, der ikke havner i hjemløshed. Det kan skyldes kompleksiteten i problemstillingerne hos hjemløse tidligere anbragte unge, som kan gøre det svært for efterværnet at imødekomme deres behov.²¹⁰ I en undersøgelse af unge der har været anbragt op til 18-års alderen, svarer knap hver femte, at de følte, der manglede klarhed omkring, hvad der skulle ske efter anbringelsen, herunder deres boligsituation samt hvor de kunne hente hjælp til denne afklaring.²¹¹

VI ANBEFALER

- Alle børn og unge skal have et trygt sted at bo, og hjemløshed skal forebygges for børn og unge. Forebyggelsen skal bl.a. ske ved at sikre, at udsatte unge i overgangen til voksenlivet får støtte af kommunen, indtil målet om et godt voksenliv med netværk, bolig og job eller uddannelse er indfriet. Støtten i overgangen til voksenlivet skal være mere glidende, behovsstyret og længerevarende end i dag.
- I 2020 åbnede Danmarks første børne-ungekrisecenter, Joannahuset. Erfaringerne skal følges tæt, og det bør være en ambition at udbrede børne-ungekrisecentre til hele landet, så børn og unge i alle aldre, der har behovet, kan få et ophold på et kvalificeret og certificeret børne-ungekrisecenter i nærheden af deres lokalområde. Opholdet skal være anonymt i op til 48 timer, men hvis krisecentret kontaktes af politiet, skal det være forpligtet til at oplyse, hvis et eftersøgt barn opholder sig der.

”JEG HAR DET MEGET SVÆRT HERHJEMME. JEG BOR MED MIN FAR OG BROR, VI SKÆNDES MEGET OG DET KAN ENDE MEGET GALT MELLEM DEM OG JEG. JEG VILLE HØRE OM HVAD MAN SKULLE GØRE ELLER KONTAKTE DA JEG TIT BLIVER SMIDT UD HJEMMEFRA”

PIGE, 18 ÅR

Definition af hjemløse børn

I den nationale kortlægning af hjemløshed i Danmark anvendes følgende definition: Som hjemløse regnes personer, der ikke disponerer over egen (ejet eller lejet) bolig eller værelse, men som er henvist til midlertidige bo-alternativer, eller som bor midlertidigt og uden lejekontrakt hos familie, venner eller bekendte. Som hjemløse regnes også personer uden et opholdssted den kommende nat.

Kilde: Benjaminsen, L. (2022): Hjemløshed i Danmark 2022. National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Mørketal i antallet af hjemløse børn

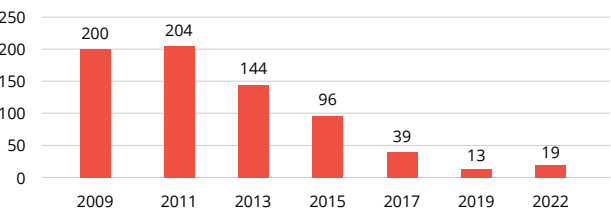
Ved den seneste nationale kortlægning af hjemløshed i Danmark i 2022 blev der registreret 19 børn, som lever i en form for hjemløshed. Det er seks børn mere end i 2019. Otte af børnene opholdt sig med en forælder på et tilbud, mens seks opholdt sig på et tilbud uden en forælder. For de resterende fem var det ikke oplyst, om barnet opholdt sig med eller uden en forælder.

Det har i de seneste års kortlægninger været en udfordring at få børn under 18 år systematisk registreret. Dette kan bl.a. skyldes, at barnet opholder sig på et tilbud sammen med en voksen, og der derfor ikke er udfyldt et selvstændigt personschema for barnet. Det kan også skyldes, at barnet befinder sig alene i en hjemløshedssituation, fx ved brudt kontakt til forældrene, ved konflikter og problemer i hjemmet, der er så voldsomme, at barnet ikke kan bo hjemme, eller situationer hvor barnet er anbragt uden for hjemmet, men har forladt anbringelsesstedet.²¹²

Siden åbningen af Joannahuset har 361 børn og unge henvendt sig – heraf var 325 børn under 18 år. De henvender sig typisk, fordi de oplever svigt i hjemmet eller har en sag i kommunen, som de oplever tager for lang tid. 109 af de børn og unge, der har været i Joannahuset siden åbningen, har befundet sig en hjemløshedssituation. Nogle henvender sig, fordi de er anbragt et sted, de ikke synes om, eller fordi de lever et liv i hjemløshed uden for systemet og uden relationer til voksne.²¹³

Erfaringen fra Børns Vilkårs bisidderteam viser, at hjemløshed hos børn og unge i høj grad består af at sove på sofaer hos venner og bekendte, typisk fordi barnet har oplevet svigt i hjemmet og ikke har andre steder at tage hen. Erfaringen viser også, at kommunens sagsbehandlingstid i barnets sag kan være så lang, at problemerne vokser ud af kontrol, og barnet selv ender med ansvaret for at finde en løsning. Som følge af dette ender barnet med at sove rundt omkring og reelt være hjemløs.

Figur 43. Antal hjemløse børn (0-17 år) registreret i den nationale kortlægning, 2009-2022

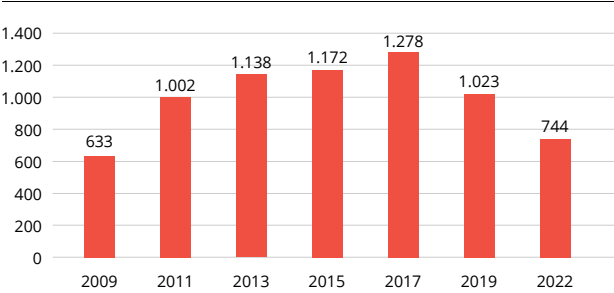
Note: Kortlægningen foretages hvert andet år i uge 6. Kortlægningen skulle have været gennemført i 2021, men blev udskudt til 2022 på grund af COVID-19. Kilde: Benjaminsen, L. (2022): Hjemløshed i Danmark. National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Antallet af hjemløse unge er faldende

I perioden fra 2009 til 2017 kom der stadig flere hjemløse unge mellem 18 og 24 år. I 2019 skete der imidlertid et skift, da antallet faldt fra 1.278 til 1.023 hjemløse unge. Denne udvikling er fortsat i den seneste kortlægning, der viser, at der i 2022 blev registreret 744 unge i en hjemløshedssituation.

Faldet i antal unge hjemløse kan bl.a. skyldes de forrige års stigende tendens i ungdomshjemløshed, som har betydet, at flere kommuner har haft øget fokus på problematikken og derfor har igangsat en række tiltag for at forebygge hjemløshed blandt unge.²¹⁴ Dog må det også her formodes, at der findes et mørketal, da unge i hjemløshed i mange tilfælde består af sofasovere med en hverdag præget af stor ustabilitet, der gør det svært at kortlægge et nøjagtigt antal.²¹⁵

Figur 44. Antal hjemløse unge (18-24 år), 2009-2022

Kilde: Benjaminsen, L. (2022): Hjemløshed i Danmark. National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

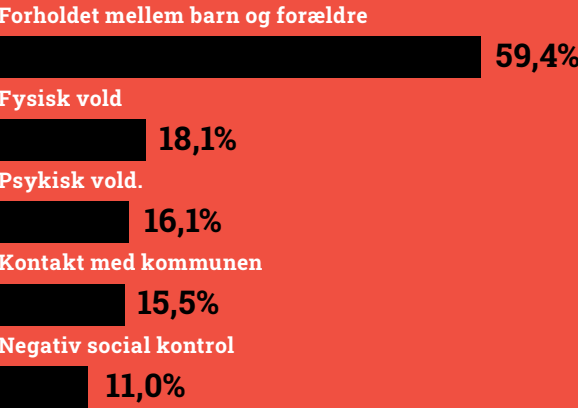
VIVEs hjemløsetælling afdækker hvert andet år antallet af hjemløse i Danmark – dog blev undersøgelsen udskudt fra 2021 til 2022 pga. COVID-19. Intentionen bag en systematisk kortlægning er god. I den seneste hjemløsetælling fra 2022 fremgår det dog, at der formentlig er en underregistrering af hjemløse børn under 18 år. Det skyldes bl.a., at personskemaer ikke altid er udfyldt for de børn, der befinder sig i en hjemløshedssituation sammen med en forælder, og at der kun er få tilbud til børn, der befinder sig i en hjemløshedssituation alene – altså uden forældre. Det kan fx være børn, hvor relationen til forældrene er brudt sammen, børn der ikke kan bo hjemme pga. konflikter i familien, forældrenes psykiske problemer, misbrugsproblemer eller lignende, eller børn der af forskellige grunde er blevet 'smidt ud hjemmefra'. Det kan også være børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, men hvor anbringelsen er brudt sammen, og den unge har forladt anbringelsesstedet. Desuden viser erfaringer fra børne-ungekrisecentret Joannahuset, at der er flere børn og unge i hjemløshed, som har henvendt sig til dem, siden deres åbning i august 2020. Også tal fra Børns Vilkår tyder på, at der er et stort mørketal på området. På det grundlag kan vi kun delvist konkludere på de tilgængelige data.

Løbet eller smidt ud hjemmefra

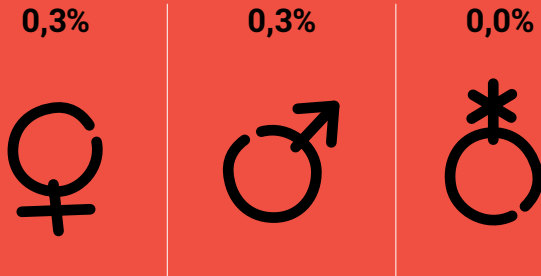
samtaler på BørneTelefonen og HØRT i 2022 handlede om at være løbet eller smidt ud hjemmefra

At være løbet eller smidt ud hjemmefra er forbundet med følgende emner:

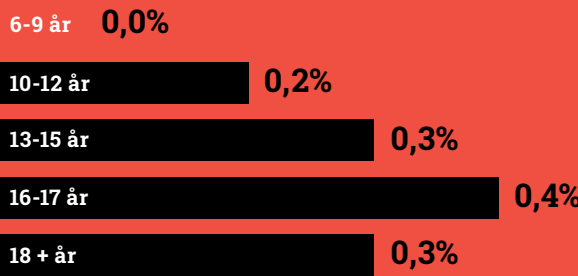
Figuren viser, hvilke andre emner der hyppigst optræder i samtaler om at være løbet eller smidt ud hjemmefra på BørneTelefonen eller HØRT.

At være løbet eller smidt ud hjemmefra fylder mest hos piger og drenge

Så meget udgør samtaler om at være løbet eller smidt ud hjemmefra af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Flere ældre børn fortæller om at være løbet eller smidt ud hjemmefra

Så meget udgør samtaler om at være løbet eller smidt ud hjemmefra af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

BØRN I ASYLSYSTEMET

Mange børn og unge på udrejsecenter er i svær mistrivsel

Selvom der er sket et markant fald i antallet af mindreårige, der er indkvarteret i asylsystemet, er antallet af børn, der har tilbragt mere end fire år af deres barndom i asylsystemet, nogenlunde stabilt. Længerevarende ophold øger risikoen for psykiske lidelser og kan traumatisere børnene: En undersøgelse blandt børn, der bor på Udrejsecenter Avnstrup, viser, at knap seks ud af ti børn har så store følelsesmæssige, relationelle eller adfærdsmæssige vanskeligheder, at det påvirker deres trivsel og funktion i hverdagen meget negativt.

Børn i asylsystemet bor i gennemsnit på et asylcenter i 602 dage, viser de nyeste tal fra 31. december 2022.²¹⁶ Det er en lille smule længere end de 572 dage, der var den gennemsnitlige opholdstid for børn i asylsystemet ved udgangen af 2021. Siden juni 2021 er der sket et markant fald i den gennemsnitlige opholdstid, som på det tidspunkt var 1.178 dage.²¹⁷ Faldet i opholdstid skyldes de mange afghanske flygtninge, der kom til Danmark i sensommeren 2021, og som trak den gennemsnitlige opholdstid væsentligt ned.

Fra 2016 til medio 2021 er der sket en støt stigning i det antal dage, børn tilbringer i asylsystemet, og et stort antal børn har været i asylsystemet i mere end fire år.²¹⁸ Det til trods for, at antallet af asylansøgere under 18 år er faldet markant i samme periode – fra 4.722 ved udgangen af 2016 til 649 ved udgangen af 2022. Ved udgangen af 2022

havde 106 børn tilbragt mere end fire år af deres barndom på et asylcenter. Det er lidt færre end året før, hvor det gjaldt 122 børn.

Ifølge Røde Kors er der ikke entydige årsager til stigningen i den gennemsnitlige opholdstid. Stigningen kan skyldes, at de sager, som fortsat er under behandling i asylsystemet, er af mere kompleks karakter. Den kan også skyldes, at udrejse ikke er mulig, fordi hjemlandet ikke vil tage imod asylansøgere, at asylansøgningen har været afbrudt, at ansøgerne har været bortrejst og er dukket op igen eller lign. Særligt asylansøgere i en udrejseposition udgør en stadigt større andel, i takt med at antallet af asylansøgere er faldet drastisk siden 2015. Som systemet er indrettet, kan børn risikere at opholde sig på et asylcenter i en lang periode uden at vide, hvornår opholdet ophører, og hvad fremtiden bringer.²¹⁹

Lange asylophold sætter negative spor

Forskning viser, at længerevarende ophold på asylcentre øger risikoen for psykiske lidelser og kan traumatisere børnene så alvorligt, at det vil få konsekvenser for deres liv som voksne.²²⁰ Anden forskning viser, at en lang ventetid på et asylcenter, før familien får en afklaring på deres situation, kan medføre en fortvivlelse, som kommer til udtryk ved fx resignation, frygt eller vrede i situationer, som forekommer relativt ubetydelige.²²¹ En undersøgelse fra Dansk Flygtningehjælp viste i 2018, at børn i asylsystemet ikke får den samme hjælp som danske børn, selvom de er omfattet af serviceloven.²²² UNICEF har i en undersøgelse fra 2018 påpeget, at de danske myndigheder kan blive bedre til at inddrage børn i deres asylsager.²²³

Svært at opretholde en meningsfuld hverdag på udrejsecenter

Alle børnefamilier, der ikke har fået opholdstilladelse og skal rejse ud af Danmark, bor i dag på Center Avnstrup. Centret er drevet af Røde Kors og blev oprettet i

2020 som en konsekvens af en undersøgelse, der dokumenterede stor mistrivsel blandt børnene på Udrejsecenter Sjælsmark.²²⁴

På Center Avnstrup har Røde Kors iværksat en række tiltag for at forbedre forholdene for børnefamilierne, som indgik som anbefalinger i rapporten om forholdene på Udrejsecenter Sjælsmark. Der er bl.a. etableret et vuggestuetilbud til de yngste, og der er indrettet fælleskøkkener, hvor familierne selv kan lave mad.

Selvom de nye tiltag har haft positiv betydning for familierne, er dagligdagen stadig præget af flere mangler.²²⁵ Bl.a. har familierne dårlige muligheder for at lave meningsfulde aktiviteter. Det skyldes særligt begrænsninger i familiernes økonomi og som følge deraf i deres mobilitet. De familier, der ikke medvirker til hjemrejse, råder ikke over egne midler og har derfor ikke mulighed for fx at bruge offentlig transport til at tage deres børn på tur, når de selv vil. På centret har beboerne meldepligt to gange om dagen – kl. 10 og kl. 22. Unge rammes særligt på deres mulighed for at lave selvstændige aktiviteter med jævnaldrende på grund af den begrænsede mobilitet.

Kun familier på fire eller derover er garanteret to rum til bolig. Mindre familier bor i ét værelse, og det kan påvirke trivslen negativt, fx i familier med børn i teenagealderen. Mange familier har boet på udrejsecenteret i lang tid, og de lever med uvished, midlertidighed og manglende udsigter, som præger deres hverdag i en negativ retning.

Børn på udrejsecenter Avnstrup mistrives

I 2023 viste en undersøgelse fra Røde Kors, at en stor del af børnene på udrejsecenter Avnstrup, der indgår i undersøgelsen, er i svær mistrivsel.²²⁶ Undersøgelsen er baseret på en psykologisk screening af børn og forældre i 16 ud af de i alt 44 familier, der bor på udrejsecentret Avnstrup.²²⁷

De 16 familier har i gennemsnit været i asylsystemet i Danmark i otte år og er i gennemsnit blevet flyttet syv gange mellem centre. Den psykologiske screening af børnene viser, at 48 pct. har symptomer på store vanskeligheder, når det gælder følelser, opmærksomhed og hyperaktivitet. 40 pct. af børnene har symptomer på markante adfærdsvanskeligheder,

og 16 pct. har vanskeligheder i relationer til deres jævnaldrende. I alt har 56 pct. af børnene i undersøgelsen betydelige vanskeligheder inden for et eller flere områder i en grad, så det påvirker deres trivsel og funktion i hverdagen. Derudover konkluderer undersøgelsen, at 44 pct. af de undersøgte børn er i høj risiko for at udvikle en eller flere psykiatriske lidelser.

Den psykologiske screening af forældrene afslører også her omfattende mistrivsel, som påvirker deres evner til at være omsorgsfulde forældre for deres børn. Undersøgelsen viser, at 75 pct. af forældrene har symptomer på markant psykisk mistrivsel. Mere end seks ud af ti oplever størstedelen af tiden håbløshed, nedtrykthed, nervøsitet og træthed uden grund.

Undersøgelsen tegner et billede af en børnegruppe, som er meget belastet af at have tilbragt en stor del af deres barndom i asyl- og udrejsesystemet, og psykologerne bag undersøgelsen vurderer, at børnenes trivsel og udvikling er i fare for at lide uoprettelig skade, hvis de belastende og vedligeholdende faktorer bag deres mistrivsel ikke afhjælpes.

Manglende skoletilbud begrænser unge asylansøgere muligheder

Når asylansøgere på udrejsecenter fylder 17 år, ophører deres undervisningspligt, og der er ikke finansiering til at fortsætte i et skoletilbud. Indtil 2021 var der mulighed for at danne særlige klasser for unge på centeret, hvor de 17-21-årige blev undervist i engelsk og en række samfundsrelevante emner såsom demokrati og kulturforståelse. Efter hjemrejselovens ikrafttræden rammes de 17-årige i familier, der ikke medvirker til hjemrejse, af restriktionerne om aktivering. Det betyder, at de ikke må deltage i undervisningstilbud. De står derfor helt uden undervisningstilbud, indtil de som 18-årige kan deltage i voksenundervisningen på udrejsecentret. Denne undervisning er dog ikke kompetencegivende i forhold til det almene undervisningssystem. For de unge der har haft flere års skolegang i Danmark og har gode sprogkundskaber, er det et stort problem, at deres mulighed for kompetencegivende undervisning indskrænkes, når de fylder 17 år. Ifølge lærerne på Røde Kors-skolen og flere af udrejsecenterets undervisere betyder det, at børn helt ned i 13-års alderen begynder at miste motivationen, fordi de ved, at de mister muligheden for at gå i skole, når de fylder 17 år.²²⁸

VI ANBEFALER

- Sager om opholdstilladelse og familiesammenføring, som involverer børn, skal afgøres hurtigt, fordi en uafklaret sag er en væsentlig faktor for dårlig trivsel.
- De sociale myndigheder skal være opmærksomme på børns trivsel i asylsystemet og sætte ind med trivselsfremmende og kriminalitetsforebyggende indsatser.
- Der skal fra regeringens side være et særligt fokus på hjælp og støtte til de uledsagede mindreårige, som kommer til Danmark uden at blive registreret. De er en særligt udsat gruppe, som ofte lever en nomadisk og usikker tilværelse, og som har haft mange traumatiserende oplevelser.
- Der skal sikres finansiering til undervisning og uddannelse – også efter undervisningspligten ophører, når unge på udrejsecenter fylder 17 år.
- Mulighederne for selvstændige og meningsfulde aktiviteter bør forbedres for børnefamilierne på Center Avnstrup. Børn bør kun opholde sig i udrejsecentre i kort tid.

Ukrainske flygtninge er fritaget for asylproces

Siden Ruslands invasion af Ukraine i februar 2022 har Danmark oplevet en markant tilstrømning af ukrainske flygtninge. I 2022 kom 31.400 ukrainske statsborgere til Danmark. Flygtningene er primært kvinder og børn, da det er forbudt for mænd mellem 18 og 60 år at forlade landet.

I marts 2022 vedtog Folketinget et lovforslag, der fritager ukrainske flygtninge fra at gå gennem asylsystemet for at få opholdstilladelse. I stedet får ukrainske flygtninge mulighed for at søge en toårig opholdstilladelse gennem en særlov. Særloven sikrer bl.a. dispensation fra en række asylregler og -krav og giver også ret til uddannelse, sociale ydelser, adgang til sundhedsvæsen og at arbejde. Ukrainere hjælpes desuden i videst muligt omfang til bolig uden for asylcentre.

Disse tiltag er positive for de ukrainske børns trivsel, da det er veldokumenteret, at børn på asylcentre trives markant dårligere, end danske børn gennemsnitligt gør. Desuden påvirker forældrenes trivsel i høj grad også børnene, og derfor er det positivt, at ukrainske flygtninge får mulighed for at arbejde og sikres ro om deres ret til ophold flere år frem.²²⁹

I 2023 viste en analyse fra Rambøll, at særloven har bidraget til at sikre ukrainerne en god overgang til det danske samfund.²³⁰ I kraft af særloven har ukrainerne hurtigt fået

BørneTelefonen på ukrainsk rådgiver børn og unge, der er flygtet fra krigen i Ukraine

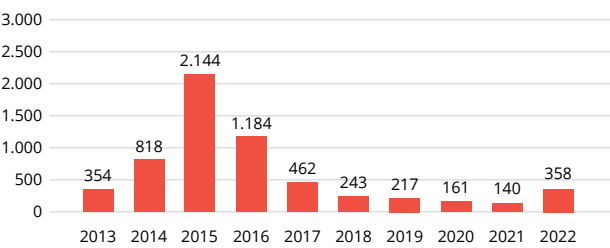
Den 5. april 2022 åbnede BørneTelefonen på ukrainsk. Her kan børn og unge, der er flygtet fra krigen i Ukraine, få rådgivning på deres modersmål af ukrainsktalende frivillige. Rådgivningen bliver drevet ud fra samme rådgivningsprincipper og metoder som på BørneTelefonens andre medier. I løbet af det første år BørneTelefonen på ukrainsk har eksisteret, har der været 667 samtaler med børn og unge. Det er samtaler, der handler om kontakten til de danske myndigheder, om krig og flugt og om ensomhed. Samtalerne med de yngre børn handler ofte om mistrivsel i de danske skoler.

adgang til bolig, arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet, og det har betydet, de tidligt har fået etableret en så normal hverdag som muligt. For nogle har den første tid dog været turbulent pga. flere boligflytninger. Det har særligt påvirket familierne i de tilfælde, hvor det også har medført skift i dagtilbud og skole og brud på nye relationer til fx andre ukrainere, som familierne har boet sammen med i deres første tid i Danmark. Generelt giver børn og forældre på flugt fra Ukraine udtryk for at være blevet taget godt imod i Danmark, men følelsen af midlertidighed og afsavn til familiemedlemmer i Ukraine påvirker familiernes trivsel.

358 uledsagede mindreårige søgte asyl i 2022

Ifølge Udlændingestyrelsen ankom 358 uledsagede mindreårige asylansøgere til Danmark i 2022, hvilket er væsentligt flere end de foregående to år, hvor der ankom 140 i 2021 og 161 i 2020. Omkring halvdelen af de uledsagede mindreårige, der søgte asyl i Danmark i 2022, kommer fra Afghanistan. Set over en længere periode er der dog sket et fald i antallet af uledsagede mindreårige asylansøgere.

Figur 45. Antallet af uledsagede mindreårige asylansøgere (0-17 år) der er ankommet til Danmark, 2013-2022

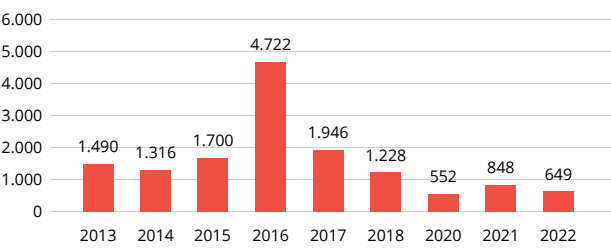

Kilde: Udlændingestyrelsen (2023): Tal på Udlændingområdet pr. 31.03.23

Færre indkvarterede asylansøgere under 18 år – men lange opholdstider i asylsystemet

I 2016 toppede antallet af indkvarterede asylansøgere under 18 år med 4.722 personer. Siden er tallet generelt faldet, mens der dog i efteråret 2021 skete en stigning pga. evakueringen af afghanske flygtninge. Ved udgangen af 2022 var der 649 børn indkvarteret i asylsystemet.

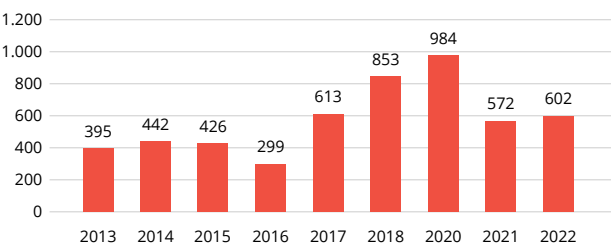
Figur 46. Antal børn (0-17 år) indkvarteret i asylsystemet, 2013-2022

Note: Tal fra 2019 er ikke offentliggjort. Kilde: Udlændinge- og Integrationsudvalget (2023): Halvårlig redegørelse vedr. gennemsnitlig opholdstid i indkvarteringssystemet, opgjort pr. 31. december 2022

Ved udgangen af 2022 var den gennemsnitlige opholdstid for børn på asylcentre 602 dage. Det er en lille stigning siden 2021, hvor børnene ved udgangen af året i gennemsnit havde opholdt sig på et asylcenter i 572 dage. Det er dog væsentligt kortere end den gennemsnitlige opholdstid i 2020, som ved udgangen af året var 984 dage. I efteråret 2021 faldt den gennemsnitlige opholdstid en del pga. evakueringen af afghanske flygtninge til Danmark, som med deres korte opholdstid i systemet trak gennemsnittet ned.

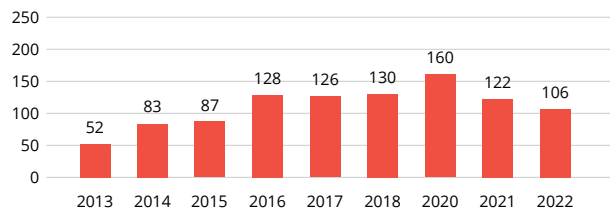
Figur 47. Gennemsnitligt antal dage børn (0-17 år) opholder sig på et eller flere asylcentre, 2013-2022

Note: Tal fra 2019 er ikke offentliggjort. Der anvendes fra og med 2020 en ny opgørelsesmetode, hvor opholdstiden opgøres som nettoopholdstid. De nye opgørelser kan derfor ikke sammenlignes direkte med de tidligere opgørelser fra perioden 2006-2018, hvor opholdstiden var opgjort som bruttoopholdstid.²³¹ Kilde: Udlændinge- og Integrationsudvalget (2023): Halvårlig redegørelse vedr. gennemsnitlig opholdstid i indkvarteringssystemet

106 børn havde ved udgangen af 2022 opholdt sig i asylsystemet i mere end fire år. Det er lidt færre end de foregående år, hvor det gjaldt 122 børn i 2021 og 160 børn i 2020. Fra 2013 til 2016 er der sket en støt stigning i antallet af børn, som er indkvarteret i asylsystemet i mere end fire år. Siden 2016 har tallet dog været nogenlunde stabilt. At opholdstiden i samme periode er steget markant, mens antallet af asylansøgere under 18 år er faldet, vidner om, at gruppen af børn med lange ophold gradvist har udgjort en større del af det samlede antal børn i asylsystemet.

Figur 48. Antallet af børn (0-17 år) som har været i asylsystemet i mere end fire år

Note: Tal fra 2019 er ikke offentliggjort. Der anvendes fra og med 2020 en ny opgørelsesmetode, hvor opholdstiden opgøres som nettoopholdstid. De nye opgørelser kan derfor ikke sammenlignes direkte med de tidligere opgørelser fra perioden 2006-2018, hvor opholdstiden var opgjort som bruttoopholdstid.²³² Kilde: Udlændinge- og Integrationsudvalget (2023): Halvårlig redegørelse vedr. gennemsnitlig opholdstid i indkvarteringssystemet

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Det er sparsomt med data om børn i asylsystemet. Røde Kors har inden for de seneste år foretaget et par undersøgelser om de børnefamilier, der bor på udrejsecentre, som har bidraget med viden om denne gruppe børns hverdag og trivsel. Der findes ikke statistik, der viser, hvor mange forskellige asylcentre børn i gennemsnit bor på, mens de er i asylsystemet. Derudover er der tegn på, at der i Udlændingestyrelsens opgørelse af uledsagede mindreårige asylansøgere bliver registreret færre, end der reelt er. Der findes ingen opgørelser over, hvornår og hvorhen denne gruppe forsvinder ud af det danske asylsystem, og der offentliggøres ingen tal for, hvor længe denne gruppe børn opholder sig i Danmark.

Kapitel 3

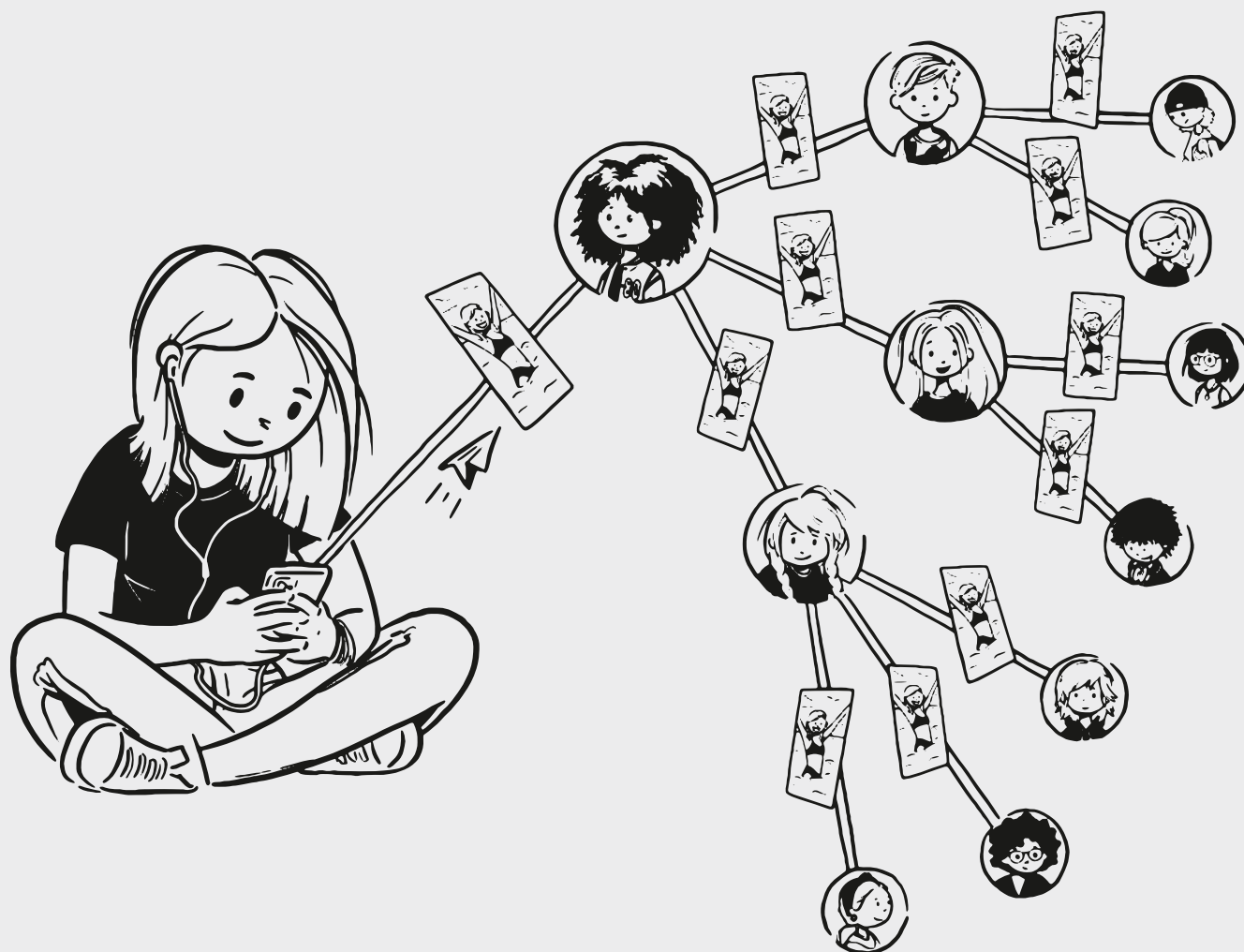
SVIGT FRA DET OMGIVENDE SAMFUND

"Jeg har før boet på syv bosteder og i to plejefamilier. Men fordi jeg er psykisk syg, er der ikke nogen, der kan eller vil ha' mig. Og nu har kommunen valgt at flytte mig igen. Jeg vil ikke flytte mere. Jeg vil ikke forholde mig til flere nye mennesker. Jeg stoler ikke på nogen overhovedet. Alle giver op på mig"

Dreng, 17 år

BØRNS DIGITALE LIV

Hver anden i udskolingens har oplevet noget ubehageligt på nettet

Børn og unge kan få mange ubehagelige oplevelser, når de færdes på nettet – fx at få delt billeder uden samtykke, blive mobbet digitalt eller blive snydt i onlinespil. Blandt børn i 6. og 9. klasse har 55 pct. haft oplevelser online, som de syntes var ubehagelige. Dette billede bekræftes af de 1.676 samtaler i 2022 på BørneTelefonen og HØRT, som handlede om børns digitale liv.

55 pct. af børn og unge i udskolingens har oplevet noget, de synes var ubehageligt, mens de var online. Det viser en undersøgelse fra Algoritmer, Data & Demokrati fra 2023 foretaget blandt 1.447 børn og unge i 6. og 9. klasse. I undersøgelsen svarer 44 pct., at de mener, at det er deres eget ansvar at sikre, at de ikke oplever noget ubehageligt, når de er på nettet.²³³

På BørneTelefonen og HØRT fortæller børn og unge om at få delt billeder uden samtykke, at få tilsendt grænseoverskridende billeder, at blive mobbet digitalt, og om at blive snydt i onlinespil. Fælles for mange af børnene er, at de føler skyld og skam, når de udsættes for noget ubehageligt online.

Digital billeddeling er udbredt blandt børn og unge
40 pct. af unge i udskolingens og på ungdomsuddannelser har været vidne til ulovlig billeddeling. Det vil sige, at de

har fået tilsendt eller vist intime eller krænkende billeder/videoer, som er blevet delt uden samtykke. Det viser en undersøgelse fra Det Kriminalpræventive Råd fra 2023 med besvarelser fra 1.045 unge. 27 pct. af de unge svarer, at de aldrig griber ind, når de er vidne til ulovlig billeddeling. Størstedelen fortæller, at de ikke vidste, hvad de skulle gøre i situationen.²³⁴

I en undersøgelse fra 2023 fra Børns Vilkår og TrykFonden blandt 2.149 elever i 5. og 8. klasse svarer 38 pct., at de har haft mindst en uønsket oplevelse online inden for et halvt år – og særligt pigerne i 8. klasse angiver, at de har haft oplevelser med digital billeddeling. Blandt pigerne i 8. klasse har 17 pct. modtaget uønskede nøgenbilleder, 11 pct. har fået delt billeder/videoer uden samtykke, og 5 pct. har følt sig presset til at dele et nøgenbillede af dem selv – alt sammen inden for en periode på et halvt år.²³⁵

I 2022 havde BørneTelefonen og HØRT 531 samtaler om billed- eller videodeling. Derudover handlede 427 samtaler om digitale seksuelle krænkelse og 257 om afpresning eller trusler på nettet. På Red Barnets rådgivningstilbud SletDet, der hjælper børn og unge under 18 år, der har været udsat for ubehagelige oplevelser på nettet, modtog man 1.980 henvendelser i 2022. 31 pct. af henvendelserne handlede om seksualiserede digitale krænkelse.²³⁶ På Red Barnets tilbud AnmeldDet, hvor man anonymt kan anmelde materiale på nettet med seksuelle overgreb på børn, modtog man 2.853 anmeldelser i 2022. 25 pct. af anmeldelserne vedrørte ulovligt distribueret materiale.²³⁷

1.013 anmeldelser om krænkelse mod børn under 18 år

I 2022 modtog National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) 1.013 anmeldelser om digitale sexkrænkelser, grooming, sextortion og seksuelle overgreb, hvor den forurettede var under 18 år. Anmeldelserne er fordelt på følgende fire typer krænkelse:

- 421 anmeldelser om digitale sexkrænkelser
- 298 anmeldelser om sextortion
- 191 anmeldelser om grooming
- 103 anmeldelser om seksuelle overgreb mod børn²³⁸

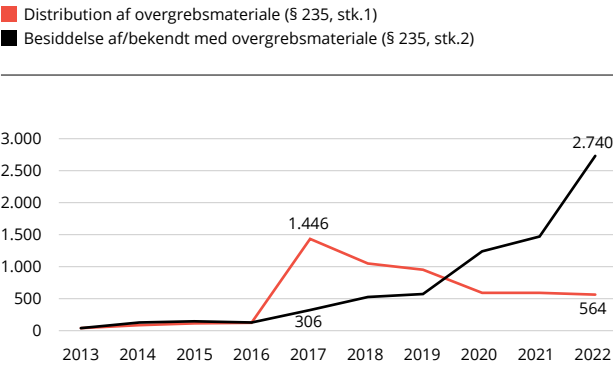
Note: Opgørelsen er baseret på tal fra politiets sagsstyringssystem (POLS-AS). Opgørelsen er derfor behæftet med en vis usikkerhed, da POLSAS er et journaliserings- og sagsstyringssystem og ikke et egentligt statistiksyste-
stem. Det skal bemærkes, at opgørelsen er baseret på dynamiske data, hvilket betyder, at opgørelsen ikke er endelig. Således vil der kunne ske ændringer afhængigt af tidspunktet for udtrækket af oplysningerne i opgørelsen, idet der fx kan forekomme efterregistreringer.
Kilde: POLSAS/qlikView: Personer og Kriminalitet pr. 12.06.2023. Data er rekvireret direkte hos Rigspolitiet

Flere anmeldelser om seksuelt materiale med børn og unge

Digital billeddeling kan straffes efter straffelovens § 235 stk. 1 om udbredelse af seksuelt materiale med børn og unge under 18 år.²³⁹ I 2022 var der 564 anmeldelser efter denne paragraf. I 2022 var der derudover 2.740 anmeldelser efter § 235 stk. 2, som omfatter besiddelse af eller bekendtskab med seksuelt materiale med børn, eller at man gennem internettet eller lignende gør sig bekendt med seksuelt materiale med personer under 18 år.²⁴⁰

Det samlede antal § 235-anmeldelser tyder på, at der de seneste år generelt har været et større fokus på at anmelde sager om distribution og besiddelse af seksuelt materiale med børn og unge. Dog skal det nævnes, at antallet af anmeldelser ikke afspejler den egentlige forekomst af krænkelse, da mange former for overgreb er underrapporterede i både anmeldelsesstatistikker og spørgeskemaundersøgelser.²⁴¹ Den markante stigning i 2017, hvor der var 1.446 anmeldelser, skyldes bl.a. den såkaldte Umbrella-sag, hvor mere end 1.000 danske unge blev sigtet. Det skete efter visuelt materiale med seksuelt indhold af personer under 18 år blev delt blandt børn og unge primært gennem Messenger.

Figur 49. Antal anmeldelser om distribution eller besiddelse af overgrebsmateriale med børn (0-17 år) efter straffelovens § 235, 2013-2022

Note: Bestemmelsen vedr. § 235 stk. 2 (besiddelse af/bekendt med overgrebsmateriale) omfatter ikke besiddelse af fotografier, film el.lign. af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.
Kilde: Danmarks Statistik. Data er rekvireret direkte hos Danmarks Statistik, maj 2023

Digital mobning og eksklusion fra online fællesskaber

11 pct. af eleverne i 5. klasse og 8 pct. i af eleverne i 8. klasse oplever at blive mobbet digitalt. Det fremgår af en undersøgelse fra Børns Vilkår og TrygFonden fra 2023, hvor 2.149 børn er blevet spurgt, om de har oplevet digital mobning i indeværende skoleår.²⁴² Skolebørnsundersøgelsen 2022 viser, at ca. 5 pct. af eleverne i 5. klasse og 7. klasse bliver mobbet digitalt et par gange om måneden.²⁴³

I en undersøgelse fra Det Kriminalpræventive Råd fra 2023 er unge i udskoling og på ungdomsuddannelser blevet spurgt, om de nogensinde har været vidne til, at nogen de kendte blev drillet eller nedgjort online. Det angiver 82 pct. af de 1.045 adspurgte unge, at de har oplevet. 49 pct. har oplevet det månedligt eller oftere. Det er særligt de unge i udskoling, der ofte oplever at være vidne til online mobning.²⁴⁴

Digital mobning er ofte kendetegnet ved, at den kan sprede sig hurtigt, og at kommunikationen kan være mere hård og konfronterende. Men digital mobning kan også være subtil og tavs, fx når man bliver ekskluderet fra digitale grupper på sociale medier eller i spil, eller når man ikke får svar og reaktioner på beskeder og kommentarer.²⁴⁵ Undersøgelsen fra Børns Vilkår og TrygFonden fra 2023 viser, at 7 pct. af 5. klasseeleverne og 10 pct. af 8. klasseeleverne inden for et halvt år har oplevet at blive udelukket fra en gruppe på sociale medier eller i et spil.²⁴⁶ En lignende

“JEG SKREV MED EN FYR, SOM SAGDE HAN VAR 16. JEG VED IKKE HVOR GAMMEL HAN ER, MEN HAN SPURGTE OM ET BILLEDE AF MIG. SÅ JEG SENDTE ET BILLEDE AF MIG, OG SÅ SKREV HAN, AT JEG SKULLE SENDE NUDES, ELLERS VILLE HAN SENDE DET TIL EN PORNOHJEMMESIDE. ER VIRKELIG BANGE NU. KAN HAN FINDE PÅ DET?”

PIGE, 12 ÅR

undersøgelse fra 2022 viser, at 10 pct. af børnene på tværs af 5. og 8. klasse ikke er en del af de klassegrupper, der er på sociale medier. Undersøgelsen viser også, at de børn og unge, der ufrivilligt står uden for klassens digitale fællesskaber, i højere grad mistrives og føler sig ensomme.²⁴⁷

Hver sjette skoleleder har ikke en plan for forebyggende undervisning om digitale krænkelse

17 pct. af danske skoleledere har ikke en plan for, hvordan der gennemføres forebyggende undervisning om digitale krænkelse i grundskolen. Det viser en spørgeskemaundersøgelse, som Det Kriminalpræventive Råd foretog i 2023 blandt 495 skoleledere fra folkeskoler, private grundskoler og friskoler fra hele Danmark.²⁴⁸

Blandt de skoler, der ikke har en plan for forebyggende undervisning, svarer 26 pct., at de mangler viden om, hvordan sådan en plan skal udformes. For 37 pct. af skolelederne er det desuden ikke tydeligt, hvad skolen ifølge loven er forpligtet til, når det gælder håndtering af sager om digitale

krænkelser. Skolelederne er også blevet spurgt om deres oplevelser med billeddeling og digital mobning blandt eleverne i grundskolen det seneste år. Her svarer 72 pct., at de har haft sager om digital mobning, mens 36 pct. angiver, at de har haft sager om ulovlig digital billeddeling.

Kommerciel udnyttelse af børn og unges data

Undersøgelser viser, at de fleste børn er på sociale medier allerede fra en tidlig alder – og ofte er børnene yngre end platformenes aldersgrænse.²⁴⁹ Men børn er ekstra modtagelige over for ydre påvirkning af holdninger og af digitale teknologiers adfærdsdesign. Når de færdes online, sker der ofte en uigennemskuelig indsamling af data om deres onlineadfærd, der efterfølgende bliver brugt til at optimere spil- og adfærdsdesign til at fastholde brugere og til at målrette reklamer. Og selvom der findes specifikke regler om beskyttelse af børns data, er det ofte uigennemskueligt, hvilke data der indsamles, og hvad de bruges til. I en rapport fra IDA og Data Ethics fra 2021 fremgår det bl.a., at der er målrettede reklamer i 95 pct. af de 135 mest populære apps blandt børn.²⁵⁰

I undersøgelsen fra Algoritmer, Data og Demokrati²⁵¹ fra 2023 har man spurgt 1.447 børn og unge i 6. og 9. klasse om deres digitale forståelse. Her svarer 71 pct. af børnene, at de i et vist omfang tænker over, at deres oplysninger fra sociale medier bliver brugt til at målrette reklamer. 54 pct. angiver, at de tænker over, at de efterlader viden om sig selv online, som virksomheder kan bruge. 82 pct. svarer, at de tænker over, hvilke oplysninger de deler og hvem de deler dem med, når de færdes online.

Undersøgelsen viser også, at nogle grupper børn og unge har en højere grad af digital forståelse end andre. Fx har 54 pct. af drengene en høj selv vurderet digital forståelse, mens det samme gælder 25 pct. af pigerne. Og børn og unge med lav livstilfredshed og lav grad af forældrestøtte har dårligere selv vurderet digital forståelse, end unge med høj livstilfredshed og høj grad af forældrestøtte. De unges selv vurderede digitale forståelse er udregnet på baggrund af en række spørgsmål om deres viden om algoritmer, cookies, brugerbetinger m.m.²⁵²

Børn udsættes for snyd i onlinespil

På BørneTelefonen og HØRT fortæller børn og unge om at blive udsat for onlinesnyd eller kriminalitet i onlinespil. Det foregår bl.a. ved køb eller bytte af virtuelle goder, som potentielt kan være mange penge værd – fx skins eller loot boxes med et nyt udseende til ens avatar, eller en genstand der kan forbedre muligheden for at avancere i spillet. Ifølge Center for Digital Pædagogik (CfDP) der driver rådgivnings-siden scammed.dk, rammes børn både økonomisk og følelsesmæssigt, når de bliver snydt i spil. De kan føle både skyld og skam over at være faldet for en scam, og ofte oplever de at blive mødt med victim-blaming, når de fortæller, at de er blevet snydt.²⁵³

I VIVE's Ungeprofilundersøgelse 2019/2020 svarer 6 pct. af de 34.476 unge i undersøgelsen, at de inden for det seneste år har fået stjålet noget på nettet – fx våben eller skins.²⁵⁴ En national spørgeskemaundersøgelse fra Spillemyndigheden fra 2022 foretaget blandt 12-17-årige børn viser, at 6 pct. (svarende til ca. 24.500 danske børn og unge) har pengespilsproblemer i varierende grad. Ifølge undersøgelsen er der en sammenhæng mellem børns spilleproblemer og deres brug af skins og loot boxes i computerspil.²⁵⁵ Ifølge hjælpelinjen StopSpillet, der rådgiver om spilafhængighed, er ca. halvdelen af de spillere, der henvender sig til hjælpelinjen, begyndt at spille pengespil, før de fyldte 18 år. Det til trods for, at aldersgrænsen for de fleste pengespil er 18 år.²⁵⁶

VI ANBEFALER

- Der skal udarbejdes en digital børnebeskyttelseslov, som beskytter barnets rettigheder, sikkerhed og trivsel og understøtter barnets udvikling.
- Politiet skal have de nødvendige ressourcer, så de hurtigt kan efterforske digital grooming og digitale seksuelle krænkelse, så børn og unge sikres hjælp til, at krænkelse hurtig stoppes.
- Politiet og Politiets Online Patrulje skal to gange årligt have relevant undervisning i børn og unges digitale liv.
- Tech-virksomheder skal prioritere anmeldelser fra børn og unge.
- Det skal gøres langt lettere for børn og unge og deres voksne at anmelde, når noget ubehageligt sker online.
- Børn og unge skal ikke i undervisning og fritidstilbud være afhængige af at downloade apps, der indeholder reklamer og ikke overholder de sikkerheds- og databeskyttelseskrav, der er for skoler og fritidstilbud.
- I uddannelsessystemet bør de fagprofessionelle blive klædt bedre på til at arbejde med børn og unges digitale adfærd.
- Forældre, plejefamilier og døgninstitutioner skal tilbydes praksisorienterede redskaber, så de kan hjælpe børn og unge. Fx materialer og emner til brug ved forældremøder i skoleregi samt løbende opkvalificering af plejefamilier og døgninstitutioner.

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

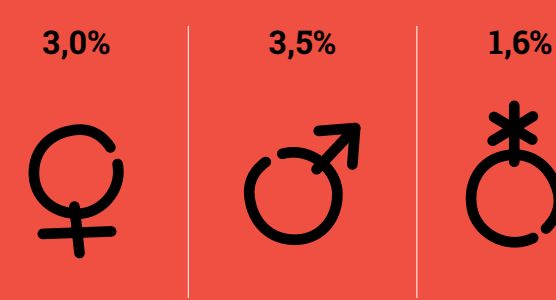
De seneste år er der udgivet flere undersøgelser om børns digitale liv, herunder børns oplevelser med digitale krænkelse, digital mobning og digital forståelse. Skolebørnsundersøgelsen, der bliver udgivet hvert fjerde år, spurgte i 2018 for første gang ind til mobning på nettet. Der mangler dog i høj grad tilbagevendende data, der følger den historiske udvikling på det digitale område.

Børns digitale liv

1.676

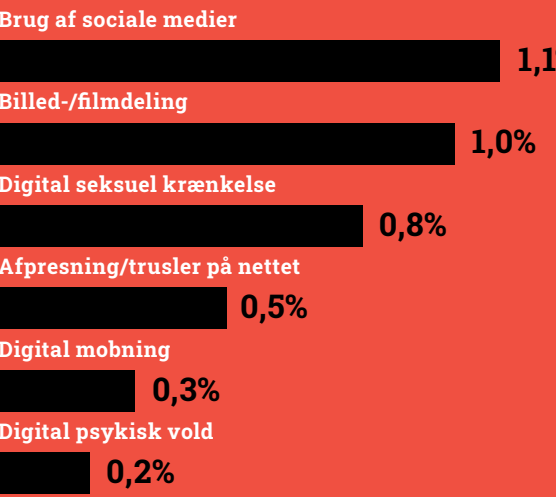
samtaler på BørneTelefonen og HØRT i 2022 handlede om digitalt liv. 35 pct. af disse omhandlede brug af sociale medier/gaming

Drenge og piger henvender sig i samme grad om deres digitale liv

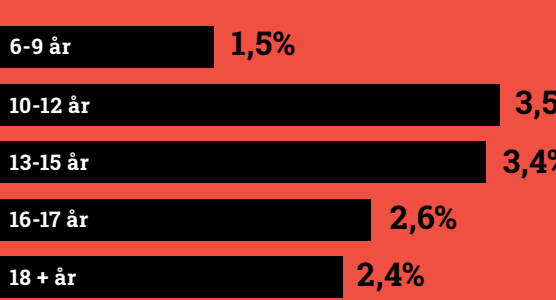
Så meget udgør samtaler om digitalt liv af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT med hhv. piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Børns digitale liv inkluderer følgende emner:

Så meget udgør samtaler om det givne emne af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT.

De 10-15 årige børn henvender sig oftest om digitalt liv

Så meget udgør samtaler om digitalt liv af alle samtaler på BørneTelefonen og HØRT inden for den givne aldersgruppe.

SPOT SVIGT

Stor stigning i antal underretninger – men der er stadig børn og unge i mistrivsel, der ikke opspores

Siden man startede med at registrere omfanget af underretninger på nationalt niveau, er antallet steget støt. I 2015 var antallet af underretninger 97.288. I 2022 var antallet steget til 152.718. Det svarer til en stigning på 57 pct. En underretning er en udstrakt hånd og et forsøg på at hjælpe et barn. Men underretningen gør det ikke alene. Der skal være et system, som har kapaciteten til at sætte ind med den rette hjælp til rette tid. Desværre viser en ny analyse, at 38 pct. af børn udsat for vold i hjemmet ikke var blevet opsporet. Og 36 pct. af børnene fik hverken i året op til eller i året efter en indsats fra kommunen.

Omfanget af underretninger stiger, og antallet var i 2022 oppe på 152.718. Det er det største antal, siden man startede med at opgøre omfanget på nationalt niveau i 2015. En undersøgelse fra 2022 foretaget af Norstat for Børns Vilkår og TrygFonden viser, at syv ud af ti danskere kender til den underretningspligt, som vi alle sammen har. Men undersøgelsen viser også, at ud af de 9 pct. af de adspurgte danskere, som i deres voksne liv har haft kendskab til

et barn, der er blevet udsat for fysisk vold i hjemmet, har kun 45 pct. underrettet kommunen om det. Samtidig viser en analyse fra 2023, som Børns Vilkår har foretaget, at ud af 1.550 børn, som er blevet udsat for vold i hjemmet, som har ført til en sigtelse af en forælder, er der for 38 pct. ikke foretaget en underretning på barnet i året op til voldsepisoden. Analysen viser også, at der for 36 pct. blandt de 1.550 børn hverken forud for eller året efter voldsepisoden er iværksat en indsats fra kommunen. De står altså helt uden hjælp fra kommunen et år efter den voldsepisode, der førte til sigtelsen af en af deres forældre eller stedforældre.

Opsporing kan være vanskelig
Tallene tyder på, at der er flere voksne, der ikke underretter, selvom de har kendskab til forhold, der bringer et barns sundhed eller udvikling i fare og er omfattet af pligten til at underrette. Undersøgelsen fra Norstat viser desuden, at en større andel i dag ville underrette kommunen i tilfælde af fysisk vold mod et barn end ved psykisk vold. 53 pct. angiver, at de ville underrette kommunen angående fysisk vold mod børn. 38 pct. ville underrette, hvis der var tale om psykisk vold mod børn. At der fortsat er voksne, som ikke vil underrette kommunen, når de møder fysisk eller psykisk vold mod børn, kan tyde på, at der mangler viden om voldens konsekvenser og om underretningers afgørende betydning for hjælpen til børn, der udsættes for svigt.

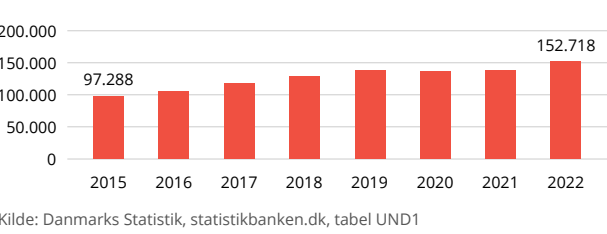
Denne tendens ses også i en undersøgelse fra 2022 fra VIVE og MaryFonden. Undersøgelsen peger på flere faktorer, der påvirker handlingsparatheden i forhold til at gribe ind ved kendskab til partnervold. Undersøgelsen viser bl.a.,

at flere undlader at handle, hvis ikke de har en relation til offeret. Derudover har voldens karakter betydning for, hvordan man reagerer. Fx er der højere grad af handlingsvilighed, hvis der er tale om fysisk vold frem for psykisk vold. Undersøgelsen viser også, at det ofte kræver mere end blot en mistanke, før man beslutter sig for handle.²⁵⁷ I en del af familierne, vil der også være børn involveret, og flere af de mekanismer, som undersøgelsen peger på, vil sandsynligvis også gøre sig gældende, når det drejer sig om at gribe ind overfor børn, der er udsat for svigt.

Skolerne underretter mest
I 2022 var det i lighed med de foregående år oftest fagpersoner på landets skoler, der foretog en underretning. Skolerne var afsender på 21 pct. af de underretninger, der blev foretaget i 2022. Dernæst er det sundhedsvæsenet, som står for flest underretninger – 20 pct. Når vi ser specifikt på underretninger, der handler om vold og overgreb mod børn, sker der et stort fald i juli, hvor skolerne er lukkede. Det er naturligt, når skolerne står for så stor en andel af underretningerne. Det kan betyde, at børn udsat for vold og overgreb i hjemmet ikke er ligeså godt beskyttet af vores sikkerhedsnet i sommerferien som resten af året.

Fagpersoner kan også have tvivl, når det kommer til underretninger
Selvom fagpersoner er nogle af dem, der oftest underretter om børn og unge, kan det at skulle foretage en underretning også være præget af tvivl hos denne gruppe. Det hører vi om på FagTelefonen. Her søger fagpersoner rådgivning om bl.a. underretninger, og vi hører ofte om bekymringer, der går på, om en underretning kan skabe en forværret situation for barnet, hvis forældrene bliver sure eller kedede af det. Mange er i tvivl om, hvorvidt det, de hører, er slemt nok til en underretning, og der er bekymring om, hvis underretningen ikke hjælper barnet, men forældrene fx lader det gå ud over barnet, at kommunen er blevet involveret i familiens situation.

Figur 50. Antallet af underretninger, 2015-2022

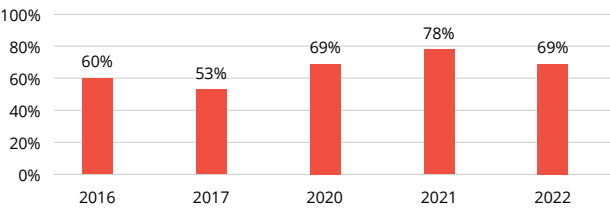
VI ANBEFALER

- Der er behov for indsatser fra både offentlige myndigheder og civilsamfundet, som skal oplyse fagpersoner og befolkningen om deres forpligtelse til at underrette og om konsekvenserne af omsorgssvigt af børn.
- Der skal være de nødvendige ressourcer og redskaber i kommunerne til at undersøge alle underretninger tilstrækkeligt, og alle sager bør undersøges nænsomt og kvalificeret.
- Der er behov for mere viden om, hvilke barrierer der er for at underrette kommunen ved kendskab til svigt af børn.
- Der bør være et særligt fokus på de yngste børn, som er underrepræsenterede i underretningsstatistikken. Det kan være svært at opspore omsorgssvigt og mistrivsel hos de yngste børn, og derfor bør fagpersoner, som arbejder med denne gruppe, have særlige kompetencer i forhold til opsporing, da vi ved, at tidlig indsats kan være afgørende for barnet.

Syv ud af ti danskere kender underretningspligten

I en repræsentativ undersøgelse fra 2022 blandt 1.016 personer i alderen 18-85 år angiver 31 pct., at de ikke kender til underretningspligten. 25 pct. har hørt om underretningspligten, og 44 pct. kender den godt. 10 pct. har selv prøvet at underrette om et barn. Andelen, som kender underretningspligten, er faldet fra 2021 til 2022. I 2020 og i 2021 steg andelen begge år.

Figur 51. Andel af voksne danskere der kender underretningspligten, 2016-2022

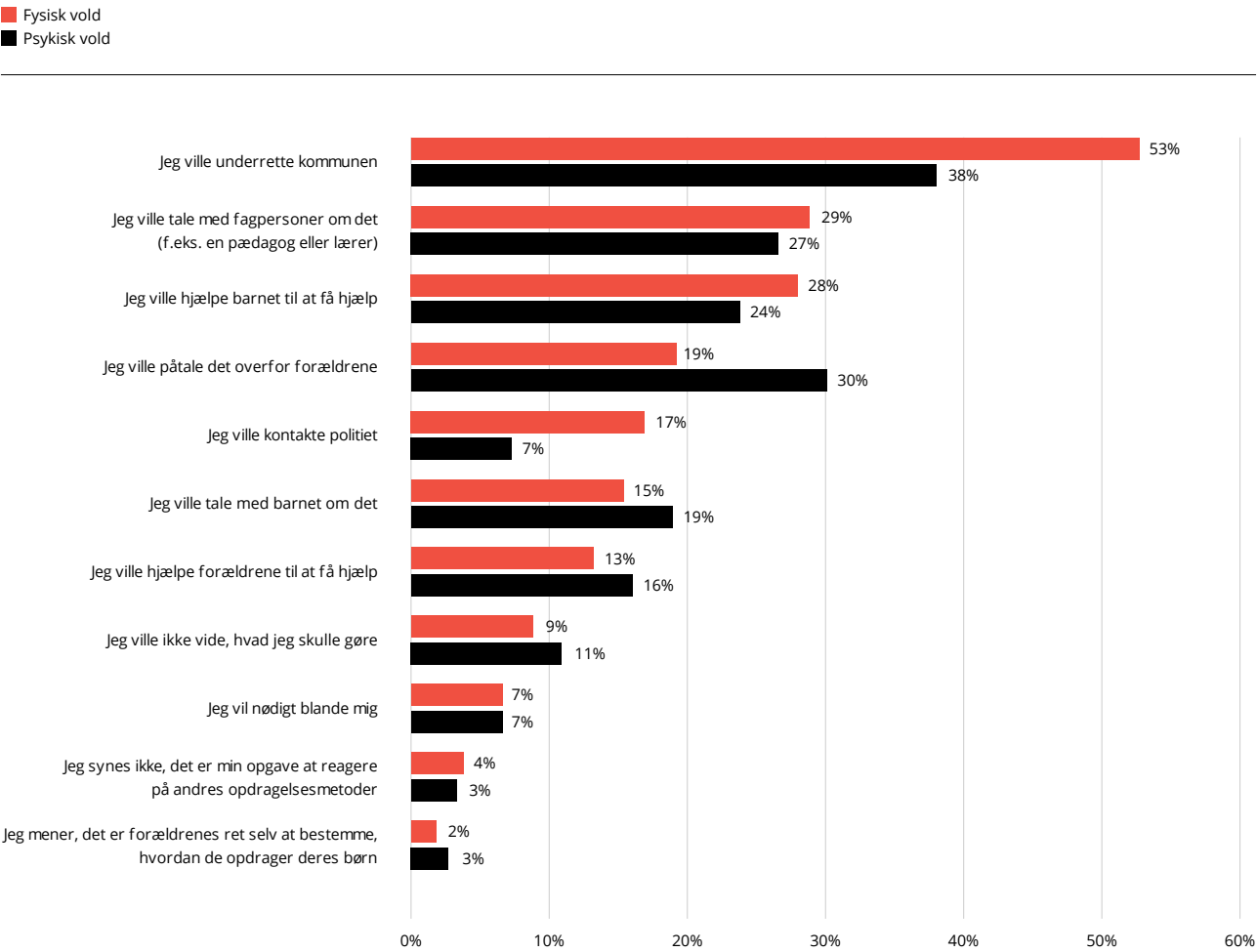

Note: Der er ikke blevet foretaget en undersøgelse i 2018 og 2019.
Kilde: Norstat (2021, 2022): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFonden, 5/3-10/3/2021 og 10/3-17/3/2022; KANTAR Gallup (2020): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFonden 31/1-5/2/2020; KANTAR Gallup (2017): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår, december 2017

Færre ville underrette om psykisk vold

En større andel ville underrette kommunen i tilfælde af fysisk vold mod et barn end ved psykisk vold. Det viser tre ensartede undersøgelser fra henholdsvis 2020, 2021 og 2022. Undersøgelsen fra 2022 viser, at 53 pct. ville underrette kommunen angående fysisk vold mod børn. Det er færre end i 2021, hvor andelen var 64 pct. Ved kendskab til psykisk vold mod børn ville 38 pct. underrette i 2022, hvilket er på niveau med 2021. Over dobbelt så mange svarer, at de ville kontakte politiet, hvis de fik kendskab til, at et barn var udsat for fysisk vold i forhold til psykisk vold. Omvendt ville flere påtale det over for forældrene, hvis et barn var udsat for psykisk vold. Her ville 30 pct. påtale det over for forældrene. Det gælder 19 pct., hvis der var tale om fysisk vold mod et barn.

Figur 52. Reaktioner på kendskab til henholdsvis fysisk og psykisk vold, 2022

Note: Det har i undersøgelsen været muligt at angive flere svar. Derfor kan andelen summere til mere end 100 pct.
Kilde: Norstat (2022): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFonden 10.-17. marts 2022

Hvad er underretningspligt?

Alle borgere i Danmark har underretningspligt. Den borger, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældrenes eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen. Når en kommune modtager en underretning, skal kommunen registrere den centralt og inden for 24 timer vurdere, om der er behov for at iværksætte akutte foranstaltninger. Ved en ny underretning om et barn eller en ung hvor kommunen allerede har iværksat en foranstaltning, skal kommunen genvurdere sagen. Fagpersoner har en særlig skærpet underretningspligt, der går forud for deres tavshedspligt. Fagpersoner omfatter dem, som i deres arbejde er i tæt kontakt med børn og unge. De har særlig forpligtelse til at

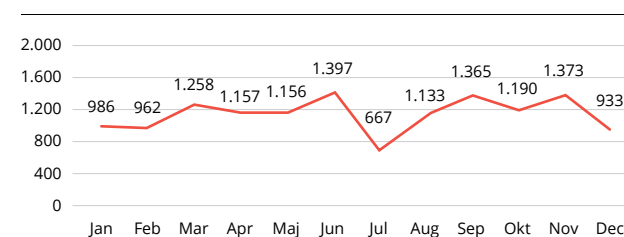
underrette kommunen om en eventuel bekymring for et barn eller en ung. Den skærpede underretningspligt betyder, at fagpersonen har pligt til at reagere alene på baggrund af forhold, der giver formodning om, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte. Der stilles ikke krav til, at man som fagperson har et kendskab til barnets eller den unges forhold. En fagperson er fx lærere, pædagoger, dagplejere, sundhedsplejersker, jordemødre, sygeplejersker, læger, psykologer, kommunale tandlæger og SSP-medarbejdere. Den skærpede underretningspligt gælder også for offentligt ansatte og personer, der udøver et offentligt hverv.

Kilde: Ankestyrelsen, ast.dk, Retsinformation (2018): Bekendtgørelse om lov om social service. LBK nr. 1114 af 30/08/2018, §153

"MIT LIV ER LORT OG JEG VIL DØ. JEG
KAN IK KLARE MER OG INGEN HJÆLPER MIG.
DER ER INGEN DER FORSTÅR MIG ELLER
TRØSTER MIG NÅR JEG ER KED AF DET OG
JEG MANGLER BARE HJÆLP"

PIGE, 12 ÅR

Figur 53. Antal underretninger om overgreb fordelt på måneder, 2021

Note: Figuren indeholder underretninger registreret i 2021 på børn under 18 år, hvor baggrunden for underretning er "Overgreb mod barn/ung fx seksuelt eller voldeligt."
Kilde: Egne kørsler på baggrund af Danmarks Statistiks Forskningsservice

Skolerne foretager de fleste underretninger

I 2022 var det i lighed med de foregående år oftest fagpersoner på landets skoler, der foretog en underretning. Skolerne var ansvarlige for 21 pct. af de underretninger, der blev foretaget i 2022. Dernæst er det sundhedsvæsenet, som står for flest underretninger. Når vi ser specifikt på underretninger, der handler om vold og overgreb mod børn, sker der et stort fald i juli, hvor skolerne er lukkede. Det er naturligt, når skolerne står for så stor en andel af underretningerne. Det kan betyde, at børn udsat for vold og overgreb i hjemmet ikke er beskyttet i samme omfang i sommerferien som resten af året.

Figur 54. De foretog underretningerne i 2022

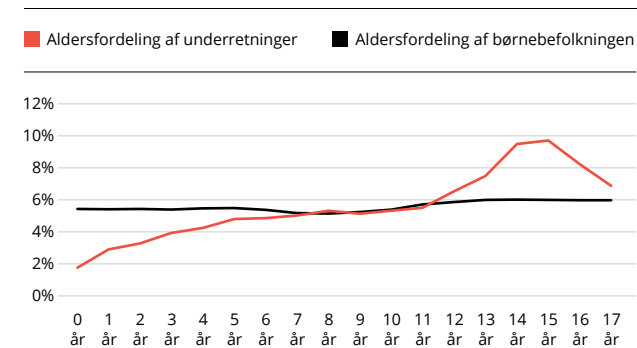

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel UND1

I 2020 blev der foretaget flest underretninger om de ældste børn. 42 pct. af alle underretninger handlede om børn i alderen 13-17 år. Til sammenligning udgjorde denne aldersgruppe 30 pct. af børnebefolkningen. Andelen af underretninger om børn i førskolealderen (0-5 år) var 21 pct. Til sammenligning udgjorde denne gruppe 33 pct. af børnebefolkningen.

Der kan være mange årsager til, at der underrettes mindre om de yngste børn. De 0-1-årige er mere usynlige, fordi de ikke går i institution, og spædbørns sociale og følelsesmæssige trivsel kan være vanskeligere at vurdere for de fagprofessionelle.²⁵⁸ Sundhedsplejersker stod for 2 pct. af underretningerne, dagpleje og daginstitutioner mv. stod for 5 pct. af underretningerne, hvor skolerne stod for 20 pct. Fagprofessionelle, der arbejder med de yngste børn, fx sundhedsplejersker, har en tættere relation til familierne, og de er afhængige af den gode relation for at kunne arbejde med familierne. Det kan også bidrage til at forklare, at der sjældnere bliver underrettet om de yngste børn.

Figur 55. Underretninger, sammenholdt med børnebefolkningen, fordelt på alder, 2022

Note: Figuren er beregnet på baggrund af det gennemsnitlige befolkningstal for 2022 samt fordelingen af underretninger fordelt på alder i 2022.
Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel FOLK1A og UND1

En gruppe af børn forbliver en del af underretningsstatistikken i årevis

En analyse, Børns Vilkår har foretaget i 2023 på baggrund af registre i Danmarks Statistik, belyser omfanget af børn, som har gentagne underretninger over en fireårig periode. For 18 pct. (1.517) af de børn, hvor der i 2018 var en underretning om vold eller overgreb, er der foretaget en ny underretning i hvert eneste af de efterfølgende fire år. Det svarer til næsten hver femte. De efterfølgende underretninger kan have mange årsager og kan have handlet om andet end vold og overgreb.

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Der er gode og dækkende data fra underretningsstatistikken, som udgives årligt, og vi kan med rimelig sikkerhed konkludere på omfang og udvikling – dog uden at kunne sige noget om, hvorvidt der underrettes tilstrækkeligt, og om underretningerne fører til den rette hjælp for børn og unge. Der mangler viden om, hvilke barrierer der er for at underrette kommunen ved kendskab til svigt af børn.

Appendix

METODE, NOTER OG LITTERATURLISTE

Metodisk tilgang til at belyse svigt af børn i Danmark

Rapportens definition af svigt

FN's Børnekonvention fastslår, at børn har en række grundlæggende rettigheder, herunder retten til skolegang, retten til at blive inddraget og retten til beskyttelse mod vold, overgreb og udnyttelse. Børnekonventionen er omdrejningspunkt for Børns Vilkårs arbejde for at stoppe svigt af børn, fordi det har alvorlige konsekvenser, når basale behov for omsorg, tryghed, beskyttelse og udvikling ikke opfyldes.

Konsekvenserne af omsorgssvigt kan være alt fra forsinket kognitiv udvikling, underudviklede følelsesmæssige kompetencer og fysiske skader til psykiske lidelser.²⁵⁹ Børns sårbarhed, robusthed og påvirkelighed – deres resiliens – varierer. Men svigt, som sker tidligt i børns liv, giver en dårligere prognose for barnets udvikling end svigt, som sker senere i livet. Svigt, som begås af barnets nærmeste voksne i en lang periode og med stor voldsomhed, har de mest alvorlige konsekvenser.²⁶⁰

Et barn færdes i mange forskellige arenaer og miljøer, som alle bør have en beskyttende og udviklende funktion for barnet. Det er miljøer, som barnet færdes i til daglig – familien, dagtilbuddet, skolen og fritidsinstitutioner – som er præget af personlige relationer med direkte indflydelse på barnets trivsel og udvikling. Hjemmet og de nære omgivelser har den største indflydelse på barnets trivsel, udvikling og beskyttelse. Det er her, barnet vanligvis får den nødvendige omsorg, kærlighed og stimulans, så barnet udvikler sig i et trygt miljø gennem hele barndommen.

Når et barn svigtes af sine nærmeste voksne, har dagtilbud og skole samt de sociale myndigheder ansvar for at træde til. Det er afgørende for, at gentagne svigt forhindres, og at barnet bliver beskyttet bedst i forhold til de konsekvenser, svigtet fra de nærmeste voksne kan have for barnet på både kort og langt sigt. Det omgivende samfund indeholder formelle og uformelle samfundsinstitutioner, der er ansvarlige for at skabe gode rammevilkår for børn. Det gælder lovgivning, politiske beslutninger og økonomiske prioriteringer, mens kulturelle forhold har betydning for, hvordan der tages ansvar for børn. Forholdene og samspillet mellem de forskellige arenaer er afgørende for at beskytte børn optimalt og sikre deres ret til et godt børneliv. Et barn, der først svigtes af sine nærmeste voksne og derpå svigtes af myndigheder, institutioner og det omgivende samfund, er særligt udsat, fordi varigheden af et svigt forlænges, og fordi barnets rettigheder krænkes.

Udvælgelseskriterier: Derfor belyser rapporten disse 15 svigt

Børns Vilkår og TrygFonden belyser i denne rapport omfanget af en række svigt, som krænker barnets ret til en tryk barndom, og som kunne være forhindret, hvis voksne omkring barnet havde handlet anderledes. For at kunne anskueliggøre hvordan det står til med svigt af børn i Danmark, er et udvælgelseskriterium også, at svigtet er målbart og dokumenteret i et vist omfang. De 15 svigt, som rapporten behandler, har følgende tre fællestræk:

1. Barnets ret til beskyttelse, trivsel og udvikling krænkes

De svigt, som er præsenteret i rapporten, tager udgangspunkt i FN's Børnekonvention. Det er alvorlige svigt, som truer børns ret til beskyttelse, trivsel og udvikling. Rettigheder, der er indarbejdet i den danske lovgivning, og som er universelle. Krænkes disse rettigheder, kan barnet være udsat for omsorgssvigt. Fokus er primært på barndommen. Det betyder, at der er potentielle svigt i form af risikofaktorer og udsathed, der giver udslag på længere sigt, som rapporten ikke behandler. Eksempler på dette kan være barnets sundhedstilstand, forældres socioøkonomiske baggrund og arbejdsmarkedstilknytning; faktorer, som kan have indflydelse på, hvordan barnet klarer sig i voksenlivet.

2. Voksne, der svigter deres ansvar

Det andet kriterium for udvælgelsen af de svigt, som rapporten belyser, er, at en eller flere voksne har et ansvar for det svigt, der begås. Det kan være barnets nære voksne, der begår overgreb. Det kan være læreren, der ikke griber ind over for mobning i klassen. Det kan være professionelle voksne, myndigheder og det omgivende samfund, der undlader at gribe ind eller på anden måde svigter deres ansvar for at sikre børnenes ret til trivsel, beskyttelse og udvikling.

3. Svigtet er målbart

Rapportens formål er at gøre status over den nuværende situation for børn i Danmark. Rapporten belyser derfor svigt, som er målbare, og som kan dokumenteres. Rapporten præsenterer år for år nye tal og opdaterede opgørelser, der hvor ny viden på børne- og socialområdet er tilgængelig.

Sådan har vi fundet den viden, rapporten præsenterer

Rapportens definition af svigt er definerende for den litteratursøgning, som ligger til grund for rapportens indhold. Litteratursøgningen tager udgangspunkt i de søgeord, som de 15 udvalgte svigt umiddelbart lægger op til. Litteratursøgningen i forbindelse med denne rapport er ikke foretaget systematisk, og rapporten har ikke karakter af et egentligt litteraturstudie, da der for eksempel ikke er foretaget omfattende søgninger i forskningsdatabaser. Den litteratur, som anvendes i rapporten, er fundet og indhentet hos centrale vidensinstitutioner, centrale offentligt tilgængelige databaser samt Børns Vilkårs egne datatræk gennem adgang til Danmarks Statistiks Forskningservice. Litteratursøgningen er suppleret med kvalificering og kommentering hos en række eksperter og aktører på alle de områder, rapporten præsenterer. Vi er opmærksomme på, at rapporten ikke er udtømmende med hensyn til den litteratur, der findes om de 15 udvalgte svigt. Det gælder for de fleste svigt, at de er omgærdet af et vist mørketal. De færreste svigt kan belyses ud fra data fra en enkelt kilde. Derfor præsenteres forskellige datakilder, opgørelser og forskning, som hver især kan belyse aspekter af det pågældende svigt og tilsammen give et bud på, hvordan det står til. Det betyder også, at definitionen af hvert svigt kan variere fra kilde til kilde. I rapporten gøres det løbende klart, hvilken definition konklusionerne bygger på – enten i teksten eller i noter. Det gælder desværre for flere af de svigt, rapporten beskriver, at viden er ufuldstændig. Alligevel er disse svigt medtaget i rapporten, da det er vigtigt at pointere, at der samfundsmæssigt set er 'blinde vinkler' i forhold til at følge en udvikling inden for disse områder.

STATUS PÅ VIDENSGRUNDLAGET

Viden om børn og unge skal prioriteres højt

Siden 2017 har Børns Vilkår og Tryk-Fonden hvert år udgivet rapporten Svigt af børn i Danmark. I den periode er vidensgrundlaget på nogle områder blevet forbedret. På andre er der ikke kommet nye undersøgelser. Og på nogle områder er man holdt op med at monitorere forhold hos børn og unge. Derfor er der behov for, at der prioriteres midler til at forbedre datagrundlaget og øge forskningsindsatsen på de områder, hvor der fortsat mangler viden, og fortsætte monitoreringen, der hvor vidensgrundlaget er godt.

Vold

Børns Vilkår har i 2023 foretaget en analyse, som har givet ny viden om opsporing og indsatser for børn, der er udsat for vold i hjemmet. Men vi ved stadig for lidt om effekten af indsatserne for børn, der vokser op med vold. Som det fremgår af denne rapport's kapitel om vold mod børn, har Børns Vilkår i 2022 udgivet en omfangsundersøgelse om vold i hjemmet hos elever i 8. klasse. Undersøgelsen er udkommet efter en lang pause, da der ikke er udgivet ny viden på området for denne aldersgruppe siden 2016. I 2021 udkom en stor undersøgelse om omfanget af vold mod børn i alderen ni måneder til tre år. Det er vigtigt, fordi der tidligere har manglet viden om omfanget af vold mod de yngste børn. Der er mange parametre, som kan følges hvert år, der tilsammen kan give en indikation på, hvordan det står til på området. Det drejer sig om statistik over anmeldelser om fysisk og

psykisk vold mod børn, antallet af sager i børnehusene, som har omhandlet vold, og antallet af børn på krisecentre. De statistikker, som kan følges årligt, kan dog ikke entydigt vise omfanget af vold mod børn.

Vi efterlyser systematiske undersøgelser, der kan belyse det nuværende omfang af vold mod børn i alle aldre samt viden om effekten af indsatsen over for børnene og voldsudøverne.

Seksuelle krænkelser

Som det fremgår af denne rapport's kapitel om seksuelle krænkelser, blev der i 2016 foretaget en stor undersøgelse blandt elever i 8. klasse, som afdækkede omfanget af uønskede seksuelle hændelser mod unge. Siden er der ikke foretaget en lignende undersøgelse på området. Der er foretaget en stor befolkningsundersøgelse i 2021, hvor flere end 60.000 voksne har angivet, om de har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Der er andre parametre, som kan følges hvert år, som til sammen kan give et fingerpeg om, hvordan det står til på området. Det drejer sig om statistik over anmeldelser om seksualforbrydelser og blufærdighedskrænkelser. Her er der nye tal at finde i dette års rapport. Men da disse statistikker ikke entydigt kan vise omfanget af seksuelle krænkelser mod børn, må vidensgrundlaget siges at være dalende. Der er dog i perioden et stigende antal undersøgelser, som belyser omfanget af digitale seksuelle krænkelser, og i dette års rapport er der ydermere medtaget en opgørelse af antallet af henvendelser til Red Barnets rådgivningslinjer om digitale seksuelle krænkelser. I forhold til digitale krænkelser er vi altså klogere, end vi var, da Svigt af børn i Danmark-rapporten udkom første gang.

Vi efterlyser nye undersøgelser af det nuværende omfang af seksuelle krænkelser mod børn – også mod yngre børn.

Alkohol- og stofproblemer i familien

Vidensgrundlaget om børn, der vokser i op familier med rusmiddelproblemer, er blevet løftet med nye estimater i 2023. Udviklingen monitoreres dog ikke løbende, og det halter med viden om forebyggelse, opsporing og virksomme indsatser i en dansk kontekst. Særligt den store gruppe børn af forældre med rusmiddelproblemer, som ikke modtager behandling, risikerer at blive overset og lide langsigtede negative konsekvenser som følge heraf. Ny viden om effekten af nuværende indsatser forventes ifm. resultaterne fra et større dansk studie, der offentliggøres i 2024, og som undersøger effekten af psykologisk terapi for børn af misbrugere gennem TUBA.

Vi efterlyser kontinuerlige undersøgelser, som viser omfanget af børn og unge, der vokser op med forældre med alkohol- eller stofproblemer samt flere evidensbaserede indsatser rettet mod opsporing og hjælp til denne gruppe børn.

Drab

Drab på børn er velbelyst igennem Danmarks Statistiks data om anmeldte drabsforbrydelser, og her findes der også nye tal i rapporten. I 2022 blev der udgivet en større undersøgelse, som belyser årsager til drab på børn. Der bør fortsat forskes i indsatser, som kan forebygge, at drab på børn sker.

Vi efterlyser viden om, hvordan vi bedst forebygger drab af børn.

Skilsmisse

På området for konfliktfyldte skilsmisser er der med etableringen af Familieretshuset og indførelse af familieretshusloven kommet et væsentligt bedre vidensgrundlag for at vurdere omfanget af komplekse skilsmissesager. Antallet af komplekse skilsmisser monitoreres nu fra år til år, fordi der med det nye familieretlige system indførtes en screening, som skal placere alle sager efter forældreansvarsloven i § 5, § 6 eller § 7 – de enkle sager, mindre enkle sager eller de komplekse sager. Familieretshuset har siden etableringen delt deres data med Børns Vilkår, og det er derfor blevet muligt systematisk at monitorere området fra år til år.

Vi efterlyser viden om konsekvenserne for børn ved at vokse op i konfliktfyldte skilsmisser og konsekvenser af lang vente- og sagsbehandlingstid. Vi efterlyser desuden viden om børneinddragelsen i sager i Familieretshuset.

Skolegang

Området for udsatte børns skolegang er velbelyst, og der udkommer kontinuerligt undersøgelser, som har fokus på udsatte børns udbytte af deres skolegang. Med Børns Vilkårs adgang til Danmarks Statistiks Forskningsservice er der ny viden om udsatte børn og unges skolegang. De opdaterede statistikker, der måler udsatte unges gennemførelsesprocent, karaktergennemsnit og fravær, bidrager til, at vidensgrundlaget er forbedret. Derudover er der udgivet undersøgelser, der fokuserer på børn med særlige behov. Der mangler dog viden om, hvad der kan øge chancerne for en god skolegang for børn med særlige behov samt udsatte børn og unge – samt en mere ensartet praksis for fraværsregistrering på tværs af kommuner.

Vi efterlyser mere viden om, hvad der kan øge mulighederne for, at udsatte børn og unge og børn og unge med særlige behov får en god skolegang.

Mobning og ensomhed

På området for mobning og ensomhed har der i mange år været gode dækkende data i kraft af den årlige nationale trivselsmåling samt Skolebørnsundersøgelsen, der foretages hvert fjerde år. Der findes i mindre grad viden om, hvordan mobning og ensomhed udspiller sig digitalt.

Vi efterlyser, at digital mobning og digital trivsel indgår i de nationale trivselsmålinger samt viden om, hvordan mobning og ensomhed spiller sammen.

Sygdomsramte familier

På området for de svigt, som børn i sygdomsramte familier bliver udsat for, er der ikke regelmæssige statistikker. Der foretages ikke kontinuerlige og ensartede undersøgelser, men der er i de seneste år udkommet en del relevante undersøgelser og forskning, som sætter fokus på de konsekvenser det kan have for børn og unge at vokse op som pårørende til en forælder, der er alvorligt syg, og i hvilken udstrækning disse børn og unge får tilstrækkelig hjælp og støtte. Der henvises til flere nyere undersøgelser i rapportens kapitel om sygdomsramte familier.

Vi efterlyser kontinuerlige undersøgelser om børn og unge i sygdomsramte familier og de svigt, de oplever, og viden om, hvordan man bedst hjælper børn, der er pårørende til forældre med alvorlig somatisk eller psykisk sygdom.

Børn i psykiatrien

Der bliver udgivet årlige statistikker om antallet af patienter i børne- og ungdomspsykiatrien samt tal for ventetider og tvangsforanstaltninger, som fremgår af rapportens kapitel om børn i psykiatrien. Der er dog ikke lige så megen viden om behandlingens effekt. De seneste år er der udkommet flere analyser, der undersøger omfanget af børn og unge i psykisk mistrivsel samt årsagerne til den stigende mistrivsel blandt børn og unge. Der efterspørges dog mere viden om, hvordan vi kan forebygge, at flere børn og unge ender i psykisk mistrivsel samt i børne- og ungdomspsykiatrien.

Vi efterlyser viden om effekten af psykiatrisk behandling af børn og unge og om effekten af forebyggende indsatser over for børn og unge i psykisk mistrivsel, som ikke behandles i psykiatrien.

Sagsbehandling af børnesager

På området for sagsbehandling af børnesager er vidensgrundlaget blevet væsentligt forbedret, siden Børns Vilkår og TrygFonden udgav den første Svigt af børn i Danmark-rapport i 2017. Rigsrevisionens beretning fra 2016, som undersøgte indsatsen af anbragte børn og unge, kritiserede, at man efter ti års indsats siden Anbringelsesreformen fra 2006 ikke kunne dokumentere, at kommunernes sagsbehandling på området var blevet bedre, og hvorvidt indsatsen havde haft den tilsigtede effekt. Med Satspuljeaftalen 2019 blev det besluttet at give varige midler til en årlig undersøgelse af kommunernes sagsbehandling, og vidensgrundlaget er dermed forbedret væsentligt. I 2019 udgav Ankestyrelsen en pilotundersøgelse med et mindre sagsantal, og i 2020 udkom det første Børnesagsbarometer, som siden er blevet gentaget årligt. Det er kun en tredjedel af landets kommuner, som indgår i Børnesagsbarometeret, og tilmed forskellige kommuner hvert år, hvilket gør det svært at sammenligne tallene år for år. Når Barnets Lov implementeres, er det vigtigt at have fokus på fortsat at følge udviklingen over tid.

Vi efterlyser viden om den socialfaglige kvalitet af sagsbehandlingen og om børn og unges oplevelser af børneinddragelse samt effekten af sociale indsatser.

Børn i fattigdom

Der foretages jævnligt en opgørelse over antallet af børn i Danmark, der lever i relativ fattigdom ud fra Danmarks Statistiks mål for relativ fattigdom, som er udviklet som

opfølgning på FN's bæredygtigheds mål om at reducere relativ fattigdom. Data kommer dog med en stor forsinkelse, og det er svært at sige noget om det aktuelle omfang af børn, der lever i fattigdom. Der er de seneste år forsket i konsekvenserne af fattigdom og afsavn, men der efterlyses mere viden om konsekvenserne for børn, der lever i langvarig fattigdom.

Vi efterlyser mere viden om konsekvenserne af at vokse op i langvarig fattigdom og viden om effekten af det nye kontanthjælpssystem.

Hjemløshed

Som det fremgår af kapitlet om hjemløshed, er der siden 2007 hvert andet år foretaget en national kortlægning af antallet af hjemløse i Danmark. Den seneste nationale kortlægning blev udskudt til 2022 på grund af COVID-19. Tal fra børne-ungekrisecenteret, Joannahuset, tyder på, at der er flere hjemløse børn og unge, end opgørelsen indfanger. Vi efterlyser derfor en større klarhed over mørketallet.

Vi efterlyser mere retvisende tal på omfanget af børn og unge, der lever i en hjemløshedssituation.

Børn i asylsystemet

Der er generelt ikke meget viden om børn i asylsystemet. Der findes ingen data på, hvor mange forskellige asylcentre børn i gennemsnit bor på, mens de er i asylsystemet. Derudover er der tegn på, at der i Udlændingestyrelsens opgørelse af uledsagede mindreårige asylansøgere bliver registreret færre, end der egentlig er i Danmark, og der findes ingen opgørelser over, hvornår og hvorhen denne gruppe forsvinder ud af det danske asylsystem. Ligeledes offentliggøres der ingen tal for, hvor længe denne gruppe børn opholder sig i Danmark. Det giver et svagt vidensgrundlag for disse børns ophold i Danmark. Der er årlige opgørelser over, hvor mange børn under 18 år, der er indkvarteret på et asylcenter samt den gennemsnitlige længde af deres ophold. Disse tal er at finde i rapportens kapitel om børn i asylsystemet.

Vi efterlyser viden om børn og unges ophold på asylcentre, deres trivsel, antallet af skift, de oplever, og kvaliteten af deres skolegang. Derudover efterlyser vi mere sikre data på antallet af uledsagede mindreårige, som finder vej til Danmark, og som ikke får den hjælp og støtte, der er behov for, når man som helt ung står alene.

Digitale svigt

Der findes flere undersøgelser, der spørger ind til børn og unges digitale liv. De seneste år er der udgivet adskillige analyser, der undersøger børn og unges digitale fællesskaber samt deres oplevelser med digital mobning og uønskede oplevelser online. En undersøgelse fra 2023 fra Algoritmer, Data og Demokrati undersøger som noget nyt også børn og unges digitale kompetencer, deres forståelse af misinformation og digitalt ansvar samt teknologiernes påvirkning af deres digitale liv. Der eksisterer dog primært viden om omfanget af digital mobning og digitale seksuelle krænkelse og i mindre grad om andre former for krænkelse, børn og unge udsættes for på nettet. Der mangler desuden tilbagevendende data på områder, der følger den historiske udvikling.

Vi efterlyser systematisk monitorering af omfanget og karakteren af digitale krænkelse, som børn og unge udsættes for.

Stop svigt

Befolkningens tendenser til at gribe ind, når der er kendskab til, at et barn svigtes, kan bl.a. aflæses i underrettingsstatistikken, der bliver offentliggjort hvert år af Danmarks Statistik. Derudover har Børns Vilkår og TrygFonden jævnligt fået foretaget undersøgelser, som viser befolkningens kendskab til underretningspligten og spørger ind til, hvordan den enkelte ville reagere ved kendskab til fysisk og psykisk vold.

Vi efterlyser viden om omfanget af underretninger, som fører til hjælp og støtte for barnet samt viden om indsatsernes effekt. Vi efterlyser desuden viden om barrierer for at handle på en bekymring for et barn både hos fagpersoner og andre voksne i Danmark.

Noter

1

Figuren tager udgangspunkt i Bronfenbrenners bioekologiske model om de systemer, der præger et barn (Bronfen-brenner, U. (1979): The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design)

2

Workshoppen gennemgår følgende rettigheder fra FN's Børnekonvention: Ret til privatliv, ret til religionsfrihed, ret til at blive hørt og inddraget, ret til fritidsliv, ret til at blive beskyttet mod vold og overgreb, ret til ligestilling og beskyttelse mod diskrimination, ret til omsorg og tryghed samt ret til lægehjælp og viden om sundhed.

3

Workshoppen 'Vores Rettigheder' er støttet af SIRI og Københavns Kommune og udviklet med et formål om at forebygge negativ social kontrol gennem undervisning i børns rettigheder. Workshoppen afholdes i hele landet, men sammensætningen af elever er ikke repræsentativ for børnebefolkningen. Data er indsamlet i perioden marts 2022 til april 2023.

4

Børns Vilkår (2023): Vold i hjemmet. Får vi øje på det, og får børnene den rette hjælp? En registeranalyse af underretninger og kommunens indsatser for børn under 18 år udsat for vold i hjemmet.

5

Børns Vilkår (2023): Vold i hjemmet. Får vi øje på det, og får børnene den rette hjælp? En registeranalyse af underretninger og kommunens indsatser for børn under 18 år udsat for vold i hjemmet.

6

Ankestyrelsen (2023). Børnesagsbarometret 2023. København: Ankestyrelsen.

7

Bengtsson, T. & Henze-Pedersen, S. (2022): Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet. En vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

8

Rasmussen, P. S. m.fl. (2023): Metoder til at inddrage børn med autisme og ADHD i myndighedssagsbehandling - Vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

9

Lægeforeningen (2022): Ventetider i børne- og ungdomspsykiatrien: For næsten 3.800 børn og unge blev udredningsretten ikke overholdt i 1. halvdel af 2022.

10

Børns Vilkår (2023): Menneskelige og økonomiske omkostninger – når børn vokser op i familier med psykisk sygdom. Spørg Mere.

11

I denne undersøgelse anvendes den socialfaglige definition af psykisk vold, der omfatter en bredere forståelse af psykisk vold end den strafferetlige definition. Her defineres det som psykisk vold, hvis man angiver, flere eller mange gange, at have oplevet; Ikke at blive talt til i flere dage, at blive kaldt noget, der gjorde én ked af det (fx dum, doven, grim), at blive vist, at man ikke er noget værd, at blive truet med at blive smidt ud hjemmefra eller at blive truet med noget andet voldsomt.

12

Børns Vilkår (2022) Vold mod børn i Danmark. Analyse af fysisk og psykisk vold i hjemmet,

13

Ottosen & Henze-Pedersen (2021): Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

14

Analysen medtager registrering af indsatser efter serviceloven.

15

Børns Vilkår (2023): Vold i hjemmet. Får vi øje på det, og får børnene den rette hjælp? En registeranalyse af underretninger og kommunens indsatser for børn under 18 år udsat for vold i hjemmet.

16

Userneeds (2022): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFonden, 10/3-17/3/2022.

17

Børns Vilkår (2022) Vold mod børn i Danmark. Analyse af fysisk og psykisk vold i hjemmet.

18

Oldrup m.fl. (2016): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Ottosen & Henze-Pedersen (2021): Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

19

Rayce, B. S. m.fl. (2021): SPOR – Børns udvikling og trivsel gennem livet. Præsentation af undersøgelsen og udvalgte resultater fra første dataindsamling 2017/2018. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd) .

20

Oldrup, H. m.fl. (2016): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Lyk-Jensen, S. V. (2017): Børn, der oplever vold i familien. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

21

Ottosen, M., H. m.fl. (2020): Psykisk vold mod børn i hjemmet. Et vidensgrundlag. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Volsing, M. H. (2018): Karakteristik af voldsudøveren i behandling. Barndommens skygger rækker ind i voksenlivet. Dialog mod vold. Askovfonden.

22

Børns Vilkår (2022) Vold mod børn i Danmark. Analyse af fysisk og psykisk vold i hjemmet.

23

Psykisk vold benævnes i forskningen ofte som psykisk mishandling. Det er vanskeligt at give et præcist estimat af omfanget af psykisk vold mod børn, blandt andet fordi undersøgelser anvender forskellige metoder, for eksempel interviews med sagsbehandlere om konkrete børnesager, interviews med voksne om deres opvækst eller registerdata om politianmeldelser. Undersøgelsen fra 2013 baserer sig på registerdata fra Danmarks Statistik, hvor der blev foretaget en tilfældigt udvalgt stikprøve blandt unge på 24 år. Stikprøven udgjorde 4.178 unge, og svar-raten var 63 pct., hvilket resulterede i en effektiv stikprøvestørrelse på 2.980 unge. Blandt dem blev foretaget et fysisk eller telefoninterview. De 5 pct. dækker over emotionelle overgreb, som er begået af en

135

forældre eller værge, hvor respondenterne blev spurgt ind til seks forskellige typer af emotionelle overgreb, som blev besvaret med ja/nej. For at indgå i den totale andel på 5 pct. skal respondenterne have givet en positiv tilkendegivelse på mindst 3 af spørgsmålene (Christoffersen, M., Armour, C., Lasgaard, M., Andersen, T., & Elklit, A. (2013). The prevalence of four types of childhood maltreatment in Denmark. *Clinical Practice and Epidemiology in Mental Health: CP & EMH*, 9 (1), 149-156).

24 Data er baseret på egne kørsler i Danmarks Statistisk Forskningsservice.

25 Børns Vilkår (2022) Vold mod børn i Danmark. Analyse af fysisk og psykisk vold i hjemmet.

26 Straffeloven »§ 243: “Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulepende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år.” <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/329>.

27 Ankestyrelsen (2023): Kommunernes brug af børnehuse.

28 Frederiksen, M. N. m.fl. (2022): Når mænd udsættes for vold i nære relationer. En undersøgelse af voldsudsathed blandt mænd på herberger og mandekrisecentre. Lev uden vold.

29 LOKK – Landsorganisation af kvindekrisecentre (2019): Årsstatistik 2019 – Kvinder og børn på kvindekrisecentre.

30 Deen, L. m.fl. (2018): Vold og seksuelle krænkelse – en afdækning af omfang og udvikling af fysisk vold og seksuelle overgreb og omfang af seksuelle krænkelse samt en analyse af erfaringer med digitale seksuelle krænkelse. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

31 Ottosen, M. H. & Henze-Pedersen, S. (2021): Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn. En vidensopsamling. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Frisch, M. m.fl. (2019): Sex i Danmark. Nøgletal fra Projekt Nexus 2017-2018. København: Statens Serum Institut.

32 Ottosen, M. H. & Henze-Pedersen, Sofie (2021) Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn – En vidensopsamling. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

33 Karstoft, K. m.fl. (2012) Senfølger og behandling af seksuelt misbrug i barndommen. Videnscenter for Psykotraumatologi Syddansk Universitet.

34 Ottosen, M. H. & Henze-Pedersen, S. (2021): Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn – en vidensopsamling. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

35 En analyse fra Justitsministeriet viser, at stigningen kan skyldes flere faktorer, blandt andet en øget anmeldelsestilbøjelighed, muligvis i kraft af overgrebspakken. En mindre del kan desuden skyldes en ændret registreringspraksis hos politiet. Når en sag om overgreb anmeldes til politiet, kan den oprettes som en sag på et undersøgelsesnummer eller på et såkaldt ”skarpt nummer”. Undersøgelsesnumre optræder ikke i den officielle statistik. De ”skarpe numre” referer til en konkret paragraf i straffeloven og viser

dermed, at der kan være tale om en overtrædelse heraf. Rigs-politiet har efter kritik fra Rigsrevisionen i 2015 haft fokus på at nedbringe antallet af undersøgelsesnumre, hvilket har resulteret i en stigning i sagsstatistikkerne. Endelig kan der også være tale om en reel vækst i udsathed for overgreb (Mulvad-Reinhardt, S. (2017): Ofres oplevelser ved anmeldelse af seksuelle overgreb til politiet. Justitsministeriets Forskningskontor; Rigsrevisionen (2015): Beretning til Statsrevisorerne om politiets henlæggelse af straffesager; Pedersen, Pedersen, A.B. m.fl. (2018): Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelsen 2005-2017. Justitsministeriet, Københavns Universitet, Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitiet).

36 Danmarks Statistik. Ofre for anmeldte forbrydelser. Sammenlignelighed over tid.

37 Stigningen kan skyldes en større tilbøjelighed til at anmelde og en forbedret opsporing. En mindre del kan skyldes en ændret registreringspraksis hos politiet. Når en sag om overgreb anmeldes til politiet, kan den oprettes som en sag på et undersøgelsesnummer eller på et såkaldt ”skarpt nummer”. Undersøgelsesnumre optræder ikke i den officielle statistik. De ”skarpe numre” referer til en konkret paragraf i straffeloven og viser dermed, at der kan være tale om en overtrædelse heraf. Rigspolitiet har efter kritik fra Rigsrevisionen i 2015 haft fokus på at nedbringe antallet af undersøgelsesnumre, hvilket har resulteret i en stigning i sagsstatistikkerne.

38 Tolstrup m.fl. (2023): Notat om børn af forældre med alkoholproblemer. Statens Institut for Folkesundhed.

39 Frederiksen, Kirsten S. (2021): Short and long-term outcomes for children from families with problematic substance use. Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.

40 Boe Rayce, S. & Lue Kessing, M. (2023): Børn af forældre med udfordringer. VIVE.

41 Børns Vilkår (2019): Viden fra Børn – Børn i hjem med alkoholproblemer.

42 Pisinger, Veronica. (2022): Perceived parental alcohol problems and consequences in youth. [Ph.D, SDU]. Syddansk Universitet. Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet.

43 Blå Kors (2023): Fakta om børn af alkoholmisbrugere. <https://www.blaakors.dk/viden-fakta-og-statistik/fakta-om-boern-af-alkoholmisbrugere>

44 Statens Institut for Folkesundhed (2015): Alkohol i Danmark 2015 – Vaner, skader på andre og holdninger.

45 Frederiksen, Kirsten S. (2022): Mange forhold i familien spiller ind på, hvordan børn af forældre med rusmiddelproblemer klarer sig i livet. STOF, Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.

46 Børns Vilkår (2019): Viden fra Børn – Børn i hjem med alkoholproblemer.

47 Dansk Misbrugsbehandling (2023): Et alkoholmisbrug er hele familiens problem. <https://www.danskmisbrugsbehandling.dk/blog/alkoholmisbrug-i-familien/>

48 Lindgaard, H (2012). Familier med alkoholproblemer: Familieorienteret alkoholbehandling med et særligt fokus på børnene. Sundhedsstyrelsen.

49 Brummer, Julie. M.fl. (2021): How Do Register-Based Studies Contribute to Our Understanding of Alcohol's Harms to Family Members? A Scoping Review of Relevant Literature. *Journal of Studies on Alcohol and Drugs* 82(4):445-456.

50 Frederiksen, Kirsten S. m.fl. (2022): The impact of parental substance use disorder and other family-related problems on school related outcomes. *Drug and Alcohol Dependence Reports*, Volume 3, June 2022.

51 Blå Kors (2023): Fakta om børn af alkoholmisbrugere. <https://www.blaakors.dk/viden-fakta-og-statistik/fakta-om-boern-af-alkoholmisbrugere>

52 TUBA (2023): TUBA Årsskrift 2022/2023 – 25 år med TUBA.

53 Børnerådet (2017): Børneindblik 2/17 – Analyse: Børns rapportering af vold i hjemmet. Nogle børn er mere udsatte for vold end andre.

54 Pisinger, Veronica. (2022): Perceived parental alcohol problems and consequences in youth. [Ph.D, SDU]. Syddansk Universitet. Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet.

55 Sundhedsstyrelsen (2022): Stofmisbrugsbehandling – efterspørgsel og tilgængelighed. Narkotikasituationen i Danmark 2021 - delrapport 3.

56 Ottosen, M. H. m.fl. (2022): Drab i familien – Når børn bliver ofre. Djøf Forlag.

57 Ottosen, M. H. m.fl. (2022): Drab i familien – Når børn bliver ofre. Djøf Forlag.

58 Ottosen, M. H. m.fl. (2022): Drab i familien – Når børn bliver ofre. Djøf Forlag.

59 Ottosen, M. H. m.fl. (2022): Drab i familien – Når børn bliver ofre. Djøf Forlag.

60 STRAF5 dækker over antallet af ofre for anmeldelser om kriminalitet. Ofre for anmeldte drabsforbrydelser omfatter kategorierne manddrab, barnedrab og vold med døden til følge. Barnedrab dækker over tilfælde, hvor en mor har dræbt sit spædbarn umiddelbart efter fødslen. Fra 2022 benytter Danmark Statistik en udvidet metode til fejlsøgning af data om ofre for manddrab. Tallene for 2001-2021 er revideret med samme fejlsøgningsmetode, og der er derfor sket justeringer i statistikken tilbage i tid. Alle data i tabellen her er opdateret.

61 STRAF5 dækker over antallet af ofre for anmeldelser om kriminalitet. Ofre for anmeldte drabsforbrydelser omfatter kategorierne manddrab, barnedrab og vold med døden til følge. Barnedrab dækker over tilfælde, hvor en mor har dræbt sit spædbarn umiddelbart efter fødslen. Fra 2022 benytter Danmark Statistik en udvidet metode til fejlsøgning af data om ofre for manddrab. Tallene for 2001-2021 er revideret med samme fejlsøgningsmetode, og der er derfor sket justeringer i statistikken tilbage i tid. Alle data i tabellen her er opdateret.

62 Rockwool Fondens Forskningsenhed (2019): Brud mellem forældre har negative konsekvenser for børnene – og antallet af skilsmisser er steget. Dahl, K. M. (2019): Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder. Baselineundersøgelse af

det familieretlige system i forbindelse med reform af området april 2019. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Ottosen, M.H. m.fl. (2018): Børn og Unge i Danmark – Velfærd og Trivsel 2018. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Ottosen M. H. m.fl. (2017): Forælderekonflikter efter samlivsbruddet. Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager. VIVE – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Børns Vilkår (2015): ”Jeg er træt af at være deres brevdue” – En undersøgelse af, hvordan børn oplever konfliktfyldte skilsmisser. Børns Vilkår og Egmont Fonden; Børns Vilkår (2016): ”Mine forældre skal skilles. Så vidt jeg forstår på det hele”. Et indblik i hvad børn fortæller om skilsmisser til BørneTelefonen hos Børns Vilkår.

63 De resterende sager er enten afsluttet med vejledning, afvist, har fået afslag eller er blevet henlagt pga. passivitet, eller fordi ansøgningen er blevet trukket tilbage.

64 Dahl, K. M. & Eiberg, M. (2023) Børneinddragelse i Familierets-huset. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Rapporten er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt 6-17-årige børn, der har været til en børnesamtale i Familieretshuset i april-november 2022. I alt deltog 668 børn, svarende til 59 pct. af alle de børn i den aldersgruppe, der i den periode var til børnesamtale i en af de fem afdelinger af Familieretshusets børneenhed.

65 Dahl, K. M. (2022): Forældres oplevelse af de familieretlige myndigheder. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Sander, S. (2012): Den grimme skilsmisse (DGS) Københavns Universitet, Institut for Psykologi); Amato, P. (2010): Research on Divorce: Continuing Trends and New Developments. *Journal of Marriage and Family* 72 (June 2010): 650 – 666; Amato, P. (2000): The consequences of divorce for adults and children. *Journal of Marriage and Family*; november, 2000; 62, 4.; Rockwool Fondens Forskningsenhed (2019): Brud mellem forældre har negative konsekvenser for børnene – og antallet af skilsmisse er steget, og Thomsen, J. P. (2016): Unge i Danmark – 18 år og på vej til voksenlivet. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

66 Dahl, K. M. (2019): Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder. Baselineundersøgelse af det familieretlige system i forbindelse med reform af området april 2019. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

67 Børnenes trivsel er målt ved hjælp af det validerede instrument SDQ (Strengths and Difficulties Questionnaire), som afdækker børns indadvendte og udadvendte trivselsproblemer ved hjælp af 25 spørgsmål, som er besvaret af barnets forældre.

68 Dahl, K. M. (2023): Forældres oplevelse af de familieretlige myndigheder. 3. opfølgning efter reform af området i 2019. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

69 De mest komplekse sager er her defineret som sager i risikogrupper 4, hvor der i sagen optræder mindst tre sociale problemer, eller hvor fysisk eller psykisk vold er et problem i relationen mellem forældrene.

70 Dahl, K. M. (2022): Forældres oplevelse af de familieretlige myndigheder. 2. opfølgning efter reform af området i 2019. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

71 Undersøgelsen bygger på spørgeskemadata indsamlet i fire runder gennem spørgeskemaer udsendt til den ene forælder i alle forældreansvarssager, der blev behandlet i Statsforvaltnin-gen i 2018 (før reformen) samt i Familieretshuset i 2019, 2021 og 2022 (efter reformen). Data blev således indsamlet i janu-ar-marts 2019, januar-marts 2020, september-december 2021 og september-november 2022. Dahl, K. M. (2023): Forældres oplevelse af de familieretlige myndigheder. 2. opfølgning efter reform af området i 2019. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

72 Dahl, K. M. (2022): Forældres oplevelse af de familieretlige myndigheder. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecen-ter for Velfærd.

73 Baseret på alle 56- og 57-sager med børn i alderen 6-17 år. Dahl, K. M. (2023): Forældres oplevelse af de familieretlige myndig-heder. 2. opfølgning efter reform af området i 2019. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

74 Dahl, K. M. & Eiberg, M. (2023) Børneinddragelse i Familierets-huset. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

75 Eiriksson, B. A., Ravnholt, T. (2023): Retssikkerhed når forældre går fra hinanden. Justitia – Danmarks uafhængige juridiske tænketank.

76 Familieretshusloven, <https://danskelove.dk/familieretshusloven>, 2018/1 LSV 90.

77 Familieretshusloven, <https://danskelove.dk/familieretshusloven>, 2018/1 LSV 90.

78 Familieretshuset (2023): Nyhed - Orientering om afskedigelses-runde i Familieretshuset.

79 Eiriksson, B. A., Ravnholt, T. (2023): Retssikkerhed når forældre går fra hinanden. Justitia – Danmarks uafhængige juridiske tænketank.

80 De gennemsnitlige sagsbehandlingstider er ikke nødvendigvis et udtryk for den sagsbehandlingstid, som familierne oplever. Det skyldes blandt andet, at der under en sagsbehandling kan være flere ansøgninger, som ikke indgives samtidigt i sagsforløbet. Ansøgninger kan derfor afsluttes undervejs i sagsbehandlin-gen, mens det samlede sagsbehandlingsforløb fortsætter. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er derfor ikke nødvendigvis udtryk for den oplevelse, borgerne har af sagsbehandlingstiden, men alene for den tid, der går fra registreringen af én ansøgning til afslutningen af den specifikke del af sagen.

81 Familieskift er opgjort ved at sammenligne barnets familielD fra 1. januar det angivne år til 1. januar det foregående år. Det betyder, at børn, der har mistet en forælder også tælles med i denne definition. Børn, der har skiftet status til at være udebo-ende, er frasorteret.

82 Sundhedsdatastyrelsen (2023): Landspatientregisteret - esund-hed.dk: Register over tvang i psykiatrien.

83 Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed (2023): Analysenotat Psykiatriske diagnoser og kontakter blandt børn og unge i 2012-2022.

84 Lægeforeningen (2022): Ventetider i børne- og ungdomspsykia-trien: For næsten 3.800 børn og unge blev udredningsretten ikke overholdt i 1. halvdel af 2022.

85 Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed (2020): Udviklingstendenser i forhold til børn og unge med psykiatriske diagnoser.

86 Katznelson, N. m.fl. (2022): Mistrivsel i lyset af tempo, præstation og psykologisering - om ny udsathed i ungdomslivet. Center for Ungdomsforskning.

87 Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed (2023): Analysenotat Psykiatriske diagnoser og kontakter blandt børn og unge i 2012-2022.

88 Jeppesen, P. m.fl. (2020): Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – Forekomst, udvikling og forebyggelses-muligheder. Vidensråd for Forebyggelse..

89 Holstein, B. (2021): Mental sundhed og psykisk sygdom hos 0-9-årige børn. Vidensråd for Forebyggelse.

90 Jeppesen, P. m.fl. (2020): Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – Forekomst, udvikling og forebyggelses-muligheder. Vidensråd for Forebyggelse.

91 Jeppesen, P. m.fl. (2020): Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – Forekomst, udvikling og forebyggelses-muligheder. Vidensråd for Forebyggelse.

92 Lægeforeningen (2022): Ventetider i børne- og ungdomspsykia-trien: For næsten 3.800 børn og unge blev udredningsretten ikke overholdt i 1. halvdel af 2022.

93 VIVE – Det Nationale Forsknings- og analysecenter for Velfærd (2020): Hurtig psykiatrisk udredning – Evaluering af forsøg med hurtig psykiatrisk udredning i Odense Kommune.

94 Jeppesen, P. m.fl. (2020): Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år. Forekomst, udvikling og forebyggelses-muligheder. Vidensråd for forebyggelse.

95 Hansen, C. Ø., Thorup, A. A. E., Nordentoft, M., & Hjorthøj, C. (2023). Predictors of transfer and prognosis after transfer from child and adolescent mental health services to adult mental health services-a Danish nationwide prospective register-based cohort study. European Child & Adolescent Psychiatry.

96 Psykiatrifonden (2023): Ny undersøgelse: Børn mø-der en lukket dør i psykiatrien. <https://psykiatrifonden.dk/viden/temaer/boern-unge-med-psykisk-sygdom/ny-undersoegelse-boern-moeder-lukket-doer-psykiatrien>

97 Hansen, A. S. m.fl. (2021): Parent-perceived barriers to accessing services for their child's mental health problems. Child and Adole-scent Psychiatry and Mental Health, 15(4).

98 Damløv, L. (2015): Markant flere børn bliver behandlet for psy-kiske lidelser. DR Nyheder. <https://www.dr.dk/nyheder/indland/markant-flere-boern-bliver-behandlet-psykiske-lidelser>

99 Lægeforeningen (2022): Ventetider i børne- og ungdomspsykia-trien: For næsten 3.800 børn og unge blev udredningsretten ikke overholdt i 1. halvdel af 2022.

100 Frihedsberøvelser, som omfatter tvangsindlæggelse og tvangs-tilbageholdelse, og beskyttelsesforanstaltninger, som omfat-ter stofbælte eller lignende, personlige alarm og pejlesyste-mer, særlige dørlåse og anden beskyttelse, er ikke inkluderet i denne opgørelse.

101 Sundhedsministeriet: Tvang og rettigheder i børne- og ung-dompsykiatrien. <https://sum.dk/arbejdsomraader/psykiatri/tvang-og-rettigheder-i-boerne-og-ungdomspsykiatrien>.

102 Børnerådet (2014): Det er bare almindelige mennesker, der har en sårbarhed. Børn og unge fortæller om at være indlagt i psykiatrien.

103 DEFACUM (2022): LUP Psykiatri. Landsdækkende Undersøgelse af Patientoplevelser. Udarbejdet på vegne af regionerne.

104 I psykiatrien skelner man mellem flere forskellige tvangsfor-valtninger. I denne opgørelse inkluderes tvangsbehandlinger og fikseringer og/eller fysisk magtanvendelse. Der findes også frihedsberøvelser og beskyttelsesforanstaltninger.

105 Jørgensen S. E. m.fl. (2019): Trivsel og hverdagsliv blandt børn og unge som pårørende og efterladte. Statens Institut for Folkesund-hed, SDU.

106 Jørgensen S. E. m.fl. (2019): Trivsel og hverdagsliv blandt børn og unge som pårørende og efterladte. Statens Institut for Folkesund-hed, SDU.

107 Rasmussen I. & Kruse, M. (2023): Samfundsøkonomiske kon-sekvenser af at være barn af forældre med mentale helbreds-problemer. Dansk Center for Sundhedsøkonomi. Institut for Sundhedstjenesteforskning. Syddansk Universitet.

108 Rasic, D. m.fl. (2014): Risk of mental illness in offspring of parents with schizophrenia, bipolar disorder, and major depressive disor-der: A meta-analysis of family high-risk studies. In Schizophrenia Bulletin. 2014;40(1):28-38.

109 Rasmussen I. & Kruse, M. (2023): Samfundsøkonomiske kon-sekvenser af at være barn af forældre med mentale helbreds-problemer. Dansk Center for Sundhedsøkonomi. Institut for Sundhedstjenesteforskning. Syddansk Universitet.

110 Lannes, A. m.fl. (2021): Preventive interventions in offspring of parents with mental illness: a systematic review and meta-ana-lysis of randomized controlled trials. In Psychological Medicine, 51(14):2321-2336.

111 Epinion for Bedre Psykiatri (2020): Børn af forældre med psykisk sygdom i Danmark. Undersøgelse for Bedre Psykiatri.

112 Spørg Mere (2021): De oversete børn. Psykiatrifonden, Børns Vilkår og Ole Kirk's Fond.

113 Sundhedsstyrelsen (2012): Anbefalinger til sundhedsperso-ners møde med pårørende til alvorlig syge; Sundhedsstyrelsen og Socialstyrelsen (2018): Koncept for systematisk inddragelse af pårørende.

114 Harrsen, K. m.fl. (2021): Børn og unge som pårørende. Sundheds-personers møde med pårørende børn og unge til alvorligt syge i det danske sundhedsvæsen. Det Nationale Sorgcenter.

115 Dencker, A. (2017): Health communication – When seriously ill patients have dependent children. Ph.d.-afhandling. Kræftens Bekæmpelse og National Institute of Public Health, Syddansk Universitet.

116 Epinion for En-Af-Os (2019): Befolkningsundersøgelse 2019.

117 Spørg Mere (2022): Fordomme rammer børnene – når der er psykisk sygdom i familien. Psykiatrifonden, Børns Vilkår og Ole Kirk's Fond.

118 Spørg Mere (2022): Fordomme rammer børnene – når der er psykisk sygdom i familien. Psykiatrifonden, Børns Vilkår og Ole Kirk's Fond.

119 Jørgensen S. E. m.fl. (2019): Trivsel og hverdagsliv blandt børn og unge som pårørende og efterladte. Statens Institut for Folkesund-hed, SDU.

120 Royce, S. B. & Kessing, M. L. (2023): Børn af forældre med udfordringer. En litteraturgennemgang af social og emotionel udvikling blandt børn af forældre med alvorlige udfordringer i deres liv. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

121 Alfonzo, L. F. (2022): Mental health of young informal carers: a systematic review. Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol, 57(12).

122 Vinnerljung, B. (2010): Dåliga skoleresultat – en tung riskfaktor för fosterbarns udveckling.

123 Data er baseret på egne kørsler på baggrund af Danmarks Stati-stiks Forskningsservice.

124 Data er baseret på egne kørsler på baggrund af Danmarks Stati-stiks Forskningsservice.

125 Data er baseret på egne kørsler på baggrund af Danmarks Stati-stiks Forskningsservice.

126 Børne- og Undervisningsministeriet (2022): Elevfravær for folkeskolens elever. ”Bemærk”. <https://www.uvm.dk/statistik/grundskolen/elever/elevfravaer>

127 Røder, K. L. m.fl. (2021): Elever med psykiatriske diagnoser og deres afgangsprøve i 9. klasse. KL – analysenotat.

128 Børns Vilkår (2022): Børn med særlige behov trives dårligere i skolen end deres klassekammerater; Andreassen, A.G., B.S. Rangvid og N.H. Lindeberg (2022): Støtte, støttebehov og elevresultater. Delrapport 1. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Lindeberg, N.H. m.fl. (2022): Styling, organisering og faglig praksis. Delrapport 2. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecen-ter for Velfærd.

129 Begrebet ”børn med særlige behov” dækker her over børn, som selv har angivet, om de har en eller flere psykiatriske diagnoser.

130 Børns Vilkår (2022): Børn med særlige behov trives dårligere i skolen end deres klassekammerater.

131 Tænketaanken Mandag Morgen og LEGO Foundation (2023): Motiverende Undervisning ifølge børnene. Analysenotat: Flere børn med særlige børn udviser bekymrende tegn på mistrivsel sammenlignet med deres klassekammerater. Juli 2023.

132 Andreasen, A.G., B.S. Rangvid og N.H. Lindeberg (2022): Støtte, støttebehov og elevresultater. Delrapport 1. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Lindeberg, N.H. m.fl. (2022): Styring, organisering og faglig praksis. Delrapport 2. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

133 Børne- og undervisningsministeriet. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (2022): Evaluering af inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand 2022. Sammenfatning; Andreasen, A.G., B.S. Rangvid og N.H. Lindeberg (2022): Støtte, støttebehov og elevresultater. Delrapport 1. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Lindeberg, N.H. m.fl. (2022): Styring, organisering og faglig praksis. Delrapport 2. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

134 Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) (2023): Undersøgelse af kommunernes pædagogiskpsykologiske rådgivning (PPR). Gennemført på opdrag for Børne- og Undervisningsmisteriet.

135 Lausten, M. m.fl. (2023): Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

136 Bryderup, Engen og Kring (2017): Familiepleje i Danmark, Klim.

137 Kristensen, N. m.fl. (2020): Panelanalyse af bekymrende skolefravær. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

138 Rambøll (2012): Afrapportering. Analyse af de økonomiske konsekvenser på området for udsatte børn og unge. Foretaget for Social- og Integrationsministeriet; Egmont Fonden: Signaturprojekt. Anbragte børns læring; Vinnerljung, B. m.fl. (2010): Skol-betyg, utbildning och risker för ogynnsam utveckling hos barn. Socialstyrelsen Social Rapport 2010, kap. 7, s 227-266. Stockholm. Socialstyrelsen; Mortensen, M. & Neerbæk, M. (2008): Fokus på skolegang ved visitation til anbringelse uden for hjemmet. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

139 KL (2011-2020): Udsatte børn. Nøgletal 2011-2020.

140 Warming, H., Lagoni, K., & Lavaud, M.A. (2013). Tillid og mistillid i børns liv: en kvantitativ undersøgelse af børns erfaringer, oplevelser og reaktioner. Roskilde Universitet; Ottosen, M. H. m.fl. (2014): Anbragte børn og unges trivsel 2014. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Lausten, M. & Jørgensen, T. (2017): Anbragte børn og unges trivsel 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

141 Børns Vilkår (2022): ”Hvordan har du det?” - Børns oplevelse af at blive set og hørt i skolen.

142 KL (2020): Udsatte børn – Nøgletal 2020.

143 Børne- og Undervisningsministeriet (2021): Resultaterne fra folkeskolens afgangsprøver i skoleåret 2020/21 er nu offentliggjort. <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2021/sep/210929-resultater-fra-folkeskolens-afgangsproever-i-skoleaaret-20-21>

144 Børne- og Undervisningsministeriet (2022): Elevfravær for folkeskolens elever. ”Bemærk”. <https://www.uvm.dk/statistik/grundskolen/elever/elevfravaer>

145 Madsen, K. R. m.fl. (2023): Skolebørnsundersøgelsen 2022. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt skoleelever i 5., 7., og 9. klasse. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

146 Madsen, M. (2019): Ensomhed er mobningens tvilling. Danmarks Læringsportal, Børne- og Undervisningsministeriet.

147 Madsen, K. R. m.fl. (2023): Skolebørnsundersøgelsen 2022. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt skoleelever i 5., 7., og 9. klasse. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

148 Hansen, R. H. & Nielsen, J. C. (2020): Forståelser af mobning og ensomhed i grundskolen. En undersøgelse i befolkningen og blandt lærere og skolepædagoger. Rapporten er udarbejdet for Mary Fonden med støtte fra TrygFonden og i samarbejde med Epinion. Udgivet af Rabøl Research 2020.

149 Madsen, K. R. m.fl. (2023): Skolebørnsundersøgelsen 2022. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt skoleelever i 5., 7., og 9. klasse. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

150 Østergaard, H. (2020): Kronik: Trivsel for vores børn er en kerneopgave i skolen – og den skal tages alvorligt nu. Mary Fonden; Rabøl Hansen, H. & Nielsen, J. C. (2020): Forståelser af mobning og ensomhed i grundskolen. En undersøgelse i befolkningen og blandt lærere og pædagoger. Mary Fonden & Rabøl Research.

151 Rabøl Hansen, H. & Nielsen, J. C. (2020): Forståelser af mobning og ensomhed i grundskolen. En undersøgelse i befolkningen og blandt lærere og pædagoger. Mary Fonden & Rabøl Research.

152 Sundhedsstyrelsen (2022): Danskernes sundhed. Den Nationale Sundhedsprofil 2021.

153 Dansk Center for Undervisningsmiljø (2023): Årsberetning 2022.

154 Madsen, K. R. m.fl. (2023): Skolebørnsundersøgelsen 2022. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt skoleelever i 5., 7., og 9. klasse. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

155 Madsen, K. R. m.fl. (2023): Skolebørnsundersøgelsen 2022. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt skoleelever i 5., 7., og 9. klasse. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

156 Henningsen, I. (2009): Sammenhænge mellem mobning, barndomserfaringer og senere livskvalitet. I: Søndergaard, D. M. & Kofoed, J. R. (red.): Mobning. Sociale processer på afveje; Wolke, d. & Lereya, S.T. (2015): Long-term effects of bullying. Arch dis Child; 100; 879-885; Ottosen, M.H. m.fl. (2018): Børn og Unge i Danmark – Velfærd og Trivsel 2018. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Takizawa, R. et al (2014): Adult health outcomes of childhood bullying victimization: evidence from a five-decade longitudinal British birth cohort. Am J Psychiatry. 2014 Jul;171(7):777-84.

157 Madsen, K. R. m.fl. (2023): Skolebørnsundersøgelsen 2022. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt skoleelever i 5., 7., og 9. klasse. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

158 Madsen, K. R. m.fl. (2023): Skolebørnsundersøgelsen 2022. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt skoleelever i 5., 7., og 9. klasse. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

159 Madsen, K. R. m.fl. (2023): Skolebørnsundersøgelsen 2022. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt skoleelever i 5., 7., og 9. klasse. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

160 Ankestyrelsen (2023). Børnesagsbarometret 2023. København: Ankestyrelsen.

161 Bengtsson, T. & Henze-Pedersen, S. (2022): Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet. En vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

162 Rasmussen, P. S. m.fl. (2023): Metoder til at inddrage børn med autisme og ADHD i myndighedssagsbehandling - Vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

163 Ankestyrelsen (2023). Børnesagsbarometret 2023. København: Ankestyrelsen.

164 Lausten, M. m.fl. (2023): Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

165 Det er erfaringen fra Børns Vilkårs projekt ’Erstatningssager’. Her får børn og unge, der har været udsat for svigt fra kommunen i forbindelse med kommunens behandling af deres børnesag, muligheden for at anlægge erstatningssag og får støtte og vejledning i form af professionel bisidning under et eventuelt sagsforløb. Konsekvenserne af manglende inddragelse afdækkes også af bl.a. Leeson, C. (2007): My life in care: Experiences of non-participation in decision-making processes. I Child and Family Social Work. (12) 3:268-277.

166 Egelund, T. m.fl. (2010): Sammenbrud i anbringelser af unge – erfaringer, forklaringer og årsagerne bag. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

167 Bengtsson, T. & Henze-Pedersen, S. (2022): Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet. En vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

168 Van Bijleveld, G. G., Dedding, C. W. M., & Bunders-Aelen, J. F. G. (2015): Children's and young people's participation within child welfare and child protection services: A state-of-the-art review. Child and Family Social Work, 20(2), 129–138.

169 Lausten, M., & H.S. Kloppenborg (2022): Involvement of children and young people in care order decision-making – A Danish perspective. Child & Family Social Work, 27(2), 349-357.

170 Lausten, M. m.fl. (2023): Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

171 Derudover svarer 12 pct. i undersøgelsen, at de ville ønske, de ikke var blevet anbragt, mens de resterende 24 pct. svarer husker ikke/ved ikke.

172 Lausten, M. m.fl. (2023): Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

173 Lausten, M. m.fl. (2023): Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

174 Frederiksen, S. & Hestbæk, A. (2021): Kontinuitet i anbringelser – slutrapport fra evalueringen af regler om kontinuitet i Barnets Reform. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

175 Evalueringen baserer sig på registerdata, data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt børn, hvor kommunen har besluttet at anvende regler fra Barnets Reform, samt interviews med 21 kommunale socialrådgivere og ni forældre, hvis barn er anbragt uden for hjemmet uden samtykke.

176 Servicestyrelsen (2011): Håndbog om Barnets Reform. Indhold udarbejdet af Professionshøjskolen Metropol, University College Lillebælt og VIA University College i samarbejde med Servicestyrelsen, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) og Ankestyrelsen.

177 Frederiksen, S. & Hestbæk, A. (2021): Kontinuitet i anbringelser – slutrapport fra evalueringen af regler om kontinuitet i Barnets Reform. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Rambøll Management Consulting (2018). Anbragte børn og unges trivsel 2018; Ankestyrelsen (2018): Kontinuitet i anbringelser. Maj 2018.

178 Lovforslag nr. 93 om Barnets Lov fremsat den 29. marts 2023, pkt. 3.10.2.

179 Ankestyrelsen (2018): Kontinuitet i anbringelser.

180 Ankestyrelsen (2021): Kommunernes valg af opholdssteder og døgninstitutioner. Eksempler på praksis og overvejelser fra seks kommuner; Ankestyrelsen (2018): Kontinuitet i anbringelser.

181 Social-, Bolig- og Ældreministeriet (2023): Socialpolitisk Redegørelse 2022.

182 Lausten, M. m.fl. (2023): Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

183 Social-, Bolig- og Ældreministeriet: Børnefaglig undersøgelse. <https://sm.dk/arbejdsomraader/udsatte-boern-og-unge/sagsbehandling/boernefaglig-undersoegelse>

184 Ankestyrelsen (2023). Børnesagsbarometret 2023. København: Ankestyrelsen.

185 I Ankestyrelsens Børnesagsbarometer ses der på, om lovkravet i § 48 er opfyldt, i forhold til om samtalen er afholdt, om det er sket før afgørelsen, og om kommunen har talt med barnet om den påtænkte foranstaltning. Alle tre elementer skal være opfyldt, for at lovkravet er overholdt.

186 Lausten, M. m.fl. (2023): Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

187 Ankestyrelsen (2023). Børnesagsbarometret 2023. København: Ankestyrelsen.

188 Ankestyrelsen (2022): Børnesagsbarometret 2022. København: Ankestyrelsen.

189 Ankestyrelsen (2019): Kommunernes brug af handleplaner til anbragte børn og unge.

190 Ankestyrelsen (2022): Børnesagsbarometret 2022. København: Ankestyrelsen.

191 Ankestyrelsen (2023). Børnesagsbarometret 2023. København: Ankestyrelsen.

192 Statsrevisorerne, Rigsrevisionen (2016): Beretning om indsatsen over for anbragte børn.

193 Danmarks statistik (2019): Relativ fattigdom

194 Arbejdernes Erhvervsråd (2023): Børnefattigdommen stikker mindre dybt end tidligere.

195 VIVE (2021): Hvilken effekt har det på børns udvikling og trivsel, at vokse op i fattigdom?

196 Lesner, R.V. (2023) "Effects of falling into poverty on child mental and physical health", Working paper; Lesner, R. V. (2023) "Konsekvenser af børnefattigdom", Samfundsøkonomen, 2023(2). doi: 0.7146/samfundsokonomenv2023i2.136916.

197 Benjaminsen, L. et al (2016): Fattigdom og afsavn – Om materielle og sociale afsavn blandt økonomisk fattige og ikke-fattige. VIVE – Det nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

198 Egmont fonden (2021): Egmont rapporten 2021; Små kår – børn og unges opvækst i økonomisk fattigdom.

199 Kraka (2022): En fremtid i fattigdom – Nye perspektiver på børnefattigdom i Danmark

200 Egmont fonden (2021): Egmont rapporten 2021; Små kår – børn og unges opvækst i økonomisk fattigdom.

201 Lesner, R.V. (2018) The long-term effect of childhood poverty.

202 Manhica, Hélio, m.fl. (2021): Association between poverty exposure during childhood and adolescence, and drug use disorders and drugrelated crimes later in life. Addiction 116.7: 1747-1756.

203 Caspersen, S. (2022). Store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom. Arbejdernes Erhvervsråd.

204 Caspersen, S. (2022). Store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom. Arbejdernes Erhvervsråd.

205 Caspersen, S. (2022). Store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom. Arbejdernes Erhvervsråd.

206 Ankestyrelsen (2023): Undersøgelse om ungekrisecenteret Joannahuset.

207 Benjaminsen, L. m.fl. (2020): Hjemløshed i ungdommen. En registerbaseret undersøgelse af unges forløb før og efter en hjemløshedssituation. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

208 Benjaminsen, L. m.fl. (2020): Hjemløshed i ungdommen. En registerbaseret undersøgelse af unges forløb før og efter en hjemløshedssituation. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

209 Benjaminsen, L. m.fl. (2020): Hjemløshed i ungdommen. En registerbaseret undersøgelse af unges forløb før og efter en hjemløshedssituation. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

210 Benjaminsen, L. m.fl. (2020): Hjemløshed i ungdommen. En registerbaseret undersøgelse af unges forløb før og efter en hjemløshedssituation. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

211 Lausten, M. m.fl. (2020) Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. Forløbsundersøgelse af tidligere anbragte unge født i 1995. VIVE – Det Nationale Forsknings- og analysecenter for Velfærd.

212 Benjaminsen, L. (2022): Hjemløshed i Danmark. National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

213 Ankestyrelsen (2023): Undersøgelse om ungekrisecenteret Joannahuset.

214 Benjaminsen, L. (2022): Hjemløshed i Danmark. National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

215 Benjaminsen, L & Grønfeldt, L. (2022) Housing First for Unge – Evaluering af et modningsprojekt i fire kommuner.

216 Udlændinge- og Integrationsudvalget (2023): Halvårlig redegørelse vedr. gennemsnitlig opholdstid i indkvarteringssystemet, opgjort pr. 31. december 2022.

217 Der anvendes fra og med 2020 en ny opgørelsesmetode, hvor opholdstiden opgøres som nettoopholdstid. I perioden 2006-2018 blev opholdstiden opgjort som bruttoopholdstid. En nettoopgørelse omfatter alene de perioder fra beboernes første indkvartering til opgørelsestidspunktet, hvor de pågældende har været registreret indkvarteret i indkvarteringssystemet. Eventuelle mellemliggende perioder, hvor personerne har været ude af indkvarteringssystemet, medregnes således ikke i nettoopgørelserne. En bruttoopgørelse omfatter hele perioden fra de indkvarterede personers første indkvartering til opgørelsestidspunktet uden at tage højde for mellemliggende perioder, hvor personen har været ude af indkvarteringssystemet.

218 Udlændinge- og Integrationsudvalget (2023): Halvårlig redegørelse vedr. gennemsnitlig opholdstid i indkvarteringssystemet, opgjort pr. 31. december 2022.

219 Når asylansøgere har fået endeligt afslag på deres asylansøgning, er de ifølge serviceloven i en 'udsendelsesposition' og skal rejse ud af Danmark inden for udrejsefristen, som typisk er syv dage. Ellers er det politiets opgave at sikre, at udsendelsen sker enten frivilligt eller ved tvang. Hvis den afviste asylansøger ikke ønsker frivilligt at medvirke til udsendelsen, skal politiet og Udlændingestyrelsen iværksætte 'motivationsfremmende foranstaltninger', hvilket inkluderer indkvartering på et udrejsecenter. I praksis tager udsendelsesbestræbelserne typisk lang tid, og derfor bliver de fleste familier først udsendt måneder eller år efter, at udrejsefristen er overskredet (Dansk Flygtningehjælp (2018): Trivsel og udvikling hos børn på asylcentre).

220 Hallas, P. (2007): Length of stay in asylum centres and mental health in asylum seekers: A retrospective study from Denmar k, I MBC Public Health 2007 7:288.

221 Vitus, K. & Schmidt Nielsen, S. (2011): Asylbørn i Danmark – En barndom i undtagelsestilstand. Hans Reitzels Forlag.

222 Dansk Flygtningehjælp (2018): Trivsel og udvikling hos børn på asylcentre – Om krydsfeltet mellem udlændingeloven og serviceloven. DHF/Dansk Flygtningehjælp.

223 UNICEF (2018): Protected on Paper? An analysis of Nordic country responses to asylum-seeking children. UNICEF.

224 Røde Kors (2019): Trivsel hos børn på Udrejsecenter Sjælsmark. En psykologisk undersøgelse.

225 Røde Kors (2023): Rapport om børnenes trivsel på udrejsecenter Avnstrup. Et øjebliksbillede.

226 Røde Kors (2023): Rapport om børnenes trivsel på udrejsecenter Avnstrup. Et øjebliksbillede.

227 I alt deltog 25 børn og 28 forældre i undersøgelsen. Undersøgelsens resultater kan ikke med rimelig sikkerhed generaliseres til at gælde trivslen hos alle børn på Udrejsecenter Avnstrup.

228 Røde Kors (2023): Rapport om børnenes trivsel på udrejsecenter Avnstrup. Et øjebliksbillede.

229 Renard, T. Z. m. fl. (2022): Historisk særlov for ukrainske flygtninge vedtaget: Det kommer den til at betyde. DR Nyheder; Ólafsson, H. (2022): Regeringen vurderer, at over 100.000 ukrainske flygtninge kan komme til Danmark. DR Nyheder; Hallas, P. (2007): Length of stay in asylum centres and mental health in asylum seekers: A retrospective study from Denmar k, I MBC Public Health 2007 7:288; Vitus, K. & Schmidt Nielsen, S. (2011): Asylbørn i Danmark – En barndom i undtagelsestilstand. Hans Reitzels Forlag.

230 Rambøll (2023): Fra Ukraine til Danmark. En kvalitativ analyse af, hvordan børn og familier på flugt fra Ukraine oplever modtagelsen i Danmark.

231 Der anvendes fra og med 2020 en ny opgørelsesmetode, hvor opholdstiden opgøres som nettoopholdstid. I perioden 2006-2018 blev opholdstiden opgjort som bruttoopholdstid.

En nettoopgørelse omfatter alene de perioder fra beboernes første indkvartering til opgørelsestidspunktet, hvor de pågældende har været registreret indkvarteret i indkvarteringssystemet. Eventuelle mellemliggende perioder, hvor personerne har været ude af indkvarteringssystemet, medregnes således ikke i nettoopgørelserne. En bruttoopgørelse omfatter hele perioden fra de indkvarterede personers første indkvartering til opgørelsestidspunktet uden at tage højde for mellemliggende perioder, hvor personen har været ude af indkvarteringssystemet.

232 Der anvendes fra og med 2020 en ny opgørelsesmetode, hvor opholdstiden opgøres som nettoopholdstid. I perioden 2006-2018 blev opholdstiden opgjort som bruttoopholdstid. En nettoopgørelse omfatter alene de perioder fra beboernes første indkvartering til opgørelsestidspunktet, hvor de pågældende har været registreret indkvarteret i indkvarteringssystemet. Eventuelle mellemliggende perioder, hvor personerne har været ude af indkvarteringssystemet, medregnes således ikke i nettoopgørelserne. En bruttoopgørelse omfatter hele perioden fra de indkvarterede personers første indkvartering til opgørelsestidspunktet uden at tage højde for mellemliggende perioder, hvor personen har været ude af indkvarteringssystemet.

233 Algoritmer, Data & Demokrati (2023): Børns digitale liv. En undersøgelse af børn og unges viden om, holdninger til og adfærd i deres digitale liv. Undersøgelsen er lavet af ADD-projektet i samarbejde med Børns Vilkår, Red Barnet og Center for Digital Pædagogik.

234 Det Kriminalpræventive Råd (2023): Når unge overværer digitale krænkelser. En undersøgelse af børn og unges bystanderadfærd, når de er vidner til online mobning og ulovlig billeddeling. Udarbejdet af SocialRespons.

235 Børns Vilkår og TrygFonden (2023): Digital mobning og uønskede oplevelser online.

236 Red Barnet (2023, 23. januar): Især pigerne søger hjælp efter digitale krænkelser <https://redbarnet.dk/nyheder/isaer-piger-soeger-hjaelp-efter-digitale-krænkelser/>

237 Red Barnet (2023): Red Barnets nationale arbejde. Nøgletal 2022.

238 Søgenøglen "seksuelle overgreb mod børn" omfatter både digitale og fysiske seksuelle overgreb, herunder bl.a. voldtægt, blufærdighedskrænkelser og udbredelse samt besiddelse af seksuelt materiale vedrørende børn og unge under 18 år.

239 I § 235 stk. 1 står der, at den, som udbreder pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

240 I § 235 stk. 2 står der, at den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller

lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år. Det omfatter ikke besiddelse af fotografier, film el.lign. af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.

241 Oldrup, H. (red.) (2020): Vold i familien. Viden for fagfolk. Akademisk Forlag: København. Ringgaard, A. (2021): Forskere: Seksuelle krænkelser underrapporteres. Videnskab.dk.

242 Børns Vilkår og TrygFonden (2023): Digital mobning og uønskede oplevelser online.

243 Madsen, K. R. m.fl. (2023): Skolebørnsundersøgelsen 2022. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt skoleelever i 5., 7., og 9. klasse. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

244 Det Kriminalpræventive Råd (2023): Når unge overværer digitale krænkelser. En undersøgelse af børn og unges bystanderadfærd, når de er vidner til online mobning og ulovlig billeddeling. Udarbejdet af SocialRespons.

245 Kofoed, J. (2019): In- og eksklusionsprocesser er altid kollektive. I Görlich, A. m.fl.: Ny udsathed i ungdomslivet. 11 forskere om den stigende mistrivsel blandt unge. Center for Ungdomsforskning. Hans Reitzels Forlag.

246 Børns Vilkår og TrygFonden (2023): Digital mobning og uønskede oplevelser online.

247 Børns Vilkår og TrygFonden (2022): Børns digitale fællesskaber.

248 Det Kriminalpræventive Råd (2023): Undersøgelse: Forebyggelse, opsporing og håndtering af sager om digitale krænkelser i grundskolen.

249 Børns Vilkår & TrygFonden (2022): Børns digitale fællesskaber; Telenor (2020, 15. september): Danske børn overholder ikke aldersgrænser på digitale medier. <https://www.mynewsdesk.com/dk/telenor/pressreleases/danske-boern-overholder-ikke-aldersgraenser-paa-digitale-medier-3034565>.; Sex & Samfund: Gammel nok til sociale medier? [https://sexogsamfund.dk/alt-om-krop-sex/viden-til-foraeldre/gammel-nok-til-sociale-medier](https://sexogsamfund.dk/alt-om-krop-sex/viden-til-foraelldre/gammel-nok-til-sociale-medier)

250 IDA & DataEthics (2021): Rapport om GameTech. Onlinespil gambler med børns data. Udgivet af IDAs arbejdsgruppe for Etik & Teknologi og DataEthics.eu.

251 Undersøgelsen er foretaget ifm. ADD-projektet i samarbejde med Børns Vilkår, Red Barnet og Center for Digital Pædagogik. Algoritmer, Data & Demokrati (ADD) er et kombineret forsknings- og oplysningsprojekt, der arbejder for, at demokratiet styrkes af den digitale udvikling gennem forskning, øget teknologiforståelse, digital dannelse og dialog.

252 Algoritmer, Data & Demokrati (2023): Børns digitale liv. En undersøgelse af børn og unges viden om, holdninger til og adfærd i deres digitale liv. Undersøgelsen er lavet af ADD-projektet i samarbejde med Børns Vilkår, Red Barnet og Center for Digital Pædagogik. <https://algoritmer.org/boerns-digitale-liv/>

253 Center for Digital Pædagogik (2022): Unge oplever stor skyldfølelse, når de bliver snydt i handel med skins. <https://cfdp.dk/blog/gaming/unge-oplever-stor-skyldfoelelse-naar-de-bliver-snydt-i-handel-med-skins/>

254 Jensen, M. T. & Østergaard, J. (2021): Ungeprofilundersøgelsen 2019/2020. En repræsentativitetsundersøgelse. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

255 Spillemyndigheden (2022): Pengespilsproblemer i Danmark 2021. Sammendrag af undersøgelse om pengespil og pengespilsproblemer i Danmark.

256 Spillemyndigheden (2023): Mange spilafhængige har tidlig spildebut.

257 Ottosen, M. H. m.fl. (2022): Danskernes kendskab til partnervold. VIVE – Viden til Velfærd Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

258 Væver, M. S. (2018): Tidlig opsporing af psykisk mistrivsel hos spædbørn. SAMFUNDSØKONOMEN NR. 1 MARTS 2018 –TIDLIG OPSPORING AF PSYKISK MISTRIVSEL HOS SPÆDBØRN.

259 Kvello, Ø. (2013): Børn i risiko. Samfundslitteratur.

260 Kvello, Ø. (2013): Børn i risiko; Chrisoffersen, M. (2003): Risikofaktorer i barndommen og social arv. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Ploug, N. (2007): Socialt udsatte børn. Identifikation, viden og handlemuligheder i daginstitutioner. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Christoffersen, M. (1999): Risikofaktorer i barndommen. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Litteraturliste

Alexandrovitsch, T. & Støttrup, C. (2021): Joannahuset – Et sted hvor man ikke bare skal passe sig selv. Et tilbageblik på det første halve år i Joannahuset.

Alfonzo, L. F. m.fl. (2022): Mental health of young informal carers: a systematic review. Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol, 57(12).

Algoritmer, Data & Demokrati (2023): Børns digitale liv. En undersøgelse af børn og unges viden om, holdninger til og adfærd i deres digitale liv. Undersøgelsen er lavet af ADD-projektet i samarbejde med Børns Vilkår, Red Barnet og Center for Digital Pædagogik.

Amato, P. (2000): The consequences of divorce for adults and children. Journal of Marriage and Family. Nov. 2000. 62, 4.

Amato, P. (2010): Research on Divorce: Continuing Trends and New Developments. Journal of Marriage and Family 72.

Andreasen, A.G., B.S. Rangvid & N.H. Lindeberg (2022): Støtte, støttebehov og elevresultater. Delrapport 1. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Andreasen, A. G. & Fuglsang Olsen, R. (2017): Notat – Anbragtes skolepauser. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Ankestyrelsen (2017): Kommunernes brug af danske børnehuse. Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen (2018): Kontinuitet i anbringelser.

Ankestyrelsen (2019): Børnesagsbarometret. Pilotundersøgelse. November 2019.

Ankestyrelsen (2019): Kommunernes brug af handleplaner til anbragte børn og unge.

Ankestyrelsen (2020): Børnesagsbarometret 2020.

Ankestyrelsen (2021): Børnesagsbarometret 2021.

Ankestyrelsen (2021): Kommunernes valg af opholdssteder og døgninstitutioner. Eksempler på praksis og overvejelser fra seks kommuner.

Ankestyrelsen (2022): Børnesagsbarometret 2022. København: Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen (2023). Børnesagsbarometret 2023. København: Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen (2023): Kommunernes brug af børnehuse.

Ankestyrelsen (2023): Undersøgelse om ungekrisecenteret Joannahuset.

Arbejderbevægelses Erhvervsråd (2021): Sprækkerne i det danske samfund vokser sig stadig større. Tema: Fordeling & Levevilkår.

Arbejdernes Erhvervsråd (2023): Børnefattigdommen stikker mindre dybt end tidligere.

Bengtsson, T. & Henze-Pedersen, S. (2022): Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet. En vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Benjaminsen, L. m.fl. (2016): Fattigdom og afsavn - Om materielle og sociale afsavn blandt økonomisk fattige og ikke-fattige. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Benjaminsen, L. (2017): Hjemløshed i Danmark 2017. National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Benjaminsen, L. (2019): Hjemløshed i Danmark. National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Benjaminsen, L. (2022): Hjemløshed i Danmark 2022. National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Benjaminsen, L. m.fl. (2020): Hjemløshed i ungdommen. En registerbaseret undersøgelse af unges forløb før og efter en hjemløshedssituation. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Benjaminsen, L. & Grønfeldt, L. (2022): Housing First for Unge - Evaluering af et modningsprojekt i fire kommuner.

Blå Kors (2023): Fakta om børn af alkoholmisbrugere. <https://www.blaakors.dk/viden-fakta-og-statistik/fakta-om-boern-af-alkoholmisbrugere> (lokaliseret 29/08/2023).

Royce, S. B. & Kessing, M. L. (2023): Børn af forældre med udfordringer. En litteraturgennemgang af social og emotionel udvikling blandt børn af forældre med alvorlige udfordringer i deres liv. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Bronfenbrenner, U. (1979): The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design.

Brummer, J. m.fl. (2021): How Do Register-Based Studies Contribute to Our Understanding of Alcohol's Harms to Family Members? A Scoping Review of Relevant Literature. Journal of Studies on Alcohol and Drugs 82(4):445-456.

Bryderup, I. m.fl. (2017): Familiepleje i Danmark. Klim.

Børne- og Undervisningsministeriet (2021): Resultaterne fra folkeskolens afgangsprøver i skoleåret 2020/21 er nu offentliggjort. <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2021/sep/210929-resultater-fra-folkeskolens-afgangsproever-i-skoleaaret-20-21> (lokaliseret 29/08/2023).

Børne- og Undervisningsministeriet (2022): Elevfravær for folkeskolens elever. ”Bemærk”. <https://www.uvm.dk/statistik/grundskolen/elever/elevfravaer>.

Børne- og Undervisningsministeriet. (2022): Evaluering af inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand 2022. Sammenfatning.

Børnerådet (2014): Det er bare almindelige mennesker, der har en sårbarhed – Børn og unge fortæller om at være indlagt i psykiatrien.

Børnerådet (2016): Børneindblik nr. 7/16. Analyse: Vold i hjemmet – Fysisk og psykisk vold er stadig en del af mange børns hverdag.

Børnerådet (2017): Børneindblik 2/17 – Analyse: Børns rapportering af vold i hjemmet. Nogle børn er mere udsatte for vold end andre.

Børnerådet (2017): Børneindblik 4/17. Analyse fra Børnerådet: Unges erfaringer med digital mobning.

Børns Vilkår (2015): ”Jeg er træt af at være deres brevdue” – En undersøgelse af, hvordan børn oplever konfliktfyldte skilsmisser. Børns Vilkår og Egmont Fonden.

Børns Vilkår & Egmont Fonden (2016): ”Mine forældre skal skilles. Så vidt jeg forstår på det hele”. Et indblik i hvad børn fortæller om skilsmisser til BørneTelefonen hos Børns Vilkår.

Børns Vilkår (2019): Viden fra Børn – Børn i hjem med alkoholproblemer.

Børns Vilkår (2022): Vold mod børn i Danmark. Analyse af fysisk og psykisk vold i hjemmet.

Børns Vilkår (2022): Børn med særlige behov trives dårligere i skolen end deres klassekammerater.

Børns Vilkår (2022): ”Hvordan har du det?” - Børns oplevelse af at blive set og hørt i skolen.

Børns Vilkår (2023): Vold i hjemmet. Får vi øje på det, og får børnene den rette hjælp? En registeranalyse af underretninger og kommunens indsatser for børn under 18 år udsat for vold i hjemmet.

Børns Vilkår (2023): Menneskelige og økonomiske omkostninger – når børn vokser op i familier med psykisk sygdom. (Spørg Mere).

Børns Vilkår & TrygFonden (2018): Svigt af børn i Danmark – Udsatte børns skolegang. Fokusrapport 2018/1.

Børns Vilkår & TrygFonden (2018): Svigt af børn i Danmark – Samtaler om psykisk mistrivsel på BørneTelefonen. Fokusrapport 2018/2.

Børns Vilkår & TrygFonden (2019): Digitale krænkelse – Kort om Umbrellasagen.

Børns Vilkår & TrygFonden (2019): Digital Dannelse i Børnehøjde: Del 4. Skolebørn og dataetik.

Børns Vilkår & TrygFonden (2019): Børn i hjem med alkoholproblemer.

Børns Vilkår & TrygFonden (2019): At stå udenfor. Hvordan styrker vi positive fællesskaber blandt børn og unge?

Børns Vilkår og TrygFonden (2022): Børns digitale fællesskaber.

Børns Vilkår og TrygFonden (2023): Digital mobning og uønskede oplevelser online.

Caspersen, S. (2022). Store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom. Arbejdernes Erhvervsråd.

Center for Digital Pædagogik (2022): Unge oplever stor skyldfølelse, når de bliver snydt i handel med skins. <https://cfdp.dk/blog/gaming/unge-oplever-stor-skyldfoeelse-naar-de-bliver-snydt-i-handel-med-skins/> (lokaliseret 29/08/2023).

Center for Selvmordsforskning (2016): Mobning og selvskade blandt unge. Nyhedsbrev, december 2016.

Christensen, A. M. S. m.fl. (2021): Prevalence of parental mental health conditions among children aged 0–16 years in Den-mark: A nationwide register-based cross-sectional study. Scandinavian Journal of Public Health;50(8):1124-1132

Christoffersen, M. N. (1999): Risikofaktorer i barndommen. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Christoffersen, M. N. (2003): Risikofaktorer i barndommen og social arv. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Christoffersen, M., Armour, C., Lasgaard, M., Andersen, T., & Elklit, A. (2013). The prevalence of four types of childhood maltreatment in Denmark. Clinical Practice and Epidemiology in Mental Health: CP & EMH, 9 (1), 149-156.

Dahl, K. M. (2019): Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder. Baselineundersøgelse af det familieretlige system i forbindelse med reform af området april 2019. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Dahl, K. M. (2022): Forældres oplevelse af de familieretlige myndigheder. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Dahl, K. M. & Eiberg, M. (2023) Børneinddragelse i Familieretshuset. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Damløv, L. (2015): Markant flere børn bliver behandlet for psykiske lidelser. DR Nyheder. <https://www.dr.dk/nyheder/indland/markant-flere-boern-bliver-behandlet-psykiske-lidelser> (lokaliseret 29/08/2023).

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) (2023): Undersøgelse af kommunernes pædagogiskpsykologiske rådgivning (PPR). Gennemført på opdrag for Børne- og Undervisningsmisteriet. Danmarks Statistik (2018): Relativ fattigdom.

Danmarks Statistik. Ofre for anmeldte forbrydelser. Sammenlignelighed over tid.

Dansk Center for Undervisningsmiljø (2023): Årsberetning 2022.

Dansk Flygtningehjælp (2018): Trivsel og udvikling hos børn på asylcentre – Om krydsfeltet mellem udlændingeloven og serviceloven. DHF/Dansk Flygtningehjælp.

Deen, L. m.fl. (2018): Vold og seksuelle krænkelser – En afdækning af omfang og udvikling af fysisk vold og seksuelle overgreb og omfang af seksuelle krænkelser samt en analyse af erfaringer med digitale seksuelle krænkelser. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

DEFACTUM (2022): LUP Psykiatri. Landsdækkende Undersøgelse af Patientoplevelser. Udarbejdet på vegne af regionerne.

Deloitte (2015): Erfaringsopsamling af børnehusene. Foretaget for Socialstyrelsen.

Dencker, A. (2017): Health communication – when seriously ill patients have dependent children. Ph.d.-afhandling. Kræftens Bekæmpelse og National Institute of Public Health, Syddansk Universitet.

Due, P. m.fl. (2014): Børn og unges mentale helbred. Forekomst af psykiske symptomer og lidelser og mulige forebyggelsesindsatser. Vidensråd for Forebyggelse.

Egelund, T. m.fl. (2010): Sammenbrud i anbringelser af unge – Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Egmont fonden (2021): Egmont rapporten 2021; Små kår – børn og unges opvækst i økonomisk fattigdom.

Eiriksson, B. A., Ravnholt, T. (2023): Retssikkerhed når forældre går fra hinanden. Justitia – Danmarks uafhængige juridiske tænketank.

Ekspertudvalget om Fattigdom (2013): En dansk fattigdomsgrænse.

Epinion for Bedre Psykiatri (2020) Børn som pårørende til forældre med psykisk sygdom. Bedre Psykiatri.

Epinion for Bedre Psykiatri (2020): Børn af forældre med psykisk sygdom i Danmark. Undersøgelse for Bedre Psykiatri.

Epinion for En-Af-Os (2019): Befolkningsundersøgelse 2019.

Familieretshuset (2023): Nyhed - Orientering om afskedigelsesrunde i Familieretshuset.

Folketingets Ombudsmand (2018). Redegørelse: Børns forhold i Udrejsecenter Sjælsmark.

Frederiksen, K. S. (2021): Short and long-term outcomes for children from families with problematic substance use. Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.

Frederiksen, K. S. (2022): Mange forhold i familien spiller ind på, hvordan børn af forældre med rusmiddelproblemer klarer sig i livet. STOF, Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.

Frederiksen, K. S. m.fl. (2022): The impact of parental substance use disorder and other family-related problems on school related outcomes. Drug and Alcohol Dependence Reports, Volume 3, June 2022.

Frederiksen, M. N. m.fl. (2022): Når mænd udsættes for vold i nære relationer. En undersøgelse af voldsudsathed blandt mænd på herberger og mandekrisecentre. Lev uden vold.

Frederiksen, S. & Hestbæk, A. (2021): Kontinuitet i anbringelser -slutrapport fra evalueringen af regler om kontinuitet i Barnets Reform. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Frisch, M. m.fl. (2019): Sex i Danmark. Nøgletal fra Projekt Nexus 2017-2018. København: Statens Serum Institut.

Hallas, P. (2007): Length of stay in asylum centres and mental health in asylum seekers: A retrospective study from Denmark. I MBC Public Health 2007, 7:288.

Hansen, A. S. m.fl. (2021): Parent-perceived barriers to accessing services for their child’s mental health problems. Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health, 15(4).

Hansen, C. Ø., Thorup, A. A. E., Nordentoft, M., & Hjorthøj, C. (2023). Predictors of transfer and prognosis after transfer from child and adolescent mental health services to adult mental health services-a Danish nationwide prospective register-based cohort study. European Child & Adolescent Psychiatry.

Hansen, H. R. & Nielsen, J. C. (2020): Forståelser af mobning og ensomhed i grundskolen. En undersøgelse i befolkningen og blandt lærere og skolepædagoger. Rapporten er udarbejdet for Mary Fonden med støtte fra TrygFonden og i samarbejde med Epinion. Udgivet af rabøl research 2020.

Harrsen, K. m.fl. (2021): Børn og unge som pårørende. Sundheds-personers møde med pårørende børn og unge til alvorligt syge i det danske sundhedsvæsen. Det Nationale Sorgcenter.

Henningsen, I. (2009): Sammenhænge mellem mobning, barndomserfaringer og senere livskvalitet. I: Søndergaard, D. M. & Kofoed, J. R. (red.): Mobning. Sociale processer på afveje.

Hestbæk, A.-D. & S. Henze-Pedersen (2017): Anbragt. Udfordringer fra barndommen og ind i voksenlivet. I Ploug, N. (red.): Social arv og social ulighed, Hans Reitzels Forlag.

Hjarnaa, L. m.fl. (2023): Antal danskere med et alkoholproblem – En analyse baseret på alkoholscreeningsværktøjet CAGE-C. Statens Institut for Folkesundhed, SDU

IDA & DataEthics (2021): Rapport om GameTech. Onlinespil gambler med børns data. Udgivet af IDAs arbejdsgruppe for Etik & Teknologi og DataEthics.eu.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed (2023): Analysenotat Psykiatriske diagnoser og kontakter blandt børn og unge i 2012-2022.

Jensen, M. T. & Østergaard, J. (2021): Ungeprofilundersøgelsen 2019/2020. En repræsentativitetsundersøgelse. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Jeppesen, P. m.fl. (2020): Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – Forekomst, udvikling og forebyggelses-muligheder. Vidensråd for Forebyggelse.

Joannahuset: Faktasheet på hjemmesiden www.joannahuset.dk.

Justitsministeriets Forskningskontor (2014): Drab i Danmark 2008-2011.

Justitsministeriets Forskningskontor (2020): Typer af drab i Danmark. Justitsministeriet.

Jørgensen, S. m.fl. (2019): Trivsel og hverdagsliv blandt børn og unge som pårørende og efterladte. Statens Institut for Folkesundhed, SDU.

KANTAR Gallup (2020): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår 31. januar-5. februar 2020.

Karstoft, K. m.fl. (2012): Senfølger og behandling af seksuelt misbrug i barndommen. Videnscenter for Psykotraumatologi. Syddansk Universitet.

Katznelson, N. m.fl. (2022): Mistrivsel i lyset af tempo, præstation og psykologisering - om ny udsathed i ungdomslivet. Center for Ungdomsforskning.

KL (2011): De udsatte børn. Nøgletal 2011.

KL (2012): De udsatte børn. Nøgletal 2012.

KL (2013): De udsatte børn. Nøgletal 2013.

KL (2014): De udsatte børn. Nøgletal 2014.

KL (2015): De udsatte børn. Nøgletal 2015.

KL (2016): De udsatte børn. Nøgletal 2016.

KL (2017): De udsatte børn. Nøgletal 2017.

KL (2018): De udsatte børn. Nøgletal 2018.

KL (2019): De udsatte børn. Nøgletal 2019.

KL (2020): De udsatte børn. Nøgletal 2020.

Kloppenborg, H. K. & Lausten, M. (2020): Udsatte unges inddragelse i kommunernes sagsbehandling. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Kofoed, J. (2019): In- og eksklusionsprocesser er altid kollektive. I Görlich, A. (2019): Ny udsathed i ungdomslivet. 11 forskere om den stigende mistrivsel blandt unge. Center for Ungdomsforskning. Hans Reitzels Forlag.

Kombu – Nationalt Kompetencecenter for børn og unge i familier med psykisk sygdom (2020): Faktaark om børn som pårørende. Kombu – Psykiatrifonden.

Komiteen for Sundhedsoplysning (2016): Ungeprofilundersøgelsen 2015. Partnerskabet bag Ungeprofilundersøgelsen.

Korzen, S. m.fl. (2010): Vold mod unge i Danmark. En spørgeskemaundersøgelse blandt 8.-klasses-elever. Delrapport 2. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Kristensen, N. m.fl. (2020): Panelanalyse af bekymrende skolefravær. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Kraka (2022): En fremtid i fattigdom – Nye perspektiver på børnefattigdom i Danmark.

Det Kriminalpræventive Råd (2023): Når unge overværer digitale krænkelser. En undersøgelse af børn og unges bystanderadfærd, når de er vidner til online mobning og ulovlig billeddeling. Udarbejdet af SocialRespons.

Det Kriminalpræventive Råd (2023): Undersøgelse: Forebyggelse, opsporing og håndtering af sager om digitale krænkelser i grundskolen.

Kvello, Ø. (2013): Børn i risiko. Samfundslitteratur.

Kyvsgaard, B. (2017): Udviklingen i anmeldelser af vold og trusler. København: Justitsministeriet.

Källquist, A. & Salzmann-Erikson, M. (2019): Experiences of Having a Parent with Serious Mental Illness: An Interpretive Meta-Synthesis of Qualitative Literature. Journal of Child and Family Studies.

Lannes, A. m.fl. (2021): Preventive interventions in offspring of parents with mental illness: a systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. In Psychological Medicine, 51(14):2321-2336.

Lausten M. et al. (2014): Anbragte børn og unges trivsel 2014. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Lausten, M. og Jørgensen, T. (2017): Anbragte børn og unges trivsel 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Lausten, M. m.fl. (2020): Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Lausten M. & Andreassen, A. G. (2022): Anbragte unges trivsel 2020 – Trivselsundersøgelse blandt 15- og 17-årige, 2014-2020.

Lausten, M., & H.S. Kloppenborg (2022): Involvement of children and young people in care order decision-making – A Danish perspective. Child & Family Social Work, 27(2), 349-357.

Lausten, M. m.fl. (2023): Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Leeson, C. (2007): My life in care: Experiences of non-participation in decision-making processes. I Child and Family Social Work. (12)3: 268-277.

Lesner, R.V. (2018) The long-term effect of childhood poverty.

Lesner, R. V. (2021): Finansministeriet ser kun en flig af virkeligheden. Politiken. <https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art8106274/Finansministeriet-ser-kun-en-flig-af-virkeligheden> (lokaliseret 29/08/2023).

Lesner, R.V. (2023): Effects of falling into poverty on child mental and physical health, Working paper.

Lesner, R. V. (2023): Konsekvenser af børnefattigdom, Samfundsøkonomen, 2023(2)

Lev uden vold (2018): Socialfaglig definition af psykisk vold i nære relationer.

Liem, M. (2012): Familial Homicide Suicide. The Oxford Handbook on Violence, Homicide and War. Red. Todd K. Shackelford, T. K. & Weekes- Shackelford, V. A (red.). Oxford: Oxford University Press.

Lindeberg, N.H. m.fl. (2022): Styring, organisering og faglig praksis. Delrapport 2. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Lindgaard, H. (2008). Familier med alkoholproblemer og deres børn – en sammenfatning. TUBA.

Lindgaard, H (2012). Familier med alkoholproblemer: Familie-orienteret alkoholbehandling med et særligt fokus på børnene. Sundhedsstyrelsen.

LOKK – Landsorganisation af kvindekrisecentre (2020): Årsstatistik 2019. Kvinder og børn på kvindekrisecentre.

Lyk-Jensen, S. V. (2017): Børn, der oplever vold i familien. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Lægeforeningen (2022): Ventetider i børne- og ungdomspsykiatrien: For næsten 3.800 børn og unge blev udredningsretten ikke overholdt i 1. halvdel af 2022.

Madsen, M. (2019): Ensomhed er mobningens tvilling. Danmarks Læringsportal, Børne- og Undervisningsministeriet.

Madsen, K.R m.fl. (2023): Skolebørnsundersøgelsen 2022. HBSC, health behaviour in school-aged children. København. Statens Institut for Folkesundhed, SDU.

Manhica, H. m.fl. (2021): Association between poverty exposure during childhood and adolescence, and drug use disorders and drugrelated crimes later in life. Addiction 116.7: 1747-1756.

Mortensøn, M. & Neerbæk, M. (2008): Fokus på skolegang ved visitation til anbringelse uden for hjemmet. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Mulvad-Reinhardt, S. (2017): Ofres oplevelser ved anmeldelse af seksuelle overgreb til politiet. Justitsministeriets Forskningskontor.

Ólafsson, H. (2022): Regeringen vurderer, at over 100.000 ukrainske flygtninge kan komme til Danmark. DR Nyheder. <https://www.dr.dk/nyheder/indland/regeringen-goer-klar-til-kunne-tage-imod-over-100000-ukrainske-flygtninge> (lokaliseret 29/08/2023).

Oldrup, H. m.fl. (2016): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge 2016. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Oldrup, H. (red.) (2020): Vold i familien. Viden for fagfolk. Akademisk Forlag: København.

Olsen, R. og Lausten, M. (2017): Notat - Anbragte unges udsathed. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Olsen, R. & Montgomery, C. J. (2017): Notat – Tidligere anbragt og uddannelsessystemet. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Ottosen, M.H m.fl. (2014): Anbragte børn og unges trivsel 2014. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Ottosen M. H. m.fl. (2017): Forældrekonflikter efter samlivsbruddet. Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Ottosen, M. H. m.fl. (2018): Børn og Unge i Danmark – Velfærd og Trivsel 2018. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Ottosen, M. H. m.fl. (2020): Psykisk vold mod børn i hjemmet – Et vidensgrundlag. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Ottosen & Henze-Pedersen (2021): Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Ottosen, M. H. m.fl. (2022): Drab i familien – Når børn bliver ofre. Djøfs Forlag.

Pedersen, A.B. m.fl. (2018): Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelsen 2005-2017. Justitsministeriet, Københavns Universitet, Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitiet.

Pisinger, Veronica. (2022): Perceived parental alcohol problems and consequences in youth. [Ph.D, SDU]. Syddansk Universitet. Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet.

Projekt DeSHAME (2018): Unges erfaringer med digitale sexkrænkelser. Resumé af danske resultater. Red Barnet.

Psykiatrifonden (2019): Undersøgelse af forekomst af psykisk sygdom blandt forældre til børn i alderen 0-18 år.

Psykiatrifonden (2023): Ny undersøgelse: Børn møder en lukket dør i psykiatrien. <https://psykiatrifonden.dk/viden/temaer/boern-unge-med-psykisk-sygdom/ny-undersogelse-boern-moeder-lukket-doer-psykiatrien> (lokaliseret 07/07/2023).

Rambøll (2012): Afrapportering. Analyse af de økonomiske konsekvenser på området for udsatte børn og unge. Foretaget for Social- og Integrationsministeriet. Egmont Fonden: Signaturprojekt. Anbragte børns læring.

Rambøll (2023): Fra Ukraine til Danmark. En kvalitativ analyse af, hvordan børn og familier på flugt fra Ukraine oplever modtagelsen i Danmark.

Rambøll Management Consulting (2018). Anbragte børn og unges trivsel 2018.

Rasic, D. m.fl. (2014): Risk of mental illness in offspring of parents with schizophrenia, bipolar disorder, and major depressive disorder: A meta-analysis of family high-risk studies. In Schizophrenia Bulletin. 2014;40(1):28-38.

Rasmussen I. & Kruse, M. (2023): Samfundsøkonomiske konsekvenser af at være barn af forældre med mentale helbredsproblemer. Dansk Center for Sundhedsøkonomi. Institut for Sundhedstjenesteforskning. Syddansk Universitet.

Rasmussen, M. m.fl. (2000): Skolebørnsundersøgelsen 1998, Sundhed, sundhedsvaner og sociale forhold. Kbh: Institut for Folkesundhedsvidenskab Komiteen for Sundhedsoplysning.

Rasmussen, M. m.fl. (2018): Skolebørnsundersøgelsen 2018. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Rasmussen, P. S. m.fl. (2023): Metoder til at inddrage børn med autisme og ADHD i myndighedssagsbehandling - Vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Rayce, B. S. m.fl. (2021): SPOR – Børns udvikling og trivsel gennem livet. Præsentation af undersøgelsen og udvalgte resultater fra første dataindsamling 2017/2018. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Red Barnet (2023): Red Barnets nationale arbejde. Nøgletal 2022.

Red Barnet (2023): Især pigerne søger hjælp efter digitale krænkelser <https://redbarnet.dk/nyheder/isaer-piger-soeger-hjaelp-efter-digitale-krænkelser/> (lokaliseret 29/08/2023).

Renard, T. Z. m.fl. (2022): Historisk særlov for ukrainske flygtninge vedtaget: Det kommer den til at betyde. DR Nyheder. <https://www.dr.dk/nyheder/politik/nu-kan-ukrainske-flygtninge-faa-ophold-i-danmark> (lokaliseret 29/08/2023).

Retsinformation (2018): Vejledning om indsatser og særlig støtte til børn og unge og deres familier. VEJ nr. 9142 af 26/02/2019.

Retsinformation (2018): Bekendtgørelse af straffeloven. LBK nr. 1156 af 20/09/2018.

Retsinformation (2018): Bekendtgørelse om lov om social service. LBK nr. 1114 af 30/08/2018.

Rigsrevisionen (2015): Beretning til Statsrevisorerne om politiets henlæggelse af straffesager.

Ringgaard, A. (2021): Forskere: Seksuelle krænkelser underrapporteres. Videnskab.dk.

Rockwool Fondens Forskningsenhed (2019): Brud mellem forældre har negative konsekvenser for børnene – og antallet af skilsmisse er steget.

Rosendahl Jensen, H. A. (2016): Alkohol i Danmark 2015. Vaner, skader på andre og holdninger. Statens Institut for Folkesundhed for Sundhedsstyrelsen.

Røder, K. L. m.fl. (2021): Elever med psykiatriske diagnoser og deres afgangsprøve i 9. klasse. KL – analysenotat.

Røde Kors (2019): Trivsel hos børn på Udrejsecenter Sjælsmark. En psykologisk undersøgelse.

Røde Kors (2023): Rapport om børnenes trivsel på udrejsecenter Avnstrup. Et øjebliksbillede.

Sander, S. (2012): Den grimme skilsmisse (DGS). En empirisk undersøgelse blandt 971 fraskilte danskere, som definerer og karakteriserer skilsmisser, hvor forældresamarbejdet er brudt sammen. Københavns Universitet, Institut for Psykologi.

Servicestyrelsen (2011): Håndbog om barnets reform. Indhold udarbejdet af Professionshøjskolen Metropol, University College Lillebælt og VIA University College i samarbejde med Servicestyrelsen, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) og Ankestyrelsen.

Sex & Samfund: Gammel nok til sociale medier? <https://sexogsamfund.dk/alt-om-krop-sex/viden-til-foraeldre/gammel-nok-til-social-medier> (lokaliseret 26/05/2023)

Sivertsen, H. H. & Tranæs, T. (2016): Konsekvenser af børnefattigdom – hvad ved vi egentlig. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Social- og Indenrigsministeriet (2020): Forløb op til en anbringelse. Velfærdpolitisk Analyse nr. 22, januar 2020.

Social- og Boligstyrelsen (2023): Årsstatistik om de danske børnehuse 2021.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet (2023): Socialpolitisk Redegørelse 2022.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet: Børnefaglig undersøgelse. <https://sm.dk/arbejdsmraader/udsatte-boern-og-unge/sagsbehandling/boernefaglig-undersogelse> (lokaliseret 04/08/2023).

Socialstyrelsen (2016): Årsstatistik 2014. Mænd på mandecenter og mandekrisecenter.

Socialstyrelsen (2016): Årsstatistik om børnehusene 2015.

Socialstyrelsen (2017): Årsstatistik om de danske børnehuse 2016.

Socialstyrelsen (2018): Årsstatistik om de danske børnehuse 2017.

Socialstyrelsen (2019): Årsstatistik om de danske børnehuse 2018.

Socialstyrelsen & LOKK (2018): Årsstatistik 2017. Kvinder og børn på krisecenter.

Socialstyrelsen (2019): Årsstatistik 2018. Kvinder og børn på krisecenter.

Socialstyrelsen (2022): Den professionelle tvivl. En håndbog om tidlig opsporing af overgreb mod børn og unge.

Spillemyndigheden (2022): Pengespilsproblemer i Danmark 2021. Sammendrag af undersøgelse om pengespil og pengespilsproblemer i Danmark.

Spillemyndigheden (2023): Mange spilafhængige har tidlig spildebut.

Spørg Mere – Så fylder det mindre (2021): De oversete børn. Børn af forældre med psykisk sygdom får ikke den hjælp, de har brug for. Børns Vilkår, Psykiatrifonden og Ole Kirk's Fond.

Spørg mere - så fylder det mindre (2021): Et partnerskab for at sikre støtte til børn, hvis mor eller far har psykisk sygdom.

Spørg Mere – Så fylder det mindre (2022): Fordomme rammer børnene – når der er psykisk sygdom i familien. Psykiatrifonden, Børns Vilkår og Ole Kirk's Fond.

Statens Institut for Folkesundhed (2015): Alkohol i Danmark 2015 – Vaner, skader på andre og holdninger.

Statsrevisorerne, Rigsrevisionen (2016): Beretning om indsatsen over for anbragte børn.

Sundhedsstyrelsen (2011): Vejledning om forebyggende sundheds-ydelser til børn og unge. Sundhedsstyrelsen.

Sundhedsstyrelsen (2011): Narkotikasituationen i Danmark.

Sundhedsstyrelsen (2012): Narkotikasituationen i Danmark.

Sundhedsstyrelsen (2012): Anbefalinger til sundhedspersoners møde med pårørende til alvorlig syge.

Sundhedsstyrelsen (2013): Narkotikasituationen i Danmark.

Sundhedsstyrelsen (2014): Narkotikasituationen i Danmark.

Sundhedsstyrelsen (2015): Narkotikasituationen i Danmark.

Sundhedsstyrelsen (2015): Alkoholstatistik 2015. Nationale data.

Sundhedsstyrelsen (2016): Narkotikasituationen i Danmark.

Sundhedsstyrelsen (2017): Narkotikasituationen i Danmark.

Sundhedsstyrelsen (2022): Danskernes sundhed. Den Nationale Sundhedsprofil 2021.

Sundhedsstyrelsen (2022): Stofmisbrugsbehandling – efterspørg-sel og tilgængelighed. Narkotikasituationen i Danmark 2021 - delrapport 3.

Sundhedsstyrelsen & Socialstyrelsen (2018): Koncept for systematisk inddragelse af pårørende.

Takizawa, R. m.fl. (2014): Adult health outcomes of childhood bullying victimization: evidence from a five-decade longitudinal British birth cohort. Am J Psychiatry. 2014 Jul;171(7):777-84.

Telenor (2020): Danske børn overholder ikke aldersgrænser på digitale medier. <https://www.mynewsdesk.com/dk/telenor/pressreleases/danske-boern-overholder-ikke-aldersgraenser-paa-digitale-medi-er-3034565> (lokaliseret 29/08/2023).

Thomsen, J. P. (2016): Unge i Danmark – 18 år og på vej til voksenlivet. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Townsend, P. (1979): Poverty in the United Kingdom. A survey of Hou-sehold resources and standards of Living. Penguin Books. Middlesex.

Tolstrup m.fl. (2023): Notat om børn af forældre med alkoholproble-mer. Statens Institut for Folkesundhed.

TUBA (2022): Årsmagasin 2021/2022.

Tænketanken Mandag Morgen & LEGO Foundation (2023): Motiveren-de Undervisning ifølge børnene. Analysenotat: Flere børn med særlige børn udviser bekymrende tegn på mistrivsel sammenlignet med deres klassekammerater. Juli 2023.

Udlændingestyrelsen (2023): Tal på Udlændingeområdet pr. 31.03.23.

Udvalget for Udlændinge- og Integrationspolitik 2012-13 UUI Alm.del Bilag 97.

Udvalget for Udlændinge- og Integrationspolitik 2013-14 UUI Alm.del Bilag 142.

Udvalget for Udlændinge- og Integrationspolitik 2014-15 (1. samling) UUI Alm.del - Bilag 80.

Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget 2015-16 UUI Alm.del Bilag 123.

Udlændinge- og Integrationsudvalget 2016-17 UUI Alm.del Bilag 166.

Udlændinge- og Integrationsudvalget 2017-18 UUI Alm.del Bilag 15.

Udlændinge- og Integrationsudvalget 2017-18 UUI Alm.del Bilag 209.

Udlændinge- og Integrationsudvalget 2020-21 UUI Alm.del - Bilag 88: Bilag 1.

Udlændinge- og Integrationsudvalget 2020-21 UUI Alm.del - Bilag 153: Bilag 1.

Udlændinge- og Integrationsudvalget 2021-22 UUI Alm.del – Bilag 72: Bilag 1.

Udlændinge- og Integrationsudvalget (2023): Halvårlig redegørelse vedr. gennemsnitlig opholdstid i indkvarteringssystemet, opgjort pr. 31. december 2022.

UNICEF (2018): Protected on Paper? An analysis of Nordic country responses to asylum-seeking children. UNICEF.

Userneeds (2022): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFon-den, 10/3-17/3/2022.

Norstat (2021): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFon-den 5.-10. marts 2021.

Norstat (2022): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFon-den, 10/3-17/3/2022.

van Bijleveld, G. G., Dedding, C. W. M., & Bunders-Aelen, J. F. G. (2015): Children's and young people's participation within child welfare and child protection services: A state-of-the-art review. Child and Family Social Work, 20(2), 129–138.

Vinnerljung, B. m.fl. (2010): Skolbetyg, utbildning och risker för ogynn-sam utveckling hos barn. I Socialstyrelsen Social Rapport 2010, kap. 7, s. 227-266. Stockholm: Socialstyrelsen.

Vinnerljung, B. (2010): Dåliga skolresultat – en tung riskfaktor för foster-barns utveckling.

Vitus, K. & Schmidt Nielsen, S. (2011): Asylbørn i Danmark – En barn-dom i undtagelsestilstand. Hans Reitzels Forlag.

VIVE – Det Nationale Forsknings- og analysecenter for Velfærd (2020): Hurtig psykiatrisk udredning – Evaluering af forsøg med hurtig psykia-trisk udredning i Odense Kommune.

VIVE – Det Nationale Forsknings- og analysecenter for Velfærd (2021): Hvilken effekt har det på børns udvikling og trivsel at vokse op i fattigdom?

Volsing, M. H. (2018): Karakteristik af voldsudøveren i behandling. Barndommens skygger rækker ind i voksenlivet. Dialog mod vold. Askovfonden.

Væver, M. S. (2018): Tidlig opsporing af psykisk mistrivsel hos spæd-børn. I Samfundsøkonomen nr. 1, marts 2018.

Warming, Hanne (2011): Børneperspektiver – børn som ligeværdi-ge medspillere i socialt og pædagogisk arbejde. Akademisk Forlag, København.

Warming, H. m.fl. (2013): Tillid og mistillid i børns liv: En kvantitativ undersøgelse af børns erfaringer, oplevelser og reaktioner. Roskilde Universitet.

Wolke, d. & Lereya, S.T. (2015): Long-term effects of bullying. Arch dis Child. 100. 879-885.

World Health Organization (2016): Abuse (drug, alcohol, chemical, substance or psychoactive substance).

Økonomi- og Indenrigsministeriet (2018): Tilknytning til uddannelse eller beskæftigelse blandt unge med psykisk sygdom.

Østergaard, H. (2020): Kronik: Trivsel for vores børn er en kerneopga-ve i skolen – og den skal tages alvorligt nu. Mary Fonden.

Aarhus Universitet (2011): EXbus – et forskningsprojekt om mobning i skolen; Skolestyrken.dk: Pædagogisk grundlag

Kolofon

Ansvarshavende redaktør: Signe Korsgaard

Redigering: Trine Jørgensen, Summarium

Analyseansvarlig: Louise Holbek Kønigsfeldt, Anne Marie Bach Larsen og Petrine Marie Fahnøe Kristensen

Tekst og analyse: Louise Holbek Kønigsfeldt, Anne Marie Bach Larsen, Petrine Marie Fahnøe Kristensen, Jette Jensen, Natalia Bien, Rasmus Thastum, Emil Borgselius, Maria Nordbo Trelidal, Emma Keinicke Sørensen og Armin Pasalic

Anbefalinger: Ingrid Hartelius Dall, Sørine Vesth Rasmussen, Morten Brock og Tina Gade Jensen

Korrektur: Johanne Bønløkke Høgfeldt

Layout: Lisa Torris, Torris Design

Illustrationer: Mads Ortmann

Billeder: Jeppe Carlsen, Lars Andreas Kristiansen og Colourbox

Tryk: Mercoprint

Udgivelsesår: 2023

De fleste børn og unge i Danmark har gode rammer for en tryk barndom og ungdomsliv, hvor de kan trives og udvikle sig. Men undersøgelser viser desværre også, at alt for mange børn og unge svigtes. Og svigtet kan komme mange steder fra – fra deres nærmeste voksne, fra de fagpersoner, der er omkring børnene og de unge i det daglige, eller af de myndigheder, som skal passe godt på dem, når de primære omsorgspersoner ikke formår at gøre det. Det er disse svigt, denne rapport belyser. Børns Vilkår og TrygFonden har siden 2007 samarbejdet om at give flere børn mulighed for en tryk barndom. På den baggrund udkom denne rapport, Svigt af børn i Danmark, for første gang i 2017. Rapportens formål er at give et overblik over omfanget af de svigt, børn udsættes for, og belyse udviklingen over tid. Det er ambitionen, at en årlig udgivelse skal bidrage til at kvalificere beslutningerne på området og prioritere indsatsen for at stoppe svigt af børn i Danmark. Rapporten er målrettet beslutningstagere, fagpersoner, myndigheder og organisationer samt andre med interesse for børn og unges trivsel.